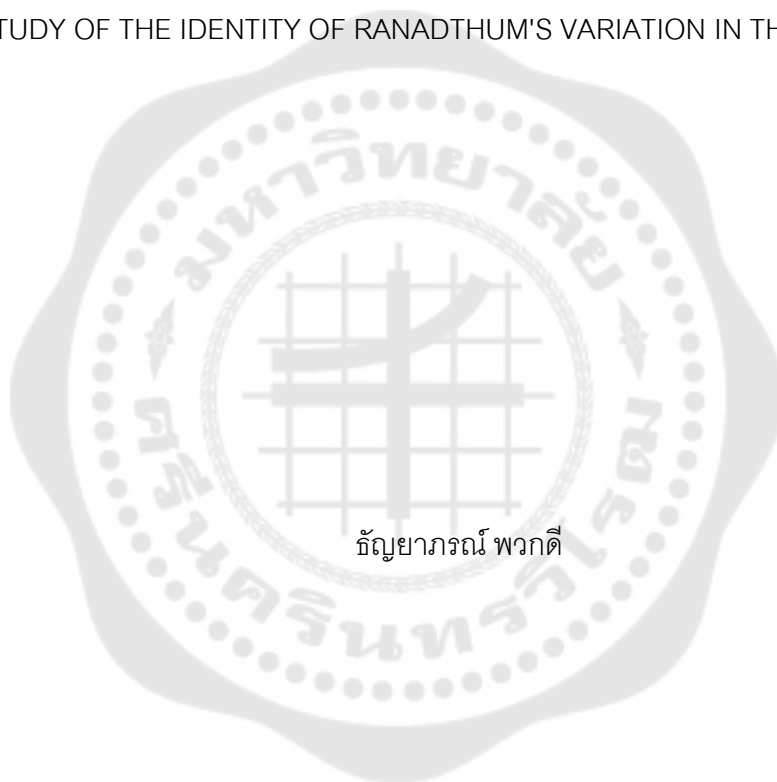

การศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง
THE STUDY OF THE IDENTITY OF RANADTHUM'S VARIATION IN THAM KWAN SUITE

ธัญยาภรณ์ พวกดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2567

การศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE STUDY OF THE IDENTITY OF RANADTHUM'S VARIATION IN THAM KWAN SUITE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(M.A. (Thai and Asian Music))

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง
ของ
ธัญยาภรณ์ พวกดี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ พันธุ์เสือ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จำนงค์สาร)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง
ผู้วิจัย	ธัญยาภรณ์ พวกดี
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ พันธุ์เสือ

การศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้มเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง และศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง ผลการศึกษาพบว่าเพลงเรื่องชุดทำขวัญ มีทั้งหมด 16 เพลง แต่ละเพลงแบ่งเป็น 2 ท่อน โดยทำนองระนาดทุ้มอยู่ในบันไดเสียงเดียวกันกับทำนองฆ้องวงใหญ่ทุวรรค และมีลูกตกที่ตรงกับทำนองฆ้องวงใหญ่เกือบทุกเพลง ยกเว้นในเพลงสังข์เล็ก และเพลงดอกไม้ร่วง ที่ทำนองวรรคแรกมีลูกตกไม่ตรงกับลูกตกทำนองฆ้องวงใหญ่ ซึ่งมีเจตนาเพื่อฝากทำนอง เมื่อบรรเลงไปจนจบบรรทัดจึงมีลูกตกตรงกับลูกตกทำนองฆ้องวงใหญ่ ลักษณะทำนองที่เป็นอัตลักษณ์ของเพลงเรื่องชุดทำขวัญ คือ มีการตีล่งหน้า โดยบรรเลงจบก่อนจังหวะ มีการลักจังหวะ ตีตะมือซ้าย ตะมือขวา ทั้งแบบตีสวนและตีตาม การตีคู่ต การตีโขก ทั้งที่มีลักษณะแบบโขกมือเดียว และโขกเป็นคู่ นอกจากนี้ยังพบรูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง และมีรูปแบบทำนองที่มีการตีจังหวะต่อเนื่องโดยเน้นเสียงมือขวาอีกหลายจุด ในช่วงต้นของทำนองเพลงมักมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนวรรคแรกของเที่ยวก่อนหน้า ส่วนทำนองช่วงท้ายในแต่ละท่อน ทั้งเที่ยวแรกและเที่ยวกลับ ส่วนใหญ่จะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที่ยว จากทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่บรรเลงซ้ำกันในแต่ละเพลง แบ่งรูปแบบทำนองหลักๆออกเป็น 16 รูปแบบ ทำให้เห็นรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้มที่หลากหลาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเพลงอื่นๆที่มีรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่เหมือนกัน โดยอาจเปลี่ยนบันไดเสียงให้เข้ากับเพลงนั้นๆ และจัดรูปแบบจังหวะใหม่

คำสำคัญ : ระนาดทุ้ม, การแปรทำนองระนาดทุ้ม, เพลงเรื่องชุดทำขวัญ, อัตลักษณ์ของการแปรทำนอง

Title	THE STUDY OF THE IDENTITY OF RANADTHUM'S VARIATION IN THAM KWAN SUITE
Author	THUNYAPORN PUAKDEE
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Veera Phansue

This study on the identity of "Ranad thum" melodic variation in the "Tam Khwan" suite for full ensemble aims to investigate the relationship between the melodic variation of the Ranad thum and the Khong wong yai in terms of melodic cadences and tonal scales, as well as to identify the unique characteristics of the ranad thum variation in this particular musical suite. The findings reveal that the "Tam Khwan" suite consists of 16 pieces, each divided into two sections. The ranad thum melodies align with the tonal scales of the khong wong yai in every phrase, and the cadences generally correspond, except in the pieces *Sang Lek* and *Dok Mai Ruang*, where the cadences in the first phrase do not match those of the khong wong yai. This intentional divergence serves as a musical setup, with matching cadences occurring at the end of the phrase. Distinctive characteristics of the ranad thum variation in the "Tam Khwan" suite include anticipatory strokes (playing slightly ahead of the beat), syncopation, alternating strokes between the left and right hands—both in complementary and opposing patterns—"suction" strokes, and striking techniques using either one or both hands simultaneously. Additionally, there are rhythmic patterns involving three notes per measure, as well as continuous right-hand-emphasized strokes in various segments. Typically, the initial phrases of each section imitate the first phrase of the previous cycle, while the ending phrases of both forward and return sections are often played identically. Based on the repeated melodic patterns in the khong wong yai parts across the suite, sixteen primary melodic forms were identified. These reveal a diverse array of Ranad thum variations, which can be adapted for use in other compositions with similar Khong wong yai melodic structures by adjusting the tonal scale and rhythmic arrangements accordingly.

Keyword : Ranad thum, Ranad Thum Melodic Variation, Tam Khwan suite, The identity of Ranad thum melodic variation

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความอนุเคราะห์ และความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิระ พันธุ์เชื้อ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ อาจารย์กิตติ อุตถาผล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิรันดร์ จันทร์อรุณ ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้านการแปรทำนองระนาดทุ้ม และให้แนวทางในการพัฒนางานวิจัย ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ และอาจารย์จุมพล ปัญจะ ที่เมตตาให้คำแนะนำด้านการวิเคราะห์เพลง รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องด้านการวิเคราะห์ ส่งผลให้ผู้วิจัยนำมาปรับใช้ในการเขียนงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ จำนงค์สาร รองศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธิ พันธุ์วราทธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพิกา รอดสการ และอาจารย์ ดร.พงศพิชญ์ แก้วกุลธร คณาจารย์ผู้ถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี อันเป็นรากฐานสำคัญของ ผู้วิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำต่างๆตลอดการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณรุ่นพี่ รุ่นน้องชาวดนตรีไทยประสานมิตร นิสิตปริญญาโทร่วมรุ่น เพื่อนๆ MU38 ได้แก่ ลูกตาล พ้า ตังค์ ต้อย แก้ว เพื่อนร่วมงาน น้องเบญ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ และให้คำแนะนำเสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวของข้าพเจ้า นายชัชชัย พวกดี และนางสายใจ พวกดี ที่เป็นกำลังทรัพย์ ให้การสนับสนุน คอยเป็นกำลังใจ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในการจัดทำ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนเสร็จสมบูรณ์

ธัญยาภรณ์ พวกดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตการศึกษาวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	8
1. ความเป็นมาเพลงชุดทำขวัญ	8
2. ประวัติการบันทึกเพลงชุดทำขวัญเป็นโน้ตสากล (Score).....	11
3. ความหมายของอัตลักษณ์	13
4. การแปรทำนอง	14
5. ลักษณะและการบรรเลงระนาดทุ้ม	16
5.1 ลักษณะของระนาดทุ้ม	16
5.2 การบรรเลงระนาดทุ้ม	17

6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	19
6.1 เกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การประเมิน.....	19
6.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์	23
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	32
1. ขั้วรวบรวมข้อมูล	32
2. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
2.1 เครื่องมือที่ใช้	33
2.2 อุปกรณ์ที่ใช้	34
3. การจัดกระทำข้อมูล	34
4. ขั้ววิเคราะห์ข้อมูล	36
5. ขั้วสรุปและรายงานผล	37
บทที่ 4 ผลการศึกษา	38
1. ความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ่มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ	40
2. ศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ่ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง	138
2.1 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ่มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย และเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัด ทบวงมหาวิทยาลัย.....	138
2.2 ศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ่มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลง ในเพลงเรื่องชุด ทำขวัญ	194
2.3 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ่มที่พบว่ามีการทำนองฆ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละ เพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ	283
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	326

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง	326
2. ศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง	331
2.1 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	331
2.2 ศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลง	333
2.3 ศึกษาการทำนองระนาดทุ้มที่พบว่ามีการทำนองฆ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ	337
อภิปรายผล	340
ข้อเสนอแนะ	341
บรรณานุกรม	342
ภาคผนวก	345
ภาคผนวก ก โน้ตเพลงเรื่องชุดทำขวัญ	346
ภาคผนวก ข ประวัติผู้เชี่ยวชาญ	348
ประวัติผู้เขียน	355

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์บันไดเสียงและลูกตก	39
ตาราง 2 สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงเทคนิคและกลวิธีการเล่นมือในการบันทึกโน้ต	39
ตาราง 3 สรุปวิธีการตีระนาดทุ้มตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนัก มาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่พบในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ	185
ตาราง 4 ตารางสรุปจำนวนรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้มจากทำนองห้องวงใหญ่ที่บรรเลงซ้ำ กัน	337

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 แสดงตัวโน้ตบนผืนกระดาษทึม.....	169
ภาพประกอบ 2 แสดงตัวโน้ตบนผืนกระดาษทึม.....	211
ภาพประกอบ 3 การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 1	293
ภาพประกอบ 4 การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 2	300

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรีไทยมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ด้วยกัน 3 อย่าง ได้แก่ ทำนองหลัก ทำนองแปร และ จังหวะ ในส่วนของทำนองหลักนั้นมักหมายถึงทำนองเพลงที่เป็น “ทางซ้อง” เสียส่วนใหญ่ เป็นทำนองที่ผู้ประพันธ์ประพันธ์เพลงขึ้น ได้รับการยอมรับในวงการดนตรีไทยที่ได้สืบทอดกันมา แต่ทั้งนี้ก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันในแง่วิชาการว่าทุกเสียงที่บรรเลงโดยซ้องวงใหญ่เป็นทำนองหลักหรือไม่ ทำนองหลักถือเป็นองค์ประกอบทางทฤษฎีที่สำคัญมากที่สุดในดนตรีไทย เพราะเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการประดิษฐ์ทำนองแปรและเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับจังหวะ (มานพ วิสุทธิแพทย์, 2556)

ทำนองแปร หมายถึงทำนองเพลงที่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีอื่นๆ นอกเหนือจากซ้องวงใหญ่ โดยแปรจากทำนองหลักให้เป็นทำนองของแต่ละเครื่องมือตามหลักและวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆ เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม การแปรทำนองนั้นเป็นวิธีดำเนินการทำนองให้แตกต่างกันออกไปเพื่อความไพเราะ โดยอาจแตกต่างจากทำนองหลักโดยสิ้นเชิง หรือมีทำนองคล้ายคลึงกับทำนองหลัก ทั้งนี้ทำนองหลักและทำนองแปรจะต้องมีความสัมพันธ์กันในเรื่องของ ความความยาวของทำนองเพลง เสียงลูกตก และบันไดเสียง (มานพ วิสุทธิแพทย์, 2556) การแปรทำนองของนักดนตรีไทย จัดว่าเป็นแนวทางอิสระที่แท้จริง จึงเกิดสำนวนของเพลงมากมาย ตามแต่ครูแต่ละคนจะเป็นผู้คิดค้นขึ้น (สัจด์ ภูเขาทอง, 2532) ซึ่งลักษณะของสำนวนกลอนของทางเพลงแต่ละเครื่องนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างอดีต ปัจจุบัน อนาคต เช่น หากทำนองหลักมีกลอนอยู่ 3 กลอน กลอนที่ 2 จะต้องสัมพันธ์ต่อเนื่องจากกลอนที่ 1 ซึ่งเปรียบเทียบกับเป็นอดีต กลอนที่ 2 ซึ่งเป็นปัจจุบันต้องคิดเผื่อไว้สำหรับอนาคตนั่นก็คือกลอนที่ 3 ว่าควรบรรเลงอย่างไรจึงจะไพเราะ

สำนวนระนาดทุ้มมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากระนาดทุ้มเป็นเครื่องดนตรีที่มีลีลาและเทคนิคการบรรเลงที่ค่อนข้างโดดเด่น และพิสดาร ลักษณะทางกายภาพของระนาดทุ้มนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับระนาดเอก แต่มีเสียงที่ต่ำกว่า และมีลูกระนาดเพียง 17 ลูก ผีระนาดทุ้มนิยมสร้างจากไม้ไผ่มากกว่าที่จะทำจากไม้เนื้อแข็ง เพื่อให้เกิดความนุ่มนวลและมีเสียงทุ้มต่ำ การบรรเลงระนาดทุ้มนั้นหากมองโดยผิวเผิน อาจกล่าวได้ว่ามีโครงสร้างมาจากซ้องวงใหญ่เพียงอย่าง

เดียว แต่เมื่อพินิจดูแล้วการบรรเลงระนาดทุ้มไม่ได้มีโครงสร้างมาจากฆ้องวงใหญ่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ผู้ที่บรรเลงระนาดทุ้มได้เป็นเลิศนั้นต้องสามารถนำแนวทางของเครื่องดนตรีชิ้นอื่นมาบูรณาการกับแนวทางการบรรเลงของตนได้อย่างดีด้วย ไม่ว่าจะเป็นปี ระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก เพราะระนาดทุ้มเป็นเครื่องดนตรีเดี่ยวที่โบราณอาจารย์ได้วางรูปแบบวัฒนธรรมการบรรเลงไว้อย่างเปิดกว้างและมีอัตลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้นผู้ที่จะสามารถบรรเลงระนาดทุ้มได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีไหวพริบ ปฏิภาณมากพอสมควร จึงจะสามารถเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของระนาดทุ้มได้อย่างถ่องแท้ (สาทร กันภัย, 2551) อีกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการแปรทำนองระนาดทุ้ม คือ ประเภทเพลง หากบรรเลงเพลงประเภทเพลงทยอยหรือเพลงประเภทลูกล่อลูกขัด ระนาดทุ้มสามารถคิดวิธีการแปรได้หลากหลายและพิสดารมากที่สุด แต่หากต้องบรรเลงในเพลงหน้าพาทย์หรือเพลงเรื่องจะมีลักษณะการตีที่เรียบง่าย ไม่โดดเด่นจนเกินไป

การบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลครั้งแรกในสยามประเทศเป็นพระราชดำริของสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว-ราชานุภาพ ขณะทรงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีหม่อมเจ้าหญิงพัฒนายุติสกุล ทรงเป็นผู้จัดการควบคุม และพระเจนดุริยางค์เป็นผู้อำนวยการจัดโน้ต ครูฝ่ายดนตรีไทยเป็นผู้บอกเพลง และนักดนตรีฝ่ายสากลเป็นผู้จด จนถึง พ.ศ. 2475 งานการบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลก็หยุดชะงักลง หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองงานบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลเริ่มขึ้นใหม่เป็นครั้งที่ 2 ภายหลังที่ทางราชการได้ออมนงานดุริยางค์ไทยและดุริยางค์สากลขึ้นมาอยู่ในกรมศิลปากรแล้วงานตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยจึงได้เริ่มดำเนินกันต่อมาอีกเป็นครั้งที่ 2 การบันทึกจัดทำและตรวจสอบเพลงไทยลงไว้เป็นโน้ตสากลได้จัดทำกันต่อมาจนถึง พ.ศ. 2484 ก็เลิกล้มกันไปอย่างน่าเสียดาย รวมเพลงไทยที่ตรวจสอบและบันทึกไว้ได้จนถึงเวลานั้นมีจำนวนราว 475 เพลง แต่บทเพลงที่คณะกรรมการได้ทดลองตรวจสอบฟังกันดูแล้ว และบันทึกไว้ครบทุกแนวนั้นคงมีอยู่ประมาณไม่ถึง 100 เพลง ต่อมาในระยะเวลาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กรมศิลปากรจึงได้หยิบเอาเรื่องการพิมพ์โน้ตเพลงไทยนี้ขึ้นมาเพื่อพิจารณาใคร่ครวญอีก กรมศิลปากรได้พยายามจัดพิมพ์เพลงไทยให้ได้จำนวนมากเท่าที่จะสามารถพิมพ์ได้ และจะจัดพิมพ์จำพวกเพลงที่เป็นหลักๆ ก่อน เช่นชุดโหมโรงเย็น และเรื่องทำขวัญ เป็นต้น

ในปี พ.ศ.2497 กรมศิลปากรได้ดำเนินการจัดพิมพ์โน้ตเพลงเรื่องทำขวัญไว้เป็นโน้ตสากล เฉพาะฉบับรวมเครื่อง (Score) ซึ่งเป็นหนึ่งในพระราชดำริของสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว-ราชานุภาพ ขณะทรงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ทรงมีพระราชดำริให้มีการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล การบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยแบ่ง

เจ้าหน้าที่ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้บอกเพลง กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่จดบันทึกลงเป็นตัวโน้ต กลุ่มที่ 3 นักดนตรีวงดุริยางค์สากล กลุ่มที่ 4 คณะกรรมการตรวจสอบเพลงไทยที่บันทึกลงไว้เป็นตัวโน้ตสากล ในส่วนของนักดนตรีที่บอกทางเพลงประกอบไปด้วยครูดนตรีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในเครื่องดนตรีนั้นๆหลายท่าน (เมธี ศรีโคโรจน์, 2560)

เพลงเรื่องทำขวัญ เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีทำขวัญของพิธีต่างๆ เช่น พิธีขึ้นพระคู่น้ำหรือขึ้นนอนเปล พิธีทำขวัญข้าว ฯลฯ บางทีเรียกชื่อเพลงนี้ว่า เพลงเรื่องเวียนเทียน (กรมศิลปากร, 2497) การทำพิธีจะมีผู้ชำนาญการเป็นผู้สาธยายกล่าวอัญเชิญเทพยดาและปลุกปลอบเรียกขวัญ หรืออาจมีการสาธยายสังสอน เมื่อได้ฤกษ์เวียนเทียนญาติมิตรจะล้อมวงส่งแว่นเทียนเป็นทักษิณาวรรต ปีพาทย์บรรเลงเพลงประกอบ (เมธี ศรีโคโรจน์, 2560) ประกอบด้วยเพลงนางนาค เพลงมหาฤกษ์ เพลงมหากาล เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไทร เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงพัดชา เพลงบ่าบ่น เพลงคู่บ่าบ่น เพลงเคียงบ่าบ่น เพลงมโนราห์โอด เพลงต้นกราวรำ เพลงกราวรำ และเพลงดับคว้นเทียน

การบันทึกในครั้งนี้นักดนตรีผู้บอกทางระนาดทุ้ม ดังนี้ นายบุญธรรม (มนตรี) ตราโมท นายสงัด ยมะคุปต์ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ขุนสมานเสียงประจักษ์ (เถา สิ้นธุนาคร) นายเฉลิม บัวทั้ง พระเพลงไพเราะ (โสม สุวาทิต) นายสอน วงษ์อง หลวงสร้อยสำเนียงสนธิ์ (เพิ่ม วัฒนวาทีน) นายชั้น ดุริยประณีต และพระประณีตวรศัพท์ (เขียน จักรวาทีน)

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงลักษณะของเพลงที่ประกอบอยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญหรือที่เรียกอีกอย่างว่าเรื่องเวียนเทียน ว่าเป็นเพลงทางพื้น ซึ่งเป็นลักษณะเพลงที่มักพบเครื่องดนตรีอื่นๆ นอกจากฆ้องวงใหญ่ สามารถแปรทำนองได้มาก และพบข้อสังเกตอีกประการคือมักมีทำนองฆ้องวงใหญ่ซ้ำกันในเพลงเดียวกัน ทำให้เกิดสำนวนระนาดทุ้มที่แตกต่างกัน โดยนอกจากนี้ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่าทางระนาดทุ้มเพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง เป็นโน้ตเพลงที่ทางกรมศิลปากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่น่าเชื่อถือจัดพิมพ์ขึ้น ทั้งยังได้ครูดนตรีไทยผู้มากความสามารถหลายท่านถ่ายทอดทางเพลงให้อีกด้วย การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน และใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทยของ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ และอัตลักษณ์การแปรทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง
2. ศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม โดยใช้เพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง เป็นการศึกษาการเรียบเรียงเสียง รูปแบบจังหวะ รูปแบบทำนอง พิจารณาข้อบ่งชี้ลักษณะอัตลักษณ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มจากวิธีการตี ลักษณะทำนองในช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลง และรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้มที่เกิดจากทำนองซ้องวงใหญ่ที่ซ้ำกัน โดยการใช้การแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่องเป็นเครื่องมือในการศึกษา

เพลงเรื่องชุดทำขวัญประกอบไปด้วยเพลงทั้งหมด 16 เพลง พบว่าในแต่ละเพลงมีลักษณะทำนองซ้องวงใหญ่ซ้ำกัน ทำให้เกิดการเรียบเรียงทางระนาดทุ้มที่หลากหลาย การศึกษครั้งนี้ทำให้ทราบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม นำไปสู่อัตลักษณ์ของการแปรทำนอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการแปรทำนองระนาดทุ้มในบทเพลงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง

1.1 ลูกตก

1.2 บันไดเสียง

2. ศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง

2.1 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

- 2.1.1 การตีลวงหน้า
- 2.1.2 การตีล็กจังหวะ
- 2.1.3 การตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา
- 2.1.4 การตีดูด
- 2.1.5 การตีถ่าง
- 2.1.6 การตีโขก
- 2.1.7 การตีโย้ย

2.2 ศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลงและช่วงท้ายของท่อนเพลง ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

2.3 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มที่พบว่ามีการทำนองซ้อนวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อัตลักษณ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้ม หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ในการแปรทำนองของระนาดทุ้ม ทั้งด้านรูปแบบจังหวะ รูปแบบทำนอง วิธีการบรรเลง และความสัมพันธ์ของทำนองระนาดทุ้มกับทำนองหลัก ซึ่งอาจสะท้อนแนวทางของผู้บรรเลง วงดนตรี หรือประเภทของบทเพลง

2. ลูกเท่า หมายถึง ทำนองพิเศษที่ต้องการทำให้ทำนองนั้นยืนอยู่ ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง แต่เพียงเสียงเดียว โดยมีความยาวเพียงครึ่งจังหวะหน้าทับเท่านั้น มีไว้เพื่อแทรกในระหว่างประโยควรรคตอนของทำนองเพลง เพื่อเชื่อมให้ประโยคหรือวรรคตอนของเพลงติดต่อกันสนิทสนม

3. ลูกโยน หมายถึง ทำนองพิเศษที่ต้องการทำให้ทำนองนั้นยืนอยู่ ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง แต่เพียงเสียงเดียว แต่ไม่บังคับเรื่องกำหนดจำนวนจังหวะ มีไว้เพื่อเป็นที่พักของเพลงบางตอนและเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บรรเลง ได้ประดิษฐ์ทำนองดัดแปลงออกไป แต่ให้มาตกอยู่ที่เสียงที่ต้องการยืนของโยนตอนนั้น

4. วรรค หมายถึง ทำนองที่มีความยาว 4 ห้องเพลง เช่น ห้องที่ 1 – 4 เป็นทำนองวรรคแรกและห้องที่ 5 – 8 เป็นทำนองวรรคหลัง

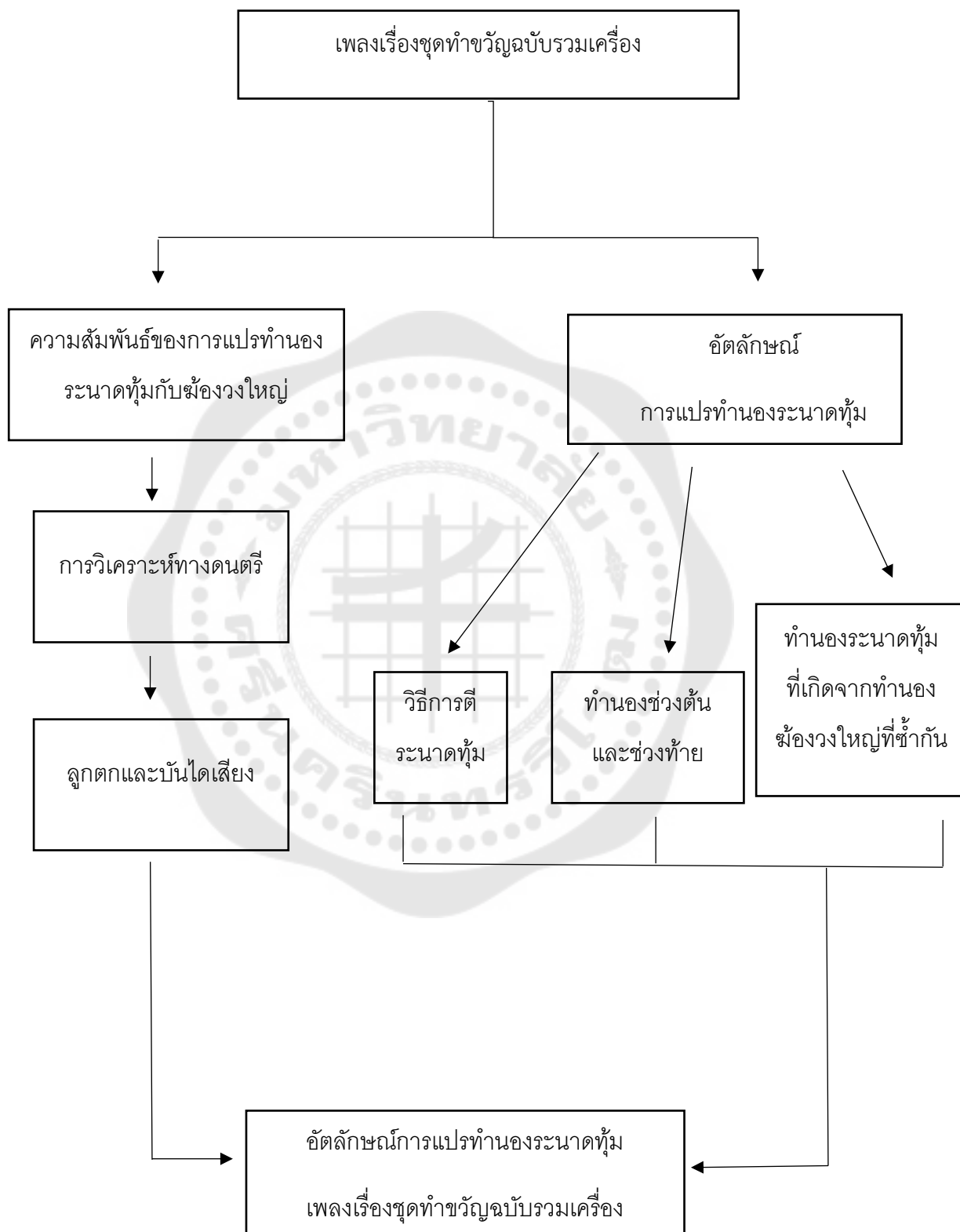
5. วรรคเชื่อม หมายถึง ทำนองวรรคหนึ่งของเพลง ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคหนึ่งไปยังอีกวรรคหนึ่ง เพื่อให้การเปลี่ยนบันไดเสียงในเพลงมีความราบเรียบ

6. เสียงจร หมายถึง เสียงที่ไม่ใช่โน้ตหลักของบันไดเสียง เป็นเสียงรองในบันไดเสียง คือเสียงลำดับขั้นที่ 4 และ 7

7. สำนวน หมายถึง ลักษณะการดำเนินทำนองของระนาดทุ้ม อาจมีความยาว 4 ห้องเพลง หรือมากกว่า 4 ห้องเพลงขึ้นไป โดยที่ทำนองมีความสัมพันธ์กับทำนองหลักและทำนองมีลักษณะที่สัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเครื่องชุดทำขวัญฉบับรวบรวมเครื่องผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารตำราทางวิชาการ และเอกสารงานวิจัย ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆและนำมาเป็นส่วนประกอบในการศึกษา โดยสามารถสรุปเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาเพลงชุดทำขวัญ
2. ประวัติการบันทึกเพลงชุดทำขวัญเป็นโน้ตสากล (Score)
3. ความหมายของอัตลักษณ์
4. การแปรทำนอง
5. ลักษณะและการบรรเลงระนาดทุ้ม
6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาเพลงชุดทำขวัญ

คนไทยกลุ่มต่างๆที่มีหลักแหล่งอยู่ทั้งในและนอกดินแดนประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ล้วนมีความเชื่อเหมือนกันมาช้านานแล้วว่า คนเรามีส่วนประกอบสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นตัวตน ได้แก่ ร่างกาย

2. ส่วนที่ไม่เป็นตัวตน ได้แก่ ขวัญ (เอกสารเก่าเขียนว่า “ขวัญ”) ซึ่งมีเพียงหน่วยเดียวแต่ฝั่งกระจายอยู่ทั่วทุกแห่งหรือทุกส่วนของร่างกายตั้งแต่เกิดมา เช่น ขวัญหัว ขวัญตา ขวัญมือ ขวัญแขน ขวัญขา ฯลฯ และมีความสำคัญมากเท่ากับส่วนที่เป็นตัวตนหรือร่างกาย

ทั้งยังมีความเชื่อร่วมกันอีกว่าถ้าขวัญอยู่คู่กับร่างกาย เจ้าของขวัญจะมีความสุขสบาย แต่ถ้าขวัญออกจากร่างกายไป เจ้าของขวัญจะไม่เป็นปกติ อาจเจ็บไข้ได้ป่วยจนถึงตาย เมื่อใดก็

ตามที่เจ้าของขวัญเจ็บป่วยมาก แสดงว่าขวัญไม่ได้อยู่กับตัว ผู้ใหญ่ในครอบครัวจำเป็นต้องจัดพิธีเรียกขวัญให้กลับเข้าสู่ตัวเพื่อความเป็นสิริมงคลและความอยู่ดีมีสุขของเจ้าของขวัญ

ด้วยเหตุนี้คนไทยจึงมีพิธีกรรมเกี่ยวกับขวัญ เรียกว่า “ทำขวัญ” หรือ “สู่ขวัญ” หรือ “เรียกขวัญ” ในทุกช่วงสำคัญของชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงวาระสุดท้ายก่อนตาย เพื่อให้ผู้รับขวัญพ้นจากความวิตกกังวลหวาดกลัวหรือตกใจต่อเหตุการณ์เคราะห์หามยามร้าย และต่อการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพแวดล้อมใหม่ หรือเท่ากับสร้างความมั่นใจและความมั่นคงอันเป็นสิริมงคลแก่ผู้รับขวัญ

เหตุที่ต้องทำขวัญแบ่งเป็น 2 เหตุ

1. เหตุดี เช่น ได้แต่งงาน ได้ลูก ได้ลาภ ได้เลื่อนยศถา-บรรดาศักดิ์ รวมทั้งได้บวช ได้ข้าวปลาอาหาร ได้ขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ
2. เหตุไม่ดี เช่น ลูกตายเสีย ผัวหรือเมียตายจาก ผันร้าย รวมทั้งเจ็บไข้ได้ป่วย ฯลฯ

เดิมพิธีทำขวัญจัดให้มีขึ้นอย่างง่ายๆ โดยพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเท่านั้น ต่อมาเมื่อรับศาสนาจากอินเดีย พิธีทำขวัญอย่างง่าย ๆ ในท้องถิ่นก็ถูกปรับเปลี่ยนให้ซับซ้อนขึ้น โดยรับคติพราหมณ์และพุทธเข้ามาประสมประสาน มักจะมีบายศรีและแว่นเทียนเป็นเครื่องประกอบ และมีหมอขวัญเป็นผู้ชำนาญขับล่านำคำร่ายร้องขวัญ หรือกล่าวอัญเชิญทั้งผีฟ้าพญาแถนและทวยเทพยดามาปลอบขวัญ

พิธีทำขวัญแต่ดั้งเดิมเริ่มแรกมักมีการขับล่านำทำเพลงกล่อมขวัญด้วย โดยสุนทรภู่ได้บรรยายไว้ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนว่ามีพวกลาวร่วมซอปีหรือบรรเลงดนตรีคือปี่อ้อคลอคำขับเรียกขวัญ ต่อมาพวกไทยสยามที่ตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ปรับเปลี่ยนประเพณีโดยใช้วงปี่พาทย์บรรเลงในพิธีทำขวัญ มีเพลงสำคัญ คือ “เพลงนางนาค”

พิธีกรรมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา เพลงสาธุการจะถูกจัดไว้เป็นเพลงแรก แต่ในพิธีบายศรีใช้เพลงนางนาคเป็นเพลงแรก เพื่อเป็นการสื่อถึงการแสดงความอ่อนน้อมและวิงวอนขอความมั่นคงและมั่งคั่งหรือความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ผู้รับทำขวัญ ซึ่งความเชื่อนี้มาจากเรื่องเล่าหรือนิทานในบ้านเมืองต่างๆ ในภูมิภาคอุษาคเนย์ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

เมื่อรับคติทางพระพุทธศาสนาแล้ว เพลงนางนาก็สอดคล้องกับประเพณีบวชของสังคมไทยที่กำหนดให้ลูกชายที่จะอุปสมบทเป็นพระสงฆ์ต้องโกนผมห่มเครื่องเรียกว่านาคก่อน

แล้วมีพิธีทำขวัญนาคที่หมอขวัญจะขับลำคำร่ายบรรยายกำเนิดของผู้เป็นนาคตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์ของแม่ กระทั่งคลอดเป็นตัวเป็นตนจนเติบโตอายุครบวช ซึ่งหมายความว่าลูกชายกำลังจะเปลี่ยนสถานะเป็นพระสงฆ์ที่แม่จะต้องกราบไหว้ต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ลูกชายคือนาคไม่ลืมพระคุณของแม่คือนางนาคนั่นเอง

สมัยก่อนใช้เพลงนางนาคเพลงเดียวตลอดพิธีทำขวัญ สะท้อนให้เห็นระบบความเชื่อ “ลัทธินาค” ที่มีอยู่ก่อนรับพระพุทธศาสนาจากอินเดีย ลำดับเพลงเรื่องทำขวัญที่เรียงร้อยต่อเป็นเรื่องเดียวกันยังมีความหมายแฝงแสดงให้เห็นระบบความเชื่อของชาวสยามที่ประสมประสานอยู่ด้วยกันอย่างกลมกลืนทั้ง “พุทธ-พราหมณ์-ผี”

ในพิธีทำขวัญ มักจะมีบายศรีและแว่นเทียนเป็นเครื่องประกอบ เมื่อได้ฤกษ์คนทำขวัญจะจุดเทียนที่แว่น ส่งให้ญาติที่นั่งล้อมรับและส่งต่อกันไป ให้แว่นเทียนนั้นเวียนรอบผู้ที่จะทำขวัญ ทักษิณาวรรต จนครบ 3,5,7 หรือ 9 รอบ ตามแต่นิยม ในตอนเริ่มกระทำพิธีเวียนเทียนนี้ ปี่พาทย์จะบรรเลงเพลงอันเป็นมลคลประกอบ แต่เนื่องด้วยการเวียนเทียนย้อมกินเวลานาน โบราณจารย์ทางดนตรีจึงรวบรวมเพลงหลายๆ เพลง เรียบเรียงเข้าเป็นเพลงชุด เรียกว่า “เรื่องทำขวัญ” แต่เนื่องจากเวลาที่บรรเลงนี้เป็นเวลาที่ทำพิธีเวียนเทียนจึงเรียกเพลงชุดนี้ได้อีกอย่างหนึ่งว่า “เรื่องเวียนเทียน”

เพลงเรื่องทำขวัญ มีลำดับของเพลงดังต่อไปนี้

1. นางนาค ขอให้มิสริมคลดงนางนาคขึ้นมาก่อกำเนิดวิบุรุษตามนิยายโบราณ
2. มหาฤกษ์ แสดงว่าถึงปฐมฤกษ์อันควรแก่มงคลพิธีนั้น
3. มหากาล เป็นเวลาฤกษ์งามยามดีแล้ว
4. สังข์เล็ก (หรือสังข์น้อย) สังข์เป็นเครื่องมงคลซึ่งพระวิษณุทรงถือ ในที่นี้คล้ายกับว่าได้รับน้ำอันหลังจากสังข์นั้น
5. มหาชัย ขอให้ผู้อยู่ในมงคลพิธีประสบชัยชนะ
6. ดอกไม้ไพร เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขดังอยู่ได้ร่มไพร
7. ดอกไม้ไพร ยามอันเป็นมงคลนี้ แม้แต่ดอกไม้ในป่าก็คลีบานแสดงความสดชื่น

8. ดอกไม้ร่วง หมายถึงเทพบุตรเทพธิดาโปรยดอกไม้ให้ร่วงหล่นลงมายังมณฑลพิณนั้นด้วยความยินดี
9. พัดชา เป็นการขับกล่อมให้รื่นรมย์
10. บำบ่น น่าจะเลือนมาจากเพลงที่ชื่อว่า บำระบ่น อันเป็นเพลงสมัยอยุธยา ทำนองเพลงแสดงว่า เป็นการพร่ำเรียกขวัญที่อยู่ในแถวเถื่อนให้กลับมา
11. คู่บ่าบ่น เป็นเพลงชุดเดียวกัน และทำนองอย่างเดียวกันกับเพลงบ่าบ่น
12. เคียงบ่าบ่น เป็นเพลงชุดเดียวกัน และทำนองอย่างเดียวกันกับเพลงบ่าบ่น
13. มโนราห์โอด ขวัญที่ไปหลงละเลิงอยู่ ณ ที่ใดๆ จะกลับสู่สรวงพางค์ ดังนางมโนราห์พ้อนรำเมื่อจะกลับบ้านเมือง
14. ตันกราวรำ แสดงว่าเริ่มเห็นความมีโชคชัยแล้ว
15. กราวรำ เป็นการประสมโชคชัยโดยสมบูรณ์แล้ว
16. ดับควันเทียน หมายถึง เป่าควัน อวยพรให้ ผู้ใหญ่ในพิณนั้นประสบสิริมงคลทุกประการ (กรมศิลปากร, 2497)

2. ประวัติการบันทึกเพลงชุดทำขวัญเป็นโน้ตสากล (Score)

การบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลครั้งแรกในสยามประเทศเป็นพระราชดำริของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า-ดำรงราชานุภาพ ขณะทรงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสภา โดยเริ่มจัดทำที่ห้องพระโรงวังวรดิศ ทุกวันพฤหัสบดีและวันเสาร์ ตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2473 มีหม่อมเจ้าหญิงพัฒนายุ ดิศกุล ทรงเป็นผู้จัดการควบคุม และพระเจนดุริยางค์เป็นผู้อำนวยการจัดโน้ต ครูฝ่ายดนตรีไทยเป็นผู้บอกเพลง และนักดนตรีฝ่ายสากลเป็นผู้จด จนถึงพ.ศ.2475 งานก็หยุดชะงัก ต่อมาหลังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทางราชการได้โอนงานดุริยางค์ไทยและดุริยางค์สากลมาขึ้นอยู่ในกรมศิลปากร งานตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยจึงได้เริ่มขึ้นใหม่เป็นครั้งที่ 2 โดยการบอกเพลงและจดบันทึกเพลงนี้ดำเนินตามแนวทางของวงปี่พาทย์ เพราะถือกันว่าทางของปี่พาทย์เป็นทางหลักและกว้างขวาง การบันทึกจัดทำและตรวจสอบเพลงไทยลงไว้ในเป็นโน้ตสากล

นี้จัดทำกันต่อมาจนถึง พ.ศ.2484 ก็ล้มเลิกไปอย่างน่าเสียดาย ถึงแม้จะไม่สามารถบันทึกเพลงไทยไว้ได้ทั้งหมด แต่ก็สามารถบันทึกไว้ได้ถึงราว 475 เพลง

ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กรมศิลปากรได้หยิบเอาเรื่องการพิมพ์โน้ตเพลงไทยนี้ขึ้นมาพิจารณาอีกครั้ง เดิมทีการบันทึกเพลงไทยใช้วิธีการจดบันทึกโดยการเขียนด้วยมือ เมื่อเวลาผ่านไปทำให้น้ตที่จดบันทึกไว้เริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา กรมศิลปากรจึงได้ลองคิดคำนวณค่าพิมพ์โน้ตทั้งหมดเป็นเงินประมาณ 5-6 แสนบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่มากและอาจจะทบกระเทือนรายจ่ายของรัฐบาลมากเกินไป แต่หากต้องทยอยพิมพ์ทีละเล็กละน้อยก็เกรงว่าผู้ที่เคยร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและเจ้าหน้าที่ผู้บอกเพลงจะล้มหายตายจากไปหมดเสียก่อน ด้วยเหตุนี้ กรมศิลปากรจึงขอตั้งงบประมาณให้สามารถพิมพ์โน้ตเพลงไทยที่บันทึกไว้ 475 เพลงนั้น พิมพ์เสร็จลงได้ภายใน 3 ปี และได้ทราบในปีพ.ศ.2493 นี้จะได้งบประมาณเป็นปีแรกจำนวนหนึ่งแสนบาท กรมศิลปากร จึงวางแผนจัดพิมพ์จำพวกเพลงที่เป็นหลักๆก่อน เช่น ชุดโหมโรง และเรื่องทำขวัญ เป็นต้น

พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ปรมาจารย์ผู้มีบทบาทสำคัญในการจดบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล บันทึกความทรงจำเกี่ยวกับเพลงเรื่องทำขวัญไว้ใน “สามสิบห้าปีในชีวิตดนตรี 2460-2495” (พิมพ์ที่อมรินทร์ พรินต์กรุ๊ป 2533) ว่า

“สมัยหนึ่ง ได้มีการบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลขึ้น ข้าพเจ้าควบคุมการบันทึกด้วยความเพียร แม้จะเกิดอุปสรรคนานาประการก็หาได้ย่อท้อไม่ เมื่อเวลาล่วงไป บทเพลงก็ได้ถูกบันทึกขึ้นไว้มาก ข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นดำเนินงานการบันทึกโดยตรงก็รู้สึกยินดีที่ได้เห็นศิลปะประจำชาติไทยได้เป็นหลักฐานปักแผ่นมั่นคง ไปถึงชั้นลูกหลานอนุชนรุ่นหลังเหล่านี้ก็จะได้มีไว้เป็นพยานอวดแก่ชาวต่างประเทศได้ว่า ประเทศไทยก็หาได้เป็นประเทศที่ป่าเถื่อนไร้วัฒนธรรม ไร้อารยธรรม หรือปราศจากศิลปกรรมเช่นที่เขาคิดไม่

ด้วยความปรารถนาดีอย่างแท้จริงของข้าพเจ้านี้ แม้การเดินทางไปต่างประเทศเมื่อปี 2479 ข้าพเจ้าก็ไม่ลืมเอาเพลงไทยติดตัวไปด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการว่าจ้างให้โรงพิมพ์ในต่างประเทศถ่ายถอดโน้ต บันทึกต้นฉบับเป็นตัวพิมพ์เสีย ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ข้าพเจ้าได้พบกับเจ้าของและผู้จัดการพิมพ์บทเพลงที่มีชื่อเสียงของโลกบริษัทหนึ่งคือ BOOSEY & HAWKES เพื่อตกลงจ้างพิมพ์บทเพลงไทย “ชุดทำขวัญ” ขึ้นประมาณ 175 หน้า ในฐานะที่เจ้าของผู้ชอบพอกับข้าพเจ้าอยู่มาก เขาจึงตอบรับด้วยความยินดีโดยการยอมพิมพ์ให้อัตราค่าจ้างที่ต่ำ

ที่สุดเพียง 150 ปอนด์ ต่อบทเพลงทั้งเรื่อง ถึง 500 ชุด ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินเวลานั้นก็ประมาณ 1,600 บาท นอกจากนั้นบริษัทยังมอบแม่พิมพ์ให้ไว้กับเรอีกด้วย ซึ่งการมอบแม่พิมพ์นี้เป็นสิทธิพิเศษสำหรับเราเท่านั้นที่ได้รับ

ข้าพเจ้าส่งข่าวอันน่ายินดีนี้มายังกรมศิลปากร โดยหวังที่จะได้รับเงินอนุเคราะห์เพื่อศิลปะประจำชาติ แต่แล้วกรมศิลปากรผู้มีหน้าที่โดยตรงกับการรักษาศิลปะก็หาได้กระตือรือร้นไม่ แม้ข้าพเจ้าได้พยายามแผ้วถางทางเพื่อกิจการนี้ทุกอย่างแล้วก็ตาม ท่านผู้บริหารงานแห่งกรมศิลปากรกลับตอบปฏิเสธไป บทเพลงไทยที่หวังจะได้เข้าสู่แท่นพิมพ์เพื่อเป็นตัวอย่าง และหลักฐานอันถาวรก็จำต้องกลับสู่ประเทศไทยในลักษณะตัวเขียนตามเดิม”

ครั้นถึงปลายปี พ.ศ.2497 กรมศิลปากรเริ่มดำเนินการจัดพิมพ์โน้ตสากลเพลงเรื่องทำขวัญ เฉพาะฉบับรวมเครื่อง (Score) ประกอบคำอธิบายภาษาไทยและภาษาอังกฤษของพระเจนดุริยางค์ โดยว่าจ้างโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จัดพิมพ์เสร็จเมื่อ พ.ศ.2498 (กรมศิลปากร, 2497)

3. ความหมายของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ (อัต-ตะ-ลักษณ์) ประกอบด้วย คำว่า อัต กับคำว่า ลักษณ์ อัต มาจากภาษาบาลีสันสกฤตว่า อตฺต แปลว่า ตน ตัวเอง อัตลักษณ์ จึงแปลว่า ลักษณะของตนเอง ลักษณะของตัวเอง คำว่าอัตลักษณ์ เป็นศัพท์ที่คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า identity เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลซึ่งรวมสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติ ที่แสดงออกเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น

คำว่าอัตลักษณ์กับเอกลักษณ์ มีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ต่างกันตรงที่อัตลักษณ์ เน้นลักษณะทั้งหมดของบุคคลโดยไม่ได้เปรียบเทียบกับใคร ส่วนเอกลักษณ์เน้นลักษณะที่เป็นหนึ่งลักษณะที่โดดเด่น เป็นส่วนที่แยกบุคคลนั้นออกจากบุคคลอื่น (ภาษาและวรรณกรรม, 2562) (เอกสารจากเว็บไซต์)

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2566) (เอกสารจากเว็บไซต์) กล่าวว่า อัตลักษณ์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า identity หมายถึง ผลรวมที่คนคนหนึ่ง หรือคนกลุ่มหนึ่งมองตัวเองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น ฉันเป็นคนใจกว้าง ฉันเป็นคนหน้าตาดี ฉันเป็นคนกตัญญู หรืออัตลักษณ์ของสังคม ก็คือผลรวมที่สังคมสังคมหนึ่งเชื่อว่าสังคมนี้มีลักษณะเช่นไรโดยรวม เช่น คนไทยใจดี คนไทยลืมหาย หรือคนไทยเป็นคนรักชาติ เป็นต้น

ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ จริงหรือไม่จริงอาจจะพิสูจน์ยาก โดยเฉพาะหากเป็นเรื่องของอัตลักษณ์ทางสังคม เพราะเป็นการพูดแบบเหมารวมโดยไม่มีตัวเลขสถิติยืนยัน แต่ที่แน่ๆ เมื่อคนคนนั้น หรือสังคมสังคมนั้นเชื่อว่าตนเองเป็นแบบนั้น ก็มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตัว หรือผลักดันให้อัตลักษณ์ที่ว่าเป็นจริงและดำรงอยู่ อาจจะเรียกว่าเป็นปรากฏการณ์ความคาดหวังสร้างความจริง (self-fulfilling prophecy) ก็ได้

4. การแปรทำนอง

บุญช่วย โสวัตร (2559 อ้างถึงในบุษยา ชิตท้วม, 2561) กล่าวว่า คำว่า “แปรทำนอง” นี้เป็นศัพท์สั้งคิดของวิชาการดุริยางค์ไทยที่มีวิวัฒนาการเพิ่มเติมขึ้นหลังปี พ.ศ. 2500 โดยกระบวนการให้ความหมาย ณ โรงละครศิลปากร (โรงละครเก่าก่อนเกิดไฟไหม้) ได้เปรียบเทียบคำศัพท์สั้งคิดคำนี้ว่ามีความหมายเช่นเดียวกับคำสั่งให้ “แปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ” หรือ “แปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย” ในผลสรุปว่า เป็นการแปลความเดียวกันด้วยภาษาต่างกันั้นเอง เป็นการบรรยายเชิงเปรียบเทียบให้ผู้มาฟังการนำเสนอคำศัพท์ครั้งนั้น เข้าใจความหมายของศัพท์สั้งคิดคำนี้ได้ง่ายขึ้น

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2522) กล่าวว่า เพลงไทยแต่ละเพลงสามารถดำเนินทำนองได้หลายอย่าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของลูกช้อง(ทางซ้อง)ที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ เพราะเพลงไทยมีลูกช้องเป็นแม่บท จากลูกช้องหนึ่ง ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีอื่นๆสามารถแปลเป็นทำนองให้เข้ากับเครื่องดนตรีของตนเอง ซึ่งการแปลนี้ผู้บรรเลงมีอิสระในการแปลตามที่ผู้บรรเลงเห็นว่าไพเราะที่สุด

ณัชชา โสคติยานุรักษ์ (2544) กล่าวว่า การแปรเป็นการปรับเปลี่ยนทำนองหลักที่มีอยู่ให้เกิดความหลากหลาย การปรับเปลี่ยนสามารถกระทำได้ในทุกๆแง่ เช่น ทำนอง ลักษณะจังหวะ เสียงประสาน กุญแจเสียง โหมด สีสันเสียง ความเข้มเสียง เนื้อดนตรี อัตราจังหวะ และอัตราความเร็ว การแปรมีลักษณะคล้ายการพัฒนา เพราะเป็นเทคนิคที่ทำให้เพลงออกมา ทำนองที่แปรไปจะรักษาทำนองเดิมไว้บ้างไม่มากนักน้อย และมักคงสภาพเดิมไว้มากพอที่จะทำให้ผู้ฟังระลึกได้ว่าเป็นทำนองเดิมนั้น ทั้งการแปรและการพัฒนาเป็นเทคนิคที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงซับซ้อนมาก นักแต่งเพลงที่ดีจะวางแผนการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวให้เหมาะสมกับเพลงที่กำลังดำเนินไป

สั้งคิดลักษณะทำนองหลักและการแปร ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นทำนองหลัก และส่วนที่เป็นทำนองแปร ทำนองหลักมักเป็นทำนองธรรมดาที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ซึ่งเป็น

พื้นฐานในการแปรทำนองต่อไป การแปรในกรณีที่มีเพี้ยนซ้ำมักมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ไม่นิยมลอกเหมือนเดิมทุกประการ

สงบศึก ธรรมวิหาร (2540) กล่าวว่า มาตรฐานของเพลงไทยนั้นอยู่ที่ทำนองอันเป็นแม่บท ซึ่งเรียกกันว่า “ลูกฆ้อง” (basic melody) ซึ่งเป็นหลักหรือ “เนื้อเพลง” อันแท้จริงของดุริยางค์ไทย โดยในวงปี่พาทย์นั้นผู้ที่บรรเลงเนื้อเพลงหรือ “ลูกฆ้อง” นี้ได้ก็แก่คนตี “ฆ้องวงใหญ่” เท่านั้น คนอื่นๆ จะเป็นคนระนาดเอก ระนาดทุ้ม ปี่ ฆ้องเล็ก ระนาดทอง หรือระนาดทุ้มหลักก็ตาม มีหน้าที่แปลลูกฆ้องนี้ออกเป็นทำนองเต็ม (full melody) ให้เข้ากับเครื่องดนตรีที่ตนบรรเลงอยู่ โดยคำว่า “ทำนอง” ในที่นี้ นักดนตรีนิยมเรียกว่า “ทาง” เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม เป็นต้น

คำว่า “ทาง” มีความหมายหลายอย่าง คือ หมายถึงระดับเสียง กับหมายถึงวิธีดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด แต่ทาง ที่หมายถึง variation นั้นคือวิธีดำเนินทำนองให้แตกต่างกันออกไปเพื่อความไพเราะ แต่ยังคงอาศัยเสียงตกของเพลงเดิมเป็นหลักสำคัญ ใครได้ยินเข้าก็รู้ได้ทันทีว่าเป็นเพลงนั้นแน่

สัจด์ ภูษาทอง (2532) กล่าวว่า ทำนองบรรเลง ประกอบด้วยหลักสำคัญ 2 อย่าง ได้แก่ ทำนองเพลงที่แท้จริงอย่างหนึ่ง กับทำนองปรุงแต่งอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งในการบรรเลงดนตรี หากบรรเลงซ้ำซากอยู่ในทำนองเดียวกัน หรือแนวเดียวกัน ก็ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้ จึงได้มีการพลิกเพลงทำนองขึ้นใหม่ โดยอาศัยทำนองเดิมเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดทางเปลี่ยน หรือการแปรทำนองขึ้น

ที่จริง ทางเปลี่ยนหรือการแปรทำนองนั้น มันอยู่คนละรูป แต่ตั้งอยู่บนรากฐานอันเดียวกัน คือ มีแบบยึดเป็นตัวกลางหรือหลักเอาไว้ก่อน จากนั้นก็ปรุงแต่งขึ้นมาใหม่ จะให้เป็นอะไร หรือไพเราะหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับผู้ปรับปรุงเอง

การแปรทำนอง มักคำนึงถึงทั้งเครื่องดนตรีและท่วงทำนองเพลง ปกติมักยึดเอาลูกฆ้องวงใหญ่เป็นหลัก และถือเอาเป็นทำนองหลัก คล้ายกับว่าการบรรเลงด้วยฆ้องวงใหญ่หรือทางฆ้องนั้น บรรเลงเอาแต่เนื้อเพลงแท้ๆ คือ มีเสียงห่างๆ ซึ่งที่จริงก็เกิดจากความจำเป็นจะตีให้ถี่ๆ ค่อนข้างลำบาก เพราะลูกของฆ้องนอกจากจะวางห่างกันแล้ว ยังมีเสียงน้อยอีกด้วย หากเปรียบเทียบกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นที่เป็นเครื่องตีด้วยกัน หากเปรียบเทียบลักษณะของลูกฆ้องก็คล้ายกับหุ่นที่ยังไม่ได้แต่งตัว จึงเป็นหน้าที่ของนักดนตรีเองที่ต้องรู้จักแต่งให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีและไม่ซ้ำกัน ใครจะแต่งได้ดี ไพเราะหรือไม่ไพเราะแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับสติปัญญาของแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเป็น

เครื่องดนตรีชนิดเดียวกันก็อาจจะพลิกแพลงไปได้หลายทาง อันการแต่งตัวนี้ทางดนตรีไทยเรียกว่า “แปรทำนอง” ซึ่งที่จริงการแปรทำนองของนักดนตรีไทย จัดว่าเป็นแนวทางอิสระที่แท้จริง ใครจะแปรออกไปในรูปแบบโดยย่อได้ทั้งสิ้น หากได้มีกฎเกณฑ์ตายตัวไม่ เพียงแต่ให้รักษาสำนะเดิมเอาไว้เท่านั้น

ปัญญา รุ่งเรือง (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ดนตรีไทยมีลักษณะพิเศษในการประดับตกแต่ง ทำนองเพลงในสังคีตศิลป์ คล้ายกับลายไทย ที่มีการวางโครงสร้างของลวดลายไว้เป็นหลัก แล้วจึงใช้เส้นลักษณะต่างๆ เช่น เส้นโค้ง เส้นขด ทั้งหนักและเบาเขียนเป็นลวดลายประกอบ โดยออกกลายเป็นรายละเอียดแยกออกไป แต่ยังคงแนวโครงสร้างหลักไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ในทางดนตรี ซ้องวงใหญ่ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างของลวดลาย ส่วนเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ ก็วาดลวดลายประดับประดาไปตามทางของแต่ละเครื่องมือ ลักษณะการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นที่เล่นไปคนละทางตามความเหมาะสมของเสียงของตน โดยยึดแนวทำนองหลักของซ้องวงใหญ่นี้ เรียกว่า การประสานสำนวนทำนอง (Idiomatic heterophony) ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญยิ่งของดนตรีไทย ถ้าขาดสิ่งนี้ไปดนตรีไทยก็ไม่มีรส ทางซ้องวงใหญ่เรียกว่า ทำนองหลัก (Principle melody) และการทำทางของเครื่องดนตรีอื่นๆ เรียกว่าการ แปรทำนอง (Variations)

มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) กล่าวว่า ทำนองแปร หมายถึงทำนองเพลงที่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีอื่นๆ (ซึ่งหมายรวมถึงการขับร้องด้วย) นอกเหนือจากซ้องวงใหญ่ โดยแปรหรือประดิษฐ์จากทำนองหลักหรือ “ทางซ้อง” ให้เป็นทำนองของแต่ละเครื่องมือตามหลักและวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆ ทำนองแปรอาจมีทำนองเพลงที่แตกต่างจากทำนองหลักโดยสิ้นเชิง หรือมีทำนองเพลงคล้ายคลึงกับทำนองหลักหรือมีทำนองเพลงเหมือนกับทำนองหลัก ทำนองแปรและทำนองหลัก จะต้องมีความสัมพันธ์กันในเรื่องความยาวของทำนองเพลง เสียงลูกตก และบันไดเสียง

5. ลักษณะและการบรรเลงระนาดทุ้ม

5.1 ลักษณะของระนาดทุ้ม

ระนาดทุ้ม สร้างเลียนแบบระนาดเอก ประดิษฐ์ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนประกอบคล้ายกับระนาดเอก แต่ตัวรางมีขนาดกว้างกว่า รูปร่างคล้ายหีบไม้ มีเท้าอยู่ทั้งสี่มุม ลูกระนาดทุ้มมีขนาดกว้างกว่าลูกระนาดเอก มีทั้งหมด 17 ลูก (อัศนีชัย เปลียนศรี, 2555) ลูกต้นยาวประมาณ 42 ซม. กว้าง 6 ซม. ลูกต่อมาก็ลดหลั่นลงนิดหน่อย และลูกยอดมีขนาด

ยาว 34 ซม. กว้าง 5 ซม. มี “โชน” ปิดทางด้านหัวและด้านท้ายวัดจากปลายโชนทางหนึ่งไปยังอีกทางหนึ่งยาวประมาณ 124 ซม. ปากรางกว้างประมาณ 22 ซม. ไม้ดีกี้มีการประดิษฐ์ให้แตกต่างออกไปด้วย เพื่อต้องการให้มีเสียงทุ้มเป็นคนละเสียงกับระนาดเอก (กรมศิลปากร, 2544) ส่วนประกอบของระนาดทุ้ม มีดังนี้

1. รางระนาดทุ้ม

ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ปัจจุบันนิยมใช้ไม้ขนุนหรือไม้สัก รางระนาดนั้นเป็นส่วนที่ทำหน้าที่อุ้มเสียงระนาด มีรูปร่างคล้ายหีบไม้ นิยมแกะสลักเป็นลวดลายไทยและลงรักปิดทอง เพื่อความสวยงาม บริเวณส่วนหัวและท้ายโค้งขึ้น แล้วใช้แผ่นไม้ปิดไว้ เรียกว่า “โชน” มีเท้าอยู่ทั้งสี่มุม ราง

2. ลูกระนาดทุ้ม

นิยมใช้ไม้ไผ่บง เพราะมีน้ำเสียงที่ทุ้มนุ่มนวล โดยลูกระนาดที่นำมาร้อยเชือกเป็นแผ่นแล้วแขวนไว้กับตะขอบริเวณโชนทั้งสองด้าน เรียกว่า “ผืน” มีทั้งหมด 17 ลูก ลูกยอดหรือลูกที่มีขนาดเล็กที่สุด มีระดับเสียงโดยอนุโลมเท่ากับเสียงซอล ลูกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเรียกว่า “ลูกทวน” มีระดับเสียงโดยอนุโลมเท่ากับเสียงมี ด้านล่างของลูกระนาดใช้ขี้ผึ้งผสมตะกั่วติดหัวและท้าย เพื่อถ่วงให้ได้เสียงตามที่ต้องการ

3. ไม้ตีระนาดทุ้ม

ทำด้วยไม้ไผ่เหลาให้เรียวยาว ด้านปลายพันผ้า และใช้ด้ายรัดหลายรอบบออย่าแน่นหนา ลักษณะคล้ายรูปวงกลม เวลาตีจะมีเสียงที่นุ่มนวล (อัศนีย์ เปลิยนศรี, 2555)

5.2 การบรรเลงระนาดทุ้ม

ระนาดทุ้มมีลักษณะในการดำเนินทำนองหยอกล้อ ยั่วเย้าไปกับทำนองเพลง บางครั้งดำเนินทำนองคล้ายทำนองฆ้องวงใหญ่ มีการบรรเลงขัดจังหวะหรือล้อกับระนาดเอกบ้าง (อัศนีย์ เปลิยนศรี, 2555) การแปลทำนองของระนาดทุ้มเป็นการช่วยเพิ่มรสชาติการบรรเลงให้ครึกครื้น สนุกสนานชวนฟังมากขึ้น โดยเฉพาะการบรรเลงด้วยกลวิธีที่ทำให้เกิดเสียงต่างๆ เช่น เสียงดูด ซึ่งเป็นการบังคับเสียงมิให้กังวานตามปกติ และยกเอื้องจังหวะในการดำเนินทำนองที่เหมาะสมกับการดำเนินทำนองของระนาดทุ้ม ลักษณะการบรรเลงระนาดทุ้มนั้นต้องดำเนินทำนองไปตามลักษณะการบรรเลงระนาดทุ้มซึ่งประกอบไปด้วย

1. ส่วนงานที่ตรงจังหวะ และส่วนงานที่ยกเยื้องจังหวะ
2. ในบางโอกาสต้องช่วยยื่นทำนองหลักไว้ด้วยเพื่อช่วยการบรรเลงรวมของวง
3. สามารถจัดจังหวะ ช้องไฟ ระหว่างวรรค หรือประโยคเพลง ในการดำเนินทำนองให้ถูกต้องตามแบบแผน

ลักษณะการตีระนาดทุ้ม จะใช้กล้ำมเนื้อแขนเป็นหลัก และใช้กล้ำมเนื้อที่บังคับการเคลื่อนไหวข้อมือร่วมด้วยเรียกว่า ครึ่งข้อครึ่งแขน ในการตีด้วยความเร็วจะใช้ส่วนของกล้ำมเนื้อครึ่งหัวไหล่ไว้เป็นหลัก เพื่อให้กล้ำมเนื้อแขนสามารถบังคับการตีให้คล่องตัว และรวดเร็วขึ้น การใช้น้ำหนักมือจะใช้น้ำหนักมือในการตีหนักกว่าระนาดเอก ผู้ตีจึงต้องยกไม้ตีสูงกว่าพอประมาณ โดยน้ำหนักในการตีด้วยมือซ้ายและมือขวา ส่วนใหญ่จะเท่ากัน แต่ในบางประโยคอาจใช้น้ำหนักไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลวิธีการบรรเลงและท่วงทำนองของบทเพลง (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2544)

ครูพิชิต ชัยเสรี ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในงาน 100 ปี ขุนบวรจักษ์ ทุ้มเลิศ (ปลั่ง ประสานศัพท์) ว่า

“คำพูดที่พูดกันอยู่เสมอว่า ระนาดทุ้มเป็นตัวตลก แล้วอาจารย์ไพฑูรย์เองเมื่อยกกลอนนั้นขึ้น อาจารย์เขาบอกมันฟังดูแปลกดี แต่จะว่าตลกหรือ คือในทางสุนทรียศาสตร์นั้นเนี่ย เราแบ่งรูปแบบของสุนทรียะไว้ 5 รูปแบบ ใน 5 รูปแบบนี้ มีข้อแม้ว่าทุกรูปแบบต้องให้ความสำเร็จอารมณ์ คือฟังแล้วรู้สึกเพลิดเพลิน รู้สึกว่ารื่นเริงบันเทิงมี ถ้าฟังแล้วไม่มีอารมณ์อย่างนี้ก็ไม่เรียกว่าสุนทรียะรูปทั้ง 5 นั้นก็คือ 1. ความงาม 2. ความน่าเกลียด เช่น ความน่าเกลียดที่เห็นในหนังผี 3. ความขบขันหรือคำรวน หรือที่เราเรียกว่าตลกนั้นแหละครับ เจ้านี้คู่กับ 4. โศกเศร้าคือความเศร้า สุดท้ายเราเรียกว่า 5. ความน่าทึ่ง หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า Sublime ซึ่งยากที่จะอธิบาย ผมจะยกตัวอย่างง่ายๆทางสุนทรียศาสตร์ระหว่างคำว่า งาม คือ beauty กับน่าทึ่ง คือ Sublime หรือว่าที่อาจารย์ทางสถาปัตย์ท่านบอกว่ามหิมา ยักษ์ฯ คือเห็นแล้วตะลึงงัน มีความรู้สึก พิลึก พิศวง งงววย นั่นคือ Sublime เช่น ทิวทัศน์ในตอนกลางวันที่มีเมฆไม่มีภูเขา เราเรียกว่าเป็น ความงาม แต่ถ้าเป็นความมืดสนิทนี้ เราเรียกว่า Sublime ถ้าเป็นทิวทัศน์บนพื้นดินเราเรียกว่างาม แต่ถ้าเป็นทะเลลึกที่เว้งว่าง เราเรียก Sublime ตรงนี้แหละครับ ระนาดทุ้มไม่ใช่ตลก ตลกนั้นเป็นรูปแบบที่ใกล้เคียงกับความน่าเกลียดมาก เป็นญาติกัน ท่านจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าทำไมตัวตลกจึงต้องมีความน่าเกลียดปนอยู่ด้วย ระนาดทุ้ม ไม่ตลก แต่ Sublime คือลึกซึ้ง ประณีต และน่าทึ่ง แม้ว่าในหลายครั้งจะดู

ประหนึ่งตลก แต่มันเป็นส่วนหนึ่งของเขา ลูกเต๋านี้เขามี 6 ด้าน ท่านจะใช้ด้านเดียวของมันเรียกตัวของมันเองไม่ได้ แท้จริงแล้วระนาดทุ้มผมถือว่าเป็นวิวัฒนาการของดนตรีไทยที่สูงที่สุดอย่างหนึ่ง เป็นส่วนเติมเต็มของดนตรีไทย ทำให้ช่องว่างระหว่างระนาดเอกและฆ้องวงใหญ่นั้นหายไป ทำให้วงซึ่งไม่เคยมีเสียงทุ้มถึงที่สุดได้ปรากฏขึ้นสมบูรณ์พร้อม ระนาดทุ้มจึงเป็นผลิตและผลที่เราต้องยกย่องภูมิปัญญาไทยจริง ๆ”

นอกจากนี้ครูพิชิต ชัยเสรี ยังพูดถึงลักษณะของสำนวนระนาดทุ้มอีกว่า “ระนาดทุ้มมีลักษณะสำนวน ที่เด่นชัดอยู่ 3 อย่าง คือ 1. ล่วงหน้า 2. ล้าหลัง และ 3. อีหลักอีเหลือ ล่วงหน้าคือลงก่อน ที่นี้ถ้าล้าหลังสมมติว่าลูกฆ้องมี 4 ปีท ระนาดทุ้มจะเล่นย้อนไปข้างหลัง เพราะฉะนั้นถ้าหากย้อนไปข้างหลัง กลอนต่อไปต้องตัดลงให้พอดี ผมกล้าพูดว่าระนาดทุ้มเนี่ย มีวิธีการที่เป็นเลิศเหลือเกิน คนโง่เล่นไม่ได้ แต่ก็ขอเรียนตรงนี้ หลายท่านบอกว่าทุ้มเนี่ยไม่ต้องเรียนหรอก มีปฏิภาณอย่างเดียวสำเร็จ นั่นก็ไม่ถูก ต้องเรียนครับ แต่มันต้อง 2 อย่างคือต้องเรียนด้วย และปฏิภาณด้วย ถ้าเรียนอย่างเดียวก็กินน้ำลายครู จืดหมด ไปไม่รอด มีแต่ปฏิภาณไม่มีน้ำลายครูเลยก็เลอะและเพ้อ ดีไม่ดีตีไปก็จะโยนไม้แล้วก็รับเล่นกายกรรมแล้วบอกว่าเก่ง ซึ่งผมยอมรับว่าเก่ง แต่นั่นไม่ใช่สุนทรียภาพ ที่นี้อีหลักอีเหลือเป็นไง อันนี้ยากที่สุด ตรงกลางนะมันอีหลักอีเหลือ จะไปหรือไม่ไปยังไรเท่าไร ดีแค่ 5 วินาที บางทีเรียนตั้งอาทิตย์หนึ่งยังไม่ได้” (พิชิต ชัยเสรี, 2560)

6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

6.1 เกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การประเมิน

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2544) ได้กำหนดเกณฑ์วิธีการตีระนาดทุ้มไว้ ดังนี้

6.1.1 ตีไล่เสียงทีละมือ จากเสียงต่ำไปเสียงสูง และจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ได้เสียงดังเท่ากัน และจังหวะสม่ำเสมอ

6.1.2 ตีสลับมือ

6.1.2.1 ตีสลับมือเป็นเสียงคู่ต่างๆ ขึ้นลง

6.1.2.2 ตีสลับมือเป็นเสียงเดี่ยว หรือยืนเสียง ทั้งนี้ต้องได้เสียงดังเท่ากัน และจังหวะสม่ำเสมอ

6.1.3 ตีกรอ คือ การตีมือซ้ายขวาสลับติดต่อกันด้วยพยางค์ใดๆ เป็นคู่ต่างๆ

6.1.4 ตีสองมือพร้อมกันเป็นคู่ต่างๆ ต่ำกว่าคู่ 8 ต้องได้ความดังของเสียงประมาณกัน

6.1.5 ตีผสมมือ 3,4,5,6 พยางค์ หรืออื่นๆ เสียงขึ้น เสียงลง

6.1.6 ตีเรียงซ้าย-เรียงขวา คือ การตีพยางค์ 4 เสียงทีละมือ

6.1.7 ตีดูด คือ การตีเปิดมือแล้วห้ามเสียงหลังจากตีลงไป

6.1.7.1 เสียงดูดที่เกิดจากการบังคับเสียงโดยใช้มือทั้งสองร่วมกันบังคับเสียง มี 2 ลักษณะ

ก. การตีเสียงเปิดขาขึ้นด้วยมือขวา แล้วห้ามด้วยเสียงมือซ้าย (เปิดขวาห้ามซ้าย)

ข. การตีเสียงเปิดขาขึ้นด้วยมือซ้าย แล้วห้ามด้วยเสียงมือขวา (เปิดซ้ายห้ามขวา)

6.1.7.2 เสียงดูดที่เกิดจากการบังคับเสียง โดยใช้มือข้างใดข้างหนึ่งทำให้เกิดเสียงเปิดแล้วห้ามเสียง โดยการกดหัวไม้กับลูกกระดานที่เกิดเสียงนั้นๆ

6.1.8 ตีถ่าง คือ การตีที่กว้างกว่าคู่ 8

ก. การตีถ่างแล้วกลับมาที่เดิมหรือถ่างยืนเสียง มีลักษณะดังนี้

6.1.8.1 ถ่างข้างซ้าย คือ การตีเริ่มต้นด้วยการตีทีละมือที่คู่ 8 โดยตีมือซ้ายก่อน แล้วแยกมือซ้ายออกไปตีเกินคู่ 8 พร้อมกับมือขวาตียืนอยู่ที่เสียงเดิมแล้วลงจบด้วยมือซ้ายที่เสียงเริ่มต้น

6.1.8.2 ถ่างข้างขวา คือ การตีเริ่มต้นด้วยการตีทีละมือที่คู่ 8 โดยตีมือขวา ก่อน แล้วแยกมือขวากออกไปตีเกินคู่ 8 พร้อมกับมือซ้ายตียืนอยู่ที่เสียงเดิมแล้วลงจบด้วยมือขวาที่เสียงเริ่มต้น

ข. ถ่างสองมือ คือ การตีแยกมือจากกัน มีลักษณะต่างๆ ดังนี้

6.1.8.3 เริ่มตีด้วยมือซ้ายก่อน แล้วแยกสองมือออกไปตีพร้อมกันและกลับมาลงจบด้วยการตีมือซ้ายเสียงเดิมที่เริ่มแต่แรก

6.1.8.4 เริ่มตีด้วยมือขวาก่อน แยกสองมือออกไปตีพร้อมกันและกลับมาลงจบด้วยการตีมือขวาเสียงเดิมที่เริ่มแต่แรก

6.1.8.5 เริ่มจากการตีที่ละมือหรือสลับมือที่เสียงเดียวกัน แล้วสองมือแยกออกไปตีพร้อมกัน แล้วกลับมาจบที่มือซ้ายตีที่เสียงเดิม

6.1.8.6 เริ่มจากกำหนดลูกจบคู่ 8 ไว้ก่อนแล้วแยกมือออกไปตีทีละข้าง โดยเริ่มจากตีขวาและตีซ้าย จบที่มือทั้งสองกลับมาตีคู่ 8 ที่กำหนดไว้

6.1.9 ตีกระทบ คือ การทำให้เสียงเกิดโดยมือทั้งสองข้าง ให้เสียงเกิดในลักษณะซัดกัน โดยเสียงที่ 1 มีน้ำหนักเบาว่าเสียงที่ 2 พร้อมกับให้เสียงที่ 2 เป็นเสียงลงจังหวะ เสียงกระทบอาจทำให้เกิดขึ้นตั้งแต่หนึ่งเสียงไปจนเสียงคู่ต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับการบรรเลงของระนาดทุ้ม

6.1.10 ตีลวงหน้า มี 2 ลักษณะ

6.1.10.1 การตีสำนวนลงเสียงลวงหน้าเป็นพยางค์ โดยวิธีตัดสำนวนบางส่วน และเสียงสุดท้ายต้องลงก่อนจังหวะหลัก

6.1.10.2 การตีลวงหน้าเป็นประโยค เป็นการบรรเลงให้ประโยคนั้นดำเนินไปลวงหน้าจากทำนองหลักของซ้องวงใหญ่ ภายใต้กรอบของสำนวนและต้องลงตามจังหวะหลักของระนาดทุ้ม

6.1.11 ตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา

6.1.11.1 ตีสวน คือ มือขวาตีเข้าหามือซ้าย และมือซ้ายตีสวนกลับเข้าหามือขวา

6.1.11.2 ตีตาม แบ่งเป็น 2 วิธี คือมือซ้ายตีไล่ขึ้นตามมือขวาและมือขวาตีไล่ลงตามมือซ้าย ทั้งนี้อย่างน้อยต้องเป็นการตีมือละ 2 เสียง

6.1.12 ตีย้อย แบ่งออกเป็น

6.1.12.1 มีการเพิ่มพยางค์ให้ลูกตกหลังจังหวะ จากกรอบการบรรเลงของสำนวนนั้น

6.1.12.2 ย้อยหลังเต็มสำนวน คือการยกเอื้อองการบรรเลงเต็มสำนวนให้ดำเนินไปตามหลังสำนวนหลัก

6.1.13 ตีโยก คือ การตีให้เกิดเสียงตามการดำเนินสำนวนกลอน โดยให้เสียงที่เรียงร้อยไม่สม่ำเสมอมีน้ำหนักจากเบาไปหาหนักสลับกันตามประโยค (วรรคตอนของแต่ละสำนวน) ในลักษณะที่ฟังแล้วสำนวนการบรรเลงไม่ราบเรียบ ทั้งนี้ โดยเจตนาของผู้ปฏิบัติตามหลักวิชาการ

6.1.14 ตีลักจังหวะ คือ การตีระนาดทุ่มให้เสียงสำคัญลงระหว่างกึ่งกลางช่วงฉิ่งและฉับ

6.1.15 ตีโขก คือ การตีให้เกิดน้ำหนักเสียงที่มือขวามีความดังเป็นพิเศษ โดยให้เกิดเสียงโขกที่บริเวณต้นของแต่ละสำนวน

6.1.16 ตีชยี้ คือ การปฏิบัติตามกรอบของสำนวนการบรรเลงทั่วไป ด้วยการบรรจุรายละเอียดของสำนวนเพิ่มขึ้นโดยขยายเนื้อทำนองเพลงและบรรเลงด้วยความเร็วเป็น 2 เท่า การชยี้นี้อาจจะชยี้เฉพาะวรรค เฉพาะประโยค หรือหลายประโยคก็ได้

6.1.17 ตีกวาด คือ การใช้ไม้ระนาดทุ่มระโดยเร็วหรือช้าไปบนผืนระนาดทุ่มในลักษณะต่างๆ

6.1.17.1 ตีกวาดทีละมือ ในลักษณะกวาดขึ้นหรือกวาดลง

6.1.17.2 ตีกวาดสองมือ ไปในทิศทางเดียวกัน หรือต่างทิศทางกันในลักษณะกวาดเข้าหากัน และกวาดแยกมือออกจากกัน

6.1.18 ตีเสียงสะบัด

6.1.18.1 ตีสะบัดเรียงเสียงขึ้นและลง

6.1.18.2 ตีสะบัดข้ามเสียงขึ้นและลง

6.2 ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

มานพ วิสุทธิแพทย์ (2556) กล่าวว่า ในการวิเคราะห์เพลงไทยนั้นเนื้อหาหลักหรือหัวใจของการวิเคราะห์เพลงอยู่ที่ทำนองเพลง แต่ข้อมูลที่เป็นบริบทแวดล้อมอื่นๆของเพลงแต่ละเพลงก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยควรที่จะศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของเพลงก่อน ได้แก่ ประวัติที่มาของเพลง ประวัติผู้แต่ง ศึกษาโครงสร้างของเพลง เช่นประเภทของเพลง อัตราจังหวะและหน้าทับที่ใช้จำนวนท่อน หน้าทีของเพลง ประเภทของวงที่ใช้บรรเลง รวมทั้งโอกาสที่ใช้บรรเลง เมื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการวิเคราะห์ทำนองเพลง ซึ่งมีรายละเอียดที่เป็นเนื้อหาทางทฤษฎีหลายอย่างที่เป็นประเด็นในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ทางผู้วิจัยจะเลือกใช้เพียงบางประเด็นที่จะศึกษา ดังนี้

6.2.1 บันไดเสียง

บันไดเสียงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งทางดนตรีที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของบทเพลงและยังสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทำนองเพลงกับเครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองเพลงนั้นๆ หลักการในการพิจารณบันไดเสียงเพลงไทยนั้น ต้องพิจารณาดูที่โครงสร้างบันไดเสียงที่เป็นบันไดเสียง 5 เสียงนั่นเอง ซึ่งบันไดเสียง 5 เสียงนี้ก็มีความสอดคล้องกับ “ทาง” ที่หมายถึงระดับเสียง

เพลงไทยเป็นเพลงที่ใช้เสียง 7 เสียง เสียงทั้ง 7 เสียงนั้นมีบทบาท หน้าที และความสำคัญแตกต่างกัน เสียงทั้ง 7 เสียง สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 5 เสียง อีกกลุ่มหนึ่งมี 2 เสียง โดยกลุ่มเสียง 5 เสียงเป็นเสียงหลัก และมีกลุ่มเสียงอีก 2 เสียงเป็นเสียงรอง กลุ่มเสียงหลักคือเสียงขั้นที่ 1 2 และ 3 เรียงชิดติดกัน แล้วข้ามเสียงที่ 4 ไป 1 เสียง และมีเสียงขั้นที่ 5 และ ขั้นที่ 6 เรียงติดกันอีก จากนั้นข้ามเสียงที่ 7 อีก 1 เสียง แล้วจึงเริ่มเสียงที่ 1 ของบันไดเสียงชุดต่อไป กลุ่มเสียงทั้งเสียงหลักและเสียงรองสามารถเขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

กลุ่มเสียงหลัก 5 เสียง ได้แก่เสียงที่ 1 2 3 5 และ 6

กลุ่มเสียงรอง 2 เสียง ได้แก่เสียงที่ 4 และ 7

6.2.2 วรรคเพลงและลูกตก

การพิจารณาทำนองเพลงและลูกตกที่ละวรรคเพลงทำให้สามารถเข้าใจทำนองเพลงและโครงสร้างของทำนองเพลงได้อย่างชัดเจน โดย “วรรคเพลง” หมายถึงทำนองเพลงที่มีความยาว 1 หน้าทับ ส่วน “ลูกตก” หมายถึง เสียงสุดท้ายของทำนองเพลงในแต่ละวรรค จะเห็นได้ว่าทำนองเพลงทั้งทางพื้นและทางกรอจำเป็นต้องบรรเลงเสียงที่เป็น “ลูกตก” นี้โดยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปบรรเลงเสียงอื่นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปรทางในเพลงทางพื้นนั้นจะยึดเสียงลูกตกท้ายวรรคนี้เป็นเสียงสำคัญ (ในที่นี้หมายถึงการแปรทำนองตามการบรรเลงปกติ ไม่ใช่ทำนองแปรที่วิจิตรพิสดารหรือทำนองแปรในเพลงเดียว)

ลูกตกจะบอกให้รู้ถึงสถานะภาพของลูกตกนั้นๆ ว่าเป็นลูกตกชั้นที่เท่าไรของบันไดเสียง ซึ่งชั้นของบันไดเสียงแต่ละชั้นมีคุณสมบัติและมีหน้าที่แตกต่างกัน ในเพลงประเภททางพื้นจะเห็นได้ว่าวรรคเพลงที่มีลูกตกเป็นชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงสามารถแปรเป็นทำนองแปรได้หลายทำนอง และลูกตกชั้นที่ 2 และชั้นอื่นๆ ก็สามารถแปรเป็นทำนองแปรได้หลายทำนองเช่นกัน ทำนองแปรในลูกตกเสียงที่ 1 แตกต่างไปจากทำนองแปรในลูกตกเสียงที่ 2 หมายความว่า การแปรทำนองของทำนองเพลงแต่ละลูกตกสามารถแปรได้หลายทำนองและการแปรทำนองของทำนองเพลงแต่ละลูกตกมีเกณฑ์ที่แตกต่างกัน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพฑูรย์ เฉยเจริญ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทางระนาดทุ้มเพลงเชิดจีน โดยได้ให้ข้อมูลว่า วัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทยนิยมใช้วิธีการบรรเลงด้วยวิธีแปรทำนองจากทำนองหลักให้เป็นทางบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรีนั้นๆ โดยหน้าที่และบทบาททางการบรรเลงของระนาดทุ้มทำหน้าที่แปรทำนองให้เป็นลักษณะเฉพาะเครื่องมือ โดยใช้วิธีตีสลับมือเป็นลักษณะเฉพาะสอดแทรกไปในแนวทำนองเพลง

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์ทางระนาดทุ้มเพลงเชิดจีน พบว่า รูปแบบทำนองที่เป็นลักษณะเฉพาะของเพลงเชิดจีน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1.ประโยคเพลงที่ใช้จำนวนตรงจังหวะ 2.ประโยคเพลงที่ใช้จำนวนไม่ตรงจังหวะ และยังมีเสียงหรือทำนองต่างๆ เข้ามาผสม เช่น ประโยคเพลงที่ใช้จำนวนตรงจังหวะผสมเสียงกระโดด ประโยคเพลงที่ใช้จำนวนไม่ตรงจังหวะผสมเสียงถ่วง เป็นต้น รูปแบบทำนองระนาดทุ้มแบบต่างๆ มีใช้อยู่ทั้งทำนองทางพื้นและทำนองลูกโยน เพียงแต่

ในแต่ละสำนวนจะใช้ทำนองหรือเสียงผสมไม่เหมือนกัน นอกจากรูปแบบทำนองดังกล่าวแล้วยังมีการใช้กระบวนจังหวะที่ลงท้ายวรรคแต่ละประโยคแตกต่างกัน

สุรศักดิ์ จำนงค์สาร (2542) ได้ศึกษาเรื่องทางระนาดเอกเพลงแป๊ะ 3 ชั้น พบว่าสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการแปรทำนองคือทำนองหลักที่เป็นทางฆ้องวงใหญ่ ได้วิเคราะห์ส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับทางระนาดเอกเพลงแป๊ะ 3 ชั้น ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์โครงสร้างทางฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ 3 ชั้น ได้แก่

1.1 วิเคราะห์บันไดเสียงและลูกตก พบว่าลูกตกทั้งหมดมีเพียงเสียง โด เร มี ซอล และลาเท่านั้น ไม่มีการใช้เสียง ลา และทีเป็นลูกตก ดังนั้นเพลงแป๊ะ 3 ชั้นจึงเป็นเพลงที่อยู่ในบันไดเสียงโด

1.2 วิเคราะห์กระบวนจังหวะ พบว่ามีการใช้กระบวนจังหวะในเพลงแป๊ะ 3 ชั้น ในแต่ละวรรคทั้งสิ้น 17 รูปแบบ

1.3 วิเคราะห์ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงและลูกตก

2. วิเคราะห์การแปรทำนองของระนาดเอกเพลงแป๊ะ 3 ชั้น ในเสียงลูกตกต่าง ๆ ได้ดังนี้

วรรคเพลงที่มีลูกตกเสียงโด แปรทำนองได้ 53 รูปแบบ จากทำนองเพลง 5 ทำนอง

วรรคเพลงที่มีลูกตกเสียงโด แปรทำนองได้ 30 รูปแบบ จากทำนองเพลง 4 ทำนอง

วรรคเพลงที่มีลูกตกเสียงโด แปรทำนองได้ 67 รูปแบบ จากทำนองเพลง 8 ทำนอง

วรรคเพลงที่มีลูกตกเสียงโด แปรทำนองได้ 47 รูปแบบ จากทำนองเพลง 4 ทำนอง

วรรคเพลงที่มีลูกตกเสียงโด แปรทำนองได้ 20 รูปแบบ จากทำนองเพลง 3 ทำนอง

3. วิเคราะห์ทางระนาดเอกเปรียบเทียบกับทางฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ 3 ชั้น จากการศึกษาพบว่าในเสียงลูกตกต่างๆของศิลปินทั้ง 11 ท่าน มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไปมาก แม้จะเป็นวรรคที่มีทางฆ้องวงใหญ่ที่เหมือนกันและเป็นผู้บรรเลงท่านเดียวกัน หากแต่เป็นการบรรเลงที่ต่างเกี่ยวกับระหว่างเที่ยวแรกและเที่ยวกลับ

เกียรติศักดิ์ ทองจันทร์ จรินทร์ ทพสงเคราะห์ และ ศรัทธา จันทมนิโชติ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การแปรทำนองของเพลงประเภทดำเนินทำนองในรายวิชาทักษะดนตรีเฉพาะทางกลุ่มเครื่องสาย โดยสรุปการแปรทำนองออกเป็นเกณฑ์ใหญ่ๆ ได้ 3 ข้อ ดังนี้

1. การแปรทำนองหรือดำเนินทำนองจากทางฆ้อง ถือเป็นหัวใจสำคัญหรือนับกระบวนการแรกของการเริ่มปฏิบัติการแปรทำนองหรือการดำเนินทำนอง โดยต้องรักษาเสียงลูกตก และดำเนินทำนองให้มีความกลมกลืนกับทำนองหลัก
2. การแปรทำนองให้ถูกต้องตามหลักวิชาทางดุริยางค์ไทย ซึ่งเป็นหลักที่โบราณจารย์ได้วางและปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างดังที่ปรากฏในการบรรเลงดนตรี โดยจะต้องดำเนินทำนองให้มีสัมผัส ดำเนินทำนองให้เหมาะสมกับเพลง หลีกเลียงการดำเนินทำนองซ้ำๆ และต้องมีท่วงทีในการดำเนินทำนอง
3. รู้วิธีดำเนินทำนองให้เหมาะแก่กำลังตน เพราะการดำเนินทำนองย่อมมีจำนวนที่เอื้อต่อกำลังของผู้บรรเลง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นถึงความสัมพันธ์ของประเภทเพลงกับการแปรทำนอง จึงได้เสนอเกณฑ์การแบ่งประเภทเพลงไทยอีกเกณฑ์หนึ่ง โดยใช้ลักษณะการบรรเลงเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง โดยแต่ละประเภทมีความหมายและรายละเอียด ดังนี้

1. ประเภทดำเนินทำนอง เป็นเพลงที่มีลักษณะของกระสวนทำนองหลักเอื้อต่อการแปรทำนอง และกระสวนทำนองหลักโดยส่วนใหญ่ต้องเป็นกระสวนที่จำเป็นต้องแปรทำนอง ทั้งนี้อาจมีกระสวนทำนองแบบบังคับทางบ้างแต่ต้องไม่มากนัก
2. ประเภทกึ่งดำเนินทำนองกึ่งบังคับทาง เป็นเพลงที่มีลักษณะกระสวนทำนองหลักร่วมระหว่างกระสวนทำนองที่เอื้อต่อการแปรทำนองและกระสวนทำนองที่เอื้อกับการบังคับทาง
3. ประเภทบังคับทาง เป็นเพลงที่มีลักษณะของกระสวนทำนองหลักบังคับการดำเนินทำนอง สังเกตได้จาก ลักษณะสำนวนจะเป็นการกรอยาวๆ เพลงประเภทนี้ไม่เหมาะแก่การนำมาแปรทำนอง

นริศรา พันธุ์ธาดาพร และ ชำคม พรประสิทธิ์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หลักการแปรทำนองจะเข้และซอฮู้ เพลงทยอยเขมร สามชั้นของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ได้ผลการวิจัยว่าหลักการแปรทำนองจะเข้และซอฮู้ ปรากฏความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการแปรทำนองของ 2 เครื่องดนตรี ในส่วนที่เหมือนกัน ได้แก่ ทำนองหลักที่เป็นลูกล่อ ลูกเหลื่อม ทั้งสองเครื่องจะแปรทำนองเหมือนทำนองหลัก รักษาลูกตกของทำนองหลักคงไว้ทุกห้องเพลง ทำนองหลักที่เป็นมือบังคับจะเข้กับซอฮู้จะไม่แปรทำนอง ส่วนทำนองหลักที่เป็นอัตลักษณ์เข้าแบบจะเข้กับซอฮู้จะแปรทำนอง สำหรับส่วนที่แตกต่างกันได้แก่ ทำนองหลักเป็นลูกเก็บจะเข้แปรทำนองแบบเก็บ ซอฮู้แปรทำนองแบบจาวๆ จะเข้มีการเพิ่มพยางค์เสียงโดยการสะบัดเสียงเดียว ซอฮู้แปรทำนองเหมือนทำนองหลัก ทำนองหลักเป็นอัตลักษณ์เข้าแบบจะเข้แปรทำนองแบบเก็บ ซอฮู้แปรทำนองแบบจาวๆ ในทำนองที่เป็นลูกเหลื่อมซอฮู้มีการสืลักจังหวะ ฝากลูกตกไปในห้องถัดไป ส่วนการแปรทำนองแบบเก็บจะเข้ดีดเรียงเสียงจากเสียงสูงไปเสียงต่ำ เสียงต่ำไปเสียงสูง แต่ซอฮู้แปรทำนองมีการใช้กลอนฟาดในทำนองที่เป็นเก็บ หรือทำนองที่เป็นลูกล่อ ลูกเหลื่อม

เนื่องด้วยลักษณะของจะเข้ที่มีสามสาย ประกอบด้วยสายเอก สายทุ้ม สายลวด ซึ่งมีช่วงเสียงที่กว้างกว่าซอฮู้ จึงทำให้จะเข้สามารถแปรทำนองได้หลากหลาย สามารถดีดเรียงเสียงจากสูงมาต่ำ จากต่ำไปสูงได้อย่างราบรื่น ส่วนซอฮู้ นั้น มีเพียงสองสายในการแปรทำนองจึงไม่สามารถเท่ากับจะเข้ จึงทำให้เกิดกลอนฟาดเกิดขึ้น

เมธี ศรีศรีโรจน์ (2560) ได้วิเคราะห์ทางห้องวงใหญ่เพลงเรื่องทำขวัญ พบว่าบทเพลงต่างๆ ในเพลงเรื่องทำขวัญ ใช้บันไดเสียงทั้งหมด 4 บันไดเสียง บันไดเสียง โด บันไดเสียง เร บันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง ซอล ในแต่ละวรรคเพลงจะมีลูกตกเสียงที่ 1 2 3 5 และ 6 ของบันไดเสียง ที่ดำเนินทำนองอยู่ นอกจากนี้ยังศึกษาประวัติความเป็นมาของการบันทึกเพลงเรื่องทำขวัญ เป็นโน้ตเพลงสากล พบว่ามีนักดนตรีผู้บอกทางเพลง ดังนี้

1. ทางปี่ใน ได้แก่ นายปี่ คงลายทอง พระประณีตวรศัพท์ (เขียน จักรวาทีน) หมื่นตันตริการ เจนจิต (สาย ศศิผลิน) หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) หมื่นประคมเพลงประสาน
2. ทางระนาดเอก ได้แก่ พระเพลงไพเราะ (โสม สุวาทิต) พระประณีตวรศัพท์ (เขียน จักรวาทีน) หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นายบุญธรรม

(มนตรี) ตราโมท นายชั้น ดุริยประณีต นายเฉลิม บัวทั้ง ขุนสมานเสียง
ประจักษ์

3. ทางฆ้องวงใหญ่ ได้แก่ หลวงศรีวาทิต (อ่อน โกมลวาทิน) พระประณีตวรศัพท์
(เขียน จักรวาทิน) หลวงสร้อยสำเนียงสนธิ์ (เพิ่ม วัฒนวาทิน) หลวงประดิษฐ์
ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จางวางทั่ว พาทยโกศล หลวงบำรุงจิตเจริญ
(รูป สาทนวิสัย) ขุนสมานเสียงประจักษ์ (เถา สินธุนาคร) หลวงศรีวาทิต
นายพุ่ม ปาปุยวาทย์ นายสอน วงษ์อ่อง นายสมาน (ไม่ทราบนามสกุล)
นายชั้น ดุริยประณีต นายทองต่อ กลีบขึ้น
4. ทางฆ้องวงเล็ก ได้แก่ หลวงสร้อยสำเนียงสนธิ์ (เพิ่ม วัฒนวาทิน) พระเพลง
ไพเราะ (โสม สุวาทิต) หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นายบุญธรรม
(มนตรี) ตราโมท
5. ทางระนาดทุ้ม ได้แก่ นายบุญธรรม (มนตรี) ตราโมท นายสัด ยมะคุปต์
หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ขุนสมานเสียงประจักษ์ (เถา สินธุ
นาคร) นายเฉลิม บัวทั้ง พระเพลงไพเราะ (โสม สุวาทิต) นายสอน วงษ์อ่อง
หลวงสร้อยสำเนียงสนธิ์ (เพิ่ม วัฒนวาทิน) นายชั้น ดุริยประณีต
พระประณีตวรศัพท์ (เขียน จักรวาทิน)
6. ทางระนาดทุ้มเหล็ก ได้แก่ นายบุญธรรม (มนตรี) ตราโมท พระเพลงไพเราะ
(โสม สุวาทิต) หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นายสอน วงษ์อ่อง
นายเฉลิม บัวทั้ง
7. ตะโพน ได้แก่ พระพาทยบรรเลงมรณย์ ขุนสำเนียงชั้นเชิง (มล โกมลรัตน)

วรรณวลี คำพันธ์ และ พชร สุวรรณภาชนี (2562) ศึกษาเรื่อง “ทางทุ้ม” : ความหมาย
และแบบแผนการบรรเลง กล่าวว่า ระนาดทุ้ม เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ้มต่ำกว่าเครื่องดนตรีชนิด
อื่น และมีกังวานเสียงที่ไม่มากนักทำให้โบราณจารย์ต้องคิดประดิษฐ์วิธีการดำเนินทำนองเพื่อ
สร้างความโดดเด่นให้กับระนาดทุ้ม โดยให้บรรเลงหยอกล้อไปกับจังหวะบ้าง บรรเลงเหมือนกับ
เครื่องดนตรีอื่นบ้างในบางครั้ง (วรรณวลี คำพันธ์ และ พชร สุวรรณภาชนี, 2562, อ้างถึงในบุษกร
สำโรงทอง, 2539) วิธีการดำเนินทำนองระนาดทุ้มนี้ นักดนตรีไทยมักเรียกเพียงสั้นๆว่า “ทางทุ้ม”

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำให้เห็นวิวัฒนาการของทางท่อมว่ามีความสัมพันธ์กับครุดนตรีในแต่ละยุคสมัย ในสมัยโบราณเมื่อระนาดท่อมเริ่มก่อวิวัฒนาการ ลักษณะสำนวนทางท่อมจะเป็นสำนวนทางๆ ดีแบบจาวๆ ต่อมาเริ่มมีการคิดประดิษฐ์ทางที่วิจิตรพิสดารขึ้นด้วยภูมิปัญญาที่สะสมมาเป็นลำดับ จึงทำให้ระนาดท่อมเริ่มมีบทบาทในวงดนตรีไทยมากขึ้น ครูบุญยัง เกตุคง ได้อธิบายเป็นแนวทฤษฎีในการแปลทำนองระนาดท่อมสำหรับทางหมู่โดยเอาเกณฑ์ประเภทของเพลงมากำกับไว้ ดังนี้

1. การบรรเลงระนาดท่อมในประเภทเพลงหน้าพาทย์ไหว้ครู (โดยใช้วงปี่พาทย์พิธี) ควรดัดการเดินกลอนระนาดท่อมโดยเด็ดขาด เพื่อความเรียบร้อยและเคารพต่อพิธี เว้นแต่บางเพลงที่เปิดโอกาสให้สามารถดำเนินกลอนได้เพียงเล็กน้อย

2. การบรรเลงระนาดท่อมในเพลงประเภทเพลงกรอกและบังคับทาง (โดยใช้วงปี่พาทย์ไม้นวม เป็นต้น) ควรบรรเลงโดยการรักษาท่วงทำนองที่บังคับทางไว้เป็นหลัก

3. การบรรเลงประเภททางพื้น และลูกล้อ-ลูกขัด (โดยใช้วงปี่พาทย์เสภา เป็นต้น) ระนาดท่อมสามารถบรรเลงได้อย่างเต็มความสามารถ เพราะบทเพลงประเภทนี้เปิดโอกาสให้ระนาดท่อมและเครื่องดนตรีอื่นๆ แสดงปฏิภาณไหวพริบในการสร้างสรรค์ทำนองได้อย่างหลากหลาย (วรรณวลี คำพันธ์ และ พชร สุวรรณภานันท์ อ้างถึงใน ไพฑูรย์ เฉยเจริญ, 2542, น. 21)

นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่าลักษณะของสำนวนระนาดท่อมแบ่งออกเป็นหลักได้ 3 ลักษณะ คือ

1. สำนวนที่ตรงจังหวะ
2. สำนวนที่ไม่ตรงจังหวะ ในกรณีที่ลักษณะของทำนองลงก่อนจังหวะตกของทำนองหลัก (ล่วงหน้า)
3. สำนวนที่ไม่ตรงจังหวะ ในกรณีที่ลักษณะของทำนองลงหลังจังหวะตกของทำนองหลัก (ล่าหลัง)

ทั้งนี้ยังมีสำนวนอันเกิดจากการผสมผสานทั้ง 3 ลักษณะ อันนำไปสู่สำนวนที่ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกและสร้างจินตนาการให้แก่ผู้ฟังได้อย่างไม่รู้จบ อาทิ สำนวนที่มีลักษณะของความอีหลืออีเหลือ สำนวน “อีหนูตูดเปราะ” ซึ่งเรียกตามเสียงกลอนเฉพาะของระนาดท่อม เป็นต้น

ตัวอย่างสำนวนระนาดทุ้มที่มีลักษณะอื่นหลักอีกเหลือ

- - ริ ท	- มี่ - -	- มี่ - -	- ริ - -	- - ริ ท	- มี่ - -	- มี่ - -	- ริ - -
- ร - -	- ม - -	ม - ม ซ	- ร - -	ทุ ร - -	- ม - -	ม - ม ซ	- ร - ร

ตัวอย่างสำนวนระนาดทุ้ม “อีหนูตูดเปรอะ”

ระนาดทุ้ม

----	--- ล	--- ริ	--- ล	- ริ - -	- ริ - ล	-- ล ริ	--- ล
----	- ริ - ล	----	- ริ - ล	--- ริ	--- ล	- ล - -	- ริ - ล

คำร้อง

----	- อี - หนู	--- ตูด	--- เปรอะ	--- ینگ	--- (อ๊ะ)	- ซะ - ที	--- เถอะ
------	------------	---------	--------------	---------	-----------	-----------	----------

ภุริศ ขาวปลื้ม (2562) ศึกษาอัตลักษณ์เพลงมอญปากเกร็ด โดยได้แบ่งการศึกษา
อัตลักษณ์เพลงมอญปากเกร็ดไว้ ดังนี้

- ก. อัตลักษณ์ด้านการดำเนินงานของเพลงมอญปากเกร็ด พบว่าเพลงมอญปากเกร็ด
ทั้ง 3 เพลงที่เหลืออยู่นั้นเป็นเพลงที่มีการผสมผสานกันระหว่างบังคับทางและ
การดำเนินงานแบบเพลงทางพื้น ลักษณะการบรรเลงจะต้องตีแบบซ้ำๆ จาวๆ
เทคนิคการบรรเลงมือฆ้องมอญไม่สลับซับซ้อน
- ข. อัตลักษณ์ด้านรูปแบบของบทเพลง พบว่า บทเพลงมอญทั้ง 3 เพลง เป็นเพลง
ประเภท 2 ชั้น แล้วออกชั้นเดียวเหมือนกับเพลงมอญทั่วไป มีเพียงเพลงฉิ่งที่
บรรเลงเฉพาะ 2 ชั้น เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงสำหรับงานทั่วไป ในเรื่องของบันได
เสียงของบทเพลงพบว่ามีการใช้บันไดเสียงหลายบันไดเสียง
- ค. อัตลักษณ์ด้านการใช้มือฆ้องมอญของปากเกร็ด การใช้มือฆ้องมอญที่พบมาก
ที่สุดในเพลงมอญทั้ง 3 เพลง คือการใช้มือฆ้องคู่ 4 คู่ 5 และคู่ 8 ซึ่งเป็นการผสม
เสียงมากที่สุด มีลักษณะการใช้มือที่ไม่มีเสียงโดดข้ามไปข้ามมาเป็นลักษณะ
การผสมเสียงแบบเรียบง่าย มีการบรรเลงมือฆ้องที่ใช้เป็นรูปแบบผสมผสานอยู่
บ้างระหว่างมือฆ้องมอญและมือฆ้องไทย อัตลักษณ์ที่โดดเด่นในการใช้มือฆ้อง

ในการบรรเลงคือการวางมือข้อมือในการบรรเลงคือต้องตีแบบซ้ำๆ จาวๆ ทั้งมือได้ สดส่วนกับรูปแบบของกระสวนจังหวะ

วรรณวลี คำพันธ์ (2563) ศึกษาการฝึกหัดระนาดทุ้มตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด พบว่า ลักษณะการแปรทำนองระนาดทุ้มตามแนวทางของครูอุทัย แก้วละเอียด ต้องคำนึงถึงรูปแบบสำนวน (ถาม-ตอบ) และการใช้มือที่สอดคล้องเป็นแบบแผนเดียวกันทั้งประโยค ตลอดจนมีลักษณะของสำนวนทำนองที่เป็นวิธีการบรรเลงเฉพาะของระนาดทุ้ม

ความสามารถในการคิดแปรทำนองสัมพันธ์กับการเรียน การต่อเพลง เพราะเป็นกระบวนการเก็บสะสมองค์ความรู้ในตัวผู้เรียน (stock collector) หากผู้เรียนมีแบบแผนสำนวนทำนองอยู่ในคลังความรู้มาก ประกอบกับได้สะสมประสบการณ์ดนตรีมาพอสมควรแล้ว ก็เกิดปฏิภาณกวีหรือความแตกฉานในการเลือกนำภูมิปัญญาของตนมาสร้างสรรค์ทำนองได้ตามจินตนาการอย่างไม่รู้จบ สอดคล้องกับคำกล่าวของครูอุทัย ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“...ต้องเป็นใหญ่กว่าทุ้ม ทุ้มเป็นของย่อย แต่ต้องฉลาด ใจไม่ได้ ต้องแปรให้ได้ ถ้าต่อมันจะไม่ไหว ต้องใช้แปร ต่อแค่นี้ แล้วตีก็เที่ยวก็ไม่เหมือนกัน ทุ้มมันจะสนุก ครูชอบตีทุ้ม เพราะมันมีการใช้ลูกใช้อะไร ใช้สมอง เพิ่งมาหนักตอนหลังตีพยายามไม่ซ้ำ ดีแล้วต้องจำได้ว่าตีอะไรไป แล้วไม่วนแล้ว วนก็ไปอื่น. ทุ้มตีแล้วทิ้งเลย ถ้าได้มาก ๆ ก็ทิ้งได้ ที่นี้ถ้าได้น้อยไม่รู้จะทิ้งยังไง ถ้าต่อมาก ๆ มันจะคิดได้...” (อุทัย แก้วละเอียด, 2562)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจเบื้องต้น จากนั้นจึงใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทยต่าง ๆ มาวิเคราะห์และเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบบรรยาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หอสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ
- หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบรรเลงระนาดทุ้ม ได้แก่
 - อาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ อัดถาผล
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ
- ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิเคราะห์เพลง ได้แก่
 - รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

- อาจารย์จุมพล ปัญจะ

2. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง โดยใช้แบบสอบถาม
เป็นการเก็บข้อมูล

2.1.1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบรรเลงระนาดทุ้ม ซึ่งมีประเด็น
คำถาม ดังนี้

- ประวัติส่วนตัว
- ลักษณะของการบรรเลงระนาดทุ้ม
- การแปรทำนองของระนาดทุ้ม
- ลักษณะสำนวนของระนาดทุ้ม
- การใช้สำนวนระนาดทุ้มในการบรรเลง

2.1.1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิเคราะห์เพลง ซึ่งมีประเด็น
คำถาม ดังนี้

- ประวัติส่วนตัว
- หลักการวิเคราะห์เพลงไทย
- ตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์

2.1.2 แบบสังเกตวิธีการบรรเลงระนาดทุ้มตามเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์
การประเมินของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานทบวงมหาวิทยาลัย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ
ยกตัวอย่างทำนองจากวิธีการตี ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 การตีลวงหน้า

2.1.2.2 การตีลัดจังหวะ

2.1.2.3 การตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา

2.1.2.4 การตีดูด

2.1.2.5 การตีถ่าง

2.1.2.6 การตีโขก

2.1.2.7 การตี้อย

2.2 อุปกรณ์ที่ใช้

2.2.1. อุปกรณ์จذبบันทึก

2.2.2. เครื่องบันทึกเสียง

2.2.3. กล้องถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

3. การจัดทำข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งโน้ตเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่องมาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่

3.2 ถอดโน้ตเพลงทางฆ้องวงใหญ่ และทางระนาดทุ้ม ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่องที่เป็นโน้ตสากล แปลงเป็นโน้ตไทยแบ่งสองมือ เพื่อให้เห็นลักษณะการบรรเลงที่ชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปวิเคราะห์ตามทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทยของ รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

3.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแปรทำนองระนาดทุ้ม และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของโน้ตเพลง

3.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญสาธิตวิธีการตีระนาดทุ้ม ตามเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์การประเมินของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์หาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง

3.5 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3.6 ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านการแปรทำนองระนาดทุ้ม และด้านการวิเคราะห์เพลงช่วยตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.7 แก้ไข ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และข้อมูลภาคสนาม มารวบรวมและทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทยของ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ ในการวิเคราะห์ลูกตก และบันไดเสียง
2. ศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย มาประกอบการวิเคราะห์ และแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

2.1 ศึกษารูปแบบวิธีการตีระนาดทุ้ม ประกอบด้วย

- 2.1.1 การตีล่องหน้า
- 2.1.2 การตีลักจังหวะ
- 2.1.3 การตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา
- 2.1.4 การตีตูต
- 2.1.5 การตีถ่าง
- 2.1.6 การตีโขก
- 2.1.7 การตีย้อย

2.2 ศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลงในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

2.3 ศึกษาการทำนองระนาดทุ้มที่พบว่ามีการทำนองซ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

5. ขั้นสรุปและรายงานผล

เมื่อศึกษาตามขั้นตอนแล้วผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการศึกษา

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาลักษณะการแปรทำนองระนาดทุ้ม ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่องในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา 2 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง

2. ศึกษาอัตรลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง

2.1 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

2.1.1 การตีลวงหน้า

2.1.2 การตีลักจังหวะ

2.1.3 การตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา

2.1.4 การตีดูด

2.1.5 การตีถ่าง

2.1.6 การตีโฆก

2.1.7 การตีย้อย

2.2 ศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลงในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

2.3 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มที่พบว่ามีทำนองฆ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่องตามประเด็นที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยมีการใช้สัญลักษณ์ต่างๆในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์บันไดเสียงและลูกตก

บันไดเสียง	ลูกตก				
	เสียงที่ 1	เสียงที่ 2	เสียงที่ 3	เสียงที่ 5	เสียงที่ 6
โด	โด แทนด้วย ด1	เร แทนด้วย ด2	มี แทนด้วย ด3	ซอล แทนด้วย ด5	ลา แทนด้วย ด6
เร	เร แทนด้วย ร1	มี แทนด้วย ร2	ฟา แทนด้วย ร3	ลา แทนด้วย ร5	ที แทนด้วย ร6
มี	มี แทนด้วย ม1	ฟา แทนด้วย ม2	ซอล แทนด้วย ม3	ที แทนด้วย ม5	โด แทนด้วย ม6
ฟา	ฟา แทนด้วย ฟ1	ซอล แทนด้วย ฟ2	ลา แทนด้วย ฟ3	โด แทนด้วย ฟ5	เร แทนด้วย ฟ6
ซอล	ซอล แทนด้วย ซ1	ลา แทนด้วย ซ2	ที แทนด้วย ซ3	เร แทนด้วย ซ5	มี แทนด้วย ซ6
ลา	ลา แทนด้วย ล1	ที แทนด้วย ล2	โด แทนด้วย ล3	มี แทนด้วย ล5	ฟา แทนด้วย ล6
ที	ที แทนด้วย ท1	โด แทนด้วย ท2	เร แทนด้วย ท3	ฟา แทนด้วย ท5	ซอล แทนด้วย ท6

ตาราง 2 สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงเทคนิคและกลวิธีการเล่นมือในการบันทึกโน้ต

สัญลักษณ์	ความหมาย
$\left(\quad , \quad \right)$	แทนการตีสะบัด หรือสะเดาะ
_____	แทนการตีติด
^	แทนการตีไขก

1. ความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องซุดทำขวัญ

ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องซุดทำขวัญ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงของ รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ ในการวิเคราะห์ลูกตกและบันไดเสียง เนื่องจากลูกตกและบันไดเสียงเป็นปัจจัยสำคัญในการคิดแปรทำนอง มีผลการศึกษา ดังนี้

1.1 เพลงนางนาค

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาคพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงนางนาค ท่อน 1 เที้ยวที่ 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนอง ฆ้องวงใหญ่			----	--- มฟ	ร	ร3	-
			--- ร	- ร -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม			----	--- มฟ	ร	ร3	-
			--- ร	- ร -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	-- ม ม	- ฟ - ล	ร	ร5	-
	- ล - ท	- ล - ฟ	- ม - -	- ฟ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - ท	- ล - ฟ	-- ม ม	- ฟ - ล	ร	ร5	-
	- ล - ท	- ล - ฟ	- ท - -	- ด - ล			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง วงใหญ่	- ม ร ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
	- ม ร ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ม ร ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
	- ม ร ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท			

วรรณคดี 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	----	- ท - ท	-- ซ ซ	- ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	--- ทุ	----	- ซ --	- ล - ทุ			
ทำนอง	----	--- ท	--- ซ	-- ล ท	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	--- ทุ	----	ฟ ม ร -	ร ซ - ทุ			

วรรณคดี 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ร - มี	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ฟ			
ทำนอง	- ม - -	ฟ ม - -	ร ทุ - -	- ฟ - -	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ฟ	- ทุ - -			

วรรณคดี 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	--- ม ฟ	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	-- ร -	- ล - ทุ	- ล - ฟ	--- ม			
ทำนอง	- ม ฟ -	ล - - ล	--- ฟ	----	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	ร - - ล	- - ฟ -	ฟ ม ร -	- ม - -			

วรรณคดี 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ฟ ล -	ฟ ม - -	----	ม ร - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	--- ม	- - ร ท	- ล - ทุ	- ล - ทุ			
ทำนอง	ฟ ล - -	- ท - -	- - ร ฟ	----	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	ล ทุ - -	- ม - -			

เพลงนางนาค ท่อน 1 เทียบกลับ

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ล	----	- ร - ท	- ล - ฟ			
ทำนอง	ล ฟ --	ล ฟ --	ร ท --	- ฟ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	--- ล	--- ล	-- ล ฟ	- ฟ --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	ล ท --	ล ฟ --	--- ร	--- ม ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	-- ร -			
ทำนอง	--- ท	-- ท ร	-- ร ม	-- ม ฟ	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	ฟ ล --	ฟ ล --	ล ท --	ท ร --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ล - ท	- ล - ฟ	-- ม ม	- ฟ - ล	ร	ร5	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	- ม --	- ฟ - ล			
ทำนอง	-- ช ล	ท - ม ฟ	ช ล - ท	----	ร	ร5	๗
ระนาดทุ้ม	ม ฟ --	- ร --	-- ช -	- ล --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม ร ท	- ล --	๗ ๗ --	ล ล - ท	๗	๗3	-
วงใหญ่	- ม ร ท	- ล - ๗	--- ล	--- ท			
ทำนอง	- ม --	- ท --	ล ๗ --	- ท --	๗	๗3	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ท	-- ล ๗	-- ฟ ม	ร ท - ท			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ท - ท	-- ๗ ๗	- ล - ท	๗	๗3	-
วงใหญ่	--- ท	----	- ๗ --	- ล - ท			
ทำนอง	--- ท	--- ท	- ท - ท	----	๗	๗3	-
ระนาดทุ้ม	-- ท -	ม ท - ท	-- ท ร	- ท --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ริ - มี่	- ริ - -	ท ท - -	ล ล - ฟ	ริ	ริ3	-
	- ริ - ม	- ริ - ทุ	- - - ล	- - - ฟ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ม - -	ฟ ม - -	ร ท - -	- ฟ - -	ริ	ริ3	-
	- - ร ม	- - ร ท	- - ล ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- - - มฟ	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - ม	ริ	ริ2	-
	- - จ -	- ล - ทุ	- ล - ฟ	- - - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ม ฟ -	ล - - ล	- - - ฟ	- - - -	ริ	ริ2	-
	ร - - ล	- - ฟ -	ฟ ม ร -	- ม - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- - - -	ม ร - ม	ริ	ริ2	-
	- - - ม	- - ร ท	- ล - ทุ	- ล - ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ฟ ล - -	- - - ท	- - ร ฟ	- - - -	ริ	ริ2	-
	- - ฟ ม	ร ทุ - -	ล ทุ - -	- ม - -			

เพลงนางนาค ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- - - -	- ล - ล	- ริ - ท	- ล - ฟ	ริ	ริ3	-
	- - - ล	- - - -	- ร - ทุ	- ล - ฟ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ท - -	- ล - ม	- - - ทุ	- - - ฟ	ริ	ริ3	-
	ทุ - ร ทุ	- ล - -	ร ทุ - -	ล ฟ - ฟ			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	ล ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - - มฟ	ริ	ริ3	-
	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- - ร -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ล ทุ	- - ล ร	- - ล -	- ฟ - -	ริ	ริ3	-
	- ฟ - -	ล ฟ - -	ล ฟ - ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ฟ - ฟ	----	-- ร ม	ร	ร3	ด
วงใหญ่	--- ฟ	----	- ล - ทุ	- ด --			
ทำนอง	--- ล ^	--- ท ^	--- ร ^	--- ม ^	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	ฟ ล --	ร ทุ --	ทุ ร --	ฟ ม --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ม ฟ	- ล --	- ล --	ฟ ---	ร	ร6	-
วงใหญ่	-- ร -	--- ม	- ร --	- ม ร - ทุ			
ทำนอง	--- ฟ ^	--- ล ^	--- ม ^	--- ทุ	ร	ร6	-
ระนาดทุ้ม	ล ฟ --	ฟ ล --	ฟ ม --	ร ทุ --			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ร ร	- ม - ล	----	ล ทุ - ร	ร	ร1	ทุ
วงใหญ่	- ร --	--- ม	- ฟ --	ทุ -- ร			
ทำนอง	--- ร ^	--- ล ^	- ล ทุ -	- ร --	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	ทุ ร --	ทุ ล --	ฟ -- ร	- ร --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ด --	--- ร	--- ร	-- ม ฟ	ร	ร3	ด
วงใหญ่	-- ทุ ล	- ทุ - ล	- ล --	- ร --			
ทำนอง	ฟ -- ล	ทุ ร ^ --	- ม ฟ ล	----	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	- ฟ --	- ร ^ - ร	----	- ฟ --			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ม ฟ	- ล - ทุ	- ล --	ฟ ฟ - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	- ร -	- ล - ทุ	- ล - ฟ	--- ม			
ทำนอง	ร ทุ --	- ฟ --	ทุ ล --	- ม --	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	- ฟ - ล	-- ฟ ม	- ม --			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- - - -	ม ร - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	- - - ม	- - ร ท	- ล - ทุ	- ล - ทุ			
ทำนอง	ท ล - -	- ท - -	ร ม - ฟ	- - - -	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - ร -	- ม - -			

เพลงนางนาค มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง เร เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง เร ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ตลอดทั้งท่อน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียง ในเพลงนางนาค มีดังนี้

- ลูกตก เพลงนางนาคมีลูกตกในบันไดเสียง เร ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตกเพียงเสียงเดียว คือ เสียง ที ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองซ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล (ในวรรคที่ 5 ท่อน 2) และเสียง โด (ในวรรคที่ 3 และ 6 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล (ในวรรคที่ 3 ท่อน 1 เทียบกลับ) และทำนองในบันไดเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร

1.2 เพลงมหาฤกษ์

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์พบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงมหาฤกษ์ ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	----	- ล - ล	- รี่ - ท	- ล - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ล	----	- ร - ทุ	- ล - ด			
ทำนอง	- ท - -	- ล - -	- ม - -	--- ฟ	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	ทุ - ร ทุ	- ล - ทุ	- - ร ทุ	ล ทุ - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	ล ท - -	ล ฟ - -	--- ร	- - ม ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -			
ทำนอง	--- ล^	--- รี่^	--- ท^	--- ฟ^	ร	ร3	ด
ระนาดทุ้ม	ฟ ล - -	ล ร - -	ด ทุ - -	ล ฟ - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	- ล - ท	- ล - ฟ	- - ม ม	- ฟ - ล	ร	ร5	-
วงใหญ่	- ล - ทุ	- ล - ฟ	- ม - -	- ฟ - ล			
ทำนอง	- - ทุ ล	ท - ม ฟ	ทุ ล - ท	----	ร	ร5	ทุ
ระนาดทุ้ม	ม ฟ - -	- ร - -	- - ทุ -	- ล - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	- มี รี่ ท	- ล - -	ทุ ทุ - -	ล ล - ท	ทุ	ทุ3	-
วงใหญ่	- ม ร ทุ	- ล - ทุ	--- ล	--- ทุ			
ทำนอง	รี่ มี - -	- ท - -	ล ทุ - -	- ท - -	ทุ	ทุ3	-
ระนาดทุ้ม	- - รี่ ท	- - ล ทุ	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ท - ท	-- ซ ซ	- ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	--- ท	----	- ซ --	- ล - ท			
ทำนอง	-- ทท -	ร ม - ซ	--- ล	ท ร --	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	--- ท	--- ซ	- ซ --	--- ท			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	- ร - ม	- ร --	ท ท --	ล ล - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ด			
ทำนอง	-- มม -	ฟ ม --	ร ท --	- ฟ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	--- ม	-- ร ท	-- ล ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร			
ทำนอง	ร ท --	- ฟ --	ล ---	- ร --	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	- ฟ - ล	- ฟ ม ร	- ร --			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	--- ร	--- ม ฟ	--- ฟ	- ซ - ล	ร	ร5	ซ
วงใหญ่	- ล --	-- ร -	- ม --	--- ล			
ทำนอง	- ร - ร	-- ม ฟ	ซ ล ท -	ม ฟ ซ ล	ร	ร5	ซ
ระนาดทุ้ม	ร - ล -	- ร --	--- ร	----			

เพลงมหาฤกษ์ ท่อน 1 เที้ยวกลับ (บรรทัดที่ 1-2)

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเท่า” ต้องการขึ้นที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเที้ยวแรก เรียกว่า “เท่า ตามเสียงที่จบ”

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- - - ซ	- - ล ล	- - - ท	- - ล ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	- - - ซ	- ล - -	- - - ท	- ล - -			
ทำนอง	- ร - ท	- - - ร	- ท - -	- ล - -	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	- - ซ -	- ล - -	ซ - - ล	- ม - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- - -	ม ร - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	- - - ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท			
ทำนอง	ฟ ล - -	- - - ท^	- - - ร^	- - - ม^	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- - ฟ ม	ร ท - -	ท ร - -	ฟ ม - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ล - ท	- ล - ฟ	- - ม ม	- ฟ - ล	ร	ร5	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	- ม - -	- ฟ - ล			
ทำนอง	- - - ท	- - ท ร	- - ท -	- ล - -	ร	ร5	-
ระนาดทุ้ม	ล ท - -	ล ฟ - -	- - - ล	- ม - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ม ร ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	- ม ร ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท			
ทำนอง	ร ม - -	- ท - -	ล ซ - -	- ท - -	ซ	ซ3	ฟ
ระนาดทุ้ม	- - ร ท	- - ล ซ	- - ฟ ม	ร ท - ท			

เพลงมหาฤกษ์ ท่อน 2

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเท่า” ต้องการขึ้นที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	--- ซ	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	--- ซ	- ล --	--- ท	- ล --			
ทำนอง	- ร -- ท	--- ร	- ท --	- ล --	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	-- ซ -	- ล --	ซ -- ล	- ม --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	ม ร - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	--- ม	-- ร ท	- ล - ท	- ล - ท			
ทำนอง	ฟ ล --	--- ท ^	--- ร ^	--- ม ^	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	-- ฟ ม	ร ท --	ท ร --	ฟ ม --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ล - ท	- ล - ฟ	-- ม ม	- ฟ - ล	ร	ร5	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	- ม --	- ฟ - ล			
ทำนอง	--- ท	-- ท ร	-- ท -	- ล --	ร	ร5	-
ระนาดทุ้ม	ล ท --	ล ฟ --	--- ล	- ม --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	----	- ฟ - ฟ	- ฟ --	ม ม - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ฟ	----	- ฟ - ม	--- ฟ			
ทำนอง	ร ท --	- ฟ --	ท ร --	- ฟ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	- ฟ - ล	-- ล ฟ	- ฟ --			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	ล ท --	ล ฟ --	- ฟ ล -	ฟ ม --	ร	ร6	-
วงใหญ่	-- ล ฟ	-- ม ร	--- ม	-- ร ท			
ทำนอง	- ล --	- ฟ --	ฟ ม --	- ท --	ร	ร6	-
ระนาดทุ้ม	ฟ ---	ร - ม ร	-- ร ท	- ท --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	มม-ฟ ม	-- ร -	----	ล ท-ร	ร	ร1	๗
	- ม' --	ร ทุ-ล	- ฟ- ๗	--- ร			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท-ร ม	ฟ- ทุ-	- ล ทุ-	- ร --	ร	ร1	-
	- ท --	- ฟ- ล	ฟ-- ร	- ร --			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- ร-ม	ร	ร2	-
	--- ม	-- ร ทุ	- ล- ทุ	- ล- ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ทุ-ล	- ล ร -	- ทุ ม -	- ร ฟ -	ร	ร2	-
	ฟ ---	ฟ-- ทุ	ล-- ร	ทุ-- ม			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร --	- มฟ-ล	- ท-ล	- ฟ-ม	ร	ร2	-
	- ล --	ร-- ล	- ทุ-ล	- ฟ-ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ม ฟ -	- ล --	ฟ ฟ --	- ม --	ร	ร2	-
	ร-- ล	--- ฟ	-- ล ฟ	- ม --			

เพลงมหาฤกษ์ มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง เร เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง เร ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล ในวรรคแรก ซึ่งเป็นลูกเต๋า ต้องการยืงที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตก สุดท้ายของท่อน 1 เรียกว่า “เต๋า ตามเสียงที่จบ” แล้วจึงเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร ตั้งแต่วรรคที่ 2 ตลอดทั้งท่อน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง มหาฤกษ์ มีดังนี้

- ลูกตก เพลงมหาฤกษ์มีลูกตกในบันไดเสียง เร ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที่ ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง ลา และ ที่ ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล (ในวรรคที่ 8 ท่อน 1 และวรรคที่ 6 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 2 ท่อน 1 เที้ยวแรก) และเสียง ซอล (ในวรรคที่ 3,8 ท่อน 1 และวรรคที่ 4 ท่อน 1 เที้ยวกลับ)

1.3 เพลงมหากาล

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาลพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงมหากาล ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	---ร	--ม ฟ	ล ท --	ล ฟ --	ร	ร1	-
วงใหญ่	-ล --	-ร --	--ล ฟ	--ม ร			
ทำนอง	ร ท --	ฟ -- ฟ	-ล ท -	ร -- ร	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	--ล ฟ	--ท -	ฟ -- ร	--ล -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	--ฟ -	-ม --	-ร -ร	---ท	ซ	ซ3	ฟ
วงใหญ่	---มร	---ร	---ล	---ท			
ทำนอง	--ร ม	--ร ซ	----	-ท --	ซ	ซ3	ฟ
ระนาดทุ้ม	ร ท --	ร ท --	ฟ ม ร ท	-ท --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	---ม	-ร -ท	----	-ล -ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	---ม	-ร -ท	---ล	----			
ทำนอง	---ท	---ม	---ร	---ล	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	ท ร --	ท ร --	ร ท --	ท ล --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	-ร -ท	-ล --	ซ ซ --	ล ล -ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	-ร -ท	-ล -ซ	---ล	---ท			
ทำนอง	-ม --	-ท --	ซ ซ --	ซ ม --	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	--ร ท	--ล ซ	--ท ร	--ร ท			

วรรคที่ 5 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้ง บันไดเสียง ซอล และ บันไดเสียง เร ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 4 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล มายังทำนองวรรคที่ 6 ที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น บันไดเสียง เร

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ล ล	- ท - ร	- ร --	ม ม - ร	ร , ซ	ร1 , ซ5	-
วงใหญ่	- ล --	- ท - ร	- ร - ม	--- ร			
ทำนอง	- ท - ล	- ล ท -	- ร --	ล ฟ --	ร , ซ	ร1 , ซ5	-
ระนาดทุ้ม	----	ซ -- ร	--- ล	-- ม ร			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ม ฟ	- ล --	- ล --	ฟ -- ท	ร	ร6	-
วงใหญ่	-- ร -	--- ม	- ร --	- ม ร - ท			
ทำนอง	- ล --	- ล --	- ล --	- ล --	ร	ร6	-
ระนาดทุ้ม	-- ฟ ฟ	-- ม ม	-- ร ร	-- ท ท			

วรรคที่ 7 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้ง บันไดเสียง ซอล และ บันไดเสียง เร ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 6 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง เร มายังทำนองวรรคที่ 8 ที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น บันไดเสียง ซอล

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ม	- ร - ท	----	- ล - ล	ร , ซ	ร5 , ซ2	-
วงใหญ่	--- ม	- ร - ท	--- ล	----			
ทำนอง	----	ซ ม --	-- ร -	ม ร --	ร , ซ	ร5 , ซ2	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ม	-- ร ท	--- ร	-- ท ล			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม ร ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	ซ	ร6	-
วงใหญ่	- ม ร ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท			
ทำนอง	-- ท -	ร ท --	ร ซ --	ซ ม --	ซ	ร6	-
ระนาดทุ้ม	--- ท	-- ล ซ	-- ท ร	-- ร ท			

เพลงมหากาล ท่อน 1 เที้ยวกลับ (บรรทัดที่ 1)

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ล	-- ท ท	--- รี่	-- ท ท	ซุ	ซุ3	-
วงใหญ่	--- ลุ	- ทุ --	--- ร	- ทุ --			
ทำนอง	- ซ --	ร ซ --	ร ซ --	- ท --	ซุ	ซุ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ทุ	-- ร ทุ	-- ร ทุ	----			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท	ซุ	ซุ3	ฟ
วงใหญ่	--- มร	--- รุ	--- ลุ	--- ทุ			
ทำนอง	-- ร ม	-- ร ซ	----	- ท --	ซุ	ซุ3	ฟ
ระนาดทุ้ม	ร ทุ --	ร ทุ --	ฟ ม ร ทุ	- ทุ --			

เพลงมหากาล ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ม - ม	--- รี่	- ซ - ล	ซุ	ซุ2	ด
วงใหญ่	--- มุ	----	- ทุ ด -	- ซุ - ลุ			
ทำนอง	- ท ^ --	- ท ^ --	- ท ^ --	- ท ^ --	ซุ	ซุ2	-
ระนาดทุ้ม	-- ทุ ร	-- ทุ ม	-- ร ซ	-- ม ล			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ท - รี่	- ท --	ล ล --	ซ ซ - ม	ซุ	ซุ6	-
วงใหญ่	- ทุ - ร	- ทุ - ลุ	--- ซุ	--- มุ			
ทำนอง	ท รี่ ^ --	- ม - รี่	----	- ม --	ซุ	ซุ6	-
ระนาดทุ้ม	--- ม	-- ท -	ท ล ซ ม	----			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	--- ร	- ม - ช	- ช - -	ล ล - ช	ช	ช1	-
วงใหญ่	--- รุ	- มุ - ชุ	- ชุ - ลุ	--- ชุ			
ทำนอง	ช - - ร	ม - - ช	- - ร ทุ	----	ช	ช1	-
ระนาดทุ้ม	- ร ทุ -	- ชุ - ชุ	- รุ - -	ล ชุ - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	- ฟ ล -	ฟ ม - -	----	ม ร - ม	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ม	- - ร ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ทุ			
ทำนอง	ทุ - ร ทุ	- - ร ทุ	- - ร ฟ	----	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	- ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	- ม - -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ม - ม	- - - รม	- ช - ล	ช	ช2	ด
วงใหญ่	--- มุ	----	- ทุ ด -	- ชุ - ลุ			
ทำนอง	- ท - -	- ท - -	- ท - -	- ท - -	ช	ช2	-
ระนาดทุ้ม	- - ทุ ร	- - ทุ ม	- - ร ช	- - ม ล			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	- ท - รุ	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม	ช	ช6	-
วงใหญ่	- ทุ - ร	- ทุ - ลุ	--- ชุ	--- มุ			
ทำนอง	ท รุ - -	- มุ - รุ	----	- มุ - -	ช	ช6	-
ระนาดทุ้ม	--- ม	- - ท -	ท ล ช ม	----			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	- - ร ร	- ม - ช	- ช - -	ล ล - ช	ช	ช1	-
วงใหญ่	- รุ - -	- มุ - ชุ	- ชุ - ลุ	--- ชุ			
ทำนอง	ช - - ร	ม - - ช	- - ร ทุ	----	ช	ช1	-
ระนาดทุ้ม	- ร ทุ -	- ชุ - ชุ	- รุ - -	ล ชุ - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	ม ร - ม	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ			
ทำนอง	ทุ - ร ทุ	-- ร ทุ	-- ร ฟ	----	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	- ทุ --	ล ทุ --	ล ทุ --	- ม --			

วรรคที่ 9

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	--- ม ฟ	- ล --	- ล --	ฟ ---	ร	ร5	-
วงใหญ่	-- ร -	--- ม	- ร --	- ม ร - ทุ			
ทำนอง	ร ทุ --	ทุ ล --	ฟ ม --	- ทุ --	ร	ร5	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	-- ฟ ม	-- ร ทุ	- ทุ --			

วรรคที่ 10 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง เร และ บันไดเสียง ซอล ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 9 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง เร มายังทำนองวรรคที่ 11 ที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น บันไดเสียง ซอล

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ทุ --	ล ล --	ทุ ทุ --	ร ร - ม	ร , ซ	ร2 , ซ6	-
วงใหญ่	- ฟ - ม	--- ฟ	--- ร	--- ม			
ทำนอง	----	--- ฟ	--- ทุ	--- ม	ร , ซ	ร2 , ซ6	-
ระนาดทุ้ม	ฟ ล --	ล ฟ --	ฟ ล --	ล ฟ - ม			

วรรคที่ 11 เป็นทำนองที่ต้องการยืนที่เสียง ซอล มีลักษณะคล้ายกับ “ลูกโยน”

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	----	- ซ - ซ	- ซ --	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	--- ซ	----	- ซ - ล	--- ซ			
ทำนอง	--- ร	-- ม ซ	- ร --	- ทุ --	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ร -	ทุ ร --	-- ล ทุ	-- ล ซ			

วรรคที่ 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- ร - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	--- ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ			
ทำนอง	- ล --	- ม --	- ฟ --	- ล --	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	-- ฟ ม	-- ร ทุ	-- ม ร	-- ฟ ม			

วรรคที่ 13

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	---มฟ	-ล--	-ล--	ฟ---	ร	ร6	-
	--ร-	---ม	-ร--	-มร-ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	รืท--	ทล--	ฟม--	-ท--	ร	ร6	-
	--ลฟ	--ฟม	--รทุ	-ทุ--			

วรรคที่ 14 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง ซอล และ เร ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 13 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง เร มายังทำนองวรรคที่ 8 ที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นบันไดเสียง ซอล

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	-ทุ--	ลล--	ทุทุ--	รร-ม	ซ, ร	ซ6, ร2	-
	-ฟ-ม	---ฟ	---ร	---ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	----	---ฟ	---ท	---ม	ซ, ร	ซ6, ร2	-
	ฟล--	ลฟ--	ฟล--	ลฟ-ม			

วรรคที่ 15 เป็นทำนองที่ต้องการยืดยาวเสียง ซอล มีลักษณะคล้ายกับ “ลูกโยน”

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	----	-ซ-ซ	-ซ--	ลล-ซ	ซ	ซ1	-
	---ซ	----	-ซ-ล	---ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	---ร	--มซ	-ร--	-ท--	ซ	ซ1	-
	--ร-	ทุร--	--ลท	--ลซ			

วรรคที่ 16

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	-ฟล-	ฟม--	----	-ร-ม	ร	ร2	-
	---ม	--รทุ	-ล-ทุ	-ล-ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-ล--	-ม--	-ฟ--	-ล--	ร	ร2	-
	--ฟม	--รท	--มร	--ฟม			

เพลงมหากาล มี 2 ท่อน เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ทั้ง 2 ท่อน โดยทำนองเพลงท่อน 1 เริ่มที่บันไดเสียง เร เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล เปลี่ยนกลับเป็นบันไดเสียง เร แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ซอล อีกครั้ง ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เริ่มที่บันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร เปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง เร อีกครั้ง

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับห้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง มหากาล มีดังนี้

- ลูกตก เพลงมหากาลมีลูกตกในบันไดเสียง เร ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียงเช่นกัน ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที เร และมี ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางห้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางห้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองห้องวงใหญ่ในบันไดเสียง เร ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทำนองในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา (วรรคที่ 2 ท่อน 1) และเสียง โด (วรรคที่ 1 และ 5 ท่อน 2) ส่วนทางระนาดทุ้มมีการใช้เสียงจรในบันไดเสียง ซอล คือ เสียง ฟา (วรรคที่ 2 ท่อน 1)

1.4 เพลงสังข์เล็ก

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็กพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงสังข์เล็ก ท่อน 1

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ต้องการยี่นที่เสียง มี ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลงมหากาล

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ฟ	- ม - ม	----	--- ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	----	--- ล	--- ม	----			
ทำนอง	ฟ ล --	----	ฟ ล --	--- ฟ	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	----	ฟ ม - ม	----	ฟ ม - ฟ			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท	ซ	ซ3	ฟ
วงใหญ่	--- ม ร	--- ร	--- ล	--- ท			
ทำนอง	- ม --	ม ซ --	ซ ม --	- ท --	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ท	-- ม ร	-- ร ท	- ท --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ม	- ร --	ท ท --	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	--- ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ			
ทำนอง	- ม --	ซ ม --	ร ท --	- ซ --	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ม	-- ร ท	-- ล ซ	- ซ --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ซ	- ล - ท	- ล --	ท ท - ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	- ล - ซ	- ล - ท	- ล - ท	--- ล			
ทำนอง	ซ ม --	- ท --	ท [^] - ท [^] -	- ล --	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ท	- ท - ร	ท [^] - ท [^] -	- ล --			

วรรคที่ 5 เป็นทำนอง “ลูกเต๋า” ต้องการยื่นที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตก วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ซ	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	--- ซ	- ล --	--- ท	- ล --			
ทำนอง	- ท ^ --	- ท ^ --	- ท ^ --	- ล --	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	ทุ - ทุ ร	-- ร ทุ	-- ทุ ร	- ล --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท	ซ	ซ3	ฟ
วงใหญ่	--- ม ร	--- ร	--- ล	--- ท			
ทำนอง	- ท ^ --	- ท ^ --	- ซ ^ --	- ม --	ซ	ซ3	ฟ
ระนาดทุ้ม	ทุ - ทุ ร	-- ร ซ	-- ฟ ม	-- ร ทุ			

วรรคที่ 7 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง ซอล และ บันไดเสียง เร ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 6 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล มายังทำนองวรรคที่ 8 ที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นบันไดเสียง เร

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ม	- ร - ท	----	- ล - ล	ร, ซ	ร5, ซ2	-
วงใหญ่	--- ม	- ร - ทุ	--- ล	----			
ทำนอง	- ท ^ --	- ม ^ --	- ร ^ --	- ท ^ --	ร, ซ	ร5, ซ2	-
ระนาดทุ้ม	-- ทุ ม	-- ซ ร	-- ร ทุ	-- ร ล			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --			
ทำนอง	- ล --	ล ฟ --	ล ร --	- ฟ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-- ม ฟ	-- ม ร	-- ล ฟ	- ฟ --			

เพลงสังข์เล็ก ท่อน 1 เที้ยวกลับ (บรรทัดที่ 1)

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเต่า” ต้องการขึ้นที่เสียง ฟา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเที้ยวแรก

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	--- ม	-- ฟ ฟ	--- ล	-- ฟ ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ม	- ฟ --	--- ล	- ฟ --			
ทำนอง	ล ร --	- ฟ - ร	-- ล -	- ฟ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	- ฟ --	ล ฟ - ฟ	- ฟ --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท	ซ	ซ3	ฟ
วงใหญ่	--- มร	--- ร	--- ล	--- ทุ			
ทำนอง	- ฟ --	- ร --	ฟ ม --	- ท --	ซ	ซ3	ฟ
ระนาดทุ้ม	-- ม ร	- ร - ม	-- ร ทุ	- ทุ --			

เพลงสังข์เล็ก ท่อน 2

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเต่า” ต้องการขึ้นที่เสียง ฟา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	--- ม	-- ฟ ฟ	--- ล	-- ฟ ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ม	- ฟ --	--- ล	- ฟ --			
ทำนอง	ล ร --	- ฟ - ร	-- ล -	- ฟ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	- ฟ --	ล ฟ - ฟ	- ฟ --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --			
ทำนอง	- ท ^ --	- ฟ ^ --	- ร ^ --	- ท ^ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ฟ ล	-- ล ฟ			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	---มฟ	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--ร-	-ล-ท	-ร-ท	-ล-ฟ			
ทำนอง	-ฟ [^] --	-ฟ [^] --	-ร [^] --	-ท [^] --	ร	ร3	ด
ระนาดทุ้ม	--ฟล	--ลร	-- ด ท	--ลฟ			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	-ท--	ลฟ--	---ร	--มฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--ลฟ	--มร	-ล--	-ร--			
ทำนอง	ล--ท	ด ร--	-ท ด ร	มฟ--	ร	ร3	ด
ระนาดทุ้ม	-ล--	---ล	----	-ฟ--			

วรรคที่ 5 เป็นทำนอง “ลูกเท่า” ต้องการยื่นที่เสียง ฟา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของวรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	---ม	--ฟฟ	---ล	--ฟฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	---ม	-ฟ--	---ล	-ฟ--			
ทำนอง	ร-ล-	ร-ล-	ร-ล-	-ฟ--	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-ฟ-ฟ	-ฟ-ฟ	-ฟ-ฟ	-ฟ--			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	-ท--	ลฟ--	---ร	--มฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--ลฟ	--มร	-ล--	-ร--			
ทำนอง	-ฟ--	ล-ร-	-ร--	ล-ฟ-	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	--ฟ-	-ล-ร	--ร-	-ล-ฟ			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	---มฟ	-ล-ท	-ล--	ฟฟ-ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	--ร-	-ล-ท	-ล-ฟ	---ม			
ทำนอง	-ฟ--	ร-ลท	รท--	-ม--	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	--ฟ-	-ฟ--	--ลฟ	-ม--			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- ร - -	ม ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	--- ม	- - ร ทุ	- ล - ทุ	--- ล			
ทำนอง	ฟ ล - -	- ท - -	ล ทุ - -	- ร - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - ม ร	----			

เพลงสังข์เล็ก ท่อน 2 เที้ยวกลับ (บรรทัดที่ 1)

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเท่า” ต้องการยืมที่เสียง เร ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 2 เที้ยวแรก

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ท	- - ร ร	--- ม	- - ร ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	--- ฟ	- ร - -	--- ม	- ร - -			
ทำนอง	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	- ร - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	--- ร	--- ร	--- ร	- ร - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ท - -	ล ฟ - -	--- ร	- - ม ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -			
ทำนอง	ล ท - -	- ฟ - -	- ร - -	- ท - -	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ฟ ล	- - ล ฟ			

เพลงเริ่มที่บันไดเสียง เร เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง เร ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ตลอดทั้งท่อน

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียงในเพลง สังข์เล็ก มีดังนี้

- ลูกตก เพลงสังข์เล็กมีลูกตกในบันไดเสียง เร 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา และ ที โดยทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกเพียง 1 วรรค ที่ไม่ตรงกัน คือ ทำนองในวรรคที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวแรก ดังนี้

เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลงสังข์เล็กด้านลูกตกและบันไดเสียง พบข้อสังเกต ดังนี้

ทำนองฆ้องวงใหญ่ เพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1

--- ฟ	- ม - ม	----	--- ม	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท
----	--- ล	--- ม	----	--- มร	--- ร	--- ล	--- ท

ทำนองในวรรคแรก (ห้องที่ 1 – 4) มีลูกตกเสียง มี

ทำนองระนาดทุ้ม เพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1

ฟ ล --	----	ฟ ล --	--- ฟ	- ม --	ม ซ --	ซ ม --	- ท --
----	ฟ ม - ม	----	ฟ ม - ฟ	-- ร ท	-- ม ร	-- ร ท	- ท --

พบว่าทำนองวรรคแรก (ห้องที่ 1 – 4) มีลูกตกเสียง ฟา ซึ่งไม่สอดคล้องกับทำนองฆ้องวงใหญ่ในช่วงต้นของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 เทียบที่ 1 ที่มีลูกตกในวรรคแรกเป็นเสียง มี ซึ่งเป็นเจตนาของครูผู้บอกทำนองเพลงที่ต้องการฝากทำนอง และเมื่อพิจารณาทำนองทั้งบรรทัดพบว่ามีการใช้ลูกเสียงเดียวกันในห้องที่ 8 คือ เสียง ที่

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง เร ไม่มีการใช้เสียงจร และทำนองในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 2 และ 3 ท่อน 1) ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 3 และ 4 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร เสียง ฟา (ในวรรคที่ 6 ท่อน 1)

1.5 เพลงมหาชัย

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงมหาชัยท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	--- ม	-- ช ช	--- ล	-- ช ช	ช	ช 1	-
	--- ทุ	- ช --	--- ล	- ช --			
ทำนองระนาดทุ้ม	-- ช ม	-- ช ช	-- ช ล	-- ช ช	ช	ช 1	-
	----	- ช --	--- ล	- ช --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	-- ล ล	- ทุ - ร	----	- รม - ช	ช	ช 1	ด
	- ล --	- ทุ - ล	- ทุ --	ด -- ช			
ทำนองระนาดทุ้ม	- ม --	- ช --	- ล --	- ทุ --	ช	ช 1	-
	-- ร ทุ	-- ม ร	-- ช ม	-- ล ช			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	-- ล ล	- ทุ - ร	----	- รม - ช	ช	ช 1	ด
	- ล --	- ทุ - ล	- ทุ --	ด -- ช			
ทำนองระนาดทุ้ม	ทุ - - ร	ม - - ร	- ร ม -	- ช --	ช	ช 1	-
	-- ร -	-- ร -	ทุ - - ช	- ร --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ทุ ล ช	- ร --	ช ช --	ล ล - ทุ	ช	ช 3	-
	- ทุ ล ช	- ล - ช	--- ล	--- ทุ			
ทำนองระนาดทุ้ม	ร -- ฟ	--- ช	--- ล	--- ทุ	ช	ช 3	ฟ
	- ร --	ม ร --	ฟ ม --	ช ฟ --			

วรรณคดี 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	----	- ท - ท	- ซ - ล	- ท - รี่	ซ	ซ5	-
วงใหญ่	--- ทุ	----	- ซ - ล	- ทุ - ร			
ทำนอง	--- รี่	--- ล	--- ซ	--- รี่	ซ	ซ5	-
ระนาดทุ้ม	ล ซ --	ท ล --	ซ ม --	ม ร --			

วรรณคดี 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	-- ม -	ม ม - รี่	-- ซ ซ	- ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	--- ม	--- ร	- ซ --	- ล - ทุ			
ทำนอง	--- ซ	--- รี่	----	- ท --	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	ร ซ --	ม ร --	ซ ม ร ท	- ท --			

วรรณคดี 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ล - ท	- ค - รี่	- ม - รี่	- ค --	ค	ค5	ท
วงใหญ่	- ล - ทุ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ซ			
ทำนอง	ร - ล ทุ	-- ค ร	ม ซ --	ม ร --	ค	ค5	ท
ระนาดทุ้ม	- ซ --	ล ทุ --	-- ค ร	-- ค ซ			

วรรณคดี 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	ซ ซ --	ล ล --	ท ท --	ค ค - รี่	ค	ค2	-
วงใหญ่	--- ล	--- ทุ	--- ค	--- ร			
ทำนอง	ซ - ล ค	- ล --	ซ ฟ --	- ม --	ค	ค2	ฟ
ระนาดทุ้ม	----	ฟ - ซ ฟ	-- ม ร	ค -- ร			

วรรณคดี 9

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	--- ค	-- รี่ รี่	--- ม	-- รี่ รี่	ค	ค2	-
วงใหญ่	--- ค	- ร --	--- ม	- ร --			
ทำนอง	- ซ --	-- ม -	- ซ - ม	----	ค	ค2	-
ระนาดทุ้ม	----	- ค - ร	-- ค -	- ร --			

วรรคที่ 10

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- มี่ - มี่	- รี่ - -	ดี่ ดี่ - -	รี่ รี่ - มี่	ด	ด3	-
	- ซ - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ม - - -	ล ดี่ - -	- ร ม ซ	- - - -	ด	ด3	-
	- ม - ซ	- ด - ด	- - - -	- ม - -			

วรรคที่ 11

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - ล -	ล ล - -	มี่ มี่ - -	รี่ รี่ - มี่	ด	ด3	-
	- - - ล	- - - ม	- - - ร	- - - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - -	- มี่ ^ - -	- รี่ ^ - -	- มี่ ^ - -	ด	ด3	-
	ล - ล - ล	- - ม ม	- - ร ร	- - ม ม			

วรรคที่ 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- มี่ - มี่	- มี่ - -	มี่ มี่ - -	รี่ รี่ - ท	ซ	ซ3	-
	- ซ - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - -	ท ล - -	ซ ม - -	- ท - -	ซ	ซ3	-
	- - ซ ล	- - ซ ม	- - ร ทุ	- ทุ - -			

วรรคที่ 13

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - -	- ท - ท	- ซ - ล	- ท - รี่	ซ	ซ5	-
	- - - ทุ	- - - -	- ซ - ล	- ทุ - ร			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ร -	- ซ - -	ซ - ม -	- รี่ - -	ซ	ซ5	-
	ทุ - - ทุ	- - - ม	- ทุ - ร	- ร - -			

วรรคที่ 14

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - มี่ -	มี่ มี่ - รี่	- - ซ ซ	- ล - ท	ซ	ซ3	-
	- - - ม	- - - ร	- ซ - -	- ล - ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ซ - ม -	- รี่ - -	ซ ม - -	- ท - -	ซ	ซ3	-
	- ทุ - ร	- - - ม	- - ร ทุ	- ทุ - -			

วรรคที่ 15

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	--- ลท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท	ซ	ซ3	-
	-- ซ -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร ท - -	- ท - -	- ซ - -	- ม - -	ซ	ซ3	-
	-- ท ร	-- ร ซ	-- ฟ ม	-- ร ท			

วรรคที่ 16

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ม - -	ซ ม - -	ร ท - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
	-- ร ม	-- ร ท	-- ล ซ	- ซ - -			

เพลงมหาชัยท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	--- ม	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	ซ	ซ1	-
	--- ท	- ซ - -	--- ล	- ซ - -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ซ ม - -	ซ ม - -	ซ ม - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
	--- ซ	--- ซ	--- ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ท - ล	- ซ - ม	-- - ร ม	- ซ - ล	ซ	ซ2	ด
	- ท - ล	- ซ - ท	-- - ด -	- ซ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท ร - -	--- ม	--- ท	--- ล	ซ	ซ2	-
	-- ท ล	ซ ม - -	ร ท - -	ร ท - ล			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	ซ	ซ2	-
	- ซ - -	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ซ ม - -	- ท - -	ม ร - -	- ล - -	ซ	ซ2	-
	-- ร ท	- ท - ร	-- ท ล	- ล - ท			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ท - ริ	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ม	ซ	ซ6	-
	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร ท - -	- ซ - -	ท ล - -	- ม - -	ซ	ซ6	-
	- - ล ซ	- ซ - ล	- - ซ ม	- ม - -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - -	- ร - ร	- - - -	- ร ม - ซ	ซ	ซ1	ด
	- - - ร	- - - -	- ท - -	ด - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท - - ร	ม - - ร	- ร ม -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
	- - ร -	- - ร -	ท - - ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ซ	- - ร -	ร ร - ม	ซ	ซ6	-
	- ล - ท	- ล - ซ	- - ร	- - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ฟ - - ท	- - ล -	- ซ - -	ฟ - - ม	ซ	ซ6	-
	- ม ร -	ล ซ - ซ	ฟ - ฟ ม	- ม ร -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	ซ ล - -	ซ ม - -	- - - -	ม ร - ม	ซ	ซ6	-
	- - ซ ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ซ ม - -	- ท - -	ริ ริ - -	- ม - -	ซ	ซ6	-
	- - ร ท	- - ท ร	- - ซ ม	- ม - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล	ซ	ซ2	-
	- ท - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ท ^ - -	- ท ^ - -	- ท ^ - -	- ท ^ - -	ซ	ซ2	-
	ท - ท ร	- - ท ม	- - ร ซ	- - ม ล			

วรรคที่ 9

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	----	- ล - ล	- ร - ช	- - ล ท	ช	ช3	-
วงใหญ่	--- ล	----	- ล - ช	- - - ท			
ทำนอง	- ร - -	ล- ล -	- ร - -	ท - ท -	ช	ช3	-
ระนาดทุ้ม	- - ร -	- ล - ล	- - ร -	- ท - ท			

วรรคที่ 10

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ร - มี	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช	ช	ช1	-
วงใหญ่	- ร - มี	- ร - ท	--- ล	--- ช			
ทำนอง	- ร - -	ล- ล -	- ร - -	ช- ช -	ช	ช1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร -	- ล - ล	- - ร -	- ช - ช			

วรรคที่ 11

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- - ล ล	- ท - ล	- ช - มี	- ร - ช	ช	ช1	-
วงใหญ่	- ล - -	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช			
ทำนอง	- มี - -	ช ล ท -	- ร มี -	- ช - -	ช	ช1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร มี	--- ร	ท - - ช	- ช - -			

วรรคที่ 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	- ท ล ช	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	ช	ช3	-
วงใหญ่	- ท ล ช	- ล - ช	--- ล	--- ท			
ทำนอง	ร - - มี	ฟ ช - -	- มี ฟ ช	ล ท - -	ช	ช3	ฟ
ระนาดทุ้ม	- ร - -	--- ร	----	----			

วรรคที่ 13

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย	----	- ท - ท	- ช - ล	- ท - ร	ช	ช5	-
วงใหญ่	--- ท	----	- ช - ล	- ท - ร			
ทำนอง	ร ท - -	ท ล - -	ช - มี -	- ร - -	ช	ช5	-
ระนาดทุ้ม	- - ล ช	- - ช มี	- ท - ร	- ร - -			

วรรคที่ 14

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - มี่ -	มี่ มี่ - รี่	- - ซ ซ	- ล - ท	ซ	ซ3	-
	- - - ม	- - - ร	- ซ - -	- ล - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- มี่ - -	- รี่ - -	ซ ม - -	- ท - -	ซ	ซ3	-
	ม - ซ ม	- ร - ม	- - ร ท	- ท - -			

วรรคที่ 15

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - ลท	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ท	ซ	ซ3	-
	- - ซ -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท - ร ซ	- - ร ซ	- - ร ซ	- - - -	ซ	ซ3	-
	- ท - -	ร ท - -	ร ท - -	ร ท - -			

วรรคที่ 16

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท - ร ซ	- - - ท	- - ร ท	- - - -	ซ	ซ1	-
	- ท - -	ร ท - ท	- ร - -	ล ซ - -			

เพลงมหาชัย มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง โด โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง โด แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ซอล ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง มหาชัย มีดังนี้

- ลูกตก เพลงมหาชัยมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที เร และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี และ ซอล ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองซ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ใน วรรคที่ 2,3,8,9 และ 10 ท่อน 1 และวรรคที่ 2 และ 5 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง โด มีการใช้

เสียงจร คือ เสียง ที่ (ในวรรคที่ 7 ท่อน 1) ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 4 และ 8 ท่อน 1 และวรรคที่ 12 ท่อน 2) และทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 8 ท่อน 1)

- เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับห้องวงใหญ่ในเพลง มหาชัยด้านลูกตกและบันไดเสียง พบข้อสังเกต ดังนี้

ทำนองห้องวงใหญ่ เพลงมหาชัย ท่อน 2 บรรทัดที่ 2

- ซ - -	ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ม
- ซ - -	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ม

ทำนองระนาดทุ้ม เพลงมหาชัย ท่อน 2 บรรทัดที่ 2

ซ ม - -	- ท - -	ม ร - -	- ล - -	ร ท - -	- ซ - -	ท ล - -	- ม - -
- - ร ท	- ท - ร	- - ท ล	- ล - ท	- - ล ซ	- ซ - ล	- - ซ ม	- ม - -

พบว่าทางห้องวงใหญ่มีลูกตกวรรคแรกเป็นเสียง ลา ส่วนทางระนาดทุ้ม ในวรรคแรก ตำแหน่งลูกตกเป็นเสียง ที แต่มีเสียง ลา ตามเสียงลูกตกทางห้องวงใหญ่ ตกก่อนตำแหน่งลูกตกของทางระนาดทุ้ม (ในทางปฏิบัติ บางครั้ง ไม่บรรเลงเสียง ที ในห้องที่ 4 ซึ่งก็จะทำให้เสียงลูกตกตรงกัน เพราะทางระนาดทุ้มมักตีลูกตกล่วงหน้า ส่วนเสียง ที ในที่นี้ เป็นการตีล่วงหน้าทีลัว้งจังหวะเข้ามาก่อนของทำนองวรรคหลัง)

1.6 เพลงดอกไม้ไทร

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้ไทรพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงดอกไม้ไทร ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ม	-- ซ ซ	-- ซ ล	-- ซ ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	--- ทุ	- ซ --	--- ล	- ซ --			
ทำนอง	ซ ม --	ซ ม --	ซ ม --	- ซ --	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ม ซ	-- ม ซ	-- ม ซ	- ซ - ซ			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ร - ร	----	◡ ร ม - ซ	ซ	ซ1	ด
วงใหญ่	---- ร	----	- ทุ --	◡ ด -- ซ			
ทำนอง	----	- ร - ร	----	ร ม - ซ	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	---- ร	----	- ทุ - ด	----			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ม - ม	◡ - - ร ม	- ซ - ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	---- ม	----	- ทุ ด -	- ซ - ล			
ทำนอง	- - ทุ ทุ ทุ	ซ - ร ม	ซ ล - ทุ	----	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	---- ทุ	- ทุ --	-- ซ -	- ล --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ทุ - ล	- ซ - ล	- ทุ - ร	---- ทุ	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	- ทุ - ล	- ซ - ล	- ทุ - ร	---- ทุ			
ทำนอง	ซ ม --	- ทุ --	ล ล --	- ทุ --	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ทุ	-- ร ล	-- ล ทุ	- ทุ --			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	----	- ท - ท	----	- ล - ล	ซ	ซ2	-
	--- ทุ	----	--- ล	----			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท ท --	- ท --	- ท --	- ล --	ซ	ซ2	-
	-- ทุ ร	-- ทุ ม	-- ร ทุ	- ล --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ท - ล	- ซ - ล	- ท - ร	--- ท	ซ	ซ3	-
	- ทุ - ล	- ซ - ล	- ทุ - ร	--- ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ซ ม --	ซ ล --	ล ท ร -	- ท --	ซ	ซ3	-
	-- ร ม	--- ซ	--- ล	- พ --			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	----	- ม - ม	-- ร ม	- ซ - ล	ซ	ซ2	ด
	--- ม	----	-- ด -	- ซ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร ท --	- ร ^ --	- ม ^ --	- ร ^ --	ซ	ซ2	-
	-- ทุ ร	-- ซ ม	-- ม ซ	-- ท ล			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ซ - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	ซ	ซ2	-
	- ซ - ล	- ทุ - ร	- ม - ร	- ทุ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท ล --	- ม --	- ด --	- ทุ --	ซ	ซ2	ด
	-- ซ ม	-- ร ด	-- ทุ ล	ซ -- ล			

เพลงดอกไม้ไทร ท่อน 1 เทียบกลับ (บรรทัดที่ 1)

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ซ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	- ล - ซ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ซ			
ทำนอง	ซ ม - -	- ท - -	ร ท - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร ท	- ท - ร	- - ล ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - -	- ร - ร	- - - -	- ร ม - ซ	ซ	ซ1	ด
วงใหญ่	- - - ร	- - - -	- ท - -	ด - - ซ			
ทำนอง	ท - - ร	ม - - ร	- ร ม -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร -	- - ร -	ท - - ซ	- ซ - -			

เพลงดอกไม้ไทร ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ซ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	- ล - ซ	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ซ			
ทำนอง	ซ ม - -	- ท - -	ร ท - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร ท	- ท - ร	- - ล ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - -	- ร - ร	- - - -	- ร ม - ซ	ซ	ซ1	ด
วงใหญ่	- - - ร	- - - -	- ท - -	ด - - ซ			
ทำนอง	ท - - ร	ม - - ร	- ร ม -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร -	- - ร -	ท - - ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - ฟ	- - ซ ล	- ร - -	ด - - -	ฟ	ฟ1	-
วงใหญ่	- ด - -	- ฟ - -	- - ด -	- - ซ ฟ			
ทำนอง	ม ร - ฟ	- - ซ ล	ด - - -	- - ฟ -	ฟ	ฟ1	ม
ระนาดทุ้ม	- - ด -	- ฟ - -	- ด - ล	ซ ฟ - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น วงใหญ่	-- ช ล	ด ล --	ช ล --	ช ฟ --	ฟ	ฟ6	ม
	- ฟ --	-- ช ฟ	-- ช ฟ	-- ม ร			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ด ล - ล	--- ฟ	--- ม	----	ฟ	ฟ6	ม
	-- ช -	ช ฟ ด -	ม ร ด -	- ร --			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น วงใหญ่	-- ช ช	- ล - ช	- ฟ - ม	- ฟ - ช	ฟ	ฟ2	ม
	- ช - -	- ล - ช	- ฟ - ม	- ฟ - ช			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ช - ร ม	-- ฟ ช	ล - ร ม	ฟ ช - -	ฟ	ฟ2	ม
	- ด - -	ร ม - -	- ด - -	- ช - -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น วงใหญ่	- ด - ฟ	-- ช ล	- ด - ล	- ช - ฟ	ฟ	ฟ1	-
	- ช - ฟ	-- ช ล	- ด - ล	- ช - ฟ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ม ร - ฟ	ช ล - ล	- ด ร ฟ	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	ม
	-- ด -	- ล - -	ล - - -	- ฟ - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น วงใหญ่	-- ล ล	- ช - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร	ฟ	ฟ6	ม
	- ล - -	- ช - ฟ	--- ม	--- ร			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ช ช - ล ช	-- ช ฟ	-- ฟ ม	-- ม ร	ฟ	ฟ6	ท,ม
	- ช - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ล ร - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น วงใหญ่	-- ด -	--- ร	----	ร ม - ช	ช	ช1	ด
	--- ทุ	- ทุ - ล	- ทุ - -	ด - - ช			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ร ท	-- ม ร	-- ช ม	-- ล ช	ช	ช1	-
	ล ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -			

วรรณคดี 9

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	-- รม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	ซ	ซ6	ด
	-- ด -	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ท ท	-- ล ล	----	- ม --	ซ	ซ6	-
	ร ท --	ร ล --	ท ล ซ ม	----			

วรรณคดี 10

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ม --	- ร - ม	- ล --	ซ ซ - ล	ซ	ซ2	-
	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	--- ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท ---	ร -- ท	--- ม	--- ล	ซ	ซ2	-
	- ร --	- ท --	ท ร --	ร ท - ล			

วรรณคดี 11

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	----	- ล - ล	-- ซ ซ	- ล - ท	ซ	ซ2	-
	--- ล	----	- ซ --	- ล - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ท ร	--- ล	----	- ท --	ซ	ซ2	-
	----	ร ท - ล	ซ ล ท ร	- ท --			

วรรณคดี 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ซ --	- ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	ซ	ซ2	-
	- ร --	ซ -- ร	- ม - ร	- ท - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร ท --	- ท --	ซ ม --	- ล --	ซ	ซ2	-
	-- ท ร	- ท - ม	-- ร ท	- ล --			

เพลงดอกไม้ไทร มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนทำนองเพลง ในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง ฟา โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ฟา แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ซอล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ่มกับห้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง ดอกไม้ไทร มีดังนี้

- ลูกตก เพลงดอกไม้ไทรมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ซอล และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ่มและทางห้องวงใหญ่ มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ่มและทางห้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองห้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 2 และ 7 ท่อน 1 และวรรคที่ 2,8 และ 9 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 4,5 และ 7 ท่อน 2) ส่วนทางระนาดทุ่มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 8 ท่อน 1) และทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 3,4,5,6 และ 7 ท่อน 2) และ เสียง ที (ในวรรคที่ 7 ท่อน 2)

1.7 เพลงดอกไม้ไพร

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ่มเพลงดอกไม้ไพรพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงดอกไม้ไพร ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ซ	- - ล ท	- ม ี ร ท	- ล - ซ	ซ	ซ 1	-
วงใหญ่	- ล - ซ	- - ล ท	- ม ร ท	- ล - ซ			
ทำนอง	ม - ซ ม	- - - ท	- - ล -	- ซ - -	ซ	ซ 1	-
ระนาดทุ่ม	- ม - -	ร ท - -	ล ซ - ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - -	- ร - ร	- - - -	- ร ม - ซ	ซ	ซ 1	ด
วงใหญ่	- - - ร	- - - -	- ท - -	ด - - ซ			
ทำนอง	- ท - -	ร ม - -	ม ล - -	- ซ - -	ซ	ซ 1	-
ระนาดทุ่ม	- - ล ท	- - - ร	- - - ซ	- ร - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - -	- ม - ม	- - - ร ม	- ซ - ล	ซ	ซ 2	ด
วงใหญ่	- - - ม	- - - -	- ท ด -	- ซ - ล			
ทำนอง	- ร - -	- ม - -	- - ม -	- ล - -	ซ	ซ 2	-
ระนาดทุ่ม	ร - ท ล	ซ ม - ซ	- ม - ล	- ม - -			

วรรคที่ 4 วรรคนี้เป็นวรรคเปลี่ยนบันไดเสียง ทำนองเพลงทั้งวรรคเป็นบันไดเสียง ซอล มีลูกตกตัวเดียว ที่เป็นเสียง โด ที่ไม่ได้อยู่ในบันไดเสียง ซอล ตัว โด นี้ เป็นตัวบอกว่าจะเปลี่ยนบันไดเสียง

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ท - ล	- ซ - -	ล ล - -	ท ท - ด	ซ	ด	-
วงใหญ่	- ท - ล	- ซ - ล	- - - ท	- - - ด			
ทำนอง	ท ล - -	ร ด - -	ท ล - -	ท ด - -	ซ	ด	-
ระนาดทุ่ม	- - ซ ร	- - ท ล	- - ซ ล	- - ด -			

วรรคที่ 5 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง ซอล และ บันไดเสียง โด ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 4 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ซอล มายังทำนองวรรคที่ 6 ที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น บันไดเสียง โด

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- มี่ มี่	- รี่ - -	ดี่ ดี่ - -	ท ท - ล	ซ , ด	ซ2 , ด6	-
วงใหญ่	- ม - -	- ร - ด	- - - ทุ	- - - ลุ			
ทำนอง	ท - - มี่	- - รี่ -	- ดี่ - -	ท - - ล	ซ , ด	ซ2 , ด6	-
ระนาดทุ้ม	- ล ซ -	รึ ดี่ - ดี่	ท - ท ล	- ล ซ -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ทุ - ล	- ซ - -	ล ล - -	ท ท - ดี่	ด	ด1	ท
วงใหญ่	- ทุ - ลุ	- ซ - ลุ	- - - ทุ	- - - ด			
ทำนอง	ทุ ล - -	- - ซ ล	- - - -	- ดี่ - -	ด	ด1	ท
ระนาดทุ้ม	- - ซ ร	- ร - ลุ	ซ ล ทุ ทุ	- ด - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- มี่ มี่	- รี่ - ดี่	- รี่ - ดี่	- ทุ - ล	ด	ด6	ท
วงใหญ่	- ม - -	- ร - ด	- ร - ด	- ทุ - ลุ			
ทำนอง	ซ ม - -	- ดี่ - -	ร ด - -	- ล - -	ด	ด6	ท
ระนาดทุ้ม	- - ร ด	- ด - ด	- - ทุ ลุ	- ลุ - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ดี่ - ล	- ซ - ฟ	- - ซ ล	- ดี่ - ซ	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	- ด - ลุ	- ซ - ฟู	- - ซ ลุ	- ด - ซ			
ทำนอง	- ล - -	- ร - -	ด - ลุ -	- ซ - -	ฟ	ฟ2	-
ระนาดทุ้ม	ลุ - ลุ ด	- - ด ลุ	- ฟู - ซ	- ซ - -			

เพลงดอกไม้ไฟ ท่อน 2

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ต้องการขึ้นที่เสียง ซอล ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1 โดยทำนองวรรคนี้เป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง ฟา แต่มีการโยนเสียง ซอล เพื่อย้ายบันไดเสียงเป็นบันไดเสียง ซอล ในวรรคต่อไป

ทำนอง	ล				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ล	- ซ - ซ	----	--- ซ	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	----	--- ด	--- ซ	----			
ทำนอง	ด ^๑ - ซ ^๑ -	- - ร ^๑ ม	ฟ ซ - ล	----	ฟ	ฟ2	ม
ระนาดทุ้ม	- ด - ซ ^๑ - ด	- ด - -	- - ฟ -	- ซ - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ร - ร	----	- ร ^๑ ม - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	--- ร	----	- ร ^๑ - -	ด - - ซ			
ทำนอง	ซ ม - -	- ซ - -	- ล - -	- ร - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร ร	- - ม ร	- - ซ ม	- - ล ซ			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ด - ฟ	- - ซ ล	- ด ^๑ - ล	- ซ - ฟ	ฟ	ฟ1	-
วงใหญ่	- ซ - ฟ	- - ซ ล	- ด - ล	- ซ - ฟ			
ทำนอง	- ร ^๑ - -	ม ^๑ ร ^๑ - -	ด ^๑ ล - -	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	ม
ระนาดทุ้ม	- - ด ^๑ ร ^๑	- - ด ^๑ ล	- - ซ ฟ	- ด - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - ล ล	- ซ - ฟ	- ซ - ฟ	- ม - ร	ฟ	ฟ6	-
วงใหญ่	- ล - -	- ซ - ฟ	- ซ - ฟ	- ม - ร			
ทำนอง	ซซ - ซ	--- ฟ	--- ^๑ ม	----	ฟ	ฟ6	ม
ระนาดทุ้ม	- ซ - -	ด ฟ - -	ม ^๑ ร ^๑ ด -	- ร - -			

วรรณคดี 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	--- ด	--- ริม	- ช - ช	- - ม -	ด	ด1	-
	- ช - -	- - ด -	--- ม	--- รด			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ดํ ี - -	- มํ ี - -	ช ม - -	- ดํ ี - -	ด	ด1	-
	- - ช ม	- ม - -	- - ร ด	- ด - -			

วรรณคดี 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - ทุ -	--- ด	--- ร	- ม - ช	ด	ด5	ท
	--- ลช	- ล - ช	--- ล	- ทุ - ช			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ดค - ช [^] -	ช [^] - ร ม	ฟ ช - ล	--- -	ด	ด5	ฟ
	- ด ช [^] - ด	ช [^] - ด - -	- - ฟ -	- ช - -			

วรรณคดี 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	--- ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	ช	ช3	-
	--- ทุ	- ล - ช	--- ล	--- ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- มํ ี - -	- ท - -	- ช - -	- ม - -	ช	ช3	ฟ
	- - รํ ี ท	- - ล ช	- - ฟ ม	- - ร ทุ			

วรรณคดี 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- รํ ี - มํ ี	- รํ ี - -	ท ท - -	ล ล - ช	ช	ช1	-
	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ช			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ช - -	- ร - -	- ล - -	- ร - -	ช	ช1	-
	- - ทุ ร	- - ทุ ล	- - ช ร	- - ร ช			

เพลงดอกไม้ไฟ มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล บันไดเสียง โด และบันไดเสียง ฟา โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง โด แล้วเปลี่ยนไปเป็นบันไดเสียง ฟา ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล บันไดเสียง โด และบันไดเสียง ฟา เช่นกัน โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ฟา ในวรรคแรก จากนั้นเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล ในวรรคที่ 2 แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ฟา ในวรรคที่ 3 หลังจากนั้นเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง โด แล้วเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล ในตอนสุดท้าย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง ดอกไม้ไฟ มีดังนี้

- ลูกตก เพลงดอกไม้ไฟ มีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 3 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา และ ที ลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง โด ซอล และ ลา และลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ซอล และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 2 และ 3 ท่อน 1) ทำนองในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 5,6 และ ท่อน 1 และวรรคที่ 6 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ฟา ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 7 ท่อน 2) ทำนองในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 5,6 และ 7 ท่อน 1 และวรรคที่ 6 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 1,3 และ 4 ท่อน 2)

1.8 เพลงดอกไม้วัง

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วังพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงดอกไม้วัง ท่อน 1

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ที่ต้องการย่นที่เสียง ซอล ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของ เพลง ดอกไม้ไพร

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ล	- ซ - ซ	----	--- ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	----	--- ด	--- ซ	----			
ทำนอง	ซ ม --	ซ ม --	ซ ม --	- ซ --	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ม ซ	-- ม ซ	-- ม ซ	- ซ --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ร - ร	----	~ ร ม - ซ	ซ	ซ1	ด
วงใหญ่	--- ร	----	- ร --	ด -- ซ			
ทำนอง	- ซ --	- ซ --	- ล --	- ซ --	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ร	-- ร ร	-- ม ซ	- ร --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ม - ม	-- ~ ร ม	- ซ - ล	ซ	ซ2	ด
วงใหญ่	--- ม	----	-- ด -	- ซ - ล			
ทำนอง	ร ร -	ซ - ร ม	-- ซ ร	----	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	- ร - ร	- ร --	ร ม --	- ล --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ล	- ซ - ล	----	- ซ - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	- ร - ล	- ซ - ล	--- ซ	----			
ทำนอง	ม ม - ซ ล	ร - ร ม	ซ - ม -	- ซ --	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- ม --	- ร --	- ร - ซ	- ซ --			

วรรณคดี 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	-- ฟ -	- ม - -	- ร - ร	- - - ซ	ซ	ซ 1	ฟ
	- - - ม ร	- - - ร	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร ทุ - -	- ร - -	ม - - ซ	- - - -	ซ	ซ 1	-
	- - ม ร	- - ทุ ร	- ซ - ซ	- ซ - -			

วรรณคดี 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ 3	-
	- ร - ทุ	- ล - ซ	- - - ล	- - - ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ร ม	- - ม ซ	- - ซ ล	- - ล ท	ซ	ซ 3	-
	ทุ - - -	ร - - -	ม - - -	ซ - - -			

วรรณคดี 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - ล ท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท	ซ	ซ 3	-
	- - ซ -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ล -	- ฟ - -	ฟ - - -	ด - - ท	ซ	ซ 3	ฟ, ด
	- ฟ - ร	- - - ม	- ล - -	- ทุ - ทุ			

วรรณคดี 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ 1	-
	- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ท - ท	- ท - -	- ร - ร	- - - -	ซ	ซ 1	-
	- ม - -	ทุ ร - ทุ	- - ทุ -	- ซ - -			

เพลงดอกไม้ร่วง ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	--- ล	- ช - ช	----	--- ช	ช	ช1	-
วงใหญ่	----	--- ด	--- ช	----			
ทำนอง	ท ริ --	ท ริ --	ท ริ --	- ช --	ช	ช1	-
ระนาดทุ้ม	-- ม ช	-- ม ช	-- ม ช	- ช --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ร - ร	--- ม	- ฟ - ช	ช	ช1	ฟ
วงใหญ่	--- ร	----	--- ม	- ฟ - ช			
ทำนอง	ทุ - ร ม	----	ม - ช ล	----	ช	ช1	-
ระนาดทุ้ม	- ทุ --	- ร --	- ม --	- ช --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	--- ฟ	--- ล	- ด - ด	-- ล -	ฟ	ฟ1	-
วงใหญ่	- ด --	-- ฟ -	--- ล	--- ชฟ			
ทำนอง	ม ริ --	- ล --	ด ล --	- ฟ --	ฟ	ฟ1	ท
ระนาดทุ้ม	-- ท ล	- ม - ด	-- ช ฟ	- ด --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	-- ล ล	- ช --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	ฟ	ฟ6	ม
วงใหญ่	- ล --	- ช - ฟ	--- ม	--- ร			
ทำนอง	ม -- ล	-- ช -	- ฟ --	ม -- ร	ฟ	ฟ6	ม
ระนาดทุ้ม	- ร ด -	ช ฟ - ฟ	ม - ม ร	- ร ด -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	-- ท -	-- ม -	--- ด	--- ม	ด	ด3	ท
วงใหญ่	--- ลช	--- รด	- ช --	-- ด -			
ทำนอง	- ล --	- ม --	- ด - ล	--- ด	ด	ด1	-
ระนาดทุ้ม	-- ช ม	-- ร ด	-- ม -	- ช --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ซ - ล	- ซ - -	ม ม - -	ร ร - ด	ด	ด1	ท
วงใหญ่	- ซ - ล	- ซ - ท	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง	- ล - -	- ล - -	- ม - -	- ด - -	ด	ด1	-
ระนาดทุ้ม	ม - - ซ	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม - -	ร ร - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	- ม - ร	- - - ซ	- - - ล	- - - ท			
ทำนอง	ร ท - -	- ซ - ซ	- - ร -	- ท - -	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	- - ท ร	- ซ - -	ร ท - ท	- ท - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง	- ท - -	- ม - -	- ท - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	ท - ท ร	- - ร ท	- - ล ซ	- ซ - -			

เพลงดอกไม้วาง มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล บันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ฟา จากนั้นเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง โด แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ซอล

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง ดอกไม้วาง มีดังนี้

- ลูกตก เพลงดอกไม้วางมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 3 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา และ ที่ ลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ ฟา และ เร ส่วนลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง โด และ มี โดยทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกเพียง 1 วรรค ที่ไม่ตรงกัน คือ ทำนองในวรรคที่ 5 ท่อน 2 ดังนี้

เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ในเพลง ดอกไม้ร่วงด้านลูกตกและบันไดเสียง พบข้อสังเกต ดังนี้

ทำนองฆ้องวงใหญ่ เพลงดอกไม้ร่วง วรรคที่ 5 – 6 ท่อน 2

- - ท -)	- - ม -)	- - - ด	- - - ร ม	- ฆ - ล	- ฆ - -	ม ม - -	ร ร - ด
- - - ล ฆ	- - - ร ด	- ฆ - -	- - ด -	- ฆ - ล	- ฆ - ทุ	- - - ล	- - - ฆ

ทำนองระนาดทุ้ม เพลงดอกไม้ร่วง วรรคที่ 5 – 6 ท่อน 2

- ล - -	- ม - -	- ด - ล	- - - ด	- ล - -	- ล - -	- ม - -	- ด - -
- - ฆ ม	- - ร ด	- - ม -	- ฆ - -	ม - - ฆ	- - ฆ ม	- - ร ด	- ด - -

พบว่าทำนองฆ้องวงใหญ่กับทำนองระนาดทุ้มในวรรคแรก (ห้องที่ 1 – 4) มีลูกตกที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเจตนาของครูผู้บอกทำนองเพลงที่ต้องการฝากทำนอง และเมื่อพิจารณาทำนองทั้งบรรทัดพบว่ามีการใช้ลูกเสียงเดียวกันในห้องที่ 8 คือ เสียง โด

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 2 และ 3 ท่อน 1) และเสียง ฟา (ในวรรคที่ 5 ท่อน 1 และวรรคที่ 2 ท่อน 2) ทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 4 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 5 และ 6 ท่อน 2) ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 7 ท่อน 1) และ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 7 ท่อน 1) ทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 3 ท่อน 2) และ เสียง มี (ในวรรคที่ 4 ท่อน 2) ส่วนทำนองในบันไดเสียง โด ไม่มีการใช้เสียงจร

1.9 เพลงพัดชา

จากการศึกษาทำนองระนาดทும்เพลงพัดชาพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงพัดชา ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	--- ล	- ช - ช	----	--- ช	ช	ช1	-
	----	--- ด	--- ช	----			
ทำนองระนาดทும்	ช ร - -	- ช - -	- ท - -	- ช - -	ช	ช1	-
	-- ม ช	- ช - ช	-- ท ร	- ช - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ม - -	ร ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	ช	ช3	-
	- ท - ล	--- ช	--- ล	--- ท			
ทำนองระนาดทும்	- - ร ม	- - ม ช	- - ช ล	- - ล ท	ช	ช3	-
	ท - - -	ร - - -	ม - - -	ช - - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	----	- ท - ท	-- ช ช	- ล - ท	ช	ช3	-
	--- ท	----	- ช - -	- ล - ท			
ทำนองระนาดทும்	- ร - -	- ร - -	ร - - -	ท - ร -	ช	ช3	-
	-- ล ล	-- ท ท	- ช - -	- ล - ท			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ช - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	ช	ช2	-
	- ช - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล			
ทำนองระนาดทும்	- ม - -	พ ม - -	ร ท - -	- ร - -	ช	ช2	-
	-- ร ม	-- ร ท	-- ล ช	-- ท ล			

วรรณคดี 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ล - ล	- ท - ล	- ซ - ม	ซ	ซ6	-
วงใหญ่	--- ล	----	- ท - ล	- ซ - ท			
ทำนอง	ท ร - -	- ม - ร	----	- ม - -	ซ	ซ6	-
ระนาดทุ้ม	--- ม	- - ท -	ท ล ซ ม	- ม - -			

วรรณคดี 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ซ ซ - ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	--- ล			
ทำนอง	ร ท - -	ร ท - -	- ร - ท	----	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	--- ร	--- ม	- - ซ -	- ล - -			

วรรณคดี 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ล - ล	- - ซ ซ	- ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	--- ล	----	- ซ - -	- ล - ท			
ทำนอง	ม ซ - -	- ร - -	--- ม	----	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	- - ม ร	- - ท ล	- ม - -	ร ท - -			

วรรณคดี 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล			
ทำนอง	- ร - -	- ร - -	- ด - -	- ท - -	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	ร - ล ร	- - ซ ด	- - ฟ ท	- - ม ล			

เพลงพัดชา ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ริ - มี	- ริ - -	ท ท - -	ล ล - ช	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ลุ	- - - ซุ			
ทำนอง	- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ซ ม	- - ร ทุ	- - ลุ ซุ	- ซุ - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - ท ท	- ล - ช	- - - ร	- - - ม	ซ	ซ6	-
วงใหญ่	- ทุ - -	- ลุ - ซุ	- - - ลุ	- - - ทุ			
ทำนอง	- ร - -	- ทุ - -	- ซ - -	- ฟ - -	ซ	ซ6	-
ระนาดทุ้ม	ทุ - - -	ซุ - ลุ ซุ	- - ฟ ม	ร - - ม			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียง
ทำนองซ้อง	- - - ร	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	ร	ร3	-
วงใหญ่	- ลุ - -	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร			
ทำนอง	- ท - -	ริ ท - -	ล ฟ - -	- ร - -	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	- - ล ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ลุ - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ซ ซ - ล	ซ	ซ2	-
วงใหญ่	- ร - ทุ	- ลุ - ทุ	- ลุ - ซุ	- - - ลุ			
ทำนอง	- - ร ทุ	- - ร ม	- - ซ ท	- - - -	ซ	ซ2	-
ระนาดทุ้ม	ทุ - - -	ลุ ทุ - -	ร ม - -	- ล - -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - -	- ล - ล	- ท - ล	- ซ - ม	ซ	ซ6	-
วงใหญ่	- - - ลุ	- - - -	- ทุ - ลุ	- ซุ - ทุ			
ทำนอง	ซ - ร ม	- - ซ ท	- - - ล	- - - ม	ซ	ซ6	-
ระนาดทุ้ม	- ทุ - -	ร ม - -	- ล - -	ซ ม - -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	----	--- ^{ริม}	--- ม	- ช - ล	๒	๒2	ด
	- ล - ทุ	-- ^ด -	- ม - -	- ช - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	--- ล	--- ท	--- ร	--- ล	๒	๒2	-
	ร ทุ - -	๒ ม - -	ล ๒ - -	ท ล - ม			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	----	- ล - ล	- ร - ๒	- ล - ท	๒	๒3	-
	--- ล	----	- ล - ๒	- ล - ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	รร- ^ม ๒	-- ม ๒	-- ^ฟ ล	-- ๒ ท	๒	๒3	๒
	- ร - -	ม ร - -	^ฟ ม - -	๒ ^ฟ - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ๒ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	๒	๒2	-
	- ๒ - -	ล ทุ - ร	- ม - ร	- ทุ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ล ร	-- ท ร	-- ^ด ม	----	๒	๒2	ด
	ล ๒ - -	ท ล - -	^ด ท - -	ร ^ด ท ล			

เพลงพัตชา มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร ในวรรคที่ 3 เพียงวรรคเดียว แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ซอล เหมือนเดิม

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับห้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง พัตชา มีดังนี้

- ลูกตก เพลงพัตชามีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตกเพียง 1 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางห้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางห้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองห้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 6 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง เร ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 8 ท่อน 2) และเสียง ฟา (ในวรรคที่ 7 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง เร ไม่มีการใช้เสียงจร

1.10 เพลงบ้าน

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้านพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงบ้าน ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ริ - มี่	- ริ - -	ท ท - -	ล ล - ช	ช	ช1	-
	- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ช			
ทำนองระนาดทุ้ม	- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ช - -	ช	ช1	-
	- - ช ม	- - ร ทุ	- - ล ช	- ช - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- - ริ ริ	- มี่ - ริ	- ดี่ - ทุ	- ดี่ - ริ	ด	ด2	ท
	- ร - -	- ม - ร	- ด - ทุ	- ด - ร			
ทำนองระนาดทุ้ม	ริ - ริ ริ	- มี่ - ริ	มี่ ริ - -	- - ดี่ ริ	ด	ด2	ท
	- ร - ร	- ม - ร	- - ดี่ ทุ	ล ทุ - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ช - ดี่	- - ริ มี่	- มี่ - มี่	- ริ - ดี่	ด	ด1	-
	- ร - ด	- - - ม	- ช - ม	- ร - ด			
ทำนองระนาดทุ้ม	- ดี่ - -	- ม - -	ช - - -	- ดี่ - -	ด	ด1	ท
	ช - ทุ ล	ช ม - ช	- ม ร ด	- ด - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ช - -	ล ท - ริ	- มี่ - ริ	- ท - ล	ช	ช2	-
	- ช - -	- ทุ - ร	- ม - ร	- ทุ - ล			
ทำนองระนาดทุ้ม	- - ม ร	- - - ด	- - - ทุ	- - - ล	ช	ช2	ด
	ร - - -	ช ด - -	ฟ ทุ - -	ม ล - -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ท - ท	- ร - ท	- ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	--- ทุ	----	- ร - ทุ	- ล - ซ			
ทำนอง	-- มม -	ซ ม - -	ร ทุ - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	--- ม	-- ร ทุ	-- ล ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ฟ -	--- ซ	----	ซ ล - ด	ด	ด1	ฟ
วงใหญ่	--- มร	- ม - ร	- ม - -	ฟ - - ด			
ทำนอง	-- ซ ม	-- ล ซ	-- ด ล	-- ร ด	ด	ด1	-
ระนาดทุ้ม	ม - - -	ร ม - -	ม ซ - -	ซ ล - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ม ม	- ร - -	ด ด - -	ท ท - ล	ด	ด6	ท
วงใหญ่	- ม - -	- ร - ด	--- ทุ	--- ล			
ทำนอง	-- ม ม -	- ม - -	- ด - -	- ท - -	ด	ด6	ท
ระนาดทุ้ม	--- ม	-- ร ด	-- ท ล	ซ - - ล			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ด - ล	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ด - ซ	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ล	- ด - ซ			
ทำนอง	- ร - -	- ล - -	- ด - -	- ล - -	ฟ	ฟ2	-
ระนาดทุ้ม	-- ด ล	-- ซ ฟ	-- ล ซ	ฟ - - ซ			

เพลงบ้าน ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	--- ล	- ช - ช	----	--- ช	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	----	--- ด	--- ช	----			
ทำนอง	- ฟ - -	--- ด	ร ม ฟ -	- ช - -	ฟ	ฟ2	-
ระนาดทุ้ม	- - ม ร	ด ช - -	--- ช	- ช - ช			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ร - ร	- - ร ม	- - ฟ ช	ฟ	ฟ2	ม
วงใหญ่	--- ร	----	- ด - -	ร ม - -			
ทำนอง	----	- - ร ว -	- - ร ม	- - ฟ ช	ฟ	ฟ2	ม
ระนาดทุ้ม	--- ร	--- ร	- ด - -	ร ม - ช			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ล - ล	- ช - -	ฟ ฟ - ช	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	--- ล	----	- ช - ฟ	--- ช			
ทำนอง	----	ด - - ล	--- ด	--- ช	ฟ	ฟ2	-
ระนาดทุ้ม	----	- ล - -	ช ฟ - -	ล ช - ช			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ล - ล	- - ด -	ด - ด - ช	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	--- ล	----	--- ด	--- ช			
ทำนอง	----	--- ล	--- ด	--- ช	ฟ	ฟ2	-
ระนาดทุ้ม	----	ด ล - -	ล ด - -	ด ล - ช			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	- ด - -	ด - ด - ล	- ช - -	- ล - ล	ฟ	ฟ3	-
วงใหญ่	--- ด	--- ล	- ช - ล	----			
ทำนอง	- ด - ด	- ด - -	----	- ล - -	ฟ	ฟ3	-
ระนาดทุ้ม	- ด - -	ล ด - ช	ฟ ช ล ด	- ล - ล			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ร - ร	-- ร ม	-- ฟ ช	ฟ	ฟ2	ม
วงใหญ่	---- ร	----	- ด --	ร ม --			
ทำนอง	----	-- รร -	-- ร ม	-- ฟ ช	ฟ	ฟ2	ม
ระนาดทุ้ม	---- ร	---- ร	- ด --	ร ม - ช			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ล - ล	- ช --	ฟ ฟ - ช	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	---- ล	----	- ช - ฟ	---- ช			
ทำนอง	- ร --	- ล --	- ด --	- ช --	ฟ	ฟ2	-
ระนาดทุ้ม	-- ด ล	-- ช ฟ	-- ล ช	- ช - ช			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ล - ล	-- ด -	ด ด - ช	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	---- ล	----	--- ด	--- ช			
ทำนอง	----	ม ร --	-- ดด -	ร ด --	ฟ	ฟ2	ม
ระนาดทุ้ม	----	-- ด ล	--- ด	-- ล ช			

วรรคที่ 9

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	-- ด -	ด ด - ล	- ช --	- ล - ล	ฟ	ฟ3	-
วงใหญ่	--- ด	--- ล	- ช - ล	----			
ทำนอง	-- รร -	ม ร --	- ล --	- ล --	ฟ	ฟ3	ม
ระนาดทุ้ม	--- ร	-- ด ล	-- ล ด	- ล - ล			

วรรคที่ 10

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองสั้น	----	- ช - ช	----	ชล - ด	ด	ด1	ฟ
วงใหญ่	--- ช	----	- ม --	ฟ -- ด			
ทำนอง	--- ช	-- ชช -	- ช ล -	- ด --	ด	ด1	-
ระนาดทุ้ม	--- ร	--- ช	ม -- ด	- ด --			

วรรคที่ 11

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - ร มี	- ริ - -	ดํ ดํ - -	ท ท - ล	ด	ด6	ท
วงใหญ่	- - - ม	- ร - ด	- - - ทุ	- - - ลุ			
ทำนอง	- ซ - ม	- - - ด	- - - ทุ	- - - -	ด	ด6	ท
ระนาดทุ้ม	- - ด -	ร ด - -	ทุ ลุ ซุ -	- ลุ - -			

วรรคที่ 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ดํ - ล	- ซ - ฟ	- - ซ ล	- ดํ - ซ	ฟ	ฟ2	-
วงใหญ่	- ด - ลุ	- ซุ - ฟุ	- - - ลุ	- ด - ซ			
ทำนอง	- ล - -	- ล - -	- ล - -	- ซ - -	ฟ	ฟ2	-
ระนาดทุ้ม	ลุ - ลุ ด	- - ลุ ร	- - ด ลุ	- ซุ - -			

เพลงบ๊ाप่น มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล บันไดเสียง โด และบันไดเสียง ฟา ซึ่งทำนองเพลงในท่อน 1 มีการเปลี่ยนบันไดเสียงกลับไปกลับมา โดยเริ่มที่บันไดเสียง ซอล เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง โด เปลี่ยนกลับเป็นบันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง โด อีกครั้ง และเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ฟา ในวรรคสุดท้ายของท่อนเพลง ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ฟา เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง โด แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียงฟา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียงในเพลง บ๊ाप่น มีดังนี้

- ลูกตก เพลงบ๊ाप่นมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 2 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล และ ลา ลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง โด เร และ ลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล และ ลา ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองซ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 2 และ 7 ท่อน 1 และวรรคที่ 11 ท่อน 2) และ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 6 ท่อน 1 และวรรค

ที่ 10 ท่อน 2) ทำนองโน้ตเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 2 และ 6 ท่อน 2) และทำนองโน้ตเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทางระนาดทุ้มโน้ตเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 2,3 และ 7 ท่อน 1 และวรรคที่ 11 ท่อน 2) ทำนองโน้ตเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 2,6,8 และ 9 ท่อน 2) และทำนองโน้ตเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 4 ท่อน 1)

1.11 เพลงคู่บ้าน

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้านพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนอง ฆ้อง
วงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงคู่บ้าน ท่อน 1

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ต้องการขึ้นที่เสียง ซอล ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลงบ้าน
โดยวรรคนี้เป็น “วรรคเชื่อม” ซึ่งอยู่ได้ทั้งบันไดเสียง ฟา และ บันไดเสียง โด ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง
เพลงบ้านมายังเพลงคู่บ้าน

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	--- ล	- ซ - ซ	----	--- ซ	ฟ , ด	ฟ2 , ด5	-
วงใหญ่	----	--- ด	--- ซ	----			
ทำนอง	- ล - -	- ซ - ด	--- ซ	----	ฟ , ด	ฟ2 , ด5	-
ระนาดทุ้ม	ล - ด ล	- ซ - -	ด ล - ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 2 มีการเปลี่ยนบันไดเสียง เป็น บันไดเสียง โด

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	- - ร ร	- ม - ร	- ด - ทุ	- ด - ร	ด	ด2	ทุ
วงใหญ่	- ร - -	- ม - ร	- ด - ทุ	- ด - ร			
ทำนอง	ร - ร ร	- ม - ร	- ทุ - ทุ	ด ร - -	ด	ด2	ทุ
ระนาดทุ้ม	- ร - ร	- ม - ร	ทุ - ล -	- ร - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	- ซ - ด	- - ร ม	- ม ม ม	- ร - ด	ด	ด1	-
วงใหญ่	- ร - ด	--- ม	- ล ซ ม	- ร - ด			
ทำนอง	ด ล - -	- ม - -	ซ ม - -	- ด - -	ด	ด1	-
ระนาดทุ้ม	- - ซ ม	- ม - ซ	- - ร ด	- ด - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง	- ซ - -	ล ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล	ด	ด6	ทุ
วงใหญ่	- ซ - -	- ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล			
ทำนอง	- - ม ร	- - ร ด	- - ด ทุ	- - ทุ ล	ด	ด6	ฟ, ทุ
ระนาดทุ้ม	ล ร - -	ซ ด - -	ฟ ทุ - -	ม ล - -			

วรรคที่ 5 วรรคนี้สามารถเป็นได้ทั้งบันไดเสียง โด และ บันไดเสียง ซอล มีลักษณะเหมือนวรรคเชื่อม ที่ทำหน้าที่เชื่อมทำนองที่จะมีการเปลี่ยนบันไดเสียงให้มีความกลมกลื่นมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาทำนองวรรคต่อไปแล้ว พบว่าไม่มีการเปลี่ยนบันไดเสียง ทำนองยังคงอยู่ในบันไดเสียง โด อยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสันนิษฐานว่าทำนอง วรรคที่ 5 อยู่ในบันไดเสียง โด

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ท - ซ	- ท - ล	----	ด	ด6	ท
วงใหญ่	----	- ทุ - ซ	- ทุ - ล	----			
ทำนอง	----	ร ทุ --	- ร --	- ล --	ด	ด6	ท
ระนาดทุ้ม	--- ทุ	-- ล ซ	-- ทุ ล	- ล --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ท - ซ	- ท - ล	--- ท	- ด - ร	ด	ด2	ท
วงใหญ่	- ทุ - ซ	- ทุ - ล	--- ทุ	- ด - ร			
ทำนอง	ร ทุ --	- ร --	- ทุ --	ร ม --	ด	ด2	ท
ระนาดทุ้ม	-- ล ซ	-- ทุ ล	-- ล ทุ	--- ร			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ซ - ด	-- ร ม	- ม ม ม	- ร - ด	ด	ด1	-
วงใหญ่	- ร - ด	--- ม	- ล ซ ม	- ร - ด			
ทำนอง	- ล --	ด ล --	ซ ม --	- ด --	ด	ด1	-
ระนาดทุ้ม	-- ซ ล	-- ซ ม	-- ร ด	- ด --			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ซ --	ล ท - ด	- ม ร ด	- ท - ล	ด	ด6	-
วงใหญ่	- ซ --	- ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล			
ทำนอง	- ร [^] - ร	- ด [^] --	- ท [^] - ท	- ล [^] --	ด	ด6	-
ระนาดทุ้ม	- ร [^] --	ซ ด [^] - ด	- ท [^] --	ม ล [^] - ล			

เพลงคู่บ้าน ท่อน 2

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ต้องการยืมที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	--- ท	- ล - ล	----	--- ล	ด	ด6	ท
วงใหญ่	----	--- ร	--- ล	----			
ทำนอง	ท ท --	- ท --	- ท --	- ล --	ด	ด6	ท
ระนาดทุ้ม	-- ทุ ร	-- ทุ ร	-- ทุ ร	- ล --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	-- ท -	ท ท - ค	- ม ี ค	- ท - ล	ด	ด6	ท
วงใหญ่	--- ทุ	--- ค	- ม ร ค	- ทุ - ล			
ทำนอง	--- ท	--- ค	----	- ล --	ด	ด6	ฟ,ท
ระนาดทุ้ม	ฟ ทุ --	ทุ ค --	ร ค ทุ ล	- ล --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	-- ท -	ท ท - ค	- ม ี ค	- ท - ล	ด	ด6	ท
วงใหญ่	--- ทุ	--- ค	- ม ร ค	- ทุ - ล			
ทำนอง	ร ร - -	--- ค	--- ทุ	----	ด	ด6	ฟ,ท
ระนาดทุ้ม	- ร - -	ทุ ค --	ฟ ทุ --	ม ล --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	- ค - ี	- ค --	ล ล --	ซ ซ - ฟ	ฟ	ฟ1	-
วงใหญ่	- ค - ร	- ค - ล	--- ซ	--- ฟ			
ทำนอง	ม ร --	- ล --	ค ล --	- ฟ --	ฟ	ฟ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ค ล	- ล --	-- ซ ฟ	- ฟ --			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	-- ซ ล	- ซ --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	ฟ	ฟ6	-
วงใหญ่	--- ล	- ซ - ฟ	--- ม	--- ล			
ทำนอง	ม -- ค	--- ล	--- ฟ	----	ฟ	ฟ6	ม
ระนาดทุ้ม	- ร ค -	ล ซ ฟ -	ซ ฟ ค -	ม ร --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - ฟ ฟ	- ซ - ด	- - - -	- ด - ฟ	ฟ	ฟ1	ท
	- ฟ - -	- ซ - ซ	- ล - -	- ฟ - -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร - - ฟ ซ	ล - ร ด	- ด ร -	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	-
	- ร - -	- ล - -	ล - - ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ล - ซ	- ฟ - ร	- - - ด	- ฟ - ซ	ฟ	ฟ2	ท
	- ล - ซ	- ฟ - ล	- - - ฟ	- ฟ - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ล - - ล	- - ด ร	- - ฟ ล	- - - ร	ฟ	ฟ2	-
	- ล - -	ซ ล - -	ด ร - -	- ซ - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร ด ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ร ด ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - - ล	- - - ฟ	- - - ร	- - - ล	ฟ	ฟ3	-
	ด ล - -	ซ ฟ - -	ร ด - -	ด ล - ล			

เพลงคู่บ้าน มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด โดยทำนองเพลงเริ่มที่ทำนองที่เป็นได้ทั้งบันไดเสียง ฟา และ บันไดเสียง โด หลังจากนั้นเป็นบันไดเสียง โด ตลอดทั้งท่อน ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด เช่นกัน โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง โด แล้วจึงเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ฟา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียงในเพลง คู่บ้าน มีดังนี้

- ลูกตก เพลงคู่บ้านมีลูกตกในบันไดเสียง โด 4 เสียง ได้แก่ เสียง โด เร ซอล และ ลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ซอล ลา และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองซ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ใน

วรรคที่ 2,4,5 และ 6 ท่อน 1 และวรรคที่ 1,2 และ 3 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 6 และ 7 ท่อน 2) ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 2,4,5 และ 6 ท่อน 1 และวรรคที่ 1,2 และ 3 ท่อน 2) และเสียง ฟา (ในวรรคที่ 4 ท่อน 1 และวรรคที่ 2 และ 3 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียง จร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 5 ท่อน 2)

เมื่อเปรียบเทียบทำนองฆ้องวงใหญ่กับทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ่าบนด้านลูกตกและบันไดเสียง พบข้อสังเกต ดังนี้

ทำนองฆ้องวงใหญ่ เพลงคู่บ่าบน ท่อน 2 บรรทัดที่ 4

- ล - ช	- ฟ - ร	- - - (ด ร)	- ฟ - ช	- ร ค ล	- ช - -	ฟ ฟ - -	ช ช - ล
- ล - ช	- ฟ - ล	- - - (ท -)	- ฟ - ช	- ร ค ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ล

ทำนองระนาดทุ้ม เพลงคู่บ่าบน ท่อน 2 บรรทัดที่ 4

ล ล - - ล	- - - ด ร	- - - ฟ ล	- - - ร	- - - ล	- - - ฟ	- - - ร	- - - ล
- ล - -	ช ล - -	ด ร - -	- ช - -	ค ล - -	ช ฟ - -	ร ค - -	ค ล - ล

พบว่าทำนองวรรคแรก (ห้องที่ 1 - 4) มีลูกตกที่ไม่เหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาจากลักษณะทำนองแล้วพบว่าเสียง เร ที่ตรงกับจังหวะตกในห้องที่ 4 วรรคแรก (ห้องที่ 1 - 4) เป็นทำนองที่เป็นการตีล่งหน้าของทำนองวรรคหลัง (ห้องที่ 5 - 8) ดังนั้นเสียงลูกตกที่แท้จริง ของทำนองวรรคแรกจึงเป็นเสียง ซอล ซึ่งตรงกับทำนองฆ้องวงใหญ่ในวรรคแรก

1.12 เพลงเคียงบ้าน

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้านพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงเคียงบ้าน ท่อน 1

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ต้องการขึ้นที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตกของเพลงคู่บ้าน

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	--- ท	- ล - ล	----	--- ล	ด	ด6	ท
	----	--- ร	--- ล	----			
ทำนองระนาดทุ้ม	- ร - ท	--- ร	- ท - -	- ล - -	ด	ด6	ท
	- - ช -	- ล - -	ช - - ล	- ม - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- - ร ร	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	ด	ด6	ท
	- ร - -	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร			
ทำนองระนาดทุ้ม	ร - ร ร	- ม - ร	- ท - ท	ด ร - -	ด	ด6	ท
	- ร - ร	- ม - ร	ช - ล -	- ร - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ช - ด	- - ร ม	- ม ม ม	- ร - ด	ด	ด1	-
	- ร - ด	--- ม	- ล ช ม	- ร - ด			
ทำนองระนาดทุ้ม	- ล - -	ท ล - -	- ม - -	- ด - -	ด	ด1	ท
	- - ช ล	- - ช ม	- - ร ด	- ด - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	--- ร	--- ล	--- ท	- ด - ร	ด	ด2	ท
	--- ร	--- ล	--- ท	- ด - ร			
ทำนองระนาดทุ้ม	--- ร	--- ล	----	- ร - -	ด	ด2	ท
	ล ร - -	ร ล - -	ล ท ด ร	----			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	-- รื ดั	-- รื รื	-- รื มั	-- รื รื	ด	ด3	-
	--- ด	- ร - -	--- ม	- ร - -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- มั - -	- มั - -	- รื - มั	--- รื	ด	ด3	-
	ม - ม ซ	- - ซ ม	- ร - -	ซ ม - ร			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	-- รื รื	- มั - รื	- ดั - ทุ	- ดั - รื	ด	ด2	ท
	- ร - -	- ม - ร	- ด - ทุ	- ด - ร			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ลล -	ทุ ดั - -	ดั รื - -	รื มั - -	ด	ด2	ท
	--- ล	--- ทุ	--- ดั	--- รื			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ซ - ดั	-- รื มั	- มั มั มั	- รื - ดั	ด	ด1	-
	- ร - ด	--- ม	- ล ซ ม	- ร - ด			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- มั - -	- มั - ซ	- ซ - -	- ด - -	ด	ด1	-
	- - ซ ม	- ม - -	ม - - ด	--- -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ซ - -	ล ทุ - ดั	- มั รื ดั	- ทุ - ล	ด	ด6	ท
	- ซ - -	ล ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ทุ - - มั	- - รื -	- ดั - -	ทุ - - ล	ด	ด6	ท
	- ล ซ -	รื ดั - ดั	ทุ - ทุ ล	- ล ซ -			

เพลงเคียงบ้าน ท่อน 2

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ต้องการยืมที่เสียง ฟา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1 โดย
วรรคนี้ เป็นการโยน เพื่อเปลี่ยนบันไดเสียง

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ท	- ล - ล	----	--- ล	ฟ	ฟ3	ท
วงใหญ่	----	--- ร	--- ล	----			
ทำนอง	--- ท	--- ล	- ท --	- ล --	ฟ	ฟ3	ท
ระนาดทุ้ม	-- ท -	ร ท - ล	-- ร ท	- ล --			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ด - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	ฟ	ฟ3	-
วงใหญ่	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล			
ทำนอง	- ร - -	- ล - -	- ฟ - -	- ร - -	ฟ	ฟ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ด ล	-- ซ ฟ	-- ล ด	-- ด ล			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ซล	- ด - ร	- ร - ร	- ด - ล	ฟ	ฟ3	-
วงใหญ่	-- ฟ -	- ด - ร	- ฟ - ร	- ด - ล			
ทำนอง	-- ม -	- ม - -	- ร - -	- ล - -	ฟ	ฟ3	ม
ระนาดทุ้ม	--- ม	--- ร	-- ด ล	- ล - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร ด ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	ฟ	ฟ3	-
วงใหญ่	- ร ด ล	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล			
ทำนอง	--- ร	ม ฟ - -	- ร ม ฟ	ซ ล - -	ฟ	ฟ3	ม
ระนาดทุ้ม	- ด - -	--- ด	----	----			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ล ซ	-- ล ล	-- ล ด	-- ล ล	ฟ	ฟ3	-
วงใหญ่	--- ซ	- ล - -	--- ด	- ล - -			
ทำนอง	ด ฟ - -	ด ฟ - -	ด ฟ - -	- ล - -	ฟ	ฟ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ด ล	-- ด ล	-- ด ล	- ม - -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ริ ดํ ํ	- ช - -	ฟ ฟ - -	ช ช - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ร ด ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ลล - - - ดํ	ริ ฟ - -	- ช ล ดํ	- - - -	ฟ	ฟ3	-
	- ล - -	- ฟ - ฟ	- - - -	- ล - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ด - ริ	- ด - -	ล ล - -	ช ช - ฟ	ฟ	ฟ1	-
	- ด - ร	- ด - ล	- - - ช	- - - ฟ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ฟ ริ - -	- ล - ล	ดํ ล - -	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	-
	- - ดํ ล	- ม - -	- - ช ฟ	- ด - -			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ด - -	- ด - ฟ	- ล ช ฟ	- ม - ร	ฟ	ฟ6	ม
	- ช - -	ช - - ฟ	- ล ช ฟ	- ม - ริ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ช - ล ช	- - ช ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร	ฟ	ฟ6	ท,ม
	- ช - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ล ริ - -			

เพลงเคียงบ้าน มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง โด ตลอดทั้งท่อน ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา ตลอดทั้งท่อน โดยวรรคแรกโยนตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1 เพื่อเปลี่ยนบันไดเสียงจากบันไดเสียง โด เป็นบันไดเสียง ฟา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียงในเพลง เคียงบ้าน มีดังนี้

- ลูกตก เพลงเคียงบ้านมีลูกตกในบันไดเสียง โด 4 เสียง ได้แก่ เสียง โด เร มี และ ลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ลา และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 1,2,4,6 และ 8 ท่อน 1) และทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 1 ท่อน 2) และ เสียง มี (ในวรรคที่ 8 ท่อน 2) ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 1,2,3,4,6,8 ท่อน 1) และทำนองในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที (ในวรรคที่ 1 และ 8 ท่อน 2) และ เสียง มี (ในวรรคที่ 3,4 และ 8 ท่อน 2)

1.13 เพลงมโนราห์โอด

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอดพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงมโนราห์โอด ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ท - ท	--- ซ	-- ล ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	--- ท	----	- ซ - -	--- ท			
ทำนอง	-- ซ ม	--- ท	-- ซ ม	--- ท	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	----	ร ท - -	ร ซ - -	ร ท - ท			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - มี	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	- ร - มี	- ร - ท	--- ล	--- ซ			
ทำนอง	- มี - -	ซ มี - -	ร ท - -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ร มี	- - ร ท	- - ล ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - ล ล	- ท - ล	- ซ - -	ฟ - - ซ	ซ	ซ1	ฟ
วงใหญ่	- ล - -	- ท - ล	- ซ - -	- มี - - ซ			
ทำนอง	ท ร - -	- ร - -	- - ร ท	----	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	- - ล ร	- - ท ล	ซ มี - -	ล ซ - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ล - ซ	- ร - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	- ล - ซ	- ล - ซ	--- ล	--- ท			
ทำนอง	ท ท - ร มี	- - ร ซ	- - ท ร	----	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	- ท - -	ร ซ - -	ร ท - -	ร ท - -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ท - ท	- รื - ท	- ล - ซุ	ซุ	ซุ1	-
วงใหญ่	--- ทุ	----	- ร - ทุ	- ลุ - ซุ			
ทำนอง	รื ท --	รื ท --	รื ท --	- ซุ --	ซุ	ซุ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ทุ ร	-- ทุ ร	-- ร ซุ	- ร --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ซุ	-- ล ท	- ล --	--- ท	ซุ	ซุ3	-
วงใหญ่	- ลุ - ซุ	--- ทุ	- ลุ - ทุ	----			
ทำนอง	รื ท --	รื ท --	รื ท --	- ท --	ซุ	ซุ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ทุ ร	-- ร ซุ	-- ล ท	- พ --			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- รื - มื	- รื --	ท ท --	ล ล - ท	ซุ	ซุ3	-
วงใหญ่	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ลุ	--- ทุ			
ทำนอง	ร ซุ --	ร ซุ --	ร ซุ --	- ท --	ซุ	ซุ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ทุ	-- ร ทุ	-- ร ทุ	- ทุ --			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท	ซุ	ซุ3	ฟ
วงใหญ่	--- มร	--- รุ	----	--- ทุ			
ทำนอง	- ท --	- ท --	- ซุ --	- ม --	ซุ	ซุ3	ฟ
ระนาดทุ้ม	ทุ - ทุ ร	-- ร ซุ	-- ฟ ม	-- ร ทุ			

วรรคที่ 9

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ท - ท	--- ซุ	-- ล ท	ซุ	ซุ3	-
วงใหญ่	--- ทุ	----	- ซุ --	--- ทุ			
ทำนอง	- ม --	- ทุ --	- ซุ --	- ม --	ซุ	ซุ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ทุ	-- ลุ ซุ	-- ทุ ร	-- ร ทุ			

วรรคที่ 10

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- รื - มี่	- รื - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ท - -	- ม - -	- ท - -	- ท - -	ซ	ซ1	-
	- - ท ร	- - ร ท	- - ท ร	- - ร ซ			

วรรคที่ 11

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ท - ล	- ซ - ม	- - - ร	- ซ - ล	ซ	ซ2	ด
	- ท - ล	- ซ - ท	- - ด -	- ซ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	รื - ซ -	รื - ซ -	รื - ซ ท	- - - -	ซ	ซ2	-
	- ม - ม	- ม - ม	- ม - -	- ล - -			

วรรคที่ 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ซ - -	ล ท - ด	- รื - ด	- ท - ล	ซ	ซ2	ด
	- ซ - -	ล ท - ด	- ร - ด	- ท - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท ล - -	- ม - ท	- - - ร	- - - -	ซ	ซ2	-
	- - ซ ม	- - ร ท	- ร - -	ท ล - -			

วรรคที่ 13

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - ซ	- - ล ล	- - ล ท	- - ล ล	ซ	ซ2	-
	- - - ซ	- ล - -	- - - ท	- ล - -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร - ล -	- ร ม	- ฟ ซ -	- ล - -	ซ	ซ2	ฟ
	- ร - ร	ล - - -	ม - - ล	- ล - -			

วรรคที่ 14

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- รื - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ฟ ฟ - ม	ร	ร2	-
	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร ท - -	- ซ - -	ล ซ - -	- ม - -	ร	ร2	-
	- - ล ซ	- ซ - ซ	- - ฟ ม	- ม - -			

วรรคที่ 15

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ^ม ฟ	- ล - -	- ฟ - -	ฟ - -	ร	ร2	-
วงใหญ่	-- ร -	--- มุ	----	- มร - ม			
ทำนอง	ล ฟ - -	- ทุ - -	- ลุ - -	- ม - -	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	-- ฟุ ลุ	-- ลุ ฟุ	-- ฟุ มุ	- มุ - -			

วรรคที่ 16

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ^ล ท	- ร - ม	- ร - -	--- ม	ร	ร2	ทุ
วงใหญ่	-- ^{ทุ} -	- ร - มุ	- รุ - มุ	----			
ทำนอง	ฟุ - ลุ ฟุ	-- ลุ ร	--- ล	--- ม	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- ฟุ - -	มุ ฟุ - -	- ลุ - -	ฟ ม - ทุ			

เพลงมโนราห์โอด ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ร	-- ม ม	-- ม ฟ	-- ม ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	--- รุ	- มุ - -	--- ฟุ	- มุ - -			
ทำนอง	ฟ ล - -	--- มุ	- ล - -	- มุ - -	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	----	ฟ ม - -	-- ฟ ม	--- ฟ			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - ฟ ฟ	- ฟ - -	ม ม - -	ร ร - ทุ	ร	ร6	-
วงใหญ่	- ฟุ - -	- ลุ - มุ	--- รุ	--- ฟ			
ทำนอง	- ฟุ - -	- ฟุ - -	- มุ - -	- รุ - -	ร	ร6	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	-- ล ม	-- ฟ ร	-- ม ทุ			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ร - ร	- ม - ร	- ทุ - ลุ	ร	ร5	-
วงใหญ่	--- รุ	----	- มุ - รุ	- ฟุ - มุ			
ทำนอง	- ม - -	- ม - -	- ทุ - -	- ร - -	ร	ร5	-
ระนาดทุ้ม	-- ทุ ร	-- ร ทุ	-- ลุ ฟุ	-- ทุ ลุ			

วรรณคดี 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ทุ - ลุ	- - - ลุ	- - - ทุ	- ร - ม	ริ	ริ2	-
	- - - -	- ฟ - มุ	- - - ฟ	- รุ - มุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ทุ - -	- ร - -	- ทุ - -	ร ม - -	ริ	ริ2	-
	- - ลุ ฟ	- - ทุ ลุ	- - ลุ ทุ	- มุ - -			

วรรณคดี 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ล - ล	- - ฟ -	- - - ริ	- - - มฟ	ริ	ริ3	-
	- - - ฟ	- - - มร	- ลุ - -	- - ริ -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ลุ - ร ลุ	- - ม ริ	- - ฟ ม	- - ล ฟ	ริ	ริ3	ทุ
	- ลุ - -	ทุ ลุ - -	ทุ ลุ - -	ทุ ลุ - -			

วรรณคดี 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ริ	ริ	ริ1	-
	- ลุ - ทุ	- ลุ - ฟ	- - - มุ	- - - ริ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ท ล	- - ล ฟ	- - ฟ ม	- - ม ริ	ริ	ริ1	ทุ
	ทุ ลุ - -	ทุ ลุ - -	ทุ ลุ - -	ทุ ลุ - -			

วรรณคดี 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- - ด -	- - - ริ	- - - ริ	- - - มฟ	ริ	ริ3	ด
	- - - ทล	- ทุ - ลุ	- ลุ - -	- - ริ -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ลุ ทุ	- - ล ริ	- - - -	- ฟ - -	ริ	ริ3	ด
	ลุ ฟ - -	ลุ ฟ - -	ด ทุ ลุ ฟ	- ฟ - -			

วรรณคดี 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อย วงใหญ่	- - ฟ -	- ล - ทุ	- - - -	- - - ม	ริ	ริ2	ทุ
	- - - มร	- - - -	- ฟ - ม	- ร - ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - -	- ล - -	- ทุ - -	- ฟ - -	ริ	ริ2	ทุ
	ลุ - มุ ลุ	- - ริ ทุ	- - มุ ฟ	- - ลุ มุ			

วรรคที่ 9 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 8 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง เร มายังทำนองวรรคที่ 11 เพื่อเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น บันไดเสียง ซอล

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ม - ม	--- ล	--- ท	ร , ซ	ร6 , ซ3	-
วงใหญ่	--- ม	----	--- ล	--- ท			
ทำนอง	-- ม ฟ	--- ม	ฟ ม --	- ท --	ร , ซ	ร6 , ซ3	-
ระนาดทุ้ม	----	ล ฟ --	-- ร ท	- ท --			

วรรคที่ 10 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ทำหน้าที่เชื่อมทำนองวรรคที่ 8 ซึ่งเป็นทำนองที่อยู่ในบันไดเสียง เร มายังทำนองวรรคที่ 11 เพื่อเปลี่ยนบันไดเสียงเป็น บันไดเสียง ซอล

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ล - ท	- ล --	--- ท	ร , ซ	ร6 , ซ3	-
วงใหญ่	----	- ล - ท	- ล - ท	----			
ทำนอง	-- ร ซ	-- ร ซ	-- ร ซ	----	ร , ซ	ร6 , ซ3	-
ระนาดทุ้ม	ท --	ร ท --	ซ ท --	ร ท --			

วรรคที่ 11

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
วงใหญ่	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท			
ทำนอง	ร ม --	- ท --	- ซ - ล	----	ซ	ซ3	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ท	-- ล ซ	- ซ - ล	- ท --			

วรรคที่ 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร - ม	- ร --	ท ท --	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
วงใหญ่	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ			
ทำนอง	ท ร --	- ม --	ร ท --	- ซ --	ซ	ซ1	-
ระนาดทุ้ม	-- ท ร	-- ร ท	-- ล ซ	- ซ --			

วรรคที่ 13

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ท	----	- ล - ล	--- ม	ซ	ซ6	-
วงใหญ่	--- ท	--- ล	----	--- ท			
ทำนอง	ท ร --	- ท --	- ล - ท	----	ซ	ซ6	ฟ
ระนาดทุ้ม	-- ร ท	-- ร ล	----	ล ซ ฟ ม			

วรรคที่ 14

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ฟ --	ฟ --	- ล --	- ฟ - ซ	ซ	ซ1	ฟ
วงใหญ่	----	- ม ร - ม	--- ม	--- ร			
ทำนอง	ฟ ม --	- ซ --	ฟ ม --	ฟ ซ --	ซ	ซ1	ฟ
ระนาดทุ้ม	-- ร ล	-- ฟ ม	-- ร ม	- ร --			

วรรคที่ 15

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ล - ล	-- ฟ -	--- ร	--- ม ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ฟ	--- ม ร	- ล --	-- ร -			
ทำนอง	ล ท --	- ฟ --	ร ท --	- ฟ --	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ล ฟ	- ฟ --			

วรรคที่ 16

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ฟ -	- ม - ฟ	--- ฟ	- ซ - ล	ร	ร3	ซ
วงใหญ่	--- ม ร	----	- ม --	--- ล			
ทำนอง	-- ซ ล	ท - ม ฟ	ซ ล - ท	--- ร	ร	ร3	ซ
ระนาดทุ้ม	ม ฟ --	- ร --	-- ซ -	- ล --			

วรรคที่ 17 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง ซอล และ บันไดเสียง เร

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ซ	-- ล ล	-- ล ท	-- ล ล	ร , ซ	ร5 , ซ2	-
วงใหญ่	--- ซ	- ล --	--- ท	- ล --			
ทำนอง	- ท --	- ร - ท	--- ร	- ท --	ร , ซ	ร5 , ซ2	-
ระนาดทุ้ม	ซ -- ล	-- ซ -	- ล --	ซ -- ล			

วรรคที่ 18 “วรรคเชื่อม” เป็นได้ทั้งบันไดเสียง ซอล และ บันไดเสียง เร

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ริ - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ฟ ฟ - ม	ร , ซ	ร2 , ซ6	-
วงใหญ่	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ม			
ทำนอง	- มี - -	- ท - -	- ซ - -	- ฟ - -	ร , ซ	ร2 , ซ6	-
ระนาดทุ้ม	- - ริ ท	- - ล ซ	- - ฟ ม	ร - - ม			

วรรคที่ 19

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - มฟ	- ล - -	- ฟ - -	ฟ - - -	ร	ร2	-
วงใหญ่	- - ร -	- - - ม	- - - -	- มร - ม			
ทำนอง	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - มี	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- - ฟ -	ล ฟ - -	ฟ ล - -	ล ฟ - ม			

วรรคที่ 20

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - ลท	- ร - ม	- ร - -	- - - ม	ร	ร2	ซ
วงใหญ่	- - ซ -	- ร - ม	- ร - ม	- - - -			
ทำนอง	- ล - -	ร - - ท	- - ร ฟ	- - - ม	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- - - ท	- ท ล -	ล ท - -	- ม - ท			

เพลงมโนราห์โอด มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร เช่นกัน โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง เร เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง เร

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง มโนราห์โอด มีดังนี้

- ลูกตก เพลงมโนราห์โอดมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตกครบทั้ง 5 เสียง ในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที โดยทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกเพียง 1 วรรค ที่ไม่ตรงกัน คือ ทำนองในวรรคที่ 1 ท่อน 2 ดังนี้

เมื่อเปรียบเทียบทำนองฆ้องวงใหญ่กับทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอดด้านลูกตก
และบันไดเสียงพบข้อสังเกต ดังนี้

ทำนองฆ้องวงใหญ่ เพลงมโนราห์โอด วรรคที่ 1 – 2 ท่อน 2

- - - ร	- - ม ม	- - ม ฟ	- - ม ม	- - ฟ ฟ	- ฟ - -	ม ม - -	ร ร - ท
- - - รุ	- มุ - -	- - - ฟุ	- มุ - -	- ฟุ - -	- ลุ - มุ	- - - รุ	- - - ฟุ

ทำนองระนาดทุ้ม เพลงมโนราห์โอด วรรคที่ 1 – 2 ท่อน 2

- ล - -	- - - มุ	- ล - -	- มุ - -	- ฟุ - -	- ฟุ - -	- มุ - -	- รุ - -
ฟ - - -	ฟ ม - -	- - ฟ ม	- - - ฟ	- - ล ฟ	- - ล ม	- - ฟ ร	- - ม ทุ

พบว่าทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกวรรคแรกเป็นเสียง มี ส่วนทางระนาดทุ้ม ในวรรคแรก
ตำแหน่งลูกตกเป็นเสียง ฟา แต่มีเสียง มี ตามเสียงลูกตกทางฆ้องวงใหญ่ ตกก่อนตำแหน่งลูกตก
ของทางระนาดทุ้ม (ในทางปฏิบัติ บางครั้ง ไม่บรรเลงเสียง ฟา ในห้องที่ 4 ซึ่งก็จะทำให้เสียงลูกตก
ตรงกัน เพราะทางระนาดทุ้มมักตีลูกตกล่วงหน้า ส่วนเสียง ฟา ในที่นี้ เป็นการตีล่วงหน้าทีลัวง
จังหวะเข้ามาก่อนของทำนองวรรคหลัง)

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันได
เสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา (ใน
วรรคที่ 3 และ 8 ท่อน 1 และวรรคที่ 14 ท่อน 2) และ เสียง โด (ในวรรคที่ 11 และ 12 ท่อน 1) และ
ทำนองในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล (ในวรรคที่ 16 ท่อน 1 และวรรคที่ 8, 16 และ
20 ท่อน 2) และ เสียง โด (ในวรรคที่ 7 ท่อน 2) ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียง
จร คือ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 8 และ 13 ท่อน 1 และวรรคที่ 13 และ 14 ท่อน 2) และทำนองในบันได
เสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล (ในวรรคที่ 5, 6, 8 และ 16 ท่อน 2) และ เสียง โด (ในวรรคที่
7 ท่อน 2)

1.14 เพลงต้นกราวรำ

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงต้นกราวรำ ท่อน 1

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกโยน” ต้องการขึ้นที่เสียง มี ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลงมโนราห์โอด โดยวรรคนี้เป็น “วรรคเชื่อม” ซึ่งอยู่ได้ทั้งบันไดเสียง เร และ บันไดเสียง ซอล ทำหน้าที่เชื่อมทำนองเพลงมโนราห์โอดมายังเพลงต้นกราวรำ

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	--- ฟ	- ม - ม	----	--- ม	ร , ซ	ร2 , ซ6	-
	----	--- ล	--- ม	----			
ทำนองระนาดทุ้ม	-- ฟ ฟ	--- ม	- ฟ --	- ม --	ร , ซ	ร2 , ซ6	-
	----	ล ฟ - ม	-- ล ฟ	- ม - ม			

วรรคที่ 2 เปลี่ยนบันไดเสียง เป็นบันไดเสียง ซอล

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ร - มี	- ร --	ท ท --	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ซ			
ทำนองระนาดทุ้ม	-- ฟ ม	--- ทุ	-- ร ทุ	--- ซ	ซ	ซ1	ฟ
	----	ร ทุ --	ล ทุ --	ล ซ - ซ			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	-- ล ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	ซ	ซ1	-
	- ล --	- ทุ - ล	- ซ - ทุ	- ล - ซ			
ทำนองระนาดทุ้ม	-- ม -	ซ ล --	ร ม ซ -	ม -- ซ	ซ	ซ1	-
	---- ม	--- ทุ	--- ร	- ซ - ซ			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	----	- ล - ล	- ล --	ซ ซ - ล	ซ	ซ2	-
	--- ล	----	- ล - ซ	--- ล			
ทำนองระนาดทุ้ม	--- ท	--- ท	--- ท	--- ล	ซ	ซ2	-
	-- ทุ -	ทุ ร --	ทุ ร --	ทุ ร - ล			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- รี่ - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร - - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	ซ	ซ3	ฟ
	- ร - -	ม ร - -	ฟ ม - -	ซ ฟ - -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- รี่ - มี	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
	- ร - มี	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - - มี	- - - ท	- - ร ท	- - - ซ	ซ	ซ1	-
	ม ร - -	ร ท - ท	- ท - -	ล ซ - ซ			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - ล ล	- ท - ล	- ซ - มี	- ร - ซ	ซ	ซ1	-
	- ล - -	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - - ท	- - - รี่	- - - รี่	- - - ซ	ซ	ซ1	-
	- - ท -	ท ร - -	ร มี - -	มี ซ - ร			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - -	- ล - ล	- ล - -	ซ ซ - ล	ซ	ซ2	-
	- - - ล	- - - -	- ล - ซ	- - - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- รี่ - -	- ล - -	ท รี่ - -	ท - - ล	ซ	ซ2	-
	- - ท ล	- - ซ มี	- - - -	- ล - มี			

เพลงต้นกราวรำ ท่อน 2

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเต๋า” ต้องการขึ้นที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	-- ล ช	-- ล ล	-- ล ท	-- ล ล	ช	ช2	-
วงใหญ่	--- ช	- ล --	--- ท	- ล --			
ทำนอง	-- รร -	ล ร --	ล ร --	ม ฟ ช ล	ช	ช2	ฟ
ระนาดทุ้ม	--- ร	-- ล ร	-- ล ร	--- ล			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร			
ทำนอง	-- ร ท	--- ฟ	-- ล ฟ	----	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	----	ล ฟ - ฟ	- ล --	ม ร --			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ม ม -	- ฟ --	- ม --	- ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	--- ม	--- ม	- ร - ท	--- ล			
ทำนอง	ฟ ล --	- ล --	-- ล ฟ	----	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	--- ท	-- ฟ ม	ร ท --	ม ร --			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	----	- ม - ม	- ม --	ร ร - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	--- ม	----	- ม - ร	--- ม			
ทำนอง	ฟ ล --	ล ท ^ --	ท ร ^ --	ร ม ^ --	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	--- ฟ	- ท ^ - ล	- ร ^ - ท	- ม ^ - ม			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองขึ้น	- ล - ฟ	- ม --	ร ร --	ม ม - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	- ล - ฟ	- ม - ร	--- ม	--- ฟ			
ทำนอง	- ฟ --	- ฟ --	- ร --	- ท --	ร	ร3	ด
ระนาดทุ้ม	-- ฟ ล	-- ล ร	-- ร ^ ท	-- ล ฟ			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร			
ทำนอง	- - ทท -	ร ท - -	ล ฟ - -	- ร - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	- - - ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม ม -	- ฟ - -	- ม - -	- ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	- - - ม	- - - ม	- ร - ท	- - - ล			
ทำนอง	- - ร ม	ฟ ล - -	- - ล ท	ร ม - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	ท - - -	- - - -	ฟ - - -	- - - ร			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - - -	- ม - ม	- ม - -	ร ร - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	- - - ม	- - - -	- ม - ร	- - - ม			
ทำนอง	- - ท -	ร ท - -	- ฟ - -	- ม - -	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- - - ท	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- ม - -			

เพลงต้นกราวรำ ท่อน 2 เที้ยวกลับ (บรรทัดที่ 1)

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- - ม ร	- - ม ม	- - ม ฟ	- - ม ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	- - - ร	- ม - -	- - - ฟ	- ม - -			
ทำนอง	- ฟ - -	- ม - ฟ	- - - ม	- - - -	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	ฟ - ล ฟ	- ม - -	ฟ ล - ม	- ม - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร			
ทำนอง	- - ร ท	- - - ฟ	- - ล ฟ	- - - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	- - - -	ล ฟ - ฟ	- ล - -	ม ร - -			

เพลงต้นกราวรำ ท่อน 2 เทียบกลับ (บรรทัดที่ 4)

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม ม -	- ฟ - -	- ม - -	- ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	--- ม	--- ม	- ร - ทุ	--- ล			
ทำนอง	- - ร ม	ฟ ล - -	- - ล ท	ร ม - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	ทุ - - -	- - - -	ฟ - - -	- - - ร			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ฟ - ฟ	--- ม ฟ	- ล - ท	ร	ร6	-
วงใหญ่	--- ฟ	----	--- ร -	- ล - ทุ			
ทำนอง	----	ร ท - -	- ฟ - -	- ฟ - -	ร	ร6	-
ระนาดทุ้ม	--- ท	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- - ร ท			

เพลงต้นกราวรำ มี 2 ท่อน โดยทำนองเพลงท่อน 1 ในวรรคแรกอาจเป็นได้ทั้ง 2 บันไดเสียงระหว่างบันไดเสียง เร กับ บันไดเสียง ซอล เนื่องจากทำนองสุดท้ายของเพลงก่อนหน้าซึ่งเป็นเพลงมโนราห์โอดมีลูกตกสุดท้าย คือ เสียง มี ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง เร ทำนองวรรคแรกของเพลงต้นกราวรำจึงมีการใช้ลูกโยน เสียง มี เพื่อเชื่อมทำนองระหว่างเพลงมโนราห์โอดมายังเพลงต้นกราวรำ และเมื่อพิจารณาทำนองในวรรคถัดไปของเพลงต้นกราวรำ ท่อน 1 พบว่ามีทำนองเพลงอยู่ในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ดังนั้นทำนองเพลงวรรคแรก จึงเป็นได้ทั้ง 2 บันไดเสียง คือ บันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร โดยทำนองเพลงเริ่มที่บันไดเสียง ซอล แล้วเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียงในเพลง ต้นกราวรำ มีดังนี้

- ลูกตก เพลงต้นกราวรำมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และ ที ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงโน้บันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ทั้งโน้บันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทางระนาดทุ้ม ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา (ในวรรคที่ 2 และ 5 ท่อน 1 และวรรคที่ 1 ท่อน 2) และโน้บันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 5 ท่อน 2)

1.15 เพลงกราวรำ

จากการศึกษาทำนองระนาดทும்เพลงกราวรำพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงกราวรำ ท่อน 1

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเท่า” ต้องการยืมที่เสียง ที่ ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลงต้นกราวรำ ความพิเศษของทำนองวรรคนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์เพลงได้ให้ข้อสังเกตว่าลักษณะมือเป็น “ลูกเท่า” แต่ทำนองเพลงมีลักษณะเสียงเหมือน “ลูกโยน”

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	-- ท ล	-- ท ท	-- ท ด	-- ท ท	๗	๗3	ด
	--- ล	- ท - -	--- ด	- ท - -			
ทำนองระนาดทும்	- ม - -	-- ด -	- ล - -	--- ท	๗	๗3	ด
	----	ล - - ท	-- ฟ ม	ร ท - ท			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ๗	๗	๗1	-
	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ๗			
ทำนองระนาดทும்	-- ฟ ม	----	ร ท - -	- ๗ - -	๗	๗1	ฟ
	----	ร ท - ท	-- ล ๗	- ๗ - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ท - ล	- ๗ - ม	-- ร ม	- ๗ - ล	๗	๗2	ด
	- ท - ล	- ๗ - ท	-- ด -	- ๗ - ล			
ทำนองระนาดทும்	ร ท - -	ร ท - -	ร ท - -	ร ท - -	๗	๗2	-
	-- ท ร	-- ท ม	-- ร ๗	-- ม ล			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้องวงใหญ่	- ม ร ท	- ล - -	๗ ๗ - -	ล ล - ท	๗	๗3	-
	- ม ร ท	- ล - ๗	--- ล	--- ท			
ทำนองระนาดทும்	- ม - -	- ท - -	- ๗ - -	- ท - -	๗	๗3	ฟ
	-- ร ท	-- ล ๗	-- ฟ ม	ร ท - -			

วรรณคดี 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - ลท	- ร - ม	- ม ม ม	- ร - ท	ซ	ซ3	-
	- - ซ -	- ร - ม	- ล ซ ม	- ร - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- - - -	ซ	ซ3	-
	ท - ร -	ท - ร -	ท - ร -	ร ท - -			

วรรณคดี 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ซ - ซ	- - - ท	- ร - ร	- - - -	ซ	ซ1	-
	ท - ร -	ร ท - ท	- - ท -	- ซ - -			

วรรณคดี 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ท - ล	- ซ - ม	- - - ร	- ซ - ล	ซ	ซ2	ด
	- ท - ล	- ซ - ท	- - - ด	- ซ - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ม ร	- - ซ ม	- - ล ซ	- - ท ล	ซ	ซ2	-
	ท ท - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - -			

วรรณคดี 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - ล	- ท - -	- ม - ร	- - - ม	ซ	ซ6	-
	- ล - -	- - - ท	- - - ล	- - - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - -	- - - ท	- - - ร	- - - ม	ซ	ซ6	ฟ
	ฟ - ฟ ม	ร ท - -	ม ร - -	ซ ม - -			

เพลงกราวรำ ท่อน 2

วรรคที่ 1 เป็นทำนอง “ลูกเต๋า” ต้องการยืมที่เสียง มี ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	- - ม ร	- - ม ม	- - ม ฟ	- - ม ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	- - - ร	- ม - -	- - - ฟ	- ม - -			
ทำนอง	- ล - -	- - ฟ -	- ล - -	- - ฟ -	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	- - - -	ร - - ม	- - - -	ร - - ม			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร			
ทำนอง	- - ท -	ร ท - -	ล ฟ - -	- ร - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	- - - ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ร - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	- ฟ - ม	- ร - ท	- - ล ท	- ร - ม	ร	ร2	ซ
วงใหญ่	- ฟ - ม	- ร - ฟ	- - ร -	- ร - ม			
ทำนอง	- ล - -	ล ท - -	ท ร - -	ร ฟ - -	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	ฟ - - ฟ	- - - ล	- - - ท	- - - ม			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	- ท ล ฟ	- ม - -	ร ร - -	ม ม - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	- ท ล ฟ	- ม - ร	- - - ม	- - - ฟ			
ทำนอง	- ม - -	ร ม - -	- ร - -	- ฟ - -	ร	ร3	ด
ระนาดทุ้ม	- - ร ท	- - - ร	- - ร ท	ล ฟ - ฟ			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้ำ	- - - ม ฟ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	- - - ร	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ			
ทำนอง	- ฟ - -	- ฟ - -	- ร - -	- ท - -	ร	ร3	ด
ระนาดทุ้ม	- - ฟ ล	- - ล ร	- - ร ท	- - ล ฟ			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร	ร	ร1	-
	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ร - ล	- - - ล	- ฟ - ม	- - - -	ร	ร1	-
	- - ล -	- ฟ - -	ฟ - ม -	- ร - -			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ฟ - ม	- ร - ท	- - - ล ^{ทุ}	- ร - ม	ร	ร2	๗
	- ฟ - ม	- ร - ฟ	- - - ๗ ^{ทุ}	- ร - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ล ฟ - -	ล - - -	ท - - -	ร - - -	ร	ร2	-
	- - ฟ ล	- ฟ ล ท	- ล ท ร	- ท ร ม			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - ม ^ฟ	- ล - ท	ร	ร6	-
	- - - ฟ	- - - ด	- - ร -	- ล - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ม - -	- ฟ - -	- ม - ๓ ^ด	- - - -	ร	ร6	ด
	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- - ล -	- ท - -			

เพลงกราวรำ มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ตลอดทั้งท่อน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับห้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง กราวรำ มีดังนี้

- ลูกตก เพลงกราวรำมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และ ที ทั้งทำนองแปรทาง ระนาดทุ้มและทางห้องวงใหญ่ มีลูกตกตรงกันทุ้วรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางห้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงใน บันไดเสียงเดียวกันทุ้วรรค โดยทำนองห้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 1,3 และ 7 ท่อน 1) และทำนองในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล (ใน วรรคที่ 3 และ 7 ท่อน 2) ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ใน วรรคที่ 1) และเสียง ฟา (ในวรรคที่ 2,4,8 ท่อน 1) และในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 4,5 และ 8 ท่อน 2)

1.16 เพลงดับควันเทียน

จากการศึกษาทำนองระนาดทุ้มเพลงดับควันเทียนพบว่ามีความสัมพันธ์กับทำนองฆ้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง ดังนี้

เพลงดับควันเทียน ท่อน 1

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง วงใหญ่	--- ม	- ร - ร	-----	--- ร	ฟ	ฟ6	ม
	-----	--- ช	--- ร	---			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ช - - ช	--- ฟ	--- ม	--- ร	ฟ	ฟ6	ท,ม
	- ช - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ลู ร - ล			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง วงใหญ่	-- ม -	- ร - -	- ด - ด	--- ฟ	ฟ	ฟ1	ม
	--- รด	--- ช	---	--- ฟ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ม -	ช ม - -	- ด ร -	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	ม
	--- ม	--- รด	ลู - - ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง วงใหญ่	--- ช	- ฟ - ฟ	---	--- ฟ	ฟ	ฟ1	-
	---	--- ทุ	--- ฟ	---			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ฟ ฟ - -	- ล - -	- ด - ด	---	ฟ	ฟ1	-
	- ฟ - ฟ	ลู ด - ล	- - ล -	- ฟ - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองฆ้อง วงใหญ่	- ช - ฟ	- ด - -	ฟ ฟ - -	ช ช - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ช - ฟ	- ช - ฟ	--- ช	--- ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ด ร	- - ร ฟ	---	- ล - -	ฟ	ฟ3	ม
	ลู - - -	ลู ด - -	ม ร ด ล	- ล - -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	--- ท	- ล - ล	----	--- ล	ฟ	ฟ3	ท
	----	--- ร	--- ล	----			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ทุ -	- ล - ร	- ทุ --	- ล --	ฟ	ฟ3	ท
	ทุ -- ล	- ล --	ทุ -- ล	- ล --			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ด - ล	- ช --	ฟ ฟ --	ช ช - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ด - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล --	- ล --	- ฟ --	- ร --	ฟ	ฟ3	ม
	ล - ล ด	-- ด ฟ	-- ม ร	-- ด ล			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ท	- ล --	ช ช --	ล ล - ท	ช	ช3	-
	- ร - ท	- ล - ช	--- ล	--- ทุ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ทุ -	ร ทุ --	-- ม -	ช ม --	ช	ช3	-
	--- ทุ	-- ล ช	--- ม	-- ร ทุ			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ม	- ร --	ท ท --	ล ล - ช	ช	ช1	-
	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ช			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	-- ช -	ล ช --	- ร ม -	- ช --	ช	ช1	-
	--- ช	-- ม ร	ทุ -- ช	- ช --			

วรรคที่ 9

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ด - ล	- ช --	ฟ ฟ --	ช ช - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ด - ล	- ช - ฟ	--- ช	--- ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล --	- ด --	- ฟ --	- ด --	ฟ	ฟ3	-
	ล - ล ด	-- ด ฟ	-- ฟ ด	-- ด ล			

วรรคที่ 10

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ดํ - รํ	- ดํ - -	ล ล - -	ซ ซ - ฟ	ฟ	ฟ1	-
	- ด - ร	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - -	- ร - -	ด ล - -	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	-
	-- ล ด	-- ด ล	-- ซ ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 11

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	--- ซ	- ฟ - ฟ	----	--- ฟ	ฟ	ฟ1	-
	----	--- ฟ	--- ฟ	----			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ฟ - -	- ล - -	ด ล - -	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	-
	ล - ด ล	- ล - ล	-- ซ ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 12

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ซ - ฟ	- ด - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ซ - ฟ	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ด - - ม	--- ฟ	--- ซ	--- ล	ฟ	ฟ3	ม
	- ด - -	ร ด - -	ม ร - -	ฟ ม - -			

วรรคที่ 13

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	--- ท	- ล - ล	----	--- ล	ฟ	ฟ3	ท
	----	--- ร	--- ล	----			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ดํ - -	----	- ดํ - ดํ	----	ฟ	ฟ3	-
	----	ล ล - ล	-- ล -	ล ล - ล			

วรรคที่ 14

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ดํ - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - -	- ฟ - -	- รํ - -	- ล - -	ฟ	ฟ3	-
	-- ซ ฟ	-- ล ด	-- ด ล	- ม - -			

วรรคที่ 15

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	ซ	ซ3	-
	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ม - -	- ท - -	- - - ม	- - - -	ซ	ซ3	-
	- - ร ท	- - ล ซ	- ร - -	ร ท - -			

วรรคที่ 16

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ	ซ	ซ1	-
	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ร ท - -	- ซ - -	- ร ม -	- ซ - -	ซ	ซ1	-
	- - ล ซ	- - ม ร	ท - - ซ	- ซ - -			

วรรคที่ 17

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ด - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	ฟ	ฟ3	-
	- ด - ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ล - -	- ฟ - -	- ล - -	- ล - -	ฟ	ฟ3	-
	ล - ล ด	- ฟ - ฟ	- - ล ด	- ล - -			

วรรคที่ 18

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ด - ร	- ด - -	ล ล - -	ซ ซ - ฟ	ฟ	ฟ1	-
	- ด - ร	- ด - ล	- - - ซ	- - - ฟ			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ด ล - -	- ร - -	ล ด - -	- ฟ - -	ฟ	ฟ1	-
	- - ล ด	- - ด ล	- - ล ด	- ฟ - -			

วรรคที่ 19

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - -	- ม - ม	ร	ร2	-
	- - - ฟ	- - - -	- - - ม	- - - -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ม	ร	ร2	-
	- - ฟ -	ร ฟ - ฟ	- - ม -	ร ม - ม			

วรรคที่ 20

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ล - ล	- - ฟ -	- - - ร	- - - มฟ	ร	ร3	-
	- - - ฟ	- - - มร	- ล - -	- - ร -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - ฟ -	- ล ทุ ร	- - - -	- ฟ - ฟ	ร	ร3	-
	- - - ฟ	- - - -	ด ทุ ล ฟ	- - ทุ -			

วรรคที่ 21

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - -	- ม - ม	ร	ร2	-
	- - - ฟ	- - - -	- - - ม	- - - -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- - - ฟ	- - - ฟ	- ฟ - -	- ม - -	ร	ร2	-
	- - ฟ -	ล ฟ - -	- - ฟ ล	- ม - -			

วรรคที่ 22

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ล - ล	- - ฟ -	- - - ร	- - - มฟ	ร	ร3	-
	- - - ฟ	- - - มร	- ล - -	- - ร -			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ฟ - -	- ล - -	- ร - -	- ฟ - -	ร	ร3	-
	ฟ - ฟ ล	- - ล ร	- - ล ฟ	- - - -			

วรรคที่ 23

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ร - -	มฟ - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	ร	ร2	-
	- ล - -	ร - - ล	- ทุ - ล	- ฟ - ม			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	- ฟ - -	- ร - -	- ฟ - -	- ม - -	ร	ร2	-
	ฟ - ฟ ล	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- ม - -			

วรรคที่ 24

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง วงใหญ่	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- ร - -	ม ม - ร	ร	ร1	-
	- - - ม	- - ร ทุ	- ล - ทุ	- - - ล			
ทำนอง ระนาดทุ้ม	ท - ร ม	ฟ - ล ท	ร - ท -	- ร - -	ร	ร1	-
	- ท - -	- ฟ - -	- ล - ร	- ร - -			

เพลงดับควันเทียน ท่อน 2

วรรคที่ 1

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	- ร - ร	----	- ล - ล	ร	ร5	-
วงใหญ่	--- ร	----	--- ล	----			
ทำนอง	รื ท - -	รื ท - -	รื ท - -	- ล - -	ร	ร5	-
ระนาดทุ้ม	- - ทู ร	- - ทู ร	- - ทู ร	- ล - -			

วรรคที่ 2

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	--- ล	-- ท ล	- ท - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	----	- ล - -	-- ทู ล	- ทู - ล			
ทำนอง	- ท - -	- ล - ล	- ล ท -	- รื - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	ทู - ทู ร	- ล - -	ฟ - - ร	- ร - -			

วรรคที่ 3

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	----	--- ล	-- ท ล	- ท - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	----	- ล - -	-- ทู ล	- ทู - ล			
ทำนอง	- รื - -	- รื - -	- ล - -	- รื - -	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	ฟ - ล ฟ	-- ฟ ล	-- ฟ ร	- ร - -			

วรรคที่ 4

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ม - ร	--- ร	--- ม	--- ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	----	- ทู - ล	--- ทู	--- ฟ			
ทำนอง	ฟ - - -	ท รื - -	- ม ฟ ล	----	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	- ฟ - ล	--- ร	----	- ฟ - -			

วรรคที่ 5

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	-- ฟ ม	-- ฟ ฟ	-- ฟ ล	-- ฟ ฟ	ร	ร3	-
วงใหญ่	--- ม	- ฟ - -	--- ล	- ฟ - -			
ทำนอง	ล รื - -	ล รื - -	ล รื - -	- ฟ - -	ร	ร3	-
ระนาดทุ้ม	-- ล ฟ	-- ล ฟ	-- ล ฟ	- ฟ - -			

วรรคที่ 6

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	--- ม	- ร --	ด - -	--- รีม	ร	ร2	ด
วงใหญ่	- ท --	- ล --	- ท ล ท	- - ด -			
ทำนอง	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	ฟ - ฟ ล	-- ฟ ท	-- ล ร	-- ท ม			

วรรคที่ 7

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ร --	ม ฟ - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	ร	ร2	-
วงใหญ่	- ล --	ร -- ล	- ท - ล	- ฟ - ม			
ทำนอง	- ม --	- ท --	- ฟ --	- ล --	ร	ร2	-
ระนาดทุ้ม	-- ร ท	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ฟ ม			

วรรคที่ 8

ทำนอง	โน้ตเพลง				บันไดเสียง	ลูกตก	เสียงจร
ทำนองซ้อง	- ฟ ล -	ฟ ม --	- ร --	ม ม - ร	ร	ร1	-
วงใหญ่	--- ม	-- ร ท	- ล - ท	--- ล			
ทำนอง	- ล --	- ท - ท	----	- ร --	ร	ร1	-
ระนาดทุ้ม	-- ฟ ม	ร ท --	ซ ล ท ร	- ร --			

เพลงดับคว้นเทียน มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา บันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร โดยทำนองเพลงมีการเปลี่ยนบันไดเสียงกลับไปกลับมา เริ่มที่บันไดเสียง ฟา เปลี่ยนเป็นบันไดเสียง ซอล เปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ฟา แล้วเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ซอล จากนั้นเปลี่ยนกลับไปเป็นบันไดเสียง ฟา อีกครั้ง แล้วจึงเปลี่ยนเป็นบันไดเสียง เร ตอนท้ายเพลง ส่วนทำนองเพลงในท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง บันไดเสียง เร ตลอดทั้งท่อน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับซ้องวงใหญ่ด้านลูกตก และบันไดเสียงในเพลง ดับคว้นเทียน มีดังนี้

- ลูกตก เพลงดับคว้นเทียนมีลูกตกในบันไดเสียง ฟา 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ลา และ เร ลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล และ ลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และ ลา ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางซ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

- บันไดเสียง ทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียงเดียวกันทุกวรรค โดยทำนองฆ้องวงใหญ่ในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 1 และ 2 ท่อน 1) และ เสียง ที (ในวรรคที่ 5 และ 13 ท่อน 1) ทำนองในบันไดเสียง เร มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด (ในวรรคที่ 6 ท่อน 2) และทำนองในบันไดเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนทางระนาดทุ้มในบันไดเสียง ฟา มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี (ในวรรคที่ 1,2,4,6 และ 12 ท่อน 1) และเสียง ที (ในวรรคที่ 1 และ 5 ท่อน 1) ส่วนทำนองในบันไดเสียง เร และ บันไดเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร

2. ศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง

2.1 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการตีระนาดทุ้มตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมินของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และได้ศึกษาเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบรรเลงระนาดทุ้มทั้ง 3 ท่าน ได้แก่

- อาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ ข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ อุตถาผล ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ รองคณบดีฝ่ายบริหารภาควิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โดยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์กับเพลงเรื่องชุดทำขวัญ ดังนี้

2.1.1 การตีลวงหน้า

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวอย่างรูปแบบการตีลวงหน้า ดังนี้
ตัวอย่างที่ 1 การตีลวงหน้าแบบลักจังหวะ (บรรเลงโดย อาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ)

ม - ร ม	- - ด ร	- - ล ด	- - ช ล
- ด - -	ล - -	ช - -	ม - - -

ตัวอย่างที่ 2 การตีลวงหน้าแบบล้วงไปก่อน โดยเติมทำนองเข้าไป มักใช้กับเพลงพวกลูกล้อลูกซัด (บรรเลงโดย อาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ)

ลือ				ล้วงเข้าไปก่อน			
(ดดี) - ร ด	- - - -	ดดี - ร ด	- - - -	ชช - - -	- - - -	- - ล ท	ด ร - -
- ด - -	ท ล ช ร	- ด - -	ท ล ช ร	- ช - -	ร ช - -	ร ช - -	- - - -

ตัวอย่างที่ 3 บรรเลงโดยจบก่อนจังหวะ (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

ดํ ล - -	- มํ - -	ซ ม - -	- ดํ - -
- - ซ ม	- ม - ซ	- - ร ด	- ด - -

ตัวอย่างที่ 4 บรรเลงโดยจบก่อนจังหวะ (บรรเลงโดยอาจารย์นรินทร์ แจ่มอรุณ)

- - ล ล -	- ด ร ซ	- - - -	ทุ - ร -	- - ทุ ทุ -	- ซ - -	- ร ม -	- ซ - -
- - - ล	- - - -	- - ซ -	- ล - ทุ	- - - ทุ	- - ม ร	ทุ - - ซ	- ซ - -

ตัวอย่างที่ 5 ตีล่วงหน้าเป็นประโยค (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

- ท - -	- ร - -	ทุ ล - -	ม - - ร	- - ม -	- - ซ -	- - ล -	- - - -
ร ทุ - ร	- - ทุ ล	- - ซ ม	- - ร -	ซ ม - -	ล ซ - -	ทุ ล - -	- - - -

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะการตีล่วงหน้า ดังนี้

2.1.1.1 ตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาคบรรทัดที่ 3 – 4 ท่อน 1 เที้ยวที่ 1

- - - -	- - - ท	- - - ซ	- - ล ท	- ม - -	ฟ ม - -	ร ทุ - -	- ฟ - -
- - - ทุ	- - - -	ฟ ม ร -	ร ซ - ทุ	- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ฟ	- ฟ - -

- ม ฟ -	ล - - ล	- - - ฟ	- - - -	ฟ ล - -	- ท - -	- - ร ฟ	- - - -
ร - - ล	- - ฟ -	ฟ ม ร -	- ม - -	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	ล ทุ - -	- ม - -

2. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาควรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ

ล ฟ - -	ล ฟ - -	ร ทุ - -	- ฟ - -
- - - ล	- - - ล	- - ล ฟ	- ฟ - -

3. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาควรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 เทียบกลับ

-- ซ ล	ท – ม ฟ	ซ ล – ท	----
ม ฟ --	- ร --	-- ซ -	- ล --

4. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาควรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 เทียบกลับ

--- ท	--- ท	- ท – ท	----
-- ทุ -	ม ทุ – ทุ	-- ทุ ร	- ท --

5. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาค วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

- ท --	- ล – ม	--- ทุ	--- ฟ	-- ล ทุ	-- ล ร	-- ล -	- ฟ --
ทุ – ร ทุ	- ล --	ร ทุ --	ล ฟ – ฟ	- ฟ --	ล ฟ --	ล ฟ – ฟ	- ฟ --

6. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาค บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

ร ทุ --	- ฟ --	ท ล --	- ม --	ท ล --	- ท --	ร ม – ฟ	----
-- ล ฟ	- ฟ – ล	-- ฟ ม	- ม --	-- ฟ ม	ร ทุ – ทุ	-- ร -	- ม --

7. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

-- ซ ล	ท – ม ฟ	ซ ล – ท	----
ม ฟ --	- ร --	-- ซ -	- ล --

8. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

-- มม -	ฟ ม --	ร ทุ --	- ฟ --
--- ม	-- ร ทุ	-- ล ฟ	- ฟ --

9. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

ร ทุ --	- ฟ --	ล ฟ --	- ร --
-- ล ฟ	- ฟ – ล	-- ม ร	- ร --

10. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ

- รั - ท	- - - รั	- ท - -	- ล - -
- - ฌ -	- ล - -	ฌ - - ล	- ม - -

11. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ บรรทัดที่ 2 – 4 ท่อน 2

- - - ท	- - ท รั	- - ท -	- ล - -	รั ท - -	- ฬิ - -	ท รั - -	- ฬิ - -
ล ท - -	ล ฬิ - -	- - - ล	- ม - -	- - ล ฬิ	- ฬิ - ล	- - ล ฬิ	- ฬิ - -

- ล - -	- ฬิ - -	ฬิ ม - -	- ท - -	ท - ร ม	ฬิ - ทุ -	- ลุ ทุ -	- ร - -
ฬิ - - -	ร - ม ร	- - ร ทุ	- ทุ - -	- ท - -	- ฬิ - ลุ	ฬิ - - รั	- รั - -

- ทุ - ลุ	- - ร ทุ	- - ม ร	- - ฬิ ม	- - ฬิ -	- ล - -	ฬิ ฬิ - -	- มั - -
ฬิ - - -	ฬิ ลุ - -	ลุ ทุ -	ทุ ร - -	ร ม - ลุ	- - - ฬิ	- - ล ฬิ	- ม - -

12. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 เทียบกลับ

รั ท - -	- ฬิ - -	มั รั - -	- ล - -
- - ล ฬิ	- ฬิ - รั	- - ท ล	- ม - -

13. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- - ร ม	- - ร ฌ	- - - -	- ท - -
ร ทุ - -	ร ทุ - -	ฬิ ม ร ทุ	- ทุ - -

14. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ

- ฌ - -	ร ฌ - -	ร ฌ - -	- ท - -
- - ร ทุ	- - ร ทุ	- - ร ทุ	- - - -

15. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

- ท - -	- ท - -	- ท - -	- ท - -	ท รี่ - -	- มี่ - รี่	- - - -	- มี่ - -
- - ทุ ร	- - ทุ ม	- - ร ช	- - ม ล	- - - ม	- - ท -	ท ล ช ม	- - - -

16. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ช - - ร	ม - - ช	- - ร ทุ	- - - -	ทุ - ร ทุ	- - ร ทุ	- - ร ฟ	- - - -
- ร ทุ -	- ช - ช	- ร - -	ล ช - -	- ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	- ม - -

17. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคแรก บรรทัดที่ 5 ท่อน 2

ร ี ท - -	ท ล - -	ฟ ม - -	- ท - -
- - ล ฟ	- - ฟ ม	- - ร ทุ	- ทุ - -

18. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- ม - -	ม ช - -	ช ม - -	- ท - -
- - ร ทุ	- - ม ร	- - ร ทุ	- ทุ - -

19. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- ม - -	ช ม - -	ร ทุ - -	- ช - -	ช ม - -	- ท - -	ท - ท -	- ล - -
- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ช	- ช - -	- - ร ทุ	- ทุ - ร	ทุ - ทุ ร	- ล - -

20. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

- ท - -	- ท - -	- ท - -	- ล - -
ทุ - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ทุ ร	- ล - -

21. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ล - -	ล ฟ - -	ล รี่ - -	- ฟี่ - -
- - ม ฟ	- - ม ร	- - ล ฟ	- ฟ - -

22. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2

- รี่ - -	- ฟี่ - รี่	- - ล -	- ฟี่ - -
ล - ล ฟ	- ฟ - -	ล ฟ - ฟ	- ฟ - -

23. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

รี่ - ล -	รี่ - ล -	รี่ - ล -	- ฟี่ - -
- ฟ - ฟ	- ฟ - ฟ	- ฟ - ฟ	- ฟ - -

24. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

- ฟ - -	รี่ - ล ท	รี่ ท - -	- มี่ - -	ฟ ล - -	- ท - -	ล ฟ - -	- ร - -
- - ฟ -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- ม - -	- - ฟ ม	ร ท - ท	- - ม ร	- - - -

25. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

ร ท - -	ร ท - -	ร ท - -	- ร - -
- - - ร	- - - ร	- - - ร	- ร - -

26. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 2 - 3 ท่อน 1

ท - - รี่	มี่ - - รี่	- รี่ มี่ -	- ซ - -
- - ร -	- - ร -	ท - - ซ	- ร - -

27. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 5 ท่อน 1

- ซ - -	- - ม -	- ซ - ม	- - - -	ม - - -	ล ดี่ - -	- ร ม ซ	- - - -
- - - -	- ด - ร	- - ด -	- ร - -	- ม - ซ	- ด - ด	- - - -	- ม - -

28. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคหลัง บรรทัดที่ 6 ท่อน 1

- ล - -	ท ล - -	ซ ม - -	- ท - -
- - ซ ล	- - ซ ม	- - ร ท	- ท - -

29. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 7 ท่อน 1

- - ร -	- ช - -	ช - ม -	- ร - -	ช - ม -	- ร - -	ช ม - -	- ท - -
ทุ - - ทุ	- - - ม	- ทุ - ร	- ร - -	- ทุ - ร	- - - ม	- - ร ทุ	- ทุ - -

30. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคหลัง บรรทัดที่ 8 ท่อน 1

- ม - -	ช ม - -	ร ทุ - -	- ช - -
- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ช	- ช - -

31. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

ช ม - -	- ท - -	ร ร - -	- ม - -
- - ร ทุ	- - ทุ ร	- - ช ม	- ม - -

32. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 6 – 8 ท่อน 2

- ม - -	ช ล ท -	- ร ม -	- ช - -	ร - - ม	ฟ ช - -	- ม ฟ ช	ล ท - -
- - ร ม	- - - ร	ทุ - - ช	- ช - -	- ร - -	- - - ร	- - - -	- - - -

ร ท - -	ท ล - -	ช - ม -	- ร - -	- ม - -	- ร - -	ช ม - -	- ท - -
- - ล ช	- - ช ม	- ทุ - ร	- ร - -	ม - ช ม	- ร - ม	- - ร ทุ	- ทุ - -

ทุ - ร ช	- - ร ช	- - ร ช	- - - -	ทุ - ร ช	- - - ท	- - ร ทุ	- - - -
- ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	- ทุ - -	ร ทุ - ทุ	- ร - -	ล ช - -

33. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิทร บรรทัดที่ 2 – 3 ท่อน 1

-- ทุทุทุ	ช - ร ม	ช ล - ท	----	ช ม --	- ท --	ล ล --	- ท --
--- ทุ	- ทุ --	-- ช -	- ล --	-- ร ทุ	-- ร ล	-- ล ทุ	- ทุ --

*ท ท --	- ท --	- ท --	- ล --	ช ม --	ช ล --	ล ท ร -	- ท --
-- ทุ ร	-- ทุ ม	-- ร ทุ	- ล --	-- ร ม	--- ช	--- ล	- ฟ --

หมายเหตุ : *ครูผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเลงระนาดทุ้ม ได้ให้ข้อสังเกตว่าไม่พบลักษณะการตีแบบนั้นในปัจจุบัน (ทำนองระนาดทุ้มห้องที่ 1 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1)

34. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิทร บรรทัดที่ 1 – 3 ท่อน 2

ช ม --	- ท --	ร ทุ --	- ช --	ทุ -- ร	ม -- ร	- ร ม -	- ช --
-- ร ทุ	- ทุ - ร	-- ล ช	- ช --	-- ร -	-- ร -	ทุ -- ช	- ช --

ม ร - ฟ	-- ช ล	ด - ด -	-- ฟ -	ด ล - ล	--- ฟ	--- ม	----
-- ด -	- ฟ --	- ด - ล	ช ฟ --	-- ช -	ช ฟ ด -	ม ร ด -	- ร --

ช - ร ม	-- ฟ ช	ล - ร ม	ฟ ช --	ม ร - ฟ	ช ล - ล	- ด ร ฟ	- ฟ --
- ด --	ร ม --	- ด -	- ช --	-- ด -	- ล --	ล --	- ฟ --

35. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิทร วรรคแรก บรรทัดที่ 5 ท่อน 2

-- ท ท	-- ล ล	----	- ม --
ร ทุ --	ร ล --	ทุ ล ช ม	----

36. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิทร บรรทัดที่ 6 ท่อน 2

-- ท ร	--- ล	----	- ท --	ร ท --	- ท --	ช ม --	- ล --
----	ร ทุ - ล	ช ล ทุ ร	- ทุ --	-- ทุ ร	- ทุ - ม	-- ร ทุ	- ล --

37. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้นใหญ่

ม - ซ ม	--- ทุ	-- ล -	- ซ --	ทุ -- ร	ม -- ร	- ร ม -	- ซ --
- ม --	ร ทุ --	ล ซ - ซ	- ซ --	-- ร -	-- ร -	ทุ -- ซ	- ซ --

38. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- ทุ --	ร ม --	ม ล --	- ซ --
-- ล ทุ	--- ร	--- ซ	- ร --

39. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- ร --	- ม --	-- ม -	- ล --	ท ล --	ร ด --	ท ล --	ท ด --
ร - ท ล	ซ ม - ซ	- ม - ล	- ม --	-- ซ ร	-- ท ล	-- ซ ล	-- ด -

40. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

ท ล - ม	-- ร -	- ด --	ท ล - ล	ท ล --	-- ซ ล	---	- ด --
-- ซ -	ร ด - ด	ท - ท ล	-- ซ -	-- ซ ร	- ร - ล	ซ ล ทุ ด	- ด --

41. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

ซ ม --	- ด --	ร ด --	- ล --	- ล --	- ร --	ด - ล -	- ซ --
-- ร ด	- ด - ด	-- ทุ ล	- ล --	ล - ล ด	-- ด ล	- ฟ - ซ	- ซ --

42. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

ด ด - ซ -	-- ร ม	ฟ ซ - ล	---
- ด ซ ด	- ด --	-- ฟ -	- ซ --

43. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิพร บรรทัดที่ 2 - 3 ท่อน 2

- รี่ - -	มี รี่ - -	ดัล - -	- ฟ - -	ซซ - ซ	- - - ฟ	- - - ม	- - - -
- - ดัล รี่	- - ดัล	- - ซ ฟ	- ด - -	- ซ - -	ด ฟ - -	ม ร ด -	- ร - -

ดัล - -	- มี - -	ซ ม - -	- ดัล - -	ดด - ซ -	ซ - ร ม	ฟ ซ - ล	- - - -
- - ซ ม	- ม - -	- - ร ด	- ด - -	- ด ซ ด	ซ ด - -	- - ฟ -	- ซ - -

44. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิพร บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

ซ ม - -	ซ ม - -	ซ ม - -	- ซ - -	- ซ - -	- ซ - -	- ล - -	- ซ - -
- - ม ซ	- - ม ซ	- - ม ซ	- ซ - -	- - ร ทุ	- - ทุ ร	- - ม ซ	- ร - -

ทุ ทุ - ร -	ซ - ร ม	- - ซ ทุ	- - - -	มม - ซ ล	ทุ - ร ม	ซ - ม -	- ซ - -
- ทุ - ทุ	- ทุ - -	ร ม - -	- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ร - ซ	- ซ - -

45. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิพร วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

ร ทุ - -	- ร - -	ม - - ซ	- - - -
- - ม ร	- - ทุ ร	- ซ - ซ	- ซ - -

46. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิพร วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ทุ - ทุ	- ทุ - -	- ร - ร	- - - -
- ม - -	ทุ ร - ทุ	- - ทุ -	- ซ - -

47. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิพร วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2

ทุ รี่ - -	ทุ รี่ - -	ทุ รี่ - -	- ซ - -
- - ม ซ	- - ม ซ	- - ม ซ	- ซ - -

48. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วัง วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

ทุ - ร ม	- - - -	ม - ช ล	- - - -
- ทุ - -	- ร - -	- ม - -	- ช - -

49. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วัง วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ม ี ร - -	- ล - -	ด ี ล - -	- ฟ - -
- - ท ล	- ม - ด	- - ช ฟ	- ด - -

50. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

ร ี ท - -	- ช - ช	- - ร -	- ท - -	- ท - -	- ม - -	- ทุ - -	- ช - -
- - ทุ ร	- ช - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -	ทุ - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ล ช	- ช - -

51. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

ช ร - -	- ช - -	- ท - -	- ช - -
- - ม ช	- ช - ช	- - ทุ ร	- ช - -

52. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา บรรทัดที่ 3 - 4 ท่อน 1

ท ี ร - -	- ม ี - ร	- - - -	- ม ี - -	ร ี ท - -	ร ี ท - -	- ร ี - ท	- - - -
- - - ม	- - ท -	ท ล ช ม	- ม - -	- - - ร	- - - ม	- - ช -	- ล - -

ม ช - -	- ร - -	- - - ม	- - - -	- ร ี - -	- ร ี - -	- ด ี - -	- ท - -
- - ม ร	- - ทุ ล	- ม - -	ร ทุ - -	ร - ล ร	- - ช ด	- - ฟ ทุ	- - ม ล

53. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2

- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ช - -
- - ช ม	- - ร ทุ	- - ล ช	- ช - -

54. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

- ท - -	รื ท - -	ล ฟ - -	- ร - -	- - ร ทุ	- - ร ม	- - ช ทุ	- - - -
- - ล ทุ	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	ทุ - - -	ล ทุ - -	ร ม - -	- ล - -

55. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- ดั - -	- ม - -	ช - - -	- ดั - -
ช - ทุ ล	ช ม - ชุ	- ม ร ด	- ด - -

56. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

- - ม ม	ช ม - -	ร ทุ - -	- ช - -
- - - ม	- - ร ทุ	- - ล ชุ	- ชุ - -

57. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เพื่อยกกลับ

- ฟ - -	- - - ด	ร ม ฟ -	- ช - -
- - ม ร	ด ชุ - -	- - - ชุ	- ชุ - -

58. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น บรรทัดที่ 5 - 6 ท่อน 2

- - ร ร	ม ร - -	- ล - -	- ล - -	- - - ชุ	- - ชุ ชุ	- ช ล -	- ดั - -
- - - ร	- - ด ลุ	- - ลุ ด	- ลุ - ลุ	- - - ร	- - - ชุ	ม - - ด	- ด - -

- ชุ - ม	- - - ด	- - - ทุ	- - - -	- ล - -	- ล - -	- ล - -	- ชุ - -
- - ด -	ร ด - -	ทุ ลุ ชุ -	- ลุ - -	ลุ - ลุ ด	- - ลุ ร	- - ด ลุ	- ชุ - -

59. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เพื่อยกกลับ

- ล - -	- ชุ - ดั	- - - ชุ	- - - -
ลุ - ด ลุ	- ชุ - -	ด ลุ - ชุ	- ชุ - -

60. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน บรรทัดที่ 1 – 2 ท่อน 1

- ล - -	- ช - ดั	- - - ช	- - - -	ริ - ริ ริ	- มี - ริ	- ท - ท	ดั ริ - -
ลู - ด ล	- ช - -	ด ล - ช	- ช - -	- ร - ร	- มี - ร	ช - ล -	- ร - -

ดั ล - -	- มี - -	ช มี - -	- ดั - -	- - มี ริ	- - ริ ดั	- - ดั ท	- - ท ล
- - ช มี	- มี - ช	- - ร ด	- ด - -	ลู ร - -	ช ด - -	ฟุ ท - -	มุ ล - -

61. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

- - - -	ร ท - -	- ร - -	- ล - -
- - - ท	- - ล ช	- - ท ล	- ล - -

62. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ล - -	ดั ล - -	ช มี - -	- ดั - -
- - ช ล	- - ช มี	- - ร ด	- ด - -

63. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน บรรทัดที่ 1 – 3 ท่อน 2

*ท ท - -	- ท - -	- ท - -	- ล - -	- - - ท	- - - ดั	- - - -	- ล - -
- - ท ริ	- - ท ริ	- - ท ริ	- ล - -	ฟุ ท - -	ช ด - -	ร ด ท ล	- ล - -

รว - - ริ	- - - ด	- - - ท	- - - -	ม ร - -	- ล - -	ด ล - -	- ฟ - -
- ร - -	ช ด - -	ฟุ ท - -	มุ ล - -	- - ด ล	- ล - -	- - ช ฟ	- ฟ - -

ม - - ดั	- - - ล	- - - ฟ	- - - -	รว - ฟ ช	ล - ร ด	- ด ร -	- ฟ - -
- ร ด -	ล ช ฟ -	ช ฟ ด -	ม ร - -	- ร - -	- ล - -	ลู - - ฟ	- ฟ - -

หมายเหตุ : *ครูผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเลงระนาดทุ้ม ได้ให้ข้อสังเกตว่า ไม่พบลักษณะการตีแบบนี้ในปัจจุบัน (ทำนองระนาดทุ้มห้องที่ 1 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2)

64. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน บรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

- ร - ทุ	--- ร	- ทุ --	- ล --	--- ท	--- ด	----	- ล --
-- ทุ -	- ล --	ทุ -- ล	- ม --	ฟ ทุ --	ทุ ด --	ร ด ทุ ล	- ล --

65. ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้าน บรทัดที่ 2 ท่อน 1

- ล --	ท ล --	- ม --	- ด --	--- ร	--- ล	----	- ร --
-- ทุ ล	-- ทุ ม	-- ร ด	- ด --	ล ร --	ร ล --	ล ทุ ด ร	----

66. ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้าน วรรคแรก บรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ม --	- ม - ทุ	- ทุ --	- ด --
-- ทุ ม	- ม --	ม -- ด	----

67. ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้าน บรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ

--- ท	--- ล	- ท --	- ล --	ร - ร ร	- ม - ร	ด - - ท	ด ร - -
-- ท -	ร ทุ - ล	-- ร ทุ	- ล --	- ร - ร	- ม - ร	- ท ล -	----

68. ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้าน บรทัดที่ 2 - 3 ท่อน 2

-- ม -	- ม --	- ร --	- ล --	--- ร	ม ฟ --	- ร ม ฟ	ทุ ล --
--- ม	--- ร	-- ด ล	- ล --	- ด --	--- ด	----	----

ด ฟ --	ด ฟ --	ด ฟ --	- ล --	ลล - - ด	ร ฟ --	- ทุ ล ด	----
-- ด ล	-- ด ล	-- ด ล	- ม --	- ล --	- ฟ - ฟ	----	- ล --

ฟ ร --	- ล - ล	ด ล --	- ฟ --	ทุ - ล ทุ	-- ทุ ฟ	-- ฟ ม	-- ม ร
-- ด ล	- ม --	-- ทุ ฟ	- ด --	- ทุ --	ด ฟ --	ทุ ม --	ล ร --

69. ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ่าบ่น บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

- ทุ - -	ร ร - -	- ทุ - ทุ	ด ร - -
- - ล ทุ	- ทุ - ทุ	- - ล -	- ร - -

70. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 1 - 4 ท่อน 1

- - ฅ ม	- - - ท	- - ฅ ม	- - - ท	- ม - -	ฅ ม - -	ร ทุ - -	- ฅ - -
- - - -	ร ทุ - -	ร ฅ - -	ร ทุ - ทุ	- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ฅ	- ฅ - -

ท ร - -	- ร - -	- - ร ทุ	- - - -	ทุ ทุ - ร ม	- - ร ฅ	- - ท ร	- - - -
- - ล ร	- - ทุ ล	ฅ ม - -	ล ฅ - -	- ทุ - -	ร ฅ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -

ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	- ฅ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	- ท - -
- - ทุ ร	- - ทุ ร	- - ร ฅ	- ร - -	- - ทุ ร	- - ร ฅ	- - ล ท	- ฟ - -

ร ฅ - -	ร ฅ - -	ร ฅ - -	- ท - -	- ท - -	- ท - -	- ฅ - -	- ม - -
- - ร ทุ	- - ร ทุ	- - ร ทุ	- ทุ - -	ทุ - ทุ ร	- - ร ฅ	- - ฟ ม	- - ร ทุ

71. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 6 - 8 ท่อน 1

ร - ฅ -	ร - ฅ -	ร - ฅ ท	- - - -	ท ล - -	- ม - ท	- - - ร	- - - -
- ม - ม	- ม - ม	- ม - -	- ล - -	- - ฅ ม	- - ร ทุ	- ร - -	ทุ ล - -

ร - ล -	- ร ม ฟ	- ฟ ฅ -	- ล - -	ร ทุ - -	- ฅ - -	ล ฅ - -	- ม - -
- ร - ร	ล - - -	ม - - ล	- ล - -	- - ล ฅ	- ฅ - ฅ	- - ฟ ม	- ม - -

ล ฟ - -	- ทุ - -	- ล - -	- ม - -	ฟ - ล ทุ	- - ล ร	- - - ล	- - - ม
- - ฟ ล	- - ล ทุ	- - ฟ ม	- ม - -	- ฟ - -	ม ฟ - -	- ล - -	ฟ ม - ทุ

72. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์ วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

- ม --	- ม --	- ทุ --	- ร --	- ทุ --	- ร --	- ทุ --	ร ม --
-- ทุ ร	-- ร ทุ	-- ล ฟู	-- ทุ ล	-- ล ฟู	-- ทุ ล	-- ล ทุ	- ม --

73. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 4 – 8 ท่อน 2

-- ล ทุ	-- ล ร	----	- ฟู --	- ล --	- ล --	- ทุ --	- ฟู --
ล ฟู --	ล ฟู --	ด ทุ ล ฟู	- ฟู --	ล-ม ล	-- ร ทุ	-- ม ฟู	-- ล ม

-- ม ฟู	----ม	ฟู ม --	- ท --	-- ร ทุ	-- ร ทุ	-- ร ทุ	----
----	ล ฟู --	-- ร ทุ	- ทุ --	ทุ ----	ร ทุ --	ทุ ทุ --	ร ทุ --

ร ม --	- ทุ --	- ทุ - ล	----	ท ร --	- ม --	ร ทุ --	- ทุ --
-- ร ทุ	-- ล ทุ	- ทุ - ล	- ทุ --	-- ทุ ร	-- ร ทุ	-- ล ทุ	- ทุ --

ท ร --	- ท --	- ล - ท	----	ฟู ม --	- ทุ --	ฟู ม --	ฟู ทุ --
-- ร ทุ	-- ร ล	----	ล ทุ ฟู ม	-- ร ล	-- ฟู ม	-- ร ม	- ร --

ล ท --	- ฟู --	ร ท --	- ฟู --	-- ทุ ล	ท - ม ฟู	ทุ ล - ท	---- ร
-- ล ฟู	-- ม ร	-- ล ฟู	- ฟู --	ม ฟู --	- ร --	-- ทุ -	- ล --

74. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

-- ร ท	---- ฟู	-- ล ฟู	----
----	ล ฟู - ฟู	- ล --	ม ร --

75. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ฟู ล --	- ล --	-- ล ฟู	----
---- ทุ	-- ฟู ม	ร ทุ --	ม ร --

76. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

- - ทท -	รื ท - -	ล ฟ - -	- ร - -
- - - ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -

77. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

- - ท -	รื ท - -	- ฟ - -	- ม - -
- - - ท	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- ม - -

78. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

- ฟ - -	- ม - ฟ	- - - ม	- - - -	รื ท - -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- - - -
ฟ - ล ฟ	- ม - -	ฟ ล - ม	- ม - -	- - ล ฟ	- ฟ - -	- ล - -	ม ร - -

79. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- - ฟ ม	- - - -	ร ท - -	- ช - -
- - - -	ร ท - ท	- - ล ช	- ช - -

80. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- ม - -	- ท - -	- ช - -	- ท - -
- - รื ท	- - ล ช	- - ฟ ม	ร ท - -

81. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- - - -	- ช - ช	- - - ท	- ร - ร	- - - -
ท - ร -	ท - ร -	ท - ร -	ร ท - -	ท - ร -	ร ท - ท	- - ท -	- ช - -

82. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

- ล - -	- - ฟ -	- ล - -	- - ฟ -	- - ท -	รื ท - -	ล ฟ - -	- รื - -
- - - -	ร - - ม	- - - -	ร - - ม	- - - ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ร - -

83. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

- ฟี่ - -	- ฟี่ - -	- รี่ - -	- ท - -	- รี่ - ล	- - - ล	- ฟ - ม	- - - -
- - ฟ ล	- - ล รี่	- - ดี่ ท	- - ล ฟ	- - ล -	- ฟ - -	ฟ - ม -	- ร - -

84. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน

ล ฟ - -	ล - - -	ท - - -	รี่ย - - -	- มี่ - -	- ฟี่ - -	- มี่ - ดี่	- - - -
- - ฟุ ลุ	- ฟุ ลุ ทุ	- ลุ ทุ ร	- ทุ ร ม	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- - ล -	- ท - -

85. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น

*ท ท - -	- ท - ท	- - - ท	- - - -
- - ม ทุ	- ทุ - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -

หมายเหตุ : * ครูผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเลงระนาดทุ้ม ได้ให้ข้อสังเกตว่าไม่พบลักษณะการตีแบบ ทำนองในห้องที่ 1 ในปัจจุบัน ทั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าอาจมีลักษณะการตี ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ 1

- ท - -	- ท - ท	- - - ท	- - - -	- ม - -	ช ม - -	ร ทุ - -	- ช - -
ทุ - ม ทุ	- ทุ - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -	- - ร ม	- - ร ทุ	- - ลุ ทุ	- ทุ - -

ข้อเสนอแนะที่ 2

- ท - -	- ท - ท	- - - ท	- - - -	- ม - -	ช ม - -	ร ทุ - -	- ช - -
ทท - ม ทุ	- ทุ - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -	- - ร ม	- - ร ทุ	- - ลุ ทุ	- ทุ - -

86. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดคว้นเทียน วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- - ม -	ช ม - -	- ด ร -	- ฟ - -
- - - ม	- - ร ด	ลุ - - ฟ	- ฟ - -

87. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

ฟ ฟ - -	- ล - -	- ด - ด	- - - -	- - ด ร	- - ร ฟ	- - - -	- ล - -
- ฟ - ฟ	ล ด - ล	- - ล -	- ฟ - -	ล - - -	ล ด - -	ม ร ด ล	- ล - -

88. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน วรรคหลัง บรรทัดที่ 6 ท่อน 1

- ล - -	- ด - -	- ฟ - -	- ด - -	- ล - -	- ร - -	ด ล - -	- ฟ - -
ล - ล ด	- - ด ฟ	- - ฟ ด	- - ด ล	- - ล ด	- - ด ล	- - ชุ ฟ	- ฟ - -

89. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน วรรคแรก บรรทัดที่ 7 ท่อน 1

- ฟ - -	- ล - -	ด ล - -	- ฟ - -
ล - ด ล	- ล - ล	- - ชุ ฟ	- ฟ - -

90. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน บรรทัดที่ 9 – 10 ท่อน 1

- ม - -	- ท - -	- - - ม	- - - -	ร ิ ท - -	- ชุ - -	- ร ม -	- ชุ - -
- - ร ิ ท	- - ล ชุ	- ร - -	ร ิ ท - -	- - ล ชุ	- - ม ร	ทุ - - ชุ	- ชุ - -

- ล - -	- ฟ - -	- ล - -	- ล - -	ด ิ ล - -	- ร - -	ล ด ิ - -	- ฟ - -
ล - ล ด	- ฟ - ฟ	- - ล ด	- ล - -	- - ล ด	- - ด ล	- - ล ด	- ฟ - -

91. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน บรรทัดที่ 12 – 13 ท่อน 1

- - - ฟ	- - - ฟ	- ฟ - -	- ม - -	- ฟ - -	- ล - -	- ร ิ - -	- ฟ - -
- - ฟ -	ล ฟ - -	- - ฟ ล	- ม - -	ฟ - ฟ ล	- - ล ร	- - ล ฟ	- - - -

- ฟ - -	- ร ิ - -	- ฟ - -	- ม - -	ท - ร ิ ม	ฟ - ล ท	ร ิ - ท -	- ร ิ - -
ฟ - ฟ ล	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- ม - -	- ท - -	- ฟ - -	- ล - ร	- ร - -

92. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน บรรทัดที่ 1 – 2 ท่อน 2

รื ท --	รื ท --	รื ท --	- ล --	- ท --	- ล - ล	- ล ท -	- รื --
-- ทุ ร	-- ทุ ร	-- ทุ ร	- ลุ --	ทุ - ทุ ร	- ลุ --	ฟ -- ร	- ร --

- รื --	- รื --	- ล --	- รื --	ฟ ---	ท รื --	- ม ฟ ล	----
ฟ - ล ฟ	-- ฟ ล	-- ฟ ร	- ร --	- ฟ - ล	--- ร	----	- ฟ --

93. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

- มื --	- ท --	- ฟ --	- ล --	- ล --	- ท - ท	----	- รื --
-- รื ท	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ฟ ม	-- ฟ ม	ร ทุ --	ชูล ทุ ร	- ร --

2.1.1.2 ตีล่วงหน้าโดยลั้งจังหวะเข้ามาก่อน

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาค บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ตีล่วงหน้าโดยทำนองวรรคแรกมีการตีลั้งเสียง มี และเสียง ที เข้ามาก่อน และเติมเสียง ฟา เข้ามาที่ท้ายห้องของวรรคแรกเพื่อให้จังหวะเต็ม ส่วนในวรรคหลังมีลักษณะที่ตีโดยจบก่อนจังหวะ

ลั้งจังหวะเข้ามา เติมเสียงเพื่อให้จังหวะเต็ม

- ท --	- ล - ม	--- ทุ	--- ฟ	-- ล ทุ	-- ล ร	-- ล -	- ฟ --
ทุ - ร ทุ	- ลุ --	ร ทุ --	ล ทุ - ฟ	- ฟ --	ล ทุ --	ล ทุ - ฟ	- ฟ --

2. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 (รอบกลับต้น) ตีล่วงหน้าโดยลั้งเสียง มี เข้าไปก่อนเพื่อจบก่อนจังหวะ

ฟ ล --	----	ฟ ล --	-- ม	-- ร ม	-- ร ช	----	- ท --
----	ฟ ม - ม	----	ฟ ม --	ร ทุ --	ร ทุ --	ฟ ม ร ทุ	- ทุ --

3. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 เทียบสุดท้าย วรรคแรกตีลวงหน้าโดยจบก่อน จังหวะ ส่วนวรรคหลังมีการตีลวงเสียง ที และ เสียง เร เข้ามาก่อน แล้วเติมเสียง ซอล เข้ามาที่ท้าย ห้องเพื่อให้จังหวะเต็ม

- ฟ - -	ริ - ล ท	ริ ท - -	- มี - -	ฟ ล - -	- ท - -	ร ม - -	ม ซ - -
- - ฟ -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- ม - -	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - - ริ	- ซ - ทุ

ลวงจังหวะเข้ามา

เติมเสียงให้
หลังจังหวะ

4. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 2 – 3 ท่อน 1 มีการตีลวงจังหวะเข้ามาก่อนเพื่อให้จบ
ก่อนจังหวะ

ลวงจังหวะเข้ามา

ท - - ริ	มี - - ริ	- ริ มี -	- ซ - -	ร - ทุ	- - - ซ	- - - ล	- - - ท
- - ร -	- - ร -	ท - - ซ	- ร - -	- ร - -	ม ร - -	ฟ ม - -	ซ ฟ - -

ลวงจังหวะเข้ามา

จบก่อนจังหวะ

- - - ริ	- - - ล	- - - ซ	- - - ริ	- - - ซ	- - - ริ	- - - -	- ท - -
ล ซ - -	ท ล - -	ซ ม - -	ม ร - -	ร ซ - -	ม ร - -	ซ ม ร ท	- ท - -

5. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ตีลวงหน้าโดยลวงเสียง ที เข้าไปก่อนเพื่อจบ
ก่อนจังหวะ

ซ ม - -	- ท - -	ม ร - -	- ล - -	ร ทุ - -	- ซ - -	ทุ ล - -	- ม - -
- - ร ทุ	- ทุ - ร	- - ทุ ล	- ล - ทุ	- - ล ซ	- ซ - ล	- - ซ ม	- ม - -

6. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วาง บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ตีลวงหน้าโดยลวงเสียง โด เข้าไปก่อนเพื่อ
จบก่อนจังหวะ

- ล - -	- ม - -	- ด - -	- - - ด	- ล - -	- ล - -	- ม - -	- ด - -
- - ซ ม	- - ร ด	- - ม -	- ซ - -	ม - - ซ	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -

7. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ตีล่วงหน้าโดยล้งจ้งหะเข้ามาก่อน แล้วเติมเสียง ลา เข้ามาที่ท้ายห้องเพื่อให้เต็มจ้งหะเต็ม

เต็มเสียง

ล้งจ้งหะเข้ามา

ช - ร ม	-- ช ท	-- <u>ล</u>	-- <u>ม</u>	-- <u>ล</u>	-- <u>ท</u>	-- <u>ริ</u>	-- <u>ล</u>
- ท - -	ร ม - -	- ล - -	ช ม - -	ร ท - -	ช ม - -	ล ช - -	ท ล - <u>ม</u>

ให้ล้งจ้งหะ

8. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ตีล่วงหน้าโดยตีล้งเสียง เร เข้ามาก่อน แล้วเติมเสียงเสียง ลา เข้ามาที่ท้ายห้องเพื่อให้เต็มจ้งหะเต็ม

ให้ล้งจ้งหะ

ล้งจ้งหะเข้ามา

<u>ล</u> - - - <u>ล</u>	-- ด ร	-- ฟ ล	-- <u>ร</u>	-- - <u>ล</u>	-- - ฟ	-- - ร	-- - <u>ล</u>
- <u>ล</u> - -	ช <u>ล</u> - -	ด ร - -	- ช - -	ด <u>ล</u> - -	ช <u>ฟ</u> - -	ร ด - -	ด <u>ล</u> - <u>ล</u>

9. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ตีล่วงหน้าโดยล้งเสียง ฟา เข้ามาก่อน

- ล - -	-- - <u>ม</u>	- ล - -	- <u>ม</u> - -	- <u>ฟ</u> - -	- <u>ฟ</u> - -	- <u>ม</u> - -	- <u>ริ</u> - -
ฟ - - -	ฟ ม - -	-- ฟ ม	-- - <u>ฟ</u>	-- <u>ล</u> ฟ	-- <u>ล</u> ม	-- ฟ ร	-- ม <u>ท</u>

10. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 8 - 9 ท่อน 2 ตีล่วงหน้าโดยล้งเสียง เร เข้ามาก่อนที่ท้ายวรรค

ล้งจ้งหะเข้ามา

ล ท - -	- ฟ - -	ริ ท - -	- <u>ฟ</u> - -	-- ช ล	ท - ม ฟ	ช ล - ท	-- <u>ริ</u>
-- <u>ล</u> ฟ	-- ม ร	-- <u>ล</u> ฟ	- ฟ - -	ม ฟ - -	- ร - -	-- ช -	- ล - -

- ท - -	- <u>ริ</u> - ท	-- - <u>ริ</u>	- ท - -	- <u>ม</u> - -	- ท - -	- ช - -	- ฟ - -
ช - - <u>ล</u>	-- ช -	- ล - -	ช - - <u>ล</u>	-- <u>ริ</u> ท	-- <u>ล</u> ช	-- ฟ ม	ร - - ม

11. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัวผันเทียน วรรคหน้า บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ตีล่วงหน้าโดยล้งเสียงเข้ามาก่อน แล้วเติมเสียง เร เข้ามาที่ท้ายวรรคเพื่อให้ลงจังหวะ

ซ - ซ	- - ฟ	- - ม	- - - ร
- ซ - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ลู ร - ลู

2.1.2 การตีลักระนาด

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวอย่างรูปแบบการตีลักระนาด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 บรรเลงโดยอาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ

ม - ร ม	- - ด ร	- - ล ด	- - ช ล
- ด - -	ล - - -	ช - - -	ม - - -

ตัวอย่างที่ 2 บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อัคราผล

- - ร -	- ช - -	- ร ม -	- ช - -	- - - -	- - - -	ร ช - -	- - - ท
- ท - ท	- - ม ร	ท - - ช	- ช - -	ร - ช -	ท - - -	- - ฟ ม	ร ท - ท

ตัวอย่างที่ 3 บรรเลงโดยอาจารย์นรินทร์ แจ่มอรุณ

- ช - -	- ช - -	- ร - -	- ช - -	- ช - ร	- - - ท	- - - -	- ท - ร
- - ร ร	- - ท ท	- - ท ช	- ช - -	ช - ร -	- ท - -	ท ร - ท	- ท - -

- ล - -	- - ท ร	- ช - -	- - - -
ล - ม ฟ	ช ล - -	ช - ร ม	ฟ ช - -

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะการตีลักระนาด ดังนี้

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

ร ท - -	ฟ - - ฟ	- ล ท -	ร - - ร
- - ล ฟ	- - ท -	ฟ - - ร	- - ล -

2. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

- ล - -	- ฟ - -	ฟ ม - -	- ท - -	ท - ร ม	ฟ - ท -	- ล ท -	- ร - -
ฟ - - -	ร - ม ร	- - ร ท	- ท - -	- ท - -	- ฟ - ล	ฟ - - ร	- ร - -

3. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

รื - ท - -	ฟื - - ฟื	- ล - ท -	รื - - รื
- - ล ฟ	- - ท -	ฟ - - ร	- - ล -

4. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคหลัง บรรทัดที่ 5 ท่อน 2

- - - -	ล - - ฟื	- - - ท	- - - ม
ฟุ ล - -	- ฟ - -	ฟ ล - -	ล ฟ - ม

5. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 (รอบกลับต้น)

ฟ ล - -	- - - -	ฟ ล - -	- - - ม	- - ร ม	- - ร ช	- - - -	- ท - -
- - - -	ฟ ม - ม	- - - -	ฟ ม - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ฟ ม ร ทุ	- ทุ - -

6. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

ฟ ล - -	- - - -	ฟ ล - -	- - - ฟื
- - - -	ฟ ม - ม	- - - -	ฟ ม - ฟ

7. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 3 - 4 ท่อน 2

รื - ล -	รื - ล -	รื - ล -	- ฟื - -	- ฟ - -	ล - ร -	- ร - -	ล - ฟ -
- ฟ - ฟ	- ฟ - ฟ	- ฟ - ฟ	- ฟ - -	- - ฟ -	- ลุ - ร	- - ร -	- ลุ - ฟ

- ฟ - -	รื - ล ท	รื ท - -	- ม - -	ฟ ล - -	- ท - -	ลุ ฟ - -	- ร - -
- - ฟ -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- ม - -	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - ม รุ	- - - -

8. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

ท - - รื	ม - - รื	- รื ม -	- ช - -	ร - - ฟ	- - - ช	- - - ล	- - - ท
- - ร -	- - ร -	ท - - ช	- ร - -	- ร - -	ม ร - -	ฟ ม - -	ช ฟ - -

9. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 5 ท่อน 1

- ช - -	- - ม -	- ช - ม	- - - -
- - - -	- ด - ร	- - ด -	- ร - -

10. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 7 ท่อน 1

- - ร -	- ช - -	ช - ม -	- ร - -	ช - ม -	- ร - -	ช ม - -	- ท - -
ทุ - - ทุ	- - - ม	- ทุ - ร	- ร - -	- ทุ - ร	- - - ม	- - ร ทุ	- ทุ - -

11. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 5 ท่อน 2

- ร - -	ล - ล -	- ร - -	ท - ท -	- ร - -	ล - ล -	- ร - -	ช - ช -
- - ร -	- ล - ล	- - ร -	- ท - ท	- - ร -	- ล - ล	- - ร -	- ช - - ช

หมายเหตุ : จากการสอบถามครูผู้เชี่ยวชาญด้านการตีระนาดทุ้ม ได้ให้ข้อสังเกตว่าทำนองดังกล่าวอาจมีลักษณะการตีแบบสะเดาะ ดังนี้

- ร - -	ลล - ล -	- ร - -	ทท - ท -	- ร - -	ลล - ล -	- ร - -	ชช - ช -
- - ร -	- ล - ล	- - ร -	- ท - ท	- - ร -	- ล - ล	- - ร -	- ช - - ช

12. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิเวศ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

ช ม - -	- ท - -	ร ทุ - -	- ช - -	ทุ - - ร	ม - - ร	- ร ม -	- ช - -
- - ร ทุ	- ทุ - ร	- - ล ช	- ช - -	- - ร -	- - ร -	ทุ - - ช	- ช - -

13. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิเวศ วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 - 4 ท่อน 1

ร ทุ - -	- ร - -	ม - - ช	- - - -	- - ร ม	- - ม ช	- - ช ล	- - ล ท
- - ม ร	- - ทุ ร	- ช - ช	- ช - -	ทุ - - -	ร - - -	ม - - -	ช - - -

- - ล -	- ฟ - -	ฟ - - -	ด - - ท	- ท - ท	- ท - -	- ร - ร	- - - -
- ฟ - ร	- - - ม	- ล - -	- ทุ - ทุ	- ม - -	ทุ ร - ทุ	- - ทุ -	- ช - -

14. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วาง วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

ท ริ --	ท ริ --	ท ริ --	- ซ --	ทุ - ร ม	----	ม - ซ ล	----
-- มุ ซุ	-- มุ ซุ	-- มุ ซุ	- ซุ --	- ทุ --	- ร --	- ม --	- ซุ --

15. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

ซุ ร --	- ซุ --	- ท --	- ซุ --	-- ร ม	-- ม ซ	-- ซ ล	-- ล ท
-- มุ ซุ	- ซุ - ซุ	-- ทุ ร	- ซุ --	ทุ ---	ร ---	ม ---	ซ ---

16. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- ริ --	- ริ --	ริ ---	ท - ริ	- ม ---	พิ ม ---	ริ ท --	- ริ --
-- ล ล	-- ท ท	- ซุ --	- ล - ท	-- ริ ม	-- ริ ท	-- ล ซ	-- ท ล

17. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา บรรทัดที่ 1 – 2 ท่อน 2

- ล --	- ม --	- ทุ --	- ซุ --	- ร --	- ทุ --	- ซุ --	- ฟ --
-- ซ ม	-- ร ทุ	-- ลุ ซุ	- ซุ --	ทุ ---	ซุ - ลุ ซุ	-- ฟ ม	ร -- ม

- ท --	ริ ท --	ล ฟ --	- ร --	-- ร ทุ	-- ร ม	-- ซ ท	----
-- ล ท	-- ล ฟ	-- ม ร	- ลุ --	ทุ ---	ลุ ทุ --	ร ม --	- ล --

18. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

-- ม ม	ซ ม --	ร ทุ --	- ซุ --	-- ซ ม	-- ล ซ	-- ดํ ล	-- ริ ดํ
--- ม	-- ร ทุ	-- ลุ ซุ	- ซุ --	ม ---	ร ม --	ม ซ --	ซ ล --

19. ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้ำบ่น วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

- ม ---	- ม ---	- ริ - ม	--- ริ	-- ล ล	ท ดํ --	ดํ ริ --	ริ ม ---
ม - ม ซ	-- ซ ม	- ร --	ซ ม - ร	--- ล	--- ท	--- ดํ	--- ริ

20. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 5 ท่อน 2

-- ม ฟ	--- ม	ฟ ม --	- ท --	-- ร ช	-- ร ช	-- ร ช	----
----	ล ฟ --	-- ร ทุ	- ทุ --	ทุ ---	ร ทุ --	ช ทุ --	ร ทุ --

21. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

ร -- ฟ	--- ช	--- ล	--- ท	--- ม	--- ท	-- ร ทุ	--- ช
- ร --	ม ร --	ฟ ม --	ช ฟ --	ม ร --	ร ทุ - ทุ	- ทุ --	ล ช - ช

22. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

-- ร ม	ฟ ล --	-- ล ท	ร ม --	-- ท -	ร ท --	- ฟ --	- ม --
ทุ ---	----	ฟ ---	--- ร	--- ท	-- ล ฟ	-- ฟ ล	- ม --

23. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 รอบกลับต้น และเพลงกราวรำ บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- ม --	-- ค -	- ล --	--- ท
----	ล -- ท	-- ฟ ม	ร ทุ - ทุ

24. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

- ล --	-- ฟ -	- ล --	-- ฟ -	-- ท -	ร ท --	ล ฟ --	- ร --
----	ร -- ม	----	ร -- ม	--- ท	-- ล ฟ	-- ม ร	- ร --

25. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

- ล --	ล ท --	ท ร --	ร ฟ --	- ม --	ร ม --	- ร --	- ฟ --
ฟ -- ฟ	--- ล	--- ท	--- ม	-- ร ท	--- ร	-- ค ท	ล ฟ - ฟ

26. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน บรรทัดที่ 3 – 4 ท่อน 1

ฟ ฟ - -	- ล - -	- ด - ด	- - - -	- - ด ร	- - ร ฟ	- - - -	- ล - -
- ฟ - ฟ	ล ด - ล	- - ล -	- ฟ - -	ล - - -	ล ด - -	ม ร ด ล	- ล - -

- - ทุ -	- ล - ร	- ทุ - -	- ล - -	- ล - -	- ล - -	- ฟ - -	- ร - -
ทุ - - ล	- ล - -	ทุ - - ล	- ล - -	ล - ล ด	- - ด ฟ	- - ม ร	- - ด ล

27. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน บรรทัดที่ 8 ท่อน 1

- ด - -	- - - -	- ด - ด	- - - -	- ล - -	- ฟ - -	- ร - -	- ล - -
- - - -	ล ล - ล	- - ล -	ล ล - ล	- - ทุ ฟ	- - ล ด	- - ด ล	- ม - -

2.1.3 การตีตะมอยซ้ายตะมอยขวา

2.1.3.1 การตีสวน

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวอย่างรูปแบบการตีสวน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 บรรเลงโดยอาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ

- - - -	ล ฟ - -	ล ฟ - -	ล ฟ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	- ร - -
- - - -	- - ฟ ล	- - ฟ ล	- - ฟ ล	- - ทุ ร	- - ทุ ร	- - ทุ ร	- ร - -

ตัวอย่างที่ 2 บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อัดถาผล

ด ล - -	ด ร - -	ด ล - -	- ด - -
- - ล ด	- - ล ด	- - ล ด	- ด - -

ตัวอย่างที่ 3 บรรเลงโดยอาจารย์นรินทร์ แจ่มอรุณ

ทุ ม - -	ทุ ม - -	ทุ ล - -	ทุ ล - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	ทุ ม - -	ทุ ม - -
- - ม ทุ	- - ม ทุ	- - ล ทุ	- - ล ทุ	- - ทุ ล	- - ทุ ล	- - ม ทุ	- - ม ทุ

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะการตีสวน ดังนี้

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ซ - - ร	ม - - ซ	- - ร ทุ	- - - -	ทุ - ร ทุ	- - ร ทุ	- - ร ฟ	- - - -
- ร ทุ -	- ซ - ซ	- ร - -	ล ทุ - -	- ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	- ม - -

2. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิทร บรรทัดที่ 1 ท่อน 1, เพลงดอกไม้นิพร บรรทัดที่ 1 ท่อน 2
เทียบกลับ, เพลงดอกไม้วัง บรรทัดที่ ท่อน 1

ซ ม - -	ซ ม - -	ซ ม - -	- ซ - -
- - ม ทุ	- - ม ทุ	- - ม ทุ	- ซ - ซ

3. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิทร บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

ซซ - ล ซ	- - ซ ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร	- - ร ทุ	- - ม ร	- - ซ ม	- - ล ซ
- ซ - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ล ร - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -

4. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิทร วรรคหลัง บรรทัดที่ 6 ท่อน 2

ริ ทุ - -	- ทุ - -	ซ ม - -	- ล - -
- - ทุ ร	- ทุ - ม	- - ร ทุ	- ล - -

5. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วัง วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

ริ ทุ - -	- ซ - ซ	- - ร -	- ทุ - -
- - ทุ ร	- ซ - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -

6. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

ริ ทุ - -	ริ ทุ - -	ริ ทุ - -	- ซ - -	ริ ทุ - -	ริ ทุ - -	ริ ทุ - -	- ทุ - -
- - ทุ ร	- - ทุ ร	- - ร ซ	- ร - -	- - ทุ ร	- - ร ซ	- - ล ทุ	- ฟ - -

7. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ

-- วรร --	ล ร --	ล ร --	ม ฟ ช ล
--- ร	-- ล ร	-- ล ร	--- ล

8. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

รื ท --	รื ท --	รื ท --	รื ท --
-- ทุ ร	-- ทุ ม	-- ร ช	-- ม ล

9. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดวันเทียน วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

รื ท --	รื ท --	รื ท --	- ล --
-- ทุ ร	-- ทุ ร	-- ทุ ร	- ล --

นอกจากนี้ยังพบรูปแบบทำนองที่มีลักษณะการติดล้าการตีสวน ดังนี้

1. ทำนองที่มีลักษณะการติดล้าการตีสวน แต่มีการตัดทอนทำนองบางส่วนออก มีดังนี้

1.1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาค วรรคแรก ท่อน 1 เทียบกลับ

ล ฟ --	ล ฟ --	ร ทุ --	- ฟ --
--- ล	--- ล	-- ล ฟ	- ฟ --

ซึ่งทำนองดังกล่าว มีลักษณะการตีเฉพาะมือขวา ส่วนมือซ้ายยืนอยู่เสียงเดียว ซึ่งถ้าเป็นการตีเตะทั้งสองมืออาจเพิ่มเสียง ฟา เข้าไป ดังตัวอย่างทำนองต่อไปนี้

ล ฟ --	ล ฟ --	ร ทุ --	- ฟ --
-- (ฟ) ล	-- (ฟ) ล	-- ล ฟ	- ฟ --

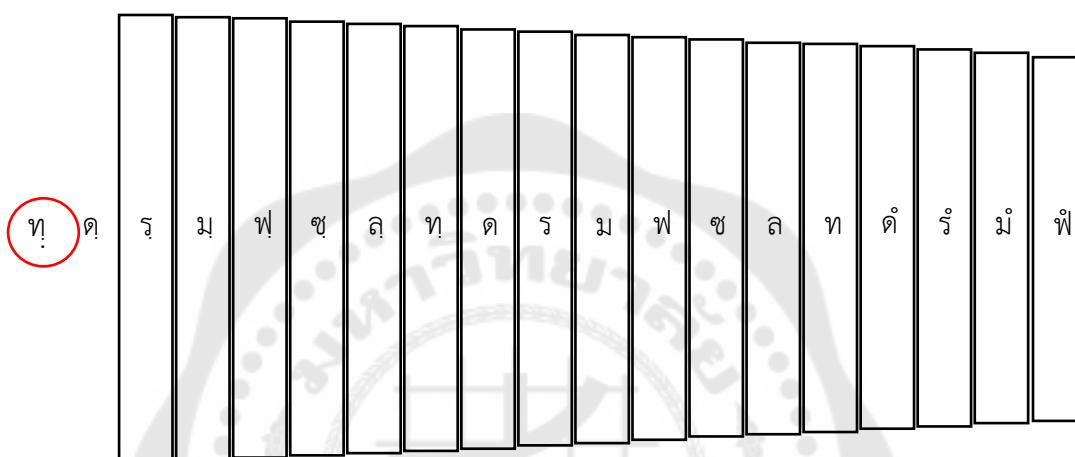
1.2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

ร ทุ --	ร ทุ --	ร ทุ --	- ร --
--- ร	--- ร	--- ร	- ร --

ซึ่งทำนองดังกล่าว มีลักษณะการตีเฉพาะมือขวา ส่วนมือซ้ายยืนอยู่เสียงเดียว ซึ่งถ้าเป็นการตีตะทั้งสองมืออาจเพิ่มเสียง ที่ เข้าไป ดังตัวอย่างทำนองต่อไปนี้

ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	- ร - -
- - (ทุ) ทุ	- - (ทุ) ทุ	- - (ทุ) ทุ	- ทุ - -

แต่เนื่องจากชุดเสียงที่สามารถตีบนผืนระนาดทุ้มแล้ว จึงตัดทำนองในวงเล็บออก

ภาพประกอบ 1 แสดงตัวโน้ตบนผืนระนาดทุ้ม

1.3 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน เทียวกลับ

ทุ ม - -	ทุ ม - -	ทุ ม - -	- ทุ - -
- - - ทุ	- - - ทุ	- - - ทุ	- ทุ - -

ซึ่งทำนองดังกล่าว มีลักษณะการตีเฉพาะมือขวา ส่วนมือซ้ายยืนอยู่เสียงเดียว ซึ่งถ้าเป็นการตีตะทั้งสองมืออาจเพิ่มเสียง มี เข้าไป ดังตัวอย่างทำนองต่อไปนี้

ทุ ม - -	ทุ ม - -	ทุ ม - -	- ทุ - -
- - (ม) ทุ	- - (ม) ทุ	- - (ม) ทุ	- ทุ - -

2. ทำนองที่มีรูปแบบ มือซ้ายตีเข้าหามือขวา และมือขวาตีสวนกลับเข้าหามือซ้าย มีดังนี้

2.1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

- ทุ - ทุ	- - ร ทุ	- - ม ร	- - ฟ ม
ทุ - - -	ทุ ทุ - -	ทุ ทุ -	ทุ ร - -

2.2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน บรทัดที่ 2 ท่อน 1

ดัล --	- มัล --	ซ ม --	- ดัล --	-- มัล	-- รัล	-- ดัล	-- ทล
-- ซ ม	- ม - ซ	-- รด	- ด --	ล ร --	ซ ด --	ฟ ท --	ม ล --

3. ทำนองที่มีรูปแบบ มือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา มีดังนี้

3.1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคแรก บรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ

- ซ --	ร ซ --	ร ซ --	- ท --	-- ร ม	-- ร ซ	----	- ท --
-- ร ท	-- ร ท	-- ร ท	----	ร ท --	ร ท --	ฟ ม ร ท	- ท --

3.2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคหลัง บรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ล --	ล ฟ --	ล ร --	- ฟ --
-- ม ฟ	-- ม ร	-- ล ฟ	- ฟ --

3.3 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรทัดที่ 8 ท่อน 2

ท - ร ซ	-- ร ซ	-- ร ซ	----	ท - ร ซ	--- ท	-- ร ท	----
- ท --	ร ท --	ร ท --	ร ท --	- ท --	ร ท - ท	- ร --	ล ซ --

3.4 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้ไทร วรรคแรก บรทัดที่ 6 ท่อน 2

- ท ร	--- ล	----	- ท --
----	ร ท - ล	ซ ล ท ร	- ท --

3.5 ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา บรทัดที่ 4 ท่อน 1

ม ซ --	- ร --	--- ม	----
-- ม ร	-- ท ล	- ม --	ร ท --

3.6 ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา บรทัดที่ 4 ท่อน 2

ร - ม ฟ	-- ม ซ	-- ฟ ล	-- ซ ท	-- ล ร	-- ท ร	-- ดัล	----
- ร --	ม ร --	ฟ ม --	ซ ฟ --	ล ซ --	ท ล --	ดัล ท --	รัล ดัล

5. ทำนองที่มีรูปแบบ มือซ้ายตีออกจากมือขวา และมือขวาตีออกจากมือซ้าย มีดังนี้

5.1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

-- ร ม	-- ร ช	----	- ท --
ร ทุ --	ร ทุ --	พ ม ร ทุ	- ทุ --

5.2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมนราห์โอด บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

-- ล ทุ	-- ล ร	----	- พ --	- ล --	- ล --	- ช --	- พ --
ล พ --	ล พ --	ด ทุ ล ทุ	- พ --	ล - ม ล	-- ร ช	-- ม พ	-- ล ม

2.1.3.2 การตีตาม

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวอย่างรูปแบบการตีตาม ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อัดถาผล

ท ด --	ด ร --	ร ม --	- ม --
-- ทุ ด	-- ด ร	-- ร ม	- ม --

ตัวอย่างที่ 2 บรรเลงโดยอาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ

ช ม --	ช ม --	ท ล --	ท ล --	ล ช --	ล ช --	ช ม --	ช ม --
-- ล ช	-- ล ช	-- ร ทุ	-- ร ทุ	-- ทุ ล	-- ทุ ล	-- ล ช	-- ล ช

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะการตีตาม ดังนี้

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาค บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ

ล พ --	ล พ --	ร ทุ --	- พ --	--- ทุ	-- ทุ ร	-- ร ม	-- ม พ
--- ล	--- ล	-- ล ทุ	- ทุ --	ทุ ล --	ทุ ล --	ล ทุ --	ทุ ร --

2. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

----	ช ม --	-- ร -	ม ร --	-- ทุ -	ร ทุ --	ร ช --	ช ม --
-- ร ม	-- ร ทุ	--- ร	-- ทุ ล	--- ทุ	-- ล ช	-- ทุ ร	-- ร ทุ

3. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล ท่อน 2 บรรทัดที่ 5

รื ท --	ท ล --	ฟ ม --	- ท --	----	--- ฟ	--- ท	--- ม
-- ล ฟ	-- ฟ ม	-- ร ทุ	- ทุ --	ฟ ล --	ล ฟ --	ฟ ล --	ล ฟ - ม

4. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก ท่อน 1 บรรทัดที่ 2

- ม --	ช ม --	ร ทุ --	- ช --	ช ม --	- ท --	ท - ท -	- ล --
-- ร ม	-- ร ทุ	-- ล ช	- ช --	-- ร ทุ	- ทุ - ร	ทุ - ทุ ร	- ล --

5. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ล --	ล ฟ --	ล ร --	- ฟ --
-- ม ฟ	-- ม ร	-- ล ฟ	- ฟ --

6. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

ร - ล ทุ	-- ด ร	ม ช --	ม ร --	ช - ล ค	- ล --	ช ฟ --	- ม --
- ช --	ล ทุ --	-- ด ร	-- ด ช	----	ฟ - ช ฟ	-- ม ร	ด -- ร

7. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ช ม --	- ท --	ม ร --	- ล --	ร ทุ --	- ช --	ทุ ล --	- ม --
-- ร ทุ	- ทุ - ร	-- ทุ ล	- ล - ทุ	-- ล ช	- ช - ล	-- ช ม	- ม --

8. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 7 ท่อน 2

รื ท --	ท ล --	ช - ม -	- ร --	- ม --	- ร --	ช ม --	- ท --
-- ล ช	-- ช ม	- ทุ - ร	- ร --	ม - ช ม	- ร - ม	-- ร ทุ	- ทุ --

9. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นไพร บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

ช ม --	- ค --	ร ด --	- ล --	- ล --	- ร --	ด - ล -	- ช --
-- ร ด	- ด - ด	-- ทุ ล	- ล --	ล - ล ด	-- ด ล	- ฟ - ทุ	- ช --

10. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิไพร บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

- รี้ - -	มี รี้ - -	ดัล - -	- ฟ - -	ซซ - -	- - - ฟ	- - - ม	- - - -
- - ดัล รี้	- - ดัล	- - ซ ฟ	- ด - -	- ซ - -	ด ฟ - -	ม ร ด -	- ร - -

11. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิไพร วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2

ท รี้ - -	ท รี้ - -	ท รี้ - -	- ซ - -
- - ม ซ	- - ม ซ	- - ม ซ	- ซ - -

12. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิไพร วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบ

กลับต้น และเพลงพัชชา วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

ซ ร - -	- ซ - -	- ท - -	- ซ - -
- - ม ซ	- ซ - ซ	- - ท ร	- ซ - -

13. ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัชชา วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- มี - -	มี มี - -	รี้ ท - -	- รี้ - -
- - รี้ มี	- - รี้ ท	- - ล ซ	- - ท ล

14. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ๊าบ่น วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- ล - -	- ม - -	- ท - -	- ซ - -	รี้ - รี้ รี้	- มี - รี้	มี รี้ - -	- - ดัล รี้
- - ซ ม	- - ร ท	- - ล ซ	- ซ - -	- ร - ร	- ม - ร	- - ดัล ท	ล ท - -

15. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ๊าบ่น บรรทัดที่ 4 - 5 ท่อน 2

- ร - -	- ล - -	- ด - -	- ซ - -	- - - -	ม ร - -	- - ด ด	ร ด - -
- - ด ล	- - ซ ฟ	- - ล ซ	- ซ - ซ	- - - -	- - ด ล	- - - ด	- - ล ซ

- - ร ร	ม ร - -	- ล - -	- ล - -	- - - ซ	- - ซ ซ	- ซ ล -	- ดัล - -
- - - ร	- - ด ล	- - ล ด	- ล - ล	- - - ร	- - - ซ	ม - - ด	- ด - -

16. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู้บ๊าบ่น วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ม ร - -	- ล - -	ด ล - -	- ฟ - -
- - ด ล	- ล - -	- - ซ ฟ	- ฟ - -

17. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน บรทัดที่ 4 ท่อน 2

ล ล - - ล	- - ด ร	- - ฟ ล	- - - ร	- - - ล	- - - ฟ	- - - ร	- - - ล
- ล - -	ช ล - -	ด ร - -	- ช - -	ด ล - -	ช ฟ - -	ร ด - -	ด ล - ล

18. ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้าน บรทัดที่ 4 ท่อน 2

ฟ ร - -	- ล - ล	ด ล - -	- ฟ - -	ช - ล ช	- - ช ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร
- - ด ล	- ม - -	- - ช ฟ	- ด - -	- ช - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ล ร - -

19. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด วรรคหลัง บรทัดที่ 6 ท่อน 2

ท ร - -	- ม - -	ร ทุ - -	- ช - -
- - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ล ช	- ช - -

20. ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคหลัง บรทัดที่ 1 ท่อน 2

- - ท -	ร ท - -	ล ฟ - -	- ร - -
- - - ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ร - -

21. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดคว้นเทียน บรทัดที่ 5 ท่อน 1

- - ทุ -	ร ทุ - -	- - ม -	ช ม - -	- - ช -	ล ช - -	- ร ม -	- ช - -
- - - ทุ	- - ล ช	- - - ม	- - ร ทุ	- - - ช	- - ม ร	ทุ - - ช	- ช - -

ทั้งนี้มักพบลักษณะการตีส่วนและตีตามผสมอยู่ในสำนวนระนาดทุ้มเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง 1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก ท่อน 1 บรทัดที่ 1 เที้ยวที่ 1

ฟ ล - -	- - - -	ฟ ล - -	- - - ฟ	- ม - -	ตีส่วน ม ช - -	ตีตาม ช ม - -	- ท - -
- - - -	ฟ ม - ม	- - - -	ฟ ม - ฟ	- - ร ทุ	- - ม ร	- - ร ทุ	- ทุ - -

ตัวอย่าง 2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

	ตีสวน	ตีตาม	
- ล - -	ล ฟ - -	ล ร - -	- ฟ - -
- - ม ฟ	- - ม ร	- - ล ฟ	- ฟ - -

ตัวอย่าง 3 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย ท่อน 2 บรรทัดที่ 8

	ตีสวน		ตีสวน		ตีตาม	
ทุ - ร ช	- - ร ช	- - ร ช	- - - -	ทุ - ร ช	- - - ทุ	- - ร ทุ
- ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	- ทุ - -	ร ทุ - ทุ	- ร - -

ตัวอย่าง 4 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้ไฟ บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

			ตีตาม		ตีสวน	
- ร - -	- ม - -	- - ม -	- ล - -	ท ล - -	ร ด - -	ท ล - -
ร - ท ล	ช ม - ช	- ม - ล	- ม - -	- - ช ร	- - ท ล	- - ช ล

ตัวอย่าง 5 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมนราห์โอด บรรทัดที่ 8 ท่อน 1

	ตีสวน	ตีตาม	
ล ฟ - -	- ทุ - -	- ล - -	- ม - -
- - ฟ ล	- - ล ฟ	- - ฟ ม	- ม - -

ตัวอย่าง 6 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน วรรคหลัง บรรทัดที่ 10 ท่อน 1

ตีสวน	ตีตาม	
ด ล - -	- ร - -	ล ด - -
- - ล ด	- - ด ล	- - ล ด

2.1.4 การตีคูด

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวอย่างรูปแบบการตีคูด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 ตีคูดแบบเปิดมือขวาห้ามด้วยมือซ้าย (บรรเลงโดยอาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ และอาจารย์กิตติ อัคราผล)

--ค-	-รวมฟ	---ร	มฟชล
---คค	----	-ค-	----

ตัวอย่างที่ 2 ตีคูดแบบเปิดมือขวาห้ามด้วยมือซ้าย (บรรเลงโดยอาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ)

--คค-	-รวมฟ	---ร	มฟชล	--รร-	-มฟช	--คค-	-รวมฟ
---ค	----	-ค--	----	---ร	----	---ค	----

ตัวอย่างที่ 3 มือซ้ายตีเปิดแล้วปิดเสียงทันทีเพื่อให้เกิดเสียงคูด (บรรเลงโดยอาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ)

-ร--	-ร--	-ร--	-ร--
--ทท	--ลล	--ชช	--มม

ตัวอย่างที่ 4 มือขวาตีเปิดแล้วปิดเสียงทันทีเพื่อให้เกิดเสียงคูด (บรรเลงโดยอาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ)

ร-รร	--ฟฟ	--ชช	--ทท
-ท--	-ค--	-ร--	-ฟ--

ตัวอย่างที่ 5 ตีคูดแบบเปิดมือซ้ายห้ามด้วยมือขวา (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อัคราผล)

-ท--	----
--ลช	ฟมรท

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะการตีคู่
ดังนี้

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

ร ทุ --	- ฟ --	ล ---	- รั --	- ร - ร	-- ม ฟ	ช ล ท -	ม ฟ ช ล
-- ล ฟ	- ฟ - ล	- ฟ ม ร	- ร --	ร - ล -	- ร --	--- ร	----

2. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

- ฟ --	- ฟ --	- รั --	- ท --	ล -- ท	ด รั --	- ท ด รั	ม ฝ --
-- ฟ ล	-- ล รั	-- ด ท	-- ล ฟ	- ล --	--- ล	----	- ฟ --

3. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 มือซ้ายตีเปิดแล้วปิดเสียงทันที
เพื่อให้เกิดเสียงคู่

- ล --	- ม --	- รั --	- ม --	- ล --	ท ล --	ช ม --	- ท --
ล - ล ล	-- ม ม	-- ร ร	-- ม ม	-- ช ล	-- ช ม	-- ร ทุ	- ทุ --

4. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคหลัง บรรทัดที่ 6 ท่อน 2

- ม --	ช ล ท -	- ร ม -	- ช --	ร -- ม	ฟ ช --	- ม ฟ ช	ล ท --
-- ร ม	--- ร	ทุ -- ช	- ช --	- ร --	--- ร	----	----

5. ทำนองเพลงพัดชา วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 มือซ้ายตีเปิดแล้วปิดเสียงทันทีเพื่อให้เกิดเสียง
คู่

- รั --	- รั --	รั ---	ท - รั -	- ม --	ฝ ม --	รั ท --	- รั --
-- ล ล	-- ท ท	- ช --	- ล - ท	-- รั ม	-- รั ท	-- ล ช	-- ท ล

6. ทำนองเพลงเคียงบ้าน วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

-- ม -	- ม --	- ร --	- ล --	--- ร	ม ฟ --	- ร ม ฟ	ช ล --
--- ม	--- ร	-- ด ล	- ล --	- ด --	--- ด	----	----

2.1.5 การตีถ่าง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวอย่างรูปแบบการตีถ่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 บรรเลงโดยอาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ

- รั๊ - -	- ค - -
ค - ทุ ค	- ค - ค

ตัวอย่างที่ 2 ถ่างข้างซ้าย (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

- - - รั	- รั - -
- - ร -	ร ล - ร

ตัวอย่างที่ 3 ถ่างข้างซ้าย (บรรเลงโดยอาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ)

- - - ล	- ล - -	- รั - ล	- ล - -
- - ล -	ล รั - ล	- - ล -	ล ร - ล

ตัวอย่างที่ 4 ถ่างข้างขวา (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

รั ท - -	รั ฑ - ร
- - ทุ ร	- ร - -

ตัวอย่างที่ 5 ถ่างข้างขวา (บรรเลงโดยอาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ) อาจารย์นิรันดร์กล่าวว่า ไม่ค่อยพบลักษณะ การตีถ่างด้วยมือขวา โดยให้ข้อคิดเห็นว่าทำนองที่มีความใกล้เคียงและมีความเป็นไปได้มากที่สุดที่ตรงตามคำอธิบายในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมินของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย อาจมีทำนอง ดังนี้

- - - ล	- รั - -	ล - - -
- - ล -	ล ล - ล	- - - -

ตัวอย่างที่ 6 ถ่างสองมือ (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

- รั - ฑ	- ฑ - รั
ร - ร ล	- - ล ร

ตัวอย่างที่ 7 ถ่างสองมือ (บรรเลงโดยอาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ)

- ล - -	ร ร ร ร	- รื - -	- รื - -	- ล - -	- ล - -	- ล - -	- - - ชุ
- รุ - -	- - - -	- ร - -	ทุ ร ทุ ทุ	- ลุ - -	มู ลุ - ลุ	- - รุ รุ	- รุ - ชุ

- รื - -	- ชุ - ชุ	- รื - -	- ท - ท	- รื - -	- รื - ล	- รื - -	- รื - ชุ
- รุ - -	- ชุ - ชุ	- รุ - -	- ทุ - ทุ	- รุ - -	- รุ - ลุ	- รุ - -	- รุ - ชุ

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะการตีถ่าง ดังนี้

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วาง วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

- - ล -	- ฟ - -	ฟ - - -	ด - - ท	- ท - ท	- ท - -	- ร - ร	- - - -
- ฟ - ร	- - - ม	- ลุ - -	- ทุ - ทุ	- มุ - -	ทุ ร - ทุ	- - ทุ -	- ชุ - -

2.1.6 การตีโขก

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้อธิบายว่าการตีโขก คือ การตีกระแทก เน้นเสียงให้เกิดอรรถรสมากขึ้น โดยได้ตัวอย่างรูปแบบการตีถ่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 ตีโขกเป็นคู่ (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อัดถาผล)

- ชุ [^] - -	- ชุ [^] - -	- ท [^] - -	- ท [^] - -
- รุ [^] - -	ทุ รุ [^] - ชุ	- รุ [^] - -	ทุ รุ [^] - ทุ

ตัวอย่างที่ 2 ตีโขกเป็นคู่ (บรรเลงโดยอาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ)

- รื [^] - -	- รื [^] - -	- ล [^] - -	- ท [^] - -	- รื [^] - -	- รื [^] - -	- ล [^] - -	- ชุ [^] - -
- รุ [^] - -	ทุ รุ [^] - ทุ	- ลุ [^] - -	ร ทุ [^] - ทุ	- รุ [^] - -	ทุ รุ [^] - ทุ	- ลุ [^] - -	ร ทุ [^] - ทุ

ตัวอย่างที่ 3 ตีโขกมือเดียว (บรรเลงโดยอาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ)

- รื [^] - ล	- - - รื [^]	- ล - ฟ	- - - -
- - ล -	- ฟ - -	ล - ฟ -	- ร - -

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะ การ
ตีโขก ดังนี้

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาค บรรทัดที่ 2 - 3 ท่อน 2 ตีโขกที่ท้ายห้องเพลง และโขกเป็นคู่

--- ล [^]	--- ท [^]	--- ร [^]	--- ม [^]	--- ฟ [^]	--- ล [^]	--- ม [^]	--- ท [^]
ฟ ล --	ร ท --	ท ร --	ฟ ม --	ล ฟ --	ฟ ล --	ฟ ม --	ร ท --

--- ร [^]	--- ล [^]	- ล ท -	- ร [^] --	ฟ -- ล	ท ร [^] --	- ม ฟ ล	----
ท ร --	ท ล --	ฟ -- ร	- ร --	- ฟ --	- ร [^] - ร	----	- ฟ --

2. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ตีโขกที่ท้ายห้องเพลง

- ท --	- ล --	- ม --	--- ฟ	--- ล [^]	--- ร [^]	--- ท [^]	--- ฟ [^]
ท - ร ท	- ล - ท	-- ร ท	ล ฟ --	ฟ ล --	ล ร --	ด [^] ท --	ล ฟ --

3. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ตีโขกที่
ท้ายห้องเพลง

ฟ ล --	--- ท [^]	--- ร [^]	--- ม [^]
-- ฟ ม	ร ท --	ท ร --	ฟ ม --

4. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ตีโขกเป็นคู่

- ล --	ล ท [^] --	ท ร [^] --	ร ม [^] --
ฟ - ม ฟ	- ท [^] - ล	- ร [^] - ท	- ม [^] - ม

5. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง

- ท [^] --	- ท [^] --	- ท [^] --	- ท [^] --	ท ร [^] --	- ม [^] - ร [^]	----	- ม [^] --
-- ท ร	-- ท ม	-- ร ช	-- ม ล	--- ม	-- ท -	ท ล ช ม	----

6. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ตีโขกเป็นคู่

- ม - -	ช ม - -	ร ทุ - -	- ช - -	ช ม - -	- ท - -	ท [^] - ท [^] -	- ล - -
- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ช	- ช - -	- - ร ทุ	- ทุ - ร	ทุ [^] - ทุ [^] ร	- ล - -

7. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 3 – 4 ท่อน 1 ตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง

- ท [^] - -	- ท [^] - -	- ท [^] - -	- ล - -	- ท [^] - -	- ท [^] - -	- ช [^] - -	- ม [^] - -
ทุ - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ทุ ร	- ล - -	ทุ - ทุ ร	- - ร ช	- - ฟ ม	- - ร ทุ

- ท [^] - -	- ม [^] - -	- ร [^] - -	- ท [^] - -	- ล [^] - -	ล ฟ - -	ล ร [^] - -	- ฟ - -
- - ทุ ม	- - ช ร	- - ร ทุ	- - ร ล	- - ม ฟ	- - ม ร	- - ล ฟ	- ฟ - -

8. ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 1 – 2 ท่อน 2 ตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง

- ร [^] - -	- ฟ - ร [^]	- - ล -	- ฟ - -	- ท [^] - -	- ฟ [^] - -	- ร [^] - -	- ท [^] - -
ล - ล ฟ	- ฟ - -	ล ฟ - ฟ	- ฟ - -	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ฟ ล	- - ล ฟ

- ฟ [^] - -	- ฟ [^] - -	- ร [^] - -	- ท [^] - -	ล - - ทุ	ด [^] ร [^] - -	- ท ด [^] ร [^]	ม ฟ - -
- - ฟ ล	- - ล ร [^]	- - ด [^] ท	- - ล ฟ	- ล - -	- - - ล	- - - -	- ฟ - -

9. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคแรก บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง

- ล - -	- ม [^] - -	- ร [^] - -	- ม [^] - -
ล - ล ล	- - ม ม	- - ร ร	- - ม ม

10. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง

- ท - -	- ท [^] - -	- ท [^] - -	- ท [^] - -
ทุ - ทุ ร	- - ทุ ม	- - ร ช	- - ม ล

11. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง

รื ท --	- รื ^ --	- มื ^ --	- รื ^ --	ท ล --	- ม --	- ด --	- ทุ --
-- ทุ ร	-- ช ม	-- ม ช	-- ท ล	-- ช ม	-- ร ด	-- ทุ ล	ช -- ล

12. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ตีโขกเป็นคู่

ด ด - ช ^ -	-- ร ม	ฟ ช - ล	----
- ด ช ^ ด	- ด --	-- ฟ -	- ช --

13. ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโพร วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ตีโขกเป็นคู่

ด ล --	- มื --	ช ม --	- ดื --	ด ด - ช ^ -	ช ^ - ร ม	ฟ ช - ล	----
-- ช ม	- ม --	-- ร ด	- ด --	- ด ช ^ ด	ช ^ ด --	-- ฟ -	- ช --

14. ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ตีโขกเป็นคู่

- ดื ^ - ดื	- ดื ^ --	----	- ล --
- ดื ^ --	ล ดื ^ - ทุ	ฟ ทุ ล ด	- ล - ล

15. ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้ำบ่น บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ตีโขกเป็นคู่

- ล --	ด ล --	ช ม --	- ดื --	- รื ^ - รื	- ดื ^ --	- ท ^ - ท	- ล ^ --
-- ช ล	-- ช ม	-- ร ด	- ด --	- รื ^ --	ช ด ^ - ด	- ทุ ^ --	ม ล ^ - ล

16. ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ตีโขกเป็นคู่

ฟ ล --	- ล --	-- ล ฟ	----	ฟ ล --	ล ท ^ --	ท รื ^ --	รื มื ^ --
--- ทุ	-- ฟ ม	ร ทุ --	ม ร --	--- ฟ	- ทุ ^ - ล	- รื ^ - ท	- ม ^ - ม

2.1.7 การติ้อย

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวอย่างรูปแบบการตีต่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

- - ลล -	ดํ ล - -	ซ ม - -	ร - - -	- ดํ - -
- - - ล	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -	- ด - -

ตัวอย่างที่ 2 (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

- ล - -	ซ ท - -	- ล - -	ซ - - -	ฟ - - -
- - ซ ม	- - - ล	- - ซ ม	- ร - -	- - ม -

ตัวอย่างที่ 3 (บรรเลงโดยอาจารย์กิตติ อุตถาผล)

- - - รํ	- - - -	- - - รํ	- - - -	- รํ - -
- - ร -	- ซ - -	- - ร -	- ล - -	ร - - ท

ตัวอย่างที่ 4 เมื่อย้อยไปแล้ว ต้องหาทำนองอื่นๆมาชดเชยทำนองในท้องที่สูญเสียไป เมื่อมีการย้อย มักจะมีการตีล่วงหน้ามาคู่กัน (บรรเลงโดยอาจารย์นรินทร์ แจ่มอรุณ)

- - - -	ซซ - - ซ -	- - ร -	ทท - - ท	- - ร ซ	- - - -	รํ - - ร	ม - - ซ
- ร - -	- ซ - - ซ	ล ท - ม	- ท - -	ล ท - -	ม - ร -	- - ท -	- ซ - -

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทำนองในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ พบทำนองที่มีลักษณะการติ้อย ดังนี้

1. ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

ร - ล ท	- - ด ร	ม ซ - -	ม ร - -	ซ - ล ดํ	- ล - -	ซ ฟ - -	- ม - -
- ซ - -	ล ท - -	- - ด ร	- - ด ซ	- - - -	ฟ - ซ ฟ	- - ม ร	ด - - ร

เมื่อนำทำนองเพลงเรื่องชุดทำขวัญมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยแล้วสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 3 สรุปวิธีการตีระนาดทุ้มตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่พบในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

ที่	วิธีการตีระนาดทุ้มตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	จำนวนจุดที่พบ
1	การตีลวงหน้า	104 จุด
	1.1 ตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ	93 จุด
	1.2 ตีลวงหน้าโดยล้วงจังหวะเข้ามาก่อน	11 จุด
2	การตีล็กจังหวะ	27 จุด
3	การตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา	30 จุด
	3.1 ตีสวน	9 จุด
	3.2 ตีตาม	21 จุด
4	การตีตูด	6 จุด
5	การตีถ่าง	1 จุด
6	การตีโขก	16 จุด
7	การตีย้อย	1 จุด

นอกจากทำนองระนาดทุ้มที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยยังพบว่ามียุทธศาสตร์ทำนองระนาดทุ้มที่ไม่ตรงกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน แต่พบทำนองดังกล่าวในเพลงเรื่องชุดทำขวัญหลายจุด ดังนี้

1. รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

1.1 รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง โดยใช้มือซ้ายตี 2 ที่ และมือขวาตียืนจังหวะ 1 ที่ พบรูปแบบทำนอง ดังนี้

1.1.1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงนางนาค บรรทัดที่ 2 – 3 ท่อน 2

--- ล	--- ท	--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ล	--- ม	--- ท
ฟ ล --	ร ท --	ท ร --	ฟ ม --	ล ฟ --	ฟ ล --	ฟ ม --	ร ท --

--- ร	--- ล	- ล ท -	- ร --	ฟ -- ล	ท ร --	- ม ฟ ล	---
ท ร --	ท ล --	ฟ -- ร	- ร --	- ฟ --	- ร - ร	----	- ฟ --

1.1.2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาฤกษ์ วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวแรก

--- ล	--- ร	--- ท	--- ฟ
ฟ ล --	ล ร --	ด ท --	ล ฟ --

1.1.3 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคแรก บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

--- ท	--- ม	--- ร	--- ล
ท ร --	ท ร --	ร ท --	ท ล --

1.1.4 ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้านบ่น วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

-- ม ร	--- ด	--- ท	--- ล
ร ---	ช ด --	ฟ ท --	ม ล --

1.1.5 ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

--- ท	--- ร	--- ร	--- ช
-- ท -	ท ร --	ร ม --	ม ช - ร

1.1.6 ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

- ฟี่ --	- ฟี่ --	- รี่ --	- ท --
-- ฟ ล	-- ล รี่	-- ดั ท	-- ล ฟ

1.2 รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง โดยตีมือขวา 1 ที และมือซ้าย 2 ที พบรูปแบบทำนอง ดังนี้

1.2.1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคแรก บรรทัดที่ 1 และ 3 ท่อน 2

- ท --	- ท --	- ท --	- ท --
-- ทุ ร	-- ทุ ม	-- ร ช	-- ม ล

1.2.2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหากาล วรรคหลัง บรรทัดที่ 6 และ 8 ท่อน 2

- ล --	- ม --	- ฟ --	- ล --
-- ฟ ม	-- ร ท	-- ม ร	-- ฟ ม

1.2.3 ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 3 - 4 ท่อน 1

- ท --	- ท --	- ท --	- ล --	- ท --	- ท --	- ช --	- ม --
ทุ - ทุ ร	-- ร ทุ	-- ทุ ร	- ลุ --	ทุ - ทุ ร	-- ร ช	-- ฟ ม	-- ร ทุ

- ท --	- มี่ --	- รี่ --	- ท --	- ล --	ล ฟ --	ล รี่ --	- ฟี่ --
-- ทุ ม	-- ช ร	-- ร ทุ	-- ร ลุ	-- ม ฟ	-- ม ร	-- ล ฟ	- ฟ --

1.2.4 ทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็ก บรรทัดที่ 1 - 2 ท่อน 2

- รี่ --	- ฟี่ - รี่	-- ล -	- ฟี่ --	- ท --	- ฟ --	- รี่ --	- ท --
ล - ล ฟ	- ฟ --	ล ฟ - ฟ	- ฟ --	- - ล ฟ	-- ม ร	-- ฟ ล	-- ล ฟ

- ฟี่ --	- ฟี่ --	- รี่ --	- ท --	ล -- ทุ	ดั รี่ --	- ท ดั รี่	มี่ ฟี่ --
-- ฟ ล	-- ล รี่	-- ดั ท	-- ล ฟ	- ล --	--- ล	----	- ฟ --

1.2.5 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- ม - -	- ช - -	- ล - -	- ท - -
- - ร ทุ	- - ม ร	- - ช ม	- - ล ช

1.2.6 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

- ท - -	- ท - -	- ท - -	- ท - -
ทุ - ทุ ร	- - ทุ ม	- - ร ช	- - ม ล

1.2.7 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโคร วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

ท ท - -	- ท - -	- ท - -	- ล - -
- - ทุ ร	- - ทุ ม	- - ร ทุ	- ล - -

1.2.8 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโคร วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

ริ ท - -	- ริ - -	- ม - -	- ริ - -
- - ทุ ร	- - ช ม	- - ม ช	- - ท ล

1.2.9 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโคร วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และ
ท่อน 2

ช ม - -	- ช - -	- ล - -	- ท - -
- - ร ทุ	- - ม ร	- - ช ม	- - ล ช

1.2.10 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโคร บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

- ม - -	- ท - -	- ช - -	- ม - -	- ช - -	- ร - -	- ล - -	- ร - -
- - ริ ท	- - ล ช	- - ฟ ม	- - ร ทุ	- - ทุ ร	- - ทุ ล	- - ช ร	- - ร ช

1.2.11 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้นิโคร วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- ช - -	- ช - -	- ล - -	- ช - -
- - ร ทุ	- - ทุ ร	- - ม ช	- ร - -

1.2.12 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดอกไม้วัง วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 และเพลง
พัดชา วรรคหลังบรรทัดที่ 1 ท่อน 1

-- ร ม	-- ม ช	-- ช ล	-- ล ท
ทุ ---	ร ---	ม ---	ช ---

1.2.13 ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

- ล --	- ม --	- ทุ --	- ช --
-- ช ม	-- ร ทุ	-- ล ช	- ช --

1.2.14 ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น วรรคแรก บรรทัดที่ 1 ท่อน 1

- ล --	- ม --	- ทุ --	- ช --
-- ช ม	-- ร ทุ	-- ล ช	- ช --

1.2.15 ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น วรรคแรก บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

- ร --	- ล --	- ด --	- ช --
-- ด ล	-- ช ทุ	-- ล ช	- ช - ช

1.2.16 ทำนองระนาดทุ้มเพลงบ้ำบ่น วรรคหลัง บรรทัดที่ 6 ท่อน 2

- ล --	- ล --	- ล --	- ช --
ล - ล ด	-- ล ร	-- ด ล	- ช --

1.2.17 ทำนองระนาดทุ้มเพลงเคียงบ้ำบ่น วรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ท่อน 2

- ร --	- ล --	- ฟ --	- ร --
-- ด ล	-- ช ทุ	-- ล ด	-- ด ล

1.2.18 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 4 – 5 ท่อน 1

ร ช --	ร ช --	ร ช --	- ท --	- ท --	- ท --	- ช --	- ม --
-- ร ทุ	-- ร ทุ	-- ร ทุ	- ทุ --	ทุ - ทุ ร	-- ร ช	-- ฟ ม	-- ร ทุ

- ม --	- ทุ --	- ช --	- ม --	- ท --	- ม --	- ท --	- ท --
-- ร ทุ	-- ล ช	-- ทุ ร	-- ร ทุ	-- ทุ ร	-- ร ทุ	-- ทุ ร	-- ร ช

1.2.19 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด บรรทัดที่ 1 - 2 ท่อน 2

- ล --	--- มั	- ล --	- มั --	- ฟ --	- ฟ --	- มั --	- รุ --
ฟ ---	ฟ ม --	-- ฟ ม	--- ฟ	-- ล ฟ	-- ล ม	-- ฟ ร	-- ม ทุ

- ม --	- ม --	- ทุ --	- ร --	- ทุ --	- ร --	- ทุ --	ร ม --
-- ทุ ร	-- ร ทุ	-- ล ฟ	-- ทุ ล	-- ล ฟ	-- ทุ ล	-- ล ทุ	- ม --

1.2.20 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด วรรคหลัง บรรทัดที่ 9 ท่อน 2

- มั --	- ท --	- ซ --	- ฟ --
-- รุ ท	-- ล ซ	-- ฟ ม	ร -- ม

1.2.21 ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

- ฟ --	- ฟ --	- รุ --	- ท --
-- ฟ ล	-- ล รุ	-- ดั ท	-- ล ฟ

1.2.22 ทำนองระนาดทุ้มเพลงกราวรำ วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 1

- มั --	- ท --	- ซ --	- ท --
-- รุ ท	-- ล ซ	-- ฟ ม	ร ทุ --

1.2.23 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดวันเทียน วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ล --	- ล --	- ฟ --	- ร --
ล - ล ด	-- ด ฟ	-- ม ร	-- ด ล

1.2.24 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดวันเทียน บรรทัดที่ 6 ท่อน 1

- ล --	- ดั --	- ฟ --	- ดั --	- ล --	- ร --	ด ล --	- ฟ --
ล - ล ด	-- ด ฟ	-- ฟ ด	-- ด ล	-- ล ด	-- ด ล	-- ซ ฟ	- ฟ --

1.2.25 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดวันเทียน วรรคหลัง บรรทัดที่ 8 ท่อน 1

- ล --	- ฟ --	- รุ --	- ล --
-- ซ ฟ	-- ล ดั	-- ดั ล	- ม --

1.2.26 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดวันเทียน บรรทัดที่ 12 - 13 ท่อน 1

--- ฟ	--- ฟ	- ฟ --	- ม --	- ฟ --	- ล --	- ร --	- ฟ --
-- ฟ -	ล ฟ --	-- ฟ ล	- ม --	ฟ - ฟ ล	-- ล ร	-- ล ฟ	----

- ฟ --	- ร --	- ฟ --	- ม --	ท - ร ม	ฟ - ล ท	ร - ท -	- ร --
ฟ - ฟ ล	-- ล ฟ	-- ฟ ล	- ม --	- ท --	- ฟ --	- ล - ร	- ร --

1.2.27 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดวันเทียน บรรทัดที่ 3 - 4 ท่อน 2

ล ร --	ล ร --	ล ร --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --
-- ล ฟ	-- ล ฟ	-- ล ฟ	- ฟ --	ฟ - ฟ ล	-- ฟ ท	-- ล ร	-- ท ม

- ม --	- ท --	- ฟ --	- ล --	- ล --	- ท - ท	----	- ร --
-- ร ท	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ฟ ม	-- ฟ ม	ร ท --	ล ร ท	- ร --

1.3 รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง โดยตีมือขวาตีล้ง จังหวะเข้ามาที่ท้ายห้องก่อนหน้า 1 ที่ ตามด้วยมือซ้าย 2 ที่ พบรูปแบบทำนอง ดังนี้

1.3.1 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมหาชัย บรรทัดที่ 2 - 3 ท่อน 1

ท -- ร	ม -- ร	- ร ม -	- ช --	ร -- ฟ	--- ช	--- ล	--- ท
-- ร -	-- ร -	ท -- ช	- ร --	- ร --	ม ร --	ฟ ม --	ช ฟ --

--- ร	--- ล	--- ช	--- ร	--- ช	--- ร	----	- ท --
ล ช --	ท ล --	ช ม --	ม ร --	ร ช --	ม ร --	ช ม ร ท	- ท --

1.3.2 ทำนองระนาดทุ้มเพลงพัดชา บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

ช - ร ม	-- ช ท	--- ล	--- ม	--- ล	--- ท	--- ร	--- ล
- ท --	ร ม --	- ล --	ช ม --	ร ท --	ช ม --	ล ช --	ท ล - ม

1.3.3 ทำนองระนาดทุ้มเพลงคู่บ้าน บรรทัดที่ 4 ท่อน 2

ล ล - - ล	-- ด ร	-- ฟ ล	--- ร	--- ล	--- ฟ	--- ร	--- ล
- ล --	ล ล --	ด ร --	- ช --	ด ล --	ล ฟ --	ร ด --	ด ล - ล

1.3.4 ทำนองระนาดทุ้มเพลงมโนราห์โอด วรรคแรก บรรทัดที่ 10 ท่อน 2

--- ฟั	--- ฟั	--- ฟั	--- มั
-- ฟ -	ล ฟ --	ฟ ล --	ล ฟ - ม

1.3.5 ทำนองระนาดทุ้มเพลงต้นกราวรำ บรรทัดที่ 2 – 3 ท่อน 1

-- ม -	ช ล --	ร ม ช -	ม -- ช	--- ท	--- ท	--- ท	--- ล
--- ม	--- ทุ	--- ร	- ช - ช	-- ทุ -	ทุ ร --	ทุ ร --	ทุ ร - ล

ร -- ฟ	--- ช	--- ล	--- ท	--- ม	--- ท	-- ร ทุ	--- ช
- ร --	ม ร --	ฟ ม --	ช ฟ --	ม ร --	ร ทุ - ทุ	- ทุ --	ล ช - ช

1.3.6 ทำนองระนาดทุ้มเพลงดัดบัววันเทียน วรรคแรก บรรทัดที่ 2

ช - - ช	--- ฟ	--- ม	--- ร
- ช - -	ด ฟ --	ทุ ม --	ล ร - ล

2. รูปแบบทำนองที่มีการตีจังหวะต่อเนื่อง โดยเน้นเสียงมือขวา พบรูปแบบทำนอง ดังนี้

2.1 ทำนองเพลงมหาชัย วรรคหลัง บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

ทุ -- ร	ม -- ร	- ร ม -	- ช --	ฟ -- ทุ	-- ล -	- ช - -	ฟ - - ม
-- ร -	-- ร -	ทุ -- ช	- ช --	- ม ร -	ล ช - ช	ฟ - ฟ ม	- ม ร -

2.2 ทำนองเพลงดอกไม้ไพร วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ม ร - ฟ	-- ช ล	ด - ด -	-- ฟ -	ด ล - ล	--- ฟ	--- ม	---
-- ด -	- ฟ --	- ด - ล	ช ฟ --	-- ช -	ช ฟ ด -	ม ร ด -	- ร --

2.3 ทำนองเพลงดอกไม้ไพร วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 1

ท - (ม)	-- (ร)	(ด) - -	(ท) - - ล	ท ล --	-- ช ล	----	- ด - -
- ล ช -	ร ด - ด	ท - ท ล	- ล ช -	-- ช ร	- ร - ล	ช ล ทุ ด	- ด - -

2.4 ทำนองเพลงดอกไม้วัว วรรคหลัง บรรทัดที่ 2 ท่อน 2

ม ี - -	- ล - -	ด ี - -	- ฟ - -	ม - - <u>ล</u>	- - <u>ช</u> -	- <u>ฟ</u> - -	<u>ม</u> - - ร
- - ท ล	- ม - ด	- - ช ฟ	- ด - -	- ร ด -	ช ฟ - ฟ	ม - ม ร	- ร ด -

2.5 ทำนองเพลงคู่บ้าน วรรคแรก บรรทัดที่ 3 ท่อน 2

<u>ม - - <u>ด</u></u>	- - <u>ล</u>	- - <u>ฟ</u>	- - - -	ร ร - ฟ ช	ล - ร ด	- ด ร -	- ฟ - -
- ร ด -	ล ช ฟ -	ช ฟ ด -	ม ร - -	- ร - -	- ล - -	ล - - ฟ	- ฟ - -

2.6 ทำนองเพลงเคียงบ้าน วรรคหลัง บรรทัดที่ 4 ท่อน 1

- ม ี - -	- ม ี - ช	- ช - -	- ด - -	<u>ท - - <u>ม</u></u>	- - <u>ร</u>	- <u>ด</u> -	<u>ท</u> - ล
- - ช ม	- ม - -	ม - - ด	- - - -	- ล ช -	ร ี ด - ด	ท - ท ล	- ล ช -

จากข้อค้นพบดังกล่าว สรุปได้ว่า ทำนองระนาดทุ้มเพลงเรื่องชุดทำขวัญ มีรูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ทั้งหมด 39 รูปแบบ และมีรูปแบบทำนองที่มีการตีจังหวะต่อเนื่อง โดยเน้นเสียงมือขวา ทั้งหมด 6 รูปแบบ

2.2 ศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลง ใน เพลงเรื่องชุดทำขวัญ

2.2.1 เพลงนางนาค

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

ทำนองฆ้องวงใหญ่

----	- ล - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	ล ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ
--- ล	----	- ร - ท	- ล - ฟ	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	-- ร -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มักกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงนางนาคในท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

ล ฟ --	ล ฟ --	ร ท --	- ฟ --	--- ท	-- ท ร	-- ร ม	-- ม ฟ
--- ล	--- ล	-- ล ฟ	- ฟ --	ฟ ล --	ฟ ล --	ล ท --	ท ร --

-- ซ ล	ท - ม ฟ	ซ ล - ท	----
ม ฟ --	- ร --	-- ซ -	- ล --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงนางนาคท่อน 1 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกของบรรทัดที่ 1 มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และใช้ลักษณะการตีคล้ายตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน โดยตะเฉพาะมือขวา ส่วนมือซ้าย ยืนอยู่เสียงเดียว ซึ่งถ้าเป็นการตีตะทั้งสองมืออาจเพิ่มเสียง ฟา เข้าไป ดังตัวอย่างทำนองต่อไปนี้

ล ฟ --	ล ฟ --	ร ท --	- ฟ --
- ฟ ล	- ฟ ล	-- ล ฟ	- ฟ --

เพิ่มเสียง ฟา

ส่วนทำนองวรรคหลังของบรรทัดที่ 1 มีลักษณะการตีแบบตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีตาม โดยมือซ้ายตีไล่ขึ้นตามมือขวา และยังมีลักษณะการบรรเลงระนาดทุ้มที่ดำเนินกลอนต่อเนื่องไปถึงวรรคแรกของบรรทัดที่ 2

ทำนองที่ 2		ลั๊วงังหะเข้ามา	เติมเสียงเพื่อให้ลั๊วงังหะ	จบก่อนังหะ			
- ท - -	- ล - ม	- - - ทุ	- - - ฟ	- - ล ทุ	- - ล ร	- - ล -	- ฟ - -
ทุ - ร ทุ	- ล - -	ร ทุ - -	ล ทุ - ฟ	- ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - ทุ	- ทุ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงนางนาคท่อน 2 พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลั๊วงังหน้าโดยลั๊วงังเสียง มี และเสียง ที่ เข้ามาก่อน แล้วเติมเสียง ฟา เข้าที่ท้ายห้องของวรรคแรกเพื่อให้ลั๊วงังหะ ส่วนในวรรคหลังมีลักษณะการตีลั๊วงังหน้าโดยจบก่อนังหะ

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

ทำนองฆ้องวงใหญ่

- - - ม ทุ	- ล - ทุ	- ล - -	ฟ ทุ - ม	- ทุ ล -	ทุ ม - -	- - - -	ม ร - ม
- - ร -	- ล - ทุ	- ล - ทุ	- - - ม	- - - ม	- - ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นี้เป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงนางนาคในท่อน 1 และท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1		จบก่อนังหะ	คู่แปด	จบก่อนังหะ			
- ม ทุ -	ล - - ล	- - - ทุ	- - - -	ทุ ล - -	- ทุ - -	- - ร ทุ	- - - -
ร - - ล	- - ทุ -	ทุ ม ร -	- ม - -	- - ทุ ม	ร ทุ - ทุ	ล ทุ - -	- ม - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 4 ของเพลงนางนาคท่อน 1 พบว่ามีลักษณะการตีลั๊วงังหน้าโดยจบก่อนังหะ ทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง

ข้อสังเกต ทำนองในข้อที่ 6 เทียบแรกมีวิธีการตีแบบลงคู่ 8 ส่วนในเที่ยวกลับมีการเปลี่ยนมือเล็กน้อย โดยมีวิธีการตีแบบลงมือขวาข้างเดียว ดังทำนองต่อไปนี้

ทำนองที่ 2

เที่ยวกลับ

ลงมือขวาข้างเดียว

- ม ฟ -	ล - - ล	- - - ฟ	- - - -	ฟ ล - -	- - - ท	- - ร ฟ	- - - -
ร - - ล	- - ฟ -	ฟ ม ร -	- ม - -	- - ฟ ม	ร ทุ - -	ล ทุ - -	- ม - -

ทำนองที่ 3

ตีตาม		ตีตาม	จบก่อนจังหวะ		คู่แปด		จบก่อนจังหวะ
ร ี ท - -	- ฟ ี - -	ท ล - -	- ม ื - -	ท ล - -	- ท - -	ร ม - ฟ	- - - -
- - ล ฟ	- ฟ - ล	- - ฟ ม	- ม - -	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - ร -	- ม - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 4 ของเพลงนางนาคท่อน 2 พบว่ามีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง และทำนองห้องที่ 1 และ 3 มีลักษณะการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีตาม

ข้อสังเกต ทำนองในห้องที่ 6 เทียบแรกมีวิธีการตีแบบลงคู่ 8 ส่วนในเที่ยวกลับมีการเปลี่ยนมือเล็กน้อย โดยมีวิธีการตีแบบลงมือซ้ายข้างเดียว ดังทำนองต่อไปนี้

ทำนองที่ 4

เที่ยวกลับ

ลงมือซ้ายข้างเดียว

ร ทุ - -	- ฟ - -	ท ล - -	- ม - -	ท ล - -	- - - -	ร ม - ฟ	- - - -
- - ล ฟ	- ฟ - ล	- - ฟ ม	- ม - -	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - ร -	- ม - -

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงนางนาค มี ดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองช่วงต้นของเพลงนางนาค มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 ท่อน พบการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 2 แบบ

- พบวิธีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะในวรรคใดวรรคหนึ่งของทำนองระนาดทุ้มทั้ง 2 แบบ รวม 2 จุด

- พบวิธีการตีลวงหน้าแบบลวงจังหวะเข้ามาก่อน 1 จุด

- พบวิธีการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีสวน 1 จุด และการตีตาม 1 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงนางนาค มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 ท่อน พบการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 4 แบบ โดยในท่อน 1 มี 2 แบบ คือ ทำนองเที่ยวแรก และทำนองเที่ยวกลับ ซึ่งมีทำนองเหมือนกันเกือบทั้งหมด ต่างกันแค่เพียงทำนองในท้องที่ 6 ส่วนในท่อน 2 มี 2 แบบ คือ ทำนองเที่ยวแรก และทำนองเที่ยวกลับ ซึ่งมีทำนองเหมือนกันเกือบทั้งหมด ต่างกันแค่เพียงทำนองในท้องที่ 6 เช่นกัน

- พบวิธีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลังของทำนองระนาดทุ้มทั้ง 4 แบบ รวมทั้งหมด 8 จุด

- ทำนองระนาดทุ้มในท้องที่ 6 ของทั้ง 2 ท่อน เที่ยวแรก มีวิธีการตีแบบลงคู่ 8 ส่วน ทำนองระนาดทุ้ม เที่ยวหลัง มีวิธีการตีแบบลงมือข้างเดียว

2.2.2 เพลงมหาฤกษ์

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

----	- ล - ล	- รี่ - ท	- ล - ฟ	ล ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ
--- ล	----	- ร - ท	- ล - ด	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 1 เทียบแรก ซึ่งมีทำนองเหมือนกับช่วงต้นของเพลงนางนาคในท่อนที่ 1 เทียบกลับและท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

- ท --	- ล --	- ม --	--- ฟ	--- ล	--- รี่	--- ท	--- ฟ
ท - ร ท	- ล - ท	-- ร ท	ล ฟ --	ฟ ล --	ล ร --	ด ท --	ล ฟ --

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 1 เทียบแรก จะสังเกตได้ว่าทำนองวรรคแรก มีรูปแบบทำนองที่คล้ายกับทำนองระนาดทุ้มในช่วงต้นของเพลงนางนาคในท่อนที่ 2 แต่มีการจัดรูปแบบจังหวะที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีโขกที่ท้ายห้องเพลง

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ซ	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	ม ร - ม
--- ซ	- ล --	--- ท	- ล --	--- ม	-- ร ท	- ล - ท	- ล - ท

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

จบก่อนจังหวะ				ตีโขก			
- รี่ - ท	--- รี่	- ท --	- ล --	ฟ ล --	--- ท	--- รี่	--- ม
-- ซ -	- ล --	ซ -- ล	- ม --	-- ฟ ม	ร ท --	ท ร --	ฟ ม --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในช่วงต้นของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลัง มีลักษณะการตีโขกที่ท้ายห้องเพลง

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ร	-- ม ฟ	ล ท --	ล ฟ --	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- ร - ม
- ล --	- ร --	-- ล ฟ	-- ม ร	--- ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 2 เทียบกลับ

--- ร	-- ม ฟ	ล ท --	ล ฟ --	- ฟ ล -	ฟ ม --	----	- - - ร ม
- ล --	- ร --	-- ล ฟ	-- ม ร	--- ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	- - ด -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 1 รอบกลับต้น

พบว่าทำนองทั้ง 2 มีรูปแบบการบรรเลงที่แตกต่างกันแค่เพียงในห้องที่ 8 แต่ยังมีลูกตกเป็นเสียง มี เหมือนกัน และมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกัน ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม		ล็กจังหวะ		ตีโขกเป็นคู่			
ร ทุ --	ฟ -- ฟ	- ล ท -	ร -- ร	- ล --	ล ทุ --	ท ร --	ร ม --
-- ล ฟ	-- ท -	ฟ -- ร	-- ล -	ฟ - ม ฟ	- ทุ - ล	- ร - ท	- ม - ม

พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล็กจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีโขกเป็นคู่

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร	- - - ร	- - - มฟ	- - - ฟ	- ช - ล
- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร	- ล - -	- - ร -	- ม - -	- - - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ร ท - -	- ฟ - -	ล - - -	- ร - -	- ร - ร	- - ม ฟ	ช ล ท -	ม ฟ ช ล
- - ล ฟ	- ฟ - ล	- ฟ ม ร	- ร - -	ร - ล -	- ร - -	- - - ร	- - - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อน จังหวะส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีติด

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ฟ ล -	ฟ ม - -	- - - -	- ร - ม	- ร - -	- ม ฟ - ล	- ท - ล	- ฟ - ม
- - - ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท	- ล - -	ร - - ล	- ท - ล	- ฟ - ม

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

คล้ายการตีสวน				จบก่อนจังหวะ			
- ท - ล	- - ร ท	- - ม ร	- - ฟ ม	- ม ฟ -	- ล - -	ฟ ฟ - -	- ม - -
ฟ - - -	ฟ ล - -	ล ท -	ท ร - -	ร - - ล	- - - ฟ	- - ล ฟ	- ม - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 2 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีการใช้มือซ้ายตีเข้าหามือขวา และมือขวาตีสวนกลับเข้าหามือซ้าย ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงมหาฤกษ์ มี ดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงมหาฤกษ์ มีทำนองทั้งหมด 3 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เทียบแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบแรก (มีทำนองเหมือนกัน) พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ
- 3) ทำนองท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น (มีทำนองเหมือนกัน) พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- พบวิธีการตีโขก 3 จุด โดยแบ่งเป็น การตีโขกที่ท้ายห้องเพลง 2 จุด และตีโขกเป็นคู่ 1 จุด

- พบวิธีการตีลวงหน้าแบบจบก่อนจังหวะ 1 จุด
- พบวิธีการตีลักจังหวะ 1 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงมหาฤกษ์ มีทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และ ท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เทียบ

- พบวิธีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะในวรรคใดวรรคหนึ่งของทำนองระนาดทุ้มทั้ง 2 แบบ รวมทั้งหมด 2 จุด

- พบวิธีการตีตุ๊ด 1 จุด

- พบวิธีการติดล้ายกับการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีการใช้มือซ้ายตีเข้าหามือขวา และมือขวาตีสวนกลับเข้าหามือซ้าย 1 จุด

2.2.3 เพลงมหากาล

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

เนื้อ

--- ร	-- ม ฟ	ล ท --	ล ฟ --	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท
- ล --	- ร --	-- ล ฟ	-- ม ร	--- ม ร	--- ร	--- ล	--- ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 1 เทียบแรก จากทำนองดังกล่าวนี้ ขอแยกออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 คือ วรรคแรก มีลักษณะเป็นทำนองที่เป็นส่วนเชื่อมจากเพลงมหาฤกษ์มายังเพลงมหากาล ส่วนที่ 2 คือ วรรคหลัง เป็นทำนองที่เป็นเนื้อทำนองของเพลงมหากาล ซึ่งทำนองดังกล่าวนี้ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม

เนื้อ

ร ท --	ฟ -- ฟ	- ล ท -	ร -- ร	-- ร ม	-- ร ช	----	- ท --
-- ล ฟ	-- ท -	ฟ -- ร	-- ล -	ร ทุ --	ร ทุ --	ฟ ม ร ทุ	- ทุ --

คล้ายการตีสวน

จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 1 เทียบแรก จะสังเกตได้ว่า ทำนองวรรคแรก ซึ่งเป็นทำนองที่เชื่อมเพลงมหาฤกษ์มายังเพลงมหากาล มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกันกับวรรคแรก บรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์ท่อน 2 เทียบกลับ ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และห้องที่ 5 – 6 มีลักษณะการตีคล้ายกับการเตะมือซ้ายเตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือซ้ายตีออกจากมือขวา และมือขวาตีออกจากมือซ้าย

2) ทำนองห้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
--- ล	-- ท ท	--- รั	-- ท ท	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท
--- ลุ	- ทุ --	--- ร	- ทุ --	--- มร	--- ุ	--- ลุ	--- ทุ

จากทำนองห้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 1 เทียบกลับ โดยทำนองวรรคแรก มีลักษณะเป็น “ลูกเท่า” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมเพลงมหากาลท่อน 1 เทียบแรก ไปยังเพลงมหากาลท่อน 1 เทียบกลับ โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของเทียบแรก ส่วนทำนองวรรคหลัง มีทำนองเหมือนกันกับทำนองวรรคหลัง ของเพลงมหากาลท่อน 1 เทียบแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
- ฑ --	ร ฑ --	ร ฑ --	- ท --	-- ร ม	-- ร ฑ	----	- ท --
-- ร ทุ	-- ร ทุ	-- ร ทุ	----	ร ทุ --	ร ทุ --	ฟ ม ร ทุ	- ทุ --
คล้ายการตีสวน		จบก่อนจังหวะ		คล้ายการตีสวน		จบก่อนจังหวะ	

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 1 เทียบกลับ ทำนองวรรคแรก มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะทำนองเหมือนกันกับทำนองวรรคหลังของเพลงมหากาล ท่อน 1 เทียบแรก

3) ทำนองห้องวงใหญ่

----	- ม - ม	-- รัม	- ฑ - ล	- ท - รั	- ท --	ล ล --	ฑ ฑ - ม
--- มุ	----	- ทุ ด -	- ฑ - ลุ	- ทุ - ร	- ทุ - ลุ	--- ฑ	--- มุ

จากทำนองห้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ตีโขก							จบก่อนจังหวะ
- ท - -	- ท - -	- ท - -	- ท - -	ท รี่ - -	- มี่ - รี่	----	- มี่ - -
- - ทุ ร	- - ทุ ม	- - ร ช	- - ม ล	- - - ม	- - ท -	ท ล ช ม	----

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 2 โดยบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง ส่วนทำนองวรรคหลัง มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

4) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
--- ฟ	- ม - ม	----	--- ม	-- ฟ -	- ม - -	- ร - ร	--- ท
----	--- ล	--- ม	----	--- มร	--- ร	--- ล	--- ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 1 รอบกลับต้น โดยทำนองวรรคแรก เป็นทำนองที่มีลักษณะเป็น “ลูกโยน” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมเพลงมหากาลท่อน 2 กลับต้นไปยังเพลงมหากาลท่อน 1 โดยยึดจากเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อนที่ 2 ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นทำนองที่เป็นเนื้อทำนองของเพลงมหากาล จากทำนองดังกล่าว มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ตีล่วงหน้า							
ฟ ล - -	----	ฟ ล - -	--- ม	- - ร ม	- - ร ช	----	- ท - -
----	ฟ ม - ม	----	ฟ ม - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ฟ ม ร ทุ	- ทุ - -
ลักจังหวะ				คล้ายการตีสวน			จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 1 รอบกลับต้น พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลักจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลัง มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยล้งเสียง มี เข้าไปก่อนเพื่อจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือซ้ายตีออกจากมือขวา และมือขวาตีออกจากมือซ้าย

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองซ้องวงใหญ่

--- มี่	- รั - ท	----	- ล - ล	- มี่ รั ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท
--- ม	- ร - ทุ	--- ล	----	- ม ร ทุ	- ล - ทุ	--- ล	--- ทุ

จากทำนองซ้องวงใหญ่นี้ดั่งกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงมหากาลท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

	ตีตาม		ตีตาม		ตีตาม		
----	ซ ม - -	-- ร -	ม ร - -	-- ทุ -	ร ทุ - -	ร ซ - -	ซ ม - -
-- ร ม	-- ร ทุ	--- ร	-- ทุ ล	--- ทุ	-- ล ซ	-- ทุ ร	-- ร ทุ

จากทำนองระนาดทุ้มนี้ดั่งกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงมหากาลท่อน 1 พบว่ามีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

2) ทำนองซ้องวงใหญ่

----	- ซ - ซ	- ซ - -	ล ล - ซ	- ฟ ล -	ฟ ม - -	----	- ร - ม
--- ทุ	----	- ทุ - ล	--- ซ	--- ม	-- ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ

จากทำนองซ้องวงใหญ่นี้ดั่งกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 8 ของเพลงมหากาลท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้ ใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

ทำนองระนาดทุ้ม

--- รั	-- ม ซ	- รั - -	- ท - -	- ล - -	- ม - -	- ฟ - -	- ล - -
-- ร -	ทุ ร - -	-- ล ท	-- ล ซ	-- ฟ ม	-- ร ท	-- ม ร	-- ฟ ม

จากทำนองระนาดทุ้มนี้ดั่งกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 8 ของเพลงมหากาลท่อน 2 พบว่ามีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงมหากาล มี ดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองซ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงมหากาล ท่อน 1 มีทำนองทั้งหมด 3 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เที้ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 3) ทำนองท่อน 1 รอบกลับต้น พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 1 ทั้ง 3 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรก เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน” หรือ “ลูกเท่า” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าทั้ง 3 ทำนอง จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงมหากาล มีทำนองเหมือนกันทั้ง 3 ทำนอง

- ทำนองซ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงมหากาล ท่อน 2 บรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- พบวิธีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะในวรรคใดวรรคหนึ่งหรือทั้งวรรคแรก และวรรคหลังของทำนองระนาดทุ้มทั้ง 4 แบบ รวมทั้งหมด 5 จุด

- พบวิธีการตีลวงหน้าแบบลวงจังหวะเข้ามาก่อน 1 จุด

- พบวิธีการตีคล้ายกับการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือซ้ายตีออกจากมือขวา และมือขวาตีออกจากมือซ้าย 3 จุด

- พบวิธีการตีคล้ายกับการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา 1 จุด

- พบวิธีการตีโขกตรงส่วนต้นของห้องเพลง 1 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงมหากาล มีทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และ ท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว
 - พบวิธีการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีตาม 3 จุด
 - พบว่ามีการใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง 1 จุด

2.2.4 เพลงสังข์เล็ก

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ฟ	- ม - ม	----	--- ม	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท
----	--- ล	--- ม	----	--- มร	--- ร	--- ล	--- ท

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 เทียบแรก มีทำนองเหมือนกับบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหากาลท่อน 1 รอบกลับต้น มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
ฟ ล --	----	ฟ ล --	--- ฟ	- ม --	ม ซ --	ซ ม --	- ท --
----	ฟ ม - ม	----	ฟ ม - ฟ	-- ร ท	-- ม ร	-- ร ท	- ท --
↑			↑			↑	↑
ลักจิ้งหะ	ตกคนละเสียงกับทำนองฆ้องวงใหญ่				ตีตาม	จบก่อนจิ้งหะ	

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก มีลูกตกเสียง ฟา ซึ่งไม่สอดคล้องกับทำนองฆ้องวงใหญ่ที่มีลูกตกในวรรคแรกเป็นเสียง มี ซึ่งเป็นเจตนาของผู้บอกทำนองเพลงที่ต้องการฝากทำนอง แล้วไปลงลูกตกเดียวกันกับทางฆ้องวงใหญ่ในวรรคหลัง นอกจากนี้ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลักจิ้งหะ ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
--- ม	-- ฟ ฟ	--- ล	-- ฟ ฟ	-- ฟ -	- ม --	- ร - ร	--- ท
--- ม	- ฟ --	--- ล	- ฟ --	--- มร	--- ร	--- ล	--- ท

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 เทียบกลับ โดยวรรคแรกเป็นทำนอง “ลูกเท่า” ยืนตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเทียบแรก เป็นทำนอง

ที่เชื่อมทำนองเพลงสังข์เล็ก ท่อน 1 เทียบแรก มายังเพลงสังข์เล็ก ท่อน 1 เทียบกลับ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ล ร - -	- ฟ - ร	- - ล -	- ฟ - -	- ฟ - -	- ร - -	ฟ ม - -	- ท - -
- - ล ฟ	- ฟ - -	ล ฟ - ฟ	- ฟ - -	- - ม ร	- ร - ม	- - ร ทุ	- ทุ - -

↑ คล้ายการตีสวน
 ↑ จบก่อนจังหวะ
 ↑ ดีตาม
 ↑ จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 เทียบกลับ พบว่ามีวรรณลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมอยช้ายตะมอยขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบ มือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา ส่วนทำนองวรรคหลัง มีลักษณะการตีตะมอยช้ายตะมอยขวา แบบตีตาม

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

เนื้อ

- - - ม	- - ฟ ฟ	- - - ล	- - ฟ ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
- - - ม	- ฟ - -	- - - ล	- ฟ - -	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 2 เทียบแรก โดยวรรคแรกเป็นทำนอง “ลูกเท่า” ยืนตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1 เป็นทำนองที่เชื่อมทำนองเพลงสังข์เล็ก ท่อน 1 เทียบกลับ มายังเพลงสังข์เล็ก ท่อน 2 เทียบแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
ล ร - -	- ฟ - ร	- - ล -	- ฟ - -	- ท - -	- ฟ - -	- ร - -	- ท - -
- - ล ฟ	- ฟ - -	ล ฟ - ฟ	- ฟ - -	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ฟ ล	- - ล ฟ

↑ คล้ายการตีสวน
 ↑ จบก่อนจังหวะ
 ↑ ใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก ซึ่งเป็นทำนองเชื่อม มีทำนองเหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มที่เป็นทำนองเชื่อมของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 เทียบกลับ มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และในห้องที่ 1 มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบ มือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา ส่วนทำนองวรรคหลังมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง

4) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
--- ท	-- ริริ	--- ม	-- ริริ	- ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ
--- ฟ	- ร --	--- ม	- ร --	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างอิงดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 2 เทียบกลับ โดยทำนองวรรคแรกเป็นทำนอง “ลูกเท่า” ยืนตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 2 เทียบแรก เป็นทำนองที่เชื่อมทำนองเพลงสังข์เล็ก ท่อน 2 เทียบแรก มายังเพลงสังข์เล็ก ท่อน 2 เทียบกลับ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

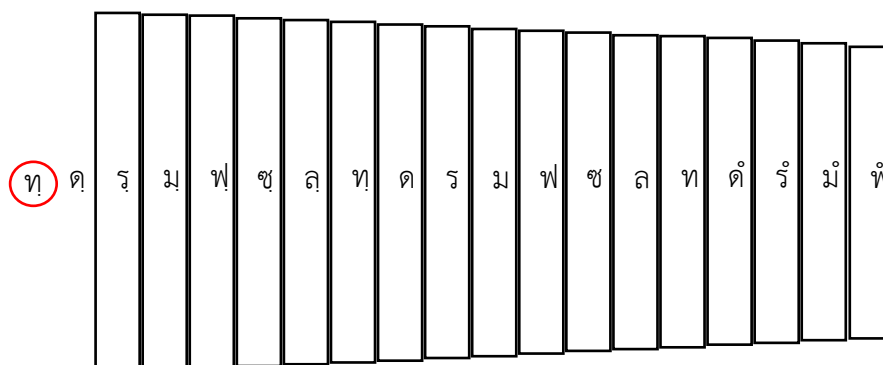
ทำนองเชื่อม				เพิ่มเสียง ลา	เนื้อ			
ร ทุ --	ร ทุ --	ร ทุ --	- ร --	ล ทุ --	- ฟ --	- ร --	- ท --	
--- ร	--- ร	--- ร	- ร --	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ฟ ล	-- ล ฟ	

คล้ายการตีสวน
จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 2 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และทำนองห้องที่ 1 – 3 มีลักษณะคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน โดยเฉพาะมือขวา ส่วนมือซ้ายยืนอยู่เสียงเดียว ซึ่งถ้าเป็นการตีตะมื่อทั้งสองมืออาจเพิ่มเสียง ที่ เข้าไป ดังตัวอย่างทำนองต่อไปนี้

ร ทุ --	ร ทุ --	ร ทุ --	- ร --
-- (ท) ร	-- (ท) ร	-- (ท) ร	- ร --

เนื่องจากสุตเสียงที่สามารถตีบนผืนระนาดทุ้มแล้ว จึงตัดทำนองในวงเล็บออก

ภาพประกอบ 2 แสดงตัวโน้ตบนผืนระนาดทุ้ม

ส่วนทำนองวรรคหลัง มีทำนองเหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงสังข์เล็ก ท่อน 2 เทียบแรก แต่มีการเพิ่มเสียง ลา เข้ามาที่หน้าวรรค

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- มั	- รัม - ทุ	----	- ล - ล	- ทุ --	ล ฟู --	--- ร	-- ม ฟู
--- ม	- ร - ทุ	--- ล	----	-- ล ฟู	-- ม ร	- ล --	- ร --

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มักกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

				ตีสวน		ตีตาม	จบก่อนจังหวะ
- ทุ --	- รัม --	- รัม --	- ทุ --	- ล --	ล ฟู --	ล รัม --	- ฟู --
-- ทุ ม	-- ช ร	-- ร ทุ	-- ร ล	-- ม ฟู	-- ม ร	-- ล ฟู	- ฟู --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 1 พบว่าบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เทียบ โดยทำนองวรรคแรกมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา ทั้งแบบตีตามและตีสวน

ทำนองระนาดทุ้ม	ลักระนาดทุ้ม	จบก่อนจังหวะ	ตีโหมเป็นคู่	ตีโหมเป็นคู่
- ฟ - -	ร - ล ท	ร ท - -	- ม - -	ฟ ล - -
- - ฟ -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- ม - -	- - ฟ ม
			- ท - -	ร ม - -
			ร ท - -	- - - ร
				ม ช - -
				- ช - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงสังข์เล็กท่อน 2 รอบสุดท้าย มีทำนองเหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มเพลงสังข์เล็กท่อน 2 ในเที่ยวอื่นๆ แตกต่างกันเพียงทำนองวรรคหลัง ในห้องที่ 7 – 8 เพื่อเปลี่ยนบันไดเสียง เป็นบันไดเสียง ซอล

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงสังข์เล็ก มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองห้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงสังข์เล็ก ท่อน 1 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เทียบแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เทียวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 1 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน” หรือ “ลูกเท่า” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงสังข์เล็ก ซึ่งมีทำนองห้องวงใหญ่เหมือนกันทั้ง 2 เทียบ แต่ทำนองระนาดทุ้มเทียบแรกและเทียบกลับ มีการแปรทำนองแตกต่างกัน

- ทำนองห้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงสังข์เล็ก ท่อน 2 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 2 เทียบแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 2 เทียวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 2 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน” หรือ

“ลูกเท่า” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงสังข์เล็ก มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว

- ทำนองวรรคหน้าในแต่ละเที้ยวมักมีทำนองเหมือนวรรคหน้าในเที้ยวก่อนหน้า คือ ทำนองวรรคหน้าท่อน 1 เที้ยวแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหน้าท่อน 2 เที้ยวกลับของเพลงมหากาล เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เที้ยวแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เที้ยวแรก ทำนองวรรคหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหน้า ท่อน 1 เที้ยวกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เที้ยวแรกแทน

- มีการฝากทำนอง ลูกตกไม่ได้ลงเสียงเดียวกันกับทำนองฮ่องวงใหญ่ (ในวรรคที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวแรก)

- มีการตีลักจังหวะ 1 จุด

- มีการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีสวน 1 จุด และตีตาม 3 จุด

- พบลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา 2 จุด

- พบลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีการตัดทอนทำนองบางส่วนออก 1 จุด

- มีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 4 จุด

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 2 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองฮ่องวงใหญ่ช่วงท้ายของเพลงสังข์เล็ก มีทำนอง 3 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

1) ทำนองท่อน 1 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

2) ทำนองท่อน 2 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

3) ทำนองท่อน 2 เทียบกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 1 จุด

- มีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 3 จุด

- มีการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา โดยมีการตีสวนและตีตามผสมกัน 1 จุด

- มีการตีลักจังหวะ 1 จุด

- มีการตีโขกเป็นคู่ 1 จุด

2.2.5 เพลงมหาชัย

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ม	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	-- ล ล	- ท - ร	----	ริม - ซ
--- ท	- ซ - -	--- ล	- ซ - -	- ล - -	- ท - ล	- ท - -	ด - - ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ใช้กระสวยจังหวะ 3 ตัวโน้ต

ทำนองที่ 1

-- ซ ม	-- ซ ซ	-- ซ ล	-- ซ ซ	- ม - -	- ซ - -	- ล - -	- ท - -
----	- ซ - -	--- ล	- ซ - -	-- ร ท	-- ม ร	-- ซ ม	-- ล ซ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 1 เทียบแล้ว พบว่าทำนองวรรคหลังมีการใช้กระสวยจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

ทำนองที่ 2

ตีสวน

เพิ่มเสียง ซอล

ซ ม - -	ซ ม - -	ซ ม - -	- ซ - -	ซ ม - -	- ซ - -	- ล - -	- ท - -
--- ซ	--- ซ	--- ซ	- ซ - -	-- ร ท	-- ม ร	-- ซ ม	-- ล ซ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 1 เทียบแล้ว พบว่ามีการแปรทำนองที่แตกต่างเล็กน้อยกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 โดยพบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีคล้ายการตีเตมะมือซ้ายเตมะมือขวา แบบตีสวน โดยเตมะเฉพาะมือขวา ส่วนมือซ้ายยืนอยู่เสียงเดียว ซึ่งถ้าเป็นการตีเตมะทั้งสองมืออาจเพิ่มเสียง มี เข้าไป ดังตัวอย่างทำนองต่อไปนี้

ซ ม - -	ซ ม - -	ซ ม - -	- ซ - -
-- (ม) ซ	-- (ม) ซ	-- (ม) ซ	- ซ - -

ส่วนทำนองวรรคหลังมีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มท่อน 1 เทียบแล้ว แต่มีการเพิ่มเสียง ซอล เข้ามาที่หน้าวรรค

ทำนองที่ 3

ตีสวน

ช ม - -	ช ม - -	ช ม - -	- ช - -	- ม - -	- ช - -	- ล - -	- ท - -
- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- ชุ - ชุ	- - ร ทุ	- - ม ร	- - ช ม	- - ล ช

ลงจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 1 รอบกลับต้น พบว่ามีลักษณะทำนองคล้ายกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 2 โดยวรรคแรกลักษณะของสำนวนตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน และมีลูกตกที่ลงจังหวะในท้ายวรรค ส่วนวรรคหลังทำนองเหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- - - ม	- - ชุ ชุ	- - - ล	- - ชุ ชุ	- ท - ล	- ช - ม	- - ร ม	- ช - ล
- - - ทุ	- ชุ - -	- - - ลุ	- ชุ - -	- ทุ - ลุ	- ชุ - ทุ	- - ด -	- ชุ - ลุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

เหมือนเพลงมหาชัยท่อน 1 เทียบกลับ

ทำนองที่ 1

ตีสวน

ช ม - -	ช ม - -	ช ม - -	- ช - -	ทุ ร - -	- - - ม	- - - ท	- - - ล
- - - ชุ	- - - ชุ	- - - ชุ	- ชุ - -	- - ทุ ลุ	ชุ มุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - ลุ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรกมีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มวรรคแรกของเพลงมหาชัยท่อน 1 เทียบกลับ

ทำนองที่ 2

ตีสวน

ช ม - -	ช ม - -	ช ม - -	- ช - -	ทุ ร - -	- - - ม	- - - ท	- - - ล
- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- ชุ - -	- - ทุ ลุ	ชุ มุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - ลุ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 2 เทียบกลับ พบว่าในทำนองวรรคแรกมีการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีตะ

มือซ้ายเตะมือขวา แบบตีสวน โดยมีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มวรรคแรกของเพลงมหาชัย
ท่อน 1 รอบกลับต้น ส่วนทำนองวรรคหลังมีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

ทำนองห้องวงใหญ่

-- ลท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช
-- ช -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ช

จากทำนองห้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวก่อนเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 8 ของเพลงมหาชัยท่อน 1
และท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

ร ท - -	- ท - -	- ช - -	- ม - -	- ม - -	ช ม - -	ร ท - -	- ช - -
- - ท ร	- - ร ช	- - ฟ ม	- - ร ท	- - ร ม	- - ร ท	- - ล ช	- ช - -

↑ตีสวน
 ↑ตีตาม
 ↑จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในช่วงท้ายของเพลงมหาชัยท่อน 1 พบว่า
มีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว มีลักษณะการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีสวน ในห้องที่ 1
และการตีตาม ในห้องที่ 6 - 7 ทำนองวรรคแรกในห้องที่ 2 - 4 มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต
ใน 1 ห้อง ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ
ทำนองที่ 2

ถาม				ตอบ			
ทท - ร ช	- - ร ช	- - ร ช	- - - -	ทท - ร ช	- - - - ท	- - ร ท	- - - -
- ท - -	ร ท - -	ร ท - -	ร ท - -	- ท - -	ร ท - ท	- ร - -	ล ช - -

↑คล้ายการตีสวน
 ↑จบก่อนจังหวะ
 ↑คล้ายการตีสวน
 ↑จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในช่วงท้ายของเพลงมหาชัยท่อน 2 พบว่า
มีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ในวรรคแรกและวรรคหลังมีจำนวนระนาดทุ้มที่มีลักษณะถาม-
ตอบ มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีคล้ายกับการตีเตะมือซ้าย
เตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา ทั้งใน
วรรคแรกและวรรคหลัง

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงมหาชัย มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองสัองวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงมหาชัย ท่อน 1 พบการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 3 แบบ ส่วนท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 2 แบบ

- ทำนองสัองวงใหญ่ในช่วงต้นเพลงมหาชัย วรรคแรก มีลักษณะเป็น “ลูกเท่า” เสียง ซอล เหมือนกันทุกเที่ยวทั้งในท่อน 1 และ 2 ซึ่งมีทำนอง ดังต่อไปนี้

--- ม	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ
--- ทุ	- ซ --	--- ลุ	- ซ --

พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 4 แบบ เรียงลำดับดังนี้

1. การแปรทำนองระนาดทุ้มครั้งที่ 1 ทำนองในช่วงต้นเพลงมหาชัย วรรคแรก ท่อน 1 เทียบแรก พบว่ามีการบรรเลงทำนองนี้เพียง 1 ครั้ง

-- ซ ม	-- ซ ซ	-- ซ ล	-- ซ ซ
----	- ซ --	--- ลุ	- ซ --

2. การแปรทำนองระนาดทุ้มครั้งที่ 2 ทำนองในช่วงต้นเพลงมหาชัย วรรคแรก ท่อน 1 เทียบกลับ และบรรเลงซ้ำในท่อน 2 เทียบแรก

ซ ม --	ซ ม --	ซ ม --	- ซ --
--- ซ	--- ซ	--- ซ	- ซ --

3. การแปรทำนองระนาดทุ้มครั้งที่ 3 ทำนองในช่วงต้นเพลงมหาชัย วรรคแรก ท่อน 2 เทียบกลับ

ซ ม --	ซ ม --	ซ ม --	- ซ --
-- มุ ซ	-- มุ ซ	-- มุ ซ	- ซ --

4. การแปรทำนองระนาดทุ้มครั้งที่ 4 ทำนองในช่วงต้นเพลงมหาชัย วรรคแรก ท่อน 1 เทียบแรก รอบกลับต้น มีทำนองเหมือนกับทำนองในช่วงต้นเพลงมหาชัย วรรคแรก ท่อน 2 เทียบกลับ แต่มีการเพิ่มเสียง “ซอล” ทำยวรรค เพื่อให้ลงจังหวะ

ซ ม --	ซ ม --	ซ ม --	- ซ --
-- มุ ซ	-- มุ ซ	-- มุ ซ	- ซ ซ

- พบว่ามีการใช้กระสวนจันทะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง 3 จุด
- พบว่ามี การตีลวงหน้าโดยจบก่อนจันทะ 4 จุด
- พบว่ามี การตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีสวน 4 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงมหาชัย มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 ท่อน พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม ทั้งหมด 2 แบบ

- พบว่ามี การใช้กระสวนจันทะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง 1 จุด
- พบว่ามี การตีลวงหน้าโดยจบก่อนจันทะ 2 จุด
- พบว่ามี การตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีสวน 1 จุด
- พบลักษณะการตีคล้ายกับการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา แต่มีรูปแบบมือขวา ดีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายดีออกจากมือขวา 1 จุด

2.2.6 เพลงดอกไม้ไทร

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ม	-- ซ ซ	-- ซ ล	-- ซ ซ	----	- ร - ร	----	รวม - ซ
--- ทุ	- ซ - -	--- ล	- ซ - -	--- ุ	----	- ทุ - -	ด - - ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไทร ท่อน 1 เทียบแรก โดยทำนองวรรคแรก เป็นทำนอง “ลูกเท่า” ยืนตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลง มหาชัย ทำหน้าที่เชื่อมทำนองเพลงมหาชัยมายังเพลงดอกไม้ไทร มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ซ ม - -	ซ ม - -	ซ ม - -	- ซ - -	----	- ร - ร	----	ร ม - ซ
- - ม ซ	- - ม ซ	- - ม ซ	- ซ - ซ	--- ุ	----	- ทุ - ด	----

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไทรท่อน 1 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก มีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้ม วรรคแรก ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมหาชัยท่อน 1 รอบกลับต้น ซึ่งมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน ส่วนทำนองวรรคหลังบรรเลงเหมือนกันกับทำนองฆ้องวงใหญ่

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ร - ซ	-- ล ทุ	- ุ - ทุ	- ล - ซ	----	- ร - ร	----	รวม - ซ
- ล - ซ	-- ล ทุ	- ร - ทุ	- ล - ซ	--- ุ	----	- ทุ - -	ด - - ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไทร ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ซ ม - -	- ทุ - -	ร ทุ - -	- ซ - -	ทุ - - ร	ม - - ร	- ร ม -	- ซ - -
- - ร ทุ	- ทุ - ุ	- - ล ซ	- ซ - -	- - ุ -	- - ุ -	ทุ - - ซ	- ซ - -

ตีตาม
ตีตาม
จบก่อนจังหวะ
จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไทรท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบแรก พบว่ามีการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งในวรรคแรกและ

วรรคหลัง ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีลักจังหวะ

3) ทำนองซ้องวงใหญ่

- ร - ซ	- - ล ท	- ม ร ทุ	- ล - ซ	- - - -	- ร - ร	- - - -	- ร ม - ซ
- ล - ซ	- - ล ทุ	- ม ร ทุ	- ล - ซ	- - - ร	- - - -	- ทุ - -	ด - - ซ

ทำนองซ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวกว่าเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไทรท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น โดยทำนองซ้องวงใหญ่ทำนองที่ 3 มีข้อแตกต่างจากทำนองซ้องวงใหญ่ทำนองที่ 2 เพียงแค่มีการเพิ่มเสียง มี เข้ามาในห้องที่ 3 มีการแปรทำนองระนาดทุ้มดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม		จบก่อนจังหวะ				จบก่อนจังหวะ	
มม - ซ ม	- - - ทุ	- - ล -	- ซ - -	ทุ - - ร	ม - - ร	- ร ม -	- ซ - -
- ม - -	ร ทุ - -	ล ซ - ซ	- ซ - -	- - ร -	- - ร -	ทุ - - ซ	- ซ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไทรท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลังมีทำนองเหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไทรท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบแรก

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

----	- ม - ม	-- รม	- ช - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล
--- ม	----	-- ด -	- ช - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 4 ของเพลงดอกไม้ไทร
ท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

ทำนองระนาดทุ้ม

ร ท --	- ร --	- ม --	- ร --	ท ล --	- ม --	- ด --	- ท --
-- ท ร	-- ช ม	-- ม ช	-- ท ล	-- ช ม	-- ร ด	-- ท ล	ช -- ล

ตีสวน

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 4 ของเพลงดอกไม้ไทรท่อน 1
พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว โดยทำนองห้องที่ 1 มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อ
ขวาแบบตีสวน และทำนองห้องที่ 2 – 4 มีการใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

-- รม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม --	- ร - ม	- ล --	ช ช - ล
-- ด -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล

----	- ล - ล	-- ช ช	- ล - ท	- ช --	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล
--- ล	----	- ช --	- ล - ท	- ร --	ช -- ร	- ม - ร	- ท - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 5 – 6 ของเพลงดอกไม้ไทร
ท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

			จบก่อนจึ่งหะ	ตีสักจึ่งหะ			
-- ท ท	-- ล ล	----	- ม --	ทุ ---	ร -- ท	--- ม	--- ล
ร ทุ --	ร ล --	ทุ ล ชุ ม	----	- ร --	- ทุ --	ทุ ร --	ร ทุ - ล

-- ท ร	--- ล	----	- ท --	ร ทุ --	- ท --	ชุ ม --	- ล --
----	ร ทุ - ล	ชุ ล ทุ ร	- ทุ --	-- ทุ ร	- ทุ - ม	-- ร ทุ	- ล --

จบก่อนจึ่งหะ ตีสวน ตีตาม จบก่อนจึ่งหะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในบรรทัดที่ 5 – 6 ของเพลงดอกไม้ไทร ท่อน 2 พบว่าทำนองระนาดทุ้มวรรคหลังของบรรทัดที่ 5 มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับ ทำนองวรรคแรกของบรรทัดที่ 6 โดยพบลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจึ่งหะในวรรคแรก บรรทัดที่ 5 และทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง บรรทัดที่ 6 ทำนองห้องที่ 6 ของบรรทัดที่ 5 มีลักษณะการตีสักจึ่งหะ และทำนองวรรคหลังของบรรทัดที่ 6 มีลักษณะการตีตะมือซ้ายตะมือ ขวา คือ การตีสวนและตีตาม

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงดอกไม้ไทร มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองส้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงดอกไม้ไทร มีทำนองทั้งหมด 3 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เที้ยวกลับ และท่อน 2 เที้ยวแรก (มีทำนองเหมือนกัน) พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 3) ทำนองท่อน 2 เที้ยวกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น (มีทำนองเหมือนกัน) พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นทั้ง 3 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และ วรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรก เป็น “วรรคเชื่อม” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าทั้ง 3 ทำนอง จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงดอกไม้ไทร โดยทำนองที่ 1 วรรคหลัง มีการบรรเลงเหมือนกันกับทำนองห้องวงใหญ่ ส่วนทำนองที่ 2 และ 3 วรรคหลัง มีทำนองเหมือนกัน

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีสวน 1 จุด และตีตาม 1 จุด
- พบการตีลักจังหวะ 2 จุด
- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 4 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงดอกไม้ไทร มีทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และ ท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว
- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีสวน 2 จุด และการตีตาม 1 จุด
- พบว่ามีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง 1 จุด
- พบการตีลักจังหวะ 1 จุด
- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 4 จุด

2.2.7 เพลงดอกไม้ไพร

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ร - ฆ	- - ล ท	- ม ร ทุ	- ล - ฆ	- - - -	- ร - ร	- - - -	ร ม - ฆ
- ล - ฆ	- - ล ทุ	- ม ร ทุ	- ล - ฆ	- - - ร	- - - -	- ทุ - -	ด - - ฆ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร ท่อน 1 เทียบแรก พบว่ามีทำนองเหมือนกับทำนองฆ้องวงใหญ่ที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร ท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม				จบก่อนจังหวะ				จบก่อนจังหวะ			
ม ม - ฆ ม	- - - ทุ	- - ล -	- ฆ - -	- ทุ - -	ร ม - -	ม ล - -	- ฆ - -	- ฆ - -	- ทุ - -	ร ม - -	ม ล - -
- ม - -	ร ทุ - -	ล ฆ - ฆ	- ฆ - -	- - ล ทุ	- - - ร	- - - ฆ	- ฆ - -	- ฆ - -	- ทุ - -	ร ม - -	ม ล - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพรท่อน 1 เทียบแรก พบว่ามีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งในวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองวรรคแรกยังมีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพรท่อน 2 เทียบกลับและท่อน 1 รอบกลับต้น

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
- - - ล	- ฆ - ฆ	- - - -	- - - ฆ	- - - -	- ร - ร	- - - -	ร ม - ฆ
- - - -	- - - ด	- - - ฆ	- - - -	- - - ร	- - - -	- ทุ - -	ด - - ฆ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร ท่อน 1 เทียบกลับ และรอบกลับต้น และยังพบในท่อน 2 โดยทำนองส่วนที่ 1 (วรรคแรก) เป็นทำนองที่มีลักษณะเป็น “ลูกโยน” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมเพลงดอกไม้ไพรท่อน 1 เทียบแรก ไปยังเพลงดอกไม้ไพรท่อน 1 เทียบกลับและไปยังท่อนที่ 2 โดยยึดจากเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อนที่ 1 ส่วนทำนองส่วนที่ 2 (วรรคหลัง) เป็นทำนองที่เป็นเนื้อทำนองของเพลงดอกไม้ไพร จากทำนองดังกล่าวมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1				ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
ด - ช -	-- ร ม	ฟ ช - ล	----	ช ม --	- ช --	- ล --	- ท --				
- ด ช ด	- ด --	-- ฟ -	- ช --	-- ร ทุ	-- ม ร	-- ช ม	-- ล ช				

ตีโขกเป็นคู่ จบก่อนจังหวะ มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไฟร่อน 1 เที้ยวกลับ และท่อน 2 เที้ยวแรก พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีโขกเป็นคู่ ส่วนทำนองวรรคหลังมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

ทำนองที่ 2

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
ช ม --	ช ม --	ช ม --	- ช --	ช ม --	- ช --	- ล --	- ท --
-- ม ช	-- ม ช	-- ม ช	- ช --	-- ร ทุ	-- ม ร	-- ช ม	-- ล ช

ตีสวน จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไฟร่อน 2 เที้ยวกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน ส่วนทำนองวรรคหลัง มีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

ทำนองที่ 3

ทำนองเชื่อม				เนื้อ			
ช ม --	ช ม --	ช ม --	- ช --	- ท --	ร ม --	ม ล --	- ช --
-- ม ช	-- ม ช	-- ม ช	- ช --	-- ล ทุ	--- ร	--- ช	- ร --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไฟร่อน 1 เที้ยวแรก รอบกลับต้น พบว่ามีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง โดยทำนองวรรคแรกมีทำนองเหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 2 ส่วนทำนองวรรคหลัง มีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไฟร่อน 1 เที้ยวแรก

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงดอกไม้ไฟ มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองซ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงดอกไม้ไฟ มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เที้ยวกลับ และท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 3 แบบ

- ทำนองในช่วงต้นของเพลงดอกไม้ไฟ วรรคหลัง มีทำนองเหมือนกัน คือ

----	- ร - ร	----	- รม - ซ
--- รุ	----	- ทุ --	ด -- ซ

พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ ได้แก่

1. ทำนองระนาดทุ้มแบบที่ 1 พบว่ามีการบรรเลงซ้ำ 2 ที่ ในท่อนที่ 1 เที้ยว 1 และในท่อนที่ 1 รอบกลับต้น

- ทุ --	ร ม --	ม ล --	- ซ --
-- ล ทุ	--- ร	--- ซ	- ร --

2. ทำนองระนาดทุ้มแบบที่ 1 พบว่ามีการบรรเลงซ้ำ 3 ที่ ในท่อนที่ 1 เที้ยวกลับ และในท่อน 2 ทั้ง 2 เที้ยว

ซ ม --	- ซ --	- ล --	- ท --
-- ร ทุ	-- ม ร	-- ซ ม	-- ล ซ

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 6 จุด

- พบการตีไซกเป็นคู่ 1 จุด

- พบว่ามีการใช้กระสุนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง 2 จุด

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีสวน 2 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงดอกไม้ไฟ มีทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว
- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 6 จุด
- พบว่ามีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง 1 จุด

2.2.8 เพลงดอกไม้ร่วง

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ล	- ช - ช	----	--- ช	----	- ร - ร	----	ร - ช
----	--- ด	--- ช	----	--- ร	----	- ทุ --	ด - - ช

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 1 พบว่า มีทำนองเหมือนกับทำนองฆ้องวงใหญ่ที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพรท่อน 1 เทียบกลับและท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ตีสวน

จบก่อนจังหวะ

มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

จบก่อนจังหวะ

ทำนองที่ 1

ช ม --	ช ม --	ช ม --	- ช --	- ช --	- ช --	- ล --	- ช --
-- ม ช	-- ม ช	-- ม ช	- ช --	-- ร ทุ	-- ทุ ร	-- ม ช	- ร --

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 1 เทียบแรก พบว่ามีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองวรรคแรกมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพรท่อน 2 เทียบกลับ ซึ่งมีลักษณะการตีตะมือซ้าย ตะมือขวา แบบตีสวน ส่วนทำนองวรรคหลังมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง

ทำนองที่ 2

ตีตาม

จบก่อนจังหวะ

จบก่อนจังหวะ

ทุ ร --	ทุ ร --	ทุ ร --	- ช --	- ช --	- ช --	- ล --	- ช --
-- ม ช	-- ม ช	-- ม ช	- ช --	ทุ - ร ทุ	-- ทุ ร	-- ม ช	- ร --

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 1 เทียบกลับ พบว่ามีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีตะมือซ้าย ตะมือขวา แบบตีตาม ส่วนทำนองวรรคหลังมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 แต่เพิ่มเสียง ที่ เข้ามาที่หน้าวรรค

ทำนองที่ 3

ตีสวน

จบก่อนจังหวะ

ซ ร - -	- ซ - -	- ท - -	- ซ - -	- ซ - -	- ซ - -	- ล - -	- ซ - -
- - มุ ซุ	- ซุ - ซุ	- - ทุ ร	- ซุ - -	ทุ - ร ทุ	- - ทุ ร	- - ม ซุ	- ร - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้วางท่อน 1 รอบกลับต้น พบว่ามีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองห้องที่ 1 มีลักษณะการตีเตะมือซ้าย เตะมือขวา แบบตีสวน ส่วนทำนองวรรคหลังมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 2

จะสังเกตได้ว่าทำนองวรรคแรก ของทำนองระนาดทุ้มทั้ง 3 ทำนอง มีทำนองที่แตกต่างกัน แต่ทำนองวรรคหลังของทำนองระนาดทุ้มทั้ง 3 ทำนอง มีทำนองที่เหมือนกัน

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- - - ล	- ซ - - ซ	- - - -	- - - - ซ	- - - -	- ร - - ร	- - - ม	- ฟ - - ซ
- - - -	- - - ค	- - - ซุ	- - - -	- - - รุ	- - - -	- - - มุ	- ฟ - - ซุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้วางท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

ตีตาม

จบก่อนจังหวะ

จบก่อนจังหวะ

ท ริ - -	ท ริ - -	ท ริ - -	- ซ - -	ทุ - ร ม	- - - -	ม - ซ ล	- - - -
- - มุ ซุ	- - มุ ซุ	- - มุ ซุ	- ซุ - -	- ทุ - -	- ร - -	- ม - -	- ซ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้วางท่อน 2 เทียบแรก พบว่ามีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองวรรคแรกมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้วางท่อน 1 เทียบกลับ ซึ่งมีลักษณะการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา แบบตีตาม

ทำนองที่ 2 ตีสวน		เหมือนทำนองที่ 1					
ซ ร - -	- ซ - -	- ท - -	- ซ - -	ทุ - ร ม	- - - -	ม - ซ ล	- - - -
- - ม ซ	- ซ - ซ	- - ท ร	- ซ - -	- ท - -	- ร - -	- ม - -	- ซ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 2 เทียบกลับ พบว่ามีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองวรรคแรกมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 1 รอบกลับต้น ซึ่งทำนองในข้อที่ 1 มีลักษณะการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน ส่วนทำนองวรรคหลังมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับวรรคหลังของทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1

จะสังเกตได้ว่าทำนองวรรคแรกของทำนองระนาดทุ้ม ทำนองที่ 1 และ 2 มีทำนองที่แตกต่างกัน แต่ทำนองในวรรคหลังของทำนองระนาดทุ้ม ทำนองที่ 1 และ 2 มีทำนองที่เหมือนกัน

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- - (ลท)	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- - ซ -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม				ตีถ่าง		จบก่อนจังหวะ	
- - ล -	- ฟ - -	ฟ - - -	ด - - ท	- ท - ท	- ท - -	- ร - ร	- - - -
- ฟ - ร	- - - ม	- ล - -	- ท - ทุ	- ม - -	ทุ ร - ทุ	- - ทุ -	- ซ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เทียบ ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีถ่าง ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้า โดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีถ่าง

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ม - -	ร ร - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- รื - มื	- รื - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- มุ - รุ	- - - ซุ	- - - ลุ	- - - ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ลุ	- - - ซุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงดอกไม้วัง ท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม
ตีสวน

จบก่อนจังหวะ

จบก่อนจังหวะ

รื ท - -	- ซ - ซ	- - ร -	- ท - -	- ท - -	- ม - -	- ทุ - -	- ซ - -
- - ทุ ร	- ซุ - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -	ทุ - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ลุ ซุ	- ซุ - -

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงดอกไม้วัง ท่อน 2 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว มีการตีล่งหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ทำนองห้องที่ 1 มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงดอกไม้วัง มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงดอกไม้วัง ท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 3 แบบ ส่วนท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 2 แบบ

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ในช่วงต้นของเพลงดอกไม้วัง วรรคแรก มีลักษณะเป็น “ลูกโยน” เสียง ซอล เหมือนกันทุกเที้ยวทั้งในท่อน 1 และ 2 ซึ่งมีทำนอง ดังต่อไปนี้

- - - ล	- ซ - ซ	- - - -	- - - ซ
- - - -	- - - ด	- - - ทุ	- - - -

พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 3 แบบ เรียงลำดับดังนี้

1) การแปรทำนองระนาดทุ้มครั้งที่ 1 ทำนองในช่วงต้นของเพลงดอกไม้วัว วรรคแรก ท่อน 1 เทียบแรก พบว่ามีการบรรเลงทำนองนี้เพียง 1 ครั้ง

ซ ม - -	ซ ม - -	ซ ม - -	- ซ - -
- - มุ ซุ	- - มุ ซุ	- - มุ ซุ	- ซุ - -

2) การแปรทำนองระนาดทุ้มครั้งที่ 2 ทำนองในช่วงต้นของเพลงดอกไม้วัว วรรคแรก ท่อน 1 เทียบกลับ และบรรเลงซ้ำในท่อน 2 เทียบแรก

ท ริ - -	ท ริ - -	ท ริ - -	- ซุ - -
- - มุ ซุ	- - มุ ซุ	- - มุ ซุ	- ซุ - -

3) การแปรทำนองระนาดทุ้มครั้งที่ 3 ทำนองในช่วงต้นของเพลงดอกไม้วัว วรรคแรก ท่อน 2 เทียบกลับ และบรรเลงซ้ำในท่อน 1 รอบกลับต้น

ซ ร - -	- ซุ - -	- ท - -	- ซุ - -
- - มุ ซุ	- ซุ - ซุ	- - ทุ ร	- ซุ - -

- ทำนองช่วงต้นของเพลงดอกไม้วัว วรรคหลัง ในแต่ละท่อนมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกัน

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 10 จุด
- พบการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีสวน 2 จุด และตีตาม 2 จุด
- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 4 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงดอกไม้วัว มีทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เทียบ

- พบการตีลักจังหวะ 1 จุด
- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 3 จุด
- พบการตีถ่าง 1 จุด
- พบการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีสวน 1 จุด

2.2.9 เพลงพัดชา

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

--- ล	- ฅ - ฅ	----	--- ฅ	- ม --	ร ร --	ฅ ฅ --	ล ล - ท
----	--- ด	--- ฅ	----	- ท - ล	--- ฅ	--- ล	--- ท

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชา ท่อน 1 เทียบแรก โดยทำนองในวรรคแรก เป็นทำนองที่เชื่อมเพลงดอกไม้ร่วงมายังเพลงพัดชา มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม				ลักจิ่งหะ			
ฅ ร --	- ฅ --	- ท --	- ฅ --	-- ร ม	-- ม ฅ	-- ฅ ล	-- ล ท
-- ม ฅ	- ฅ - ฅ	-- ท ร	- ฅ --	ท ---	ร ---	ม ---	ฅ ---
จบก่อนจิ่งหะ							

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชา ท่อน 1 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรกมีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรกในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดอกไม้ร่วงท่อน 2 เทียบกลับ ซึ่งมีลักษณะของการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจิ่งหะ ส่วนทำนอง วรรคหลังมีลักษณะการตีลักจิ่งหะ

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ร - ม	- ร --	ท ท --	ล ล - ฅ	- ม --	ร ร --	ฅ ฅ --	ล ล - ท
- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ฅ	- ท - ล	--- ฅ	--- ล	--- ท

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชา ท่อน 1 เทียบกลับ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

การใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต				จบก่อนจังหวะ		ลักจังหวะ	
- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ทุ - -	- - ร ม	- - ม ทุ	- - ทุ ล	- - ล ทุ
- - ทุ ม	- - ร ทุ	- - ล ทุ	- ทุ - -	ทุ - - -	ร - - -	ม - - -	ทุ - - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชา ท่อน 1 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีการใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ส่วนทำนองวรรคหลัง มีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชา ท่อน 1 เทียบแรก

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ร - ม	- ร - -	ทุ ทุ - -	ล ล - ทุ	- - ทุ ทุ	- ล - ทุ	- - - ร	- - - ม
- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ทุ	- ทุ - -	- ล - ทุ	- - - ล	- - - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชา ท่อน 2 มีการแปรทำนอง ระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต				ลักจังหวะ			
- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ทุ - -	- ร - -	- ทุ - -	- ทุ - -	- ทุ - -
- - ทุ ม	- - ร ทุ	- - ล ทุ	- ทุ - -	ทุ - - -	ทุ - ล ทุ	- - ทุ ม	ร - - ม

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชา ท่อน 2 พบว่าทำนองวรรคแรก มีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรก ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชาท่อน 1 เทียบกลับ ซึ่งมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีการใช้กระสรวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ส่วนทำนองวรรคหลัง ห้องที่ 5 มีลักษณะการตีลักจังหวะ

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองที่ 1

----	- ล - ล	- - ซ ซ	- ล - ท	- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล
--- ล	----	- ซ - -	- ล - ท	- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงพัดชา ท่อน 1

ทำนองที่ 2

----	- ล - ล	- ร - ซ	- ล - ท	- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล
--- ล	----	- ล - ซ	- ล - ท	- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงพัดชา ท่อน 2

จะสังเกตได้ว่าทำนองฆ้องวงใหญ่ทำนองที่ 1 และ 2 มีลักษณะทำนองที่คล้ายกัน ผู้วิจัยจึง ขอนับว่าทำนองฆ้องวงใหญ่ทำนองที่ 1 และ 2 เป็นทำนองเดียวกัน พบว่ามีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

คล้ายการตีสวน		จบก่อนจังหวะ		มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต			
ม ซ - -	- ร - -	--- ม	---	- ร - -	- ร - -	- ด - -	- ท - -
- - ม ร	- - ท ล	- ม - -	ร ท - -	ร - ล ร	- - ซ ด	- - ฟุ ท	- - ม ล

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงพัดชา ท่อน 1 พบว่าทำนองวรรคแรก มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีคล้ายกับการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบ มือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา ส่วนทำนองวรรคหลังมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

คล้ายการตีสวน

ทำนองที่ 2

รร-ม ฟ	-- ม ช	-- ฟ ล	-- ช ท	-- ล ร	-- ท ร	-- ด ม	----
- ร --	ม ร --	ฟ ม --	ช ฟ --	ล ช --	ท ล --	ด ท --	ร ด ท ล

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงพัดชา ท่อน 2 พบว่าทำนองระนาดทุ้ม มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงพัดชา มี ดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองซ้องวงใหญ่ในช่วงต้นของเพลงพัดชา ท่อน 1 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เที้ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้น ท่อน 1 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” ทำหน้าที่ เชื่อม ทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้า ในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงพัดชา ซึ่งมี ทำนองซ้องวงใหญ่เหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกันทั้งเที้ยวแรกและ เที้ยวกลับ

- ทำนองซ้องวงใหญ่ในช่วงต้นของเพลงพัดชา ท่อน 2 มีทำนอง 1 ทำนอง พบ การแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- พบว่าในช่วงต้นของเพลงพัดชา มีจุดที่ทำนองระนาดทุ้มซ้ำกัน ดังนี้

- 1) ทำนองวรรคหลังของท่อน 1 เที้ยวแรก และเที้ยวกลับ

-- ร ม	-- ม ช	-- ช ล	-- ล ท
ท - - -	ร - - -	ม - - -	ช - - -

2. ทำนองวรรคหลังของท่อน 2 เทียบแรก และเทียบกลับ

- ร - -	- ทุ - -	- ช - -	- ฟ -
ทุ - - -	ทุ - ลุ ทุ	- - ฟ ม	ร - - ม

3. ทำนองวรรคแรกของท่อน 1 เทียบกลับ และเทียบ 2 ทั้งเทียบแรกและเทียบกลับ

- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ช - -
- - ช ม	- - ร ทุ	- - ลุ ทุ	- ทุ - -

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 3 จุด

- พบการตีลังจังหวะ 3 จุด

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 2 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงนางพัตชา มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 ท่อน พบการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 2 แบบ

- พบการตีลวงหน้า 1 จุด

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 1 จุด

- มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมอยซ้ายตะมอยขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา 2 จุด

2.2.10 เพลงบ๊าบัน

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ทุ	- - รี่ รี่	- มี่ - รี่	- ดี่ - ท	- ดี่ - รี่
- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ทุ	- ร - -	- ม - ร	- ด - ทุ	- ด - ร

- ทุ - ดี่	- - รี่ มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ดี่
- ร - ด	- - - ม	- ทุ - ม	- ร - ด

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างไว้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงบ๊าบัน ท่อน 1 เทียบแรก โดยทำนองวรรคแรก ของบรรทัดที่ 1 เป็นทำนองที่เชื่อมเพลงพัดชามายังเพลงบ๊าบัน มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

การใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

จบก่อนจังหวะ

ตีตาม

- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ทุ - -	รี่ - รี่ รี่	- มี่ - รี่	มี่ รี่ - -	- - ดี่ รี่
- - ทุ ม	- - ร ทุ	- - ล ทุ	- ทุ - -	- ร - ร	- ม - ร	- - ดี่ ท	ล ท - -

- ดี่ - -	- ม - -	ทุ - - -	- ดี่ - -
ทุ - ท ล	ทุ ม - ทุ	- ม ร ด	- ด - -

จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงบ๊าบัน ท่อน 1 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 มีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรกในบรรทัดที่ 1 ของเพลงพัดชาท่อน 1 เทียบกลับและท่อน 2 มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง ทำนองวรรคหลัง มีลักษณะการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา แบบตีตาม ส่วนทำนองวรรคแรกบรรทัดที่ 2 มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ล	- ฆ - ฆ	----	--- ฆ	-- ร ร	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร
----	--- ด	--- ฆ	----	- ร - -	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร

- ฆ - ด	-- ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ร - ด	--- ม	- ฆ - ม	- ร - ด

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงบ้าย่น ท่อน 1 เทียบกลับ โดยมีทำนองวรรคแรกที่แตกต่างกันจากเพลงบ้าย่นท่อน 1 เทียบแรก ซึ่งมีลักษณะของ “ลูกโยน” โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เทียบแรก ทำหน้าที่เชื่อมทำนองเทียบแรกมายังเทียบกลับ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

จบก่อนจังหวะ

- ฟ - -	--- ด	ร ม ฟ -	- ฆ - -	ร - ร ร	- ม - ร	ม ร - -	-- ด ร
- - ม ร	ด ฆ - -	--- ฆ	- ฆ - -	- ร - ร	- ม - ร	- - ด ท	ล ท - -

- ด - -	- ม - -	ฆ - - -	- ด - -
ฆ - ท ล	ฆ ม - ฆ	- ม ร ด	- ด - -

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงบ้าย่น ท่อน 1 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลังของบรรทัดที่ 1 ถึงวรรคแรก บรรทัดที่ 2 มีทำนองเหมือนกับทำนองในบรรทัดที่ 1 ของเพลงบ้าย่นท่อน 1 เทียบแรก

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ล	- ฆ - ฆ	----	--- ฆ	----	- ร - ร	-- ร ม	-- ฟ ฆ
----	--- ด	--- ฆ	----	--- ร	----	- ด - -	ร ม - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงบ้าย่น ท่อน 2 มีการแปรทำนอง ระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

เหมือนเพลงบ้าย่นท่อน 1 เทียบกลับ

- ฟ - -	- - - ด	ร ม ฟ -	- ช - -	- - - -	- - รร -	- - ร ม	- - ฟ ช
- - ม ร	ด ช - -	- - - ช	- ช - ช	- - - ร	- - - ร	- ด - -	ร ม - ช

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงบ้าย่น ท่อน 2
 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคแรก ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงบ้าย่น
 ท่อน 1 เทียบกลับ

ทำนองที่ 2

จบก่อนจังหวะ

เพิ่มเสียง ซอล

- ล - -	- ช - ด	- - - ช	- - - -	- ช - -	- - รร -	- - ร ม	- - ฟ ช
ล - ด ล	- ช - -	ด ล - ช	- ช - -	- ช - ร	- - - ร	- ด - -	ร ม - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงบ้าย่น ท่อน 2
 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลัง
 มีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหลังของทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 แต่มีการเพิ่มเสียง ซอล
 เข้ามาที่หน้าวรรค

จะสังเกตได้ว่าทำนองวรรคแรกของทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 และทำนองที่ 2
 จะมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองในวรรคหลังมีทำนองที่เหมือนกัน

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองที่ 1

-- มี่ มี่	- รี่ --	ดี่ ดี่ --	ท ท - ล	- ดี่ - ล	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ดี่ - ซ
- ม --	- ร - ด	--- ทุ	--- ล	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ล	- ด - ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงบ้าย่นท่อน 1

ทำนองที่ 2

-- ร มี่	- รี่ --	ดี่ ดี่ --	ท ท - ล	- ดี่ - ล	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ดี่ - ซ
--- ม	- ร - ด	--- ทุ	--- ล	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ล	- ด - ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 6 ของเพลงบ้าย่นท่อน 2

จะสังเกตได้ว่าทำนองฆ้องวงใหญ่ทำนองที่ 1 และ 2 มีลักษณะทำนองที่คล้ายกัน ผู้วิจัยจึงขอนับว่าทำนองฆ้องวงใหญ่ทำนองที่ 1 และ 2 เป็นทำนองเดียวกัน พบว่ามีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

การใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

ทำนองที่ 1

-- มี่ -	- มี่ --	- ดี่ --	- ท --	- รี่ --	- ล --	- ดี่ --	- ล --
--- มี่	-- รี่ ด	-- ท ล	ซ -- ล	-- ดี่ ล	-- ซ ฟ	-- ล ซ	ฟ -- ซ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงบ้าย่นท่อน 1

พบว่าการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

ทำนองที่ 2

จบก่อนจังหวะ

จบก่อนจังหวะ

- ซ - ม	--- ด	--- ทุ	----	- ล --	- ล --	- ล --	- ซ --
-- ด -	ร ด --	ทุ ล ซ -	- ล --	ล - ล ด	-- ล ร	-- ด ล	- ซ --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 6 ของเพลงบ้าย่นท่อน 2

พบว่าการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงบ๊ाप่น มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองส้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงบ๊ाप่น ท่อน 1 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เที้ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 1 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงบ๊ाप่น ซึ่งมีทำนองส้องวงใหญ่เหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกันทั้งเที้ยวแรกและเที้ยวกลับ

- ทำนองส้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงบ๊ाप่น ท่อน 2 มีทำนองทั้งหมด 1 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น ทำนองเที้ยวแรก และเที้ยวกลับ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 2 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของบ๊ाप่น มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว

- ทำนองวรรคหน้าในแต่ละเที้ยวมักมีทำนองเหมือนวรรคหน้าในเที้ยวก่อนหน้า คือ ทำนองวรรคหน้าท่อน 1 เที้ยวแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหน้าท่อน 2 เที้ยวกลับของเพลงพัดชา เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เที้ยวแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เที้ยวแรก ทำนองวรรคหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหน้า ท่อน 1 เที้ยวกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าแต่ยังคงทำนองวรรคหลังไว้เหมือนเดิม

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 1 จุด
- พบการเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีตาม 2 จุด
- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 5 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงบ้าย่น มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 ท่อน พบการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 2 แบบ

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 1 จุด

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 2 จุด

2.2.11 เพลงคู่บ้าน

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

--- ล	- ฅ - ฅ	----	--- ฅ	-- ร ร	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร
----	--- ด	--- ฅ	----	- ร -	- ม - ร	- ด - ทุ	- ด - ร

- ฅ - ด	-- ร ม	- ม - ม	- ร - ด
- ร - ด	--- ม	- ฅ - ม	- ร - ด

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 - 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบแรก มีทำนองเหมือนกันกับทำนองในบรรทัดที่ 1 - 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบกลับ โดยทำนองวรรคแรก เป็นทำนองที่เชื่อมระหว่างเพลงคู่บ้านมายังเพลงคู่บ้าน มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม				จบก่อนจังหวะ	ตีสับมือ				จบก่อนจังหวะ
- ล - -	- ฅ - ด	--- ฅ	----	ร - ร ร	- ม - ร	- ท - ท	ด ร - -		
ล - ด ล	- ฅ - -	ด ล - ฅ	- ฅ - -	- ร - ร	- ม - ร	ฅ - ล -	- ร - -		

ด ล - -	- ม - -	ฅ ม - -	- ด - -
- - ฅ ม	- ม - ฅ	- - ร ด	- ด - -

ตีตาม ตีตาม จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 - 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบแรก พบว่ามีการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทุ้มวรรค ทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับทำนองวรรคแรก ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงคู่บ้านท่อน 2 เทียบกลับ ทำนองห้อง 7 บรรทัดที่ 1 มีลักษณะการตีแบบสับมือ ส่วนทำนองวรรคแรกบรรทัดที่ 2 มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

--- ท	- ล - ล	----	--- ล	-- รี้ รี้	- มี่ - รี้	- ดี่ - ท	- ดี่ - รี้
----	--- ร	--- ลุ	----	- ร - -	- ม - ร	- ด - ทุ	- ด - ร

- ทุ - ดี่	-- รี้ มี่	- มี่ - มี่	- รี้ - ดี่
- ร - ด	--- ม	- ทุ - ม	- ร - ด

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบกลับ และรอบกลับต้น พบว่าทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน” โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เทียบแรก คือ เสียงลา ส่วนทำนองวรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ถึงทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 2 มีทำนองเหมือนกับทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองที่ 1		ทำนองเชื่อม		จบก่อนจังหวะ		ดีสับมือ		จบก่อนจังหวะ	
ท ท - -	- ท - -	- ท - -	- ล - -	รี้ - รี้ รี้	- มี่ - รี้	- ท - ท	ดี่ รี้ - -		
- - ทุ ร	- - ทุ ร	- - ทุ ร	- ลุ - -	- ร - ร	- ม - ร	ทุ - ล -	- ร - -		
ดี่ ล - -	- มี่ - -	ทุ ม - -	- ดี่ - -						
- - ทุ ม	- ม - ทุ	- - ร ด	- ด - -						
ดีตาม		ดีตาม	จบก่อนจังหวะ						

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบกลับ พบว่ามีเพียงทำนองระนาดทุ้มวรรคแรก บรรทัดที่ 1 ที่แตกต่างจากทำนองระนาดทุ้มในบรรทัดที่ 1 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบแรก และพบว่าทำนองระนาดทุ้มในแต่ละวรรคมีลักษณะการดีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

ทำนองที่ 2		ทำนองเชื่อม		จบก่อนจังหวะ		ดีสับมือ	จบก่อนจังหวะ
- ร - ทุ	- - - ร	- ทุ - -	- ทุ - -	ริ - ริ ริ	- ม - ริ	- ท - ท	ดี ริ - -
- - ทุ -	- ทุ - -	ทุ - - ทุ	- ทุ - -	- ร - ร	- ม - ร	ทุ - ล -	- ร - -

ดี ล - -	- ม - -	ทุ ม - -	- ดี - -
- - ทุ ม	- ม - ทุ	- - ร ด	- ด - -

ดีตาม ดีตาม จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 รอบกลับต้น พบว่ามีเพียงทำนองระนาดทุ้มวรรคแรก บรรทัดที่ 1 ที่มีทำนองระนาดทุ้มที่แตกต่างจากทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 ส่วนทำนองวรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ถึง วรรคแรก ของบรรทัดที่ 2 มีทำนองระนาดทุ้มที่เหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 และพบว่าทำนองระนาดทุ้มในแต่ละวรรคมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- - ท -	ท ท - ดี	- ม ริ ดี	- ท - ล
- - - -	- - - ร	- - - ทุ	- - - -	- - - ทุ	- - - ด	- ม ร ด	- ทุ - ทุ

- - ท -	ท ท - ดี	- ม ริ ดี	- ท - ล
- - - ทุ	- - - ด	- ม ร ด	- ทุ - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

จบก่อนจังหวะ

จบก่อนจังหวะ

ท ท --	- ท --	- ท --	- ล --	--- ท	--- ด	----	- ล --
-- ทุ ร	-- ทุ ร	-- ทุ ร	- ล --	ฟ ทุ --	ซุ ด --	ร ด ทุ ล	- ล --

ร ร -- ร	--- ด	--- ทุ	----
- ร --	ซุ ด --	ฟ ทุ --	ม ล --

จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 มีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 เทียบกลับ และทำนองระนาดทุ้มในแต่ละวรรคมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

ทำนองที่ 2

- ร - ทุ	--- ร	- ทุ --	- ล --	--- ท	--- ด	----	- ล --
-- ซุ -	- ล --	ซุ -- ล	- ม --	ฟ ทุ --	ซุ ด --	ร ด ทุ ล	- ล --

ร ร -- ร	--- ด	--- ทุ	----
- ร --	ซุ ด --	ฟ ทุ --	ม ล --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 2 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรก มีทำนองระนาดทุ้มที่แตกต่างจากทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 2 เทียบแรก และพบว่าทำนองดังกล่าว มีการเล่นซ้ำในวรรคแรก บรรทัดที่ 1 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 รอบกลับต้น ส่วนทำนองวรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ถึงวรรคแรก ของบรรทัดที่ 2 มีทำนองระนาดทุ้มที่เหมือนกันกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 นอกจากนี้ทำนองระนาดทุ้มในแต่ละวรรคมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ฆ - ดั	- - รี่ มี่	- มี่ มี่	- รี่ - ดั	- ฆ - -	ล ท - ดั	- มี่ รี่ ดั	- ท - ล
- ร - ด	- - - ม	- ล ฆ ม	- ร - ด	- ฆ - -	- ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ตีตาม จบก่อนจังหวะ ตีไขกเป็นคู่

- ล - -	ดั ล - -	ฆ ม - -	- ดั - -	- รี่ - รี่	- ดั - -	- ท - ท	- ล - -
- - ฆ ล	- - ฆ ม	- - ร ด	- ด - -	- ร - -	ฆ ด - ด	- ทุ - -	ม ล - ล

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีไขกเป็นคู่

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ล - ฆ	- ฟ - ร	- - - (ดร)	- ฟ - ฆ	- รี่ ดั	- ฆ - -	ฟ ฟ - -	ฆ ฆ - ล
- ล - ฆ	- ฟ - ล	- - ทุ -	- ฟ - ฆ	- ร ด ล	- ฆ - ฟ	- - - ฆ	- - - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ลู ล - - ล	- - ด ร	- - ฟ ล	- - - ร	- - - ล	- - - ฟ	- - - ร	- - - ล
- ล - -	ทุ ล - -	ด ร - -	- ฆ - -	ด ล - -	ทุ ฟ - -	ร ด - -	ด ล - ล

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 2 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม ส่วนทำนองวรรคหลังมีการตีล่วงหน้าโดยล้งเสียง เร เข้ามาก่อน และมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงคู่บ่าบน มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองส้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงคู่บ่าบน ท่อน 1 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เที้ยวกลับ และรอบกลับต้น พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2

แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 1 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงคู่บ่าบน มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกันทุกเที้ยว

- ทำนองส้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงคู่บ่าบน ท่อน 2 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 2 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 2 เที้ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 2 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงคู่บ่าบน มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว

- ทำนองวรรคหน้าในแต่ละเที้ยวมักมีทำนองเหมือนวรรคหน้าในเที้ยวก่อนหน้า คือ ทำนองวรรคหน้าท่อน 1 เที้ยวแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหน้าท่อน 2 เที้ยวกลับของเพลงคู่บ่าบน เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เที้ยวแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เที้ยวแรก ทำนองวรรคหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนอง

วรรคหน้า ท่อน 1 เทียบกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เทียบแรกแทน

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 15 จุด
- พบการตีสับมือ 3 จุด
- พบการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีตาม 3 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงคู่บ้าน มีทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เทียบ

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 1 จุด
- พบการตีลวงหน้าโดยลวงจังหวะเข้ามาก่อน 1 จุด
- พบการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีตาม 2 จุด
- พบการตีโขกเป็นคู่ 1 จุด
- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง 1 จุด

2.2.12 เพลงเคียงบ้าน

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- - รี้ รี้	- มี่ - รี้	- ดี่ - ท	- ดี่ - รี้
- - - -	- - - ร	- - - ล	- - - -	- ร - -	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร

- ซ - ดี่	- - รี้ มี่	- มี่ มี่ มี่	- รี้ - ดี่
- ร - ด	- - - ม	- ล ซ ม	- ร - ด

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงเคียงบ้าน ท่อน 1 พบว่ามีทำนองเหมือนกับทำนองในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงคู่บ้านท่อน 1 เทียบกลับมี การแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

- ร - ท	- - - ร	- ท - -	- ล - -	รี้ - รี้ รี้	- มี่ - รี้	- ท - ท	ดี่ รี้ - -
- - ซ -	- ล - -	ซ - - ล	- ม - -	- ร - ร	- ม - ร	ซ - ล -	- ร - -

- ล - -	ท ล - -	- ม - -	- ดี่ - -
- - ซ ล	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -

จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงเคียงบ้าน ท่อน 1 เทียบแรก พบว่าทำนองบรรทัดที่ 1 มีทำนองเหมือนกับทำนองบรรทัดที่ 1 ของเพลงคู่บ้าน ท่อน 1 รอบกลับต้น ส่วนทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 2 มีทำนองที่แตกต่างออกไป นอกจากนี้ มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทุ้มวรรค

ทำนองที่ 2

แตกต่าง				จบก่อนจังหวะ		จบก่อนจังหวะ	
--- ท	--- ล	- ท --	- ล --	รื - รื รื	- มื - รื	ดื -- ท	ดื รื --
-- ท -	ร ทุ - ล	-- ร ทุ	- ล --	- ร - ร	- ม - ร	- ท ล -	----
				แตกต่าง			
- ล --	ท ล --	- ม --	- ดื --				
-- ซ ล	-- ซ ม	-- ร ด	- ด --				
				จบก่อนจังหวะ			

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงเคียงบ้านบ่นท่อน 1 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 มีทำนองที่แตกต่างจากทำนองวรรคแรกของทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 ส่วนทำนองวรรคหลัง บรรทัดที่ 1 ถึง ทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 2 มีทำนองเหมือนกับทำนองระนาดทุ้มทำนองที่ 1 เกือบทั้งหมด ยกเว้นในท้องที่ 7 – 8 นอกจากนี้มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทุ้มวรรค

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ท	- ล - ล	----	--- ล	- ดื - ล	- ซ --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
----	--- ร	--- ล	----	- ด - ล	- ซ - ฟ	--- ซ	--- ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงเคียงบ้านบ่นท่อน 2 เทียบแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม				จบก่อนจังหวะ		ใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต	
--- ท	--- ล	- ท --	- ล --	- ร --	- ล --	- ฟ --	- ร --
-- ท -	ร ทุ - ล	-- ร ทุ	- ล --	-- ด ล	-- ซ ฟ	-- ล ด	-- ด ล

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงเคียงบ้านบ่นท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก มีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรก บรรทัดที่ 1 ที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงเคียงบ้านบ่นท่อน 1 เทียบกลับ และมีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลังมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ดิ - ริ	- ดิ - -	ล ล - -	ซ ซ - ฟ	- ด - -	- ด - ฟ	- ล ซ ฟ	- ม - ร
- ด - ร	- ด - ล	- - - ซ	- - - ฟ	- ซ - -	ซ - - ฟ	- ล ซ ฟ	- ม - ริ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงเคียงบ้านบ่น
ท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ตีตาม

ตีตาม

จบก่อนจังหวะ

คล้ายการตีสวน

ฟิ ริ - -	- ล - ล	ดิ ล - -	- ฟ - -	ซ - ล ซ	- - ซ ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร
- - ดิ ล	- ม - -	- - ซ ฟ	- ด - -	- ซ - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ลู ร - -

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงเคียงบ้านบ่นท่อน 2
พบว่าการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อน
จังหวะและมีลักษณะการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีตาม ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตี
คล้ายกับการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบมือขวาตีเข้าหามือซ้าย และมือซ้ายตี
สวนกลับเข้าหามือขวา แล้วจบที่มือขวาตีเข้าหามือซ้าย

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงเคียงบ้านบ่น
มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงเคียงบ้านบ่น ท่อน 1 มีทำนองทั้งหมด 2
ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก และเที้ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2
แบบ

2) ทำนองท่อน 1 รอบกลับต้น พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 1 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก
และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน”
ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าใน
แต่ละเที้ยว จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงเคียงบ้านบ่น

มีทำนองฆ้องวงใหญ่เหมือนกันทุกเที่ยว แต่มีการแปรทำนองระนาดทุ้มที่แตกต่างกันเล็กน้อยในแต่ละเที่ยว

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงเคียงบ้าย่น ท่อน 2 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนองโดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 2 เที่ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 2 เที่ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

โดยทำนองช่วงต้นท่อน 2 ทั้ง 2 ทำนอง แบ่งทำนองออกเป็น 2 ส่วน คือ วรรคแรก และวรรคหลัง ซึ่งทำนองวรรคแรกของทั้ง 2 ทำนอง เป็น “วรรคเชื่อม” มีลักษณะของ “ลูกโยน” ทำหน้าที่เชื่อมทำนอง โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของทำนองก่อนหน้าเป็นหลัก ทำนองวรรคหน้าในแต่ละท่อน จึงมีทำนองที่แตกต่างกัน ส่วนทำนองวรรคหลัง เป็นเนื้อทำนองของเพลงเคียงบ้าย่น มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกันทั้ง 2 เที่ยว

- ทำนองวรรคหน้าในแต่ละเที่ยวมักมีทำนองเหมือนวรรคหน้าในเที่ยวก่อนหน้า คือ ทำนองวรรคหน้าท่อน 1 เที่ยวแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหน้าท่อน 2 เที่ยวกลับของเพลงคู่บ้าย่น เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เที่ยวแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เที่ยวแรก ทำนองวรรคหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหน้า ท่อน 1 เที่ยวกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เที่ยวแรกแทน

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 11 จด

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 1 จด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงเคียงบ้าย่น มีทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที่ยว

- พบการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 2 จด

- มีรูปแบบการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ตีไล่เสียงต่อเนื่องเรียงร้อยเป็นสำนวน
เดียวกัน

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีตาม 1 จุด

- มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน แต่มีรูปแบบ
มือขวาตีเข้าหามือซ้าย และมือซ้ายตีสวนกลับเข้าหามือขวา แล้วจบที่มือขวาตีเข้าหามือซ้าย

2.2.13 เพลงมโนราห์โอด

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

----	- ท - ท	--- ฑ	-- ล ท	- รื - มื	- รื --	ท ท --	ล ล - ฑ
--- ฑ	----	- ฑ --	--- ฑ	- ร - ม	- ร - ฑ	--- ล	--- ฑ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมโนราห์โอดท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม		ตีตาม		ตีตาม		จบก่อนจังหวะ	
ตีตาม		ตีตาม		ตีตาม		จบก่อนจังหวะ	
-- ฑ ม	--- ท	-- ฑ ม	--- ท	- ม --	ฑ ม --	ร ฑ --	- ฑ --
---	ร ฑ --	ร ฑ --	ร ฑ --	-- ร ม	-- ร ฑ	-- ล ฑ	- ฑ --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมโนราห์โอดท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม ทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง และทำนองวรรคหลัง มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ร	-- ม ม	-- ม ฟ	-- ม ม	-- ฟ ฟ	- ฟ --	ม ม --	ร ร - ท
--- ร	- ม --	--- ฟ	- ม --	- ฟ --	- ล - ม	--- ร	--- ฟ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมโนราห์โอดท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม		ตีล่วงหน้าและใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต					
ล็กจังหวะ		ตีล่วงหน้าและใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต					
ฟ ล --	--- มื	- ล --	- มื --	- ฟ --	- ฟ --	- มื --	- รื --
---	ฟ ม --	-- ฟ ม	--- ฟ	-- ล ฟ	-- ล ม	-- ฟ ร	-- ม ฑ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองในบรรทัดที่ 1 ของเพลงมโนราห์โอดท่อน 2 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล็กจังหวะ ส่วนทำนอง

พรรคหลังมีลักษณะการตีล่งหน้าโดยล่งเสียง ฟา เข้ามาก่อน และมีการใช้กระสวนจังหวะ
ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง

๗. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองซึ้งยิ่งใหญ่

	- ခ - -	- ဖ - -			- ဝ - မ	- ဝ - -	- - - မ
- - ဝ -	- - - န	- - - -	- မ ဝ - မ	- - ဤ -	- ဝ - မ	- ဝ - န	- - - -

จากทำนองห้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 8 ของเพลงมโนราห์โอด
ท่อน 1 และท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

ตีสวน

จบก่อนจังหวะ

๓๓๖

လ ဖ - -	- ဟ - -	- ခ - -	- မ - -	ဖ - ခ ဖ	- - ခ ဝ	- - - လ	- - - မ
- - ဖ ခ	- - ခ ဖ	- - ဖ မ	- မ - -	- ဖ - -	မ ဖ - -	- ခ - -	ဖ မ - ဟ

ติดตาม

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 8 ของเพลงมโนราห์โอด ท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองวรรคแรก มีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อน จังหวะ และมีลักษณะการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะ การตีตะมือซ้ายตะมือขวา คือการตีสวนและตีตามผสมกัน

ทำนองที่ 2

--- ٱ	--- ٱ	--- ٱ	--- ٱ	- ๓ -	ร - - ๓	- - ร ๓	--- ๓
- - ๓ -	๓ ๓ - -	๓ ๓ - -	๓ ๓ - ๓	--- ๓	- ๓ ๓ -	๓ ๓ - -	- ๓ - ๓

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 10 ของเพลงมโนราห์โอด
 ท่อน 2 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงมโนราห์โอด
มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองช่วงต้นของเพลงมหากาล มีทั้งหมดทำนอง 2 ทำนอง แบ่งเป็นท่อน 1 และท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การ ตีตาม 3 จุด

- พบการตีล่งหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 1 จุด

- พบการตีล่งหน้าโดยล่งจังหวะเข้ามาก่อน 1 จุด

- พบการตีลักจังหวะ 1 จุด

- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 1 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงมโนราห์โอด มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 ท่อน พบ
การแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 2 แบบ

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีสวน 2 จุด และ ตีตาม 1 จุด

2.2.14 เพลงต้นกราวรำ

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

--- ฟ	- ม - ม	----	--- ม	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ
----	--- ล	--- ม	----	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะของทำนอง “ลูกโยน” โดยยึดเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลงมโนราห์โอด ทำหน้าที่เชื่อมทำนองเพลงมโนราห์โอดมายังเพลงต้นกราวรำ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม				ดีตาม	ดีสวน		
--- ฟ	--- ม	- ฟ - -	- ม - -	- - ฟ ม	--- ทุ	- - ร ทุ	--- ซ
- - ฟ -	ล ทุ - ม	- - ล ทุ	- ม - ม	---	ร ทุ - -	ล ทุ - -	ล ซ - ซ
							ดีตาม

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบดีตาม

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

- - ล ซ	- - ล ล	- - ล ท	- - ล ล	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ
--- ซ	- ล - -	--- ทุ	- ล - -	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ซ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะของทำนอง “ลูกเท่า” ต้องการยื่นที่เสียง ลา ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม				ตีตาม		ตีสวน	
--รร--	ล ร --	ล ร --	ม ฟ ช ล	--ฟ ม	---ทุ	--ร ทุ	---ช
---ร	--ล ร	--ล ร	---ล	----	ร ทุ --	ล ทุ --	ล ช -- ทุ
	ตีสวน						ตีตาม

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำ ท่อน 1 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรก มีลักษณะการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา แบบตีสวน ส่วนทำนองวรรคหลัง มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนทำนองวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำ ท่อน 1 เทียบแรก

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม							
--ล ช	--ล ล	--ล ท	--ล ล	-ล-ท	-ล--	ฟ ฟ --	ม ม-ร
---ช	-ล--	---ทุ	-ล--	-ล-ทุ	-ล-ฟ	---ม	---ร

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรกมีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรกในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 เทียบกลับ ซึ่งมีลักษณะของทำนอง “ลูกเท่า” โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม				ตีตาม		ตีตาม	
--รร--	ล ร --	ล ร --	ม ฟ ช ล	--ร ทุ	---ฟ	--ล ฟ	---
---ร	--ล ร	--ล ร	---ล	----	ล ฟ-ฟ	-ล--	ม ร--
	ตีสวน						จบก่อนจังหวะ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบแรก พบว่าวรรคแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม เหมือนกับทำนองวรรคแรก ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 เทียบกลับ ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การตีตาม

4) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

-- ม ร	-- ม ม	-- ม ฟ	-- ม ม	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
--- รุ	- มุ - -	--- ฟุ	- มุ - -	- ลุ - ทุ	- ลุ - ฟุ	--- มุ	--- รุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะของทำนอง “ลูกเต๋า” โดยยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เป็นหลัก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

จบก่อนจังหวะ

ตีตาม

ตีตาม

จบก่อนจังหวะ

ทำนองเชื่อม							
- ฟ - -	- ม - ฟ	--- ม	---	รุ ท - -	- ฟ - -	- - ล ฟ	---
ฟ - ล ฟ	- ม - -	ฟ ล - ม	- ม - -	- - ล ฟ	- ฟ - -	- ลุ - -	ม ร - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบกลับ พบว่ามีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง ส่วนทำนองวรรคหลังมีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบแรก

5) ทำนองฆ้องวงใหญ่

ทำนองเชื่อม

-- ท ล	-- ท ท	-- ท ด	-- ท ท	- รุ - ม	- รุ - -	ท ท - -	ล ล - ทุ
--- ลุ	- ทุ - -	--- ด	- ทุ - -	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ลุ	--- ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 รอบกลับต้น พบว่าทำนองวรรคแรก มีลักษณะของทำนอง “ลูกเต๋า” ต้องการยื่นที่เสียง ที่ ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 2 เทียบกลับ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองเชื่อม

ดีตาม

ดีสวน

- มี่ - -	- - ดี่ -	- ล - -	- - - ท	- - ฟ ม	- - - ทุ	- - ร ทุ	- - - ช
- - - -	ล - - ท	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - - -	ร ทุ - -	ล ทุ - -	ล ช - ช

ลักจิ่งหะ

ดีตาม

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกรรารำท่อน 1 รอบกลับต้น พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการดีลักจิ่งหะ ส่วนทำนองวรรคหลัง มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับทำนองวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกรรารำท่อน 1 เทียบแรกและเทียบกลับ

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองซ้องวงใหญ่

- - ล ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช	- - - -	- ล - ล	- ล - -	ช ช - ล
- ล - -	- ทุ - ล	- ช - ทุ	- ล - ช	- - - ล	- - - -	- ล - ช	- - - ล

จากทำนองซ้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงต้นกรรารำท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

- - - ท	- - - ร	- - - ร	- - - ช	- ร - -	- ล - -	ท ร - -	ท - - ล
- - ทุ -	ทุ ร - -	ร ม - -	ม ช - ร	- - ท ล	- - ช ม	- - - -	- ล - ม

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงต้นกรรารำ ท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เทียบ

2) ทำนองซ้องวงใหญ่

- ม ม -	- ฟ - -	- ม - -	- ม - ร	- - - -	- ม - ม	- ม - -	ร ร - ม
- - - ม	- - - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ม	- - - -	- ม - ร	- - - ม

จากทำนองซ้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงต้นกรรารำท่อน 2 เทียบแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม		ลักจิ่งหะ		จบก่อนจิ่งหะ			
-- ร ม	ฟ ล --	-- ล ท	ร ม --	-- ท -	รื ท --	- ฟิ --	- มี่ --
ทุ ---	----	ฟ ---	--- ร	--- ท	-- ล ฟ	-- ฟ ล	- ม --

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลักจิ่งหะ ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจิ่งหะ

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ม ม -	- ฟ --	- ม --	- ม - ร	----	- ฟ - ฟ	-- (ม ฟ	- ล - ท
--- ม	--- ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ฟ	----	-- ร -	- ล - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นี้เป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคหลัง มีการเปลี่ยนบันไดเสียงเพื่อเชื่อมไปยังเพลงต้นกราวรำท่อน 1 และเพลงกราวรำมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม							
-- ร ม	ฟ ล --	-- ล ท	ร ม --	----	รื ท --	- ฟิ --	- ฟิ --
ทุ ---	----	ฟ ---	--- ร	--- ท	-- ล ฟ	-- ฟ ล	-- รื ท

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรก มีการแปรทำนองระนาดทุ้มเหมือนกับวรรคแรกในช่วงต้นของเพลงต้นกราวรำท่อน 2 เทียบแรก

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงต้นกราวรำมีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงต้นกราวรำ มีทำนองทั้งหมด 5 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 1 เทียบแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 1 เทียบกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- 3) ทำนองท่อน 2 เทียบแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 4) ทำนองท่อน 2 เทียบกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 5) ทำนองท่อน 1 รอบกลับต้น พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- ทำนองวรรคหน้าในแต่ละเที่ยวมักมีทำนองเหมือนวรรคหน้าในเที่ยวก่อนหน้า คือ ทำนองวรรคหน้าท่อน 1 เทียบแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหน้าท่อน 2 เทียบกลับของเพลง มโนราห์โอด เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เทียบแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เทียบแรก ทำนองวรรคหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหน้า ท่อน 1 เทียบกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เทียบแรกแทน และเมื่อจะกลับต้นกลับไปยังท่อน 1 อีกครั้ง มีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เทียบกลับ

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีตาม 7 จุด การตีสวน 5 จุด และ ทำนองที่มีการตีตามและ ตีสวนผสมกัน 3 จุด

- การตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 3 จุด

- การตีลักจังหวะ 1 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ช่วงท้ายของเพลงต้นกราวรำ ท่อน 1 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- ทำนองฆ้องวงใหญ่ช่วงท้ายของเพลงต้นกราวรำ ท่อน 2 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ทำนองท่อน 2 เทียบแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ
- 2) ทำนองท่อน 2 เทียบกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- มีการตีลักจังหวะ 2 จุด

- มีการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 1 จุด

2.2.15 เพลงกราวรำ

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

-- ท ล	-- ท ท	-- ท ด	-- ท ท	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ทุ
--- ล	- ทุ - -	--- ด	- ทุ - -	- ร - ม	- ร - ทุ	--- ล	--- ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 เทียบแรก มีทำนองเหมือนกับทำนองในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 รอบกลับต้น โดยทำนองวรรคแรก มีลักษณะของทำนอง “ลูกเต่า” ต้องการขึ้นที่เสียง ที ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลงต้นกราวรำ ท่อน 2 เทียบกลับ มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1		ล็กจังหวะ		ตีตาม		ตีตาม	จบก่อนจังหวะ
- ม - -	- - ด -	- ล - -	--- ท	- - ฟ ม	--- -	ร ทุ - -	- ทุ - -
----	ล - - ท	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - - -	ร ทุ - ทุ	- - ล ทุ	- ทุ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 เทียบแรก พบว่ามีทำนองเหมือนกับทำนองในบรรทัดที่ 1 ของเพลงต้นกราวรำท่อน 1 รอบกลับต้น โดยทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีล็กจังหวะ ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีลวงหน้า โดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

ทำนองที่ 2

จบก่อนจังหวะ

ตีตาม

จบก่อนจังหวะ

ท ท - -	- ท - ท	- - - ท	- - - -	- ม - -	ทุ ม - -	ร ทุ - -	- ทุ - -
- - ม ทุ	- ทุ - -	ร ทุ - ท	- ทุ - -	- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ทุ	- ทุ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 เทียบแรก รอบกลับต้น พบว่ามีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง และทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

2) ทำนองห้องวงใหญ่

-- ม ร	-- ม ม	-- ม ฟ	-- ม ม	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - -
--- ร	- ม - -	--- ฟ	- ม - -	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- -

จากทำนองห้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 เทียบกลับ โดยทำนองวรรคแรกมีลักษณะของทำนอง “ลูกเต๋า” ต้องการขึ้นที่เสียง มี ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม		ลัดจั้งหะ			ตีตาม		จบก่อนจั้งหะ	
- ล - -	- - ฟ -	- ล - -	- - ฟ -	- ม - -	ช ม - -	ร ท - -	- - - -	- - - -
----	ร - - ม	----	ร - - ม	- - ร ม	- - ร ท	- - ล ช	- - - -	- - - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีลัดจั้งหะ ส่วนทำนองวรรคหลัง มีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 รอบกลับต้น ซึ่งมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

3) ทำนองห้องวงใหญ่

-- ม ร	-- ม ม	-- ม ฟ	-- ม ม	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
--- ร	- ม - -	--- ฟ	- ม - -	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

จากทำนองห้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรกมีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรกในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 เทียบกลับ ซึ่งมีลักษณะของทำนอง “ลูกเต๋า” ต้องการขึ้นที่เสียง มี ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ลักระนาดทุ้ม				ตีตาม		จบก่อนจังหวะ	
- ล - -	- - ฟ -	- ล - -	- - ฟ -	- - ท -	รื ท - -	ล ฟ - -	- รื - -
- - - -	ร - - ม	- - - -	ร - - ม	- - - ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ร - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 2 เทียบแรก พบว่าทำนองวรรคแรก มีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคแรก ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 1 เทียบกลับ ซึ่งมีลักษณะการตีลักระนาดทุ้ม ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่องหน้า โดยจบก่อนจังหวะ และมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

4) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- - ท ล	- - ท ท	- - ท ด	- - ท ท	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
- - - ล	- ท - -	- - - ด	- ท - -	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 2 เทียบกลับ พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะของทำนอง “ลูกเท่า” ต้องการยืนที่เสียง ที่ ตามเสียงลูกตกสุดท้ายของเพลงกราวรำท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม				ตีตาม		จบก่อนจังหวะ	
ท ท - -	- ท - ท	- - - ท	- - - -	- - ท -	รื ท - -	ล ฟ - -	- รื - -
- - ม ท	- ท - -	ร ท - ท	- ท - -	- - - ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- ร - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 2 เทียบกลับ พบว่ามีลักษณะการตีล่องหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง และทำนองวรรคหลัง มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหลังในบรรทัดที่ 1 ของเพลงกราวรำท่อน 2 เทียบแรก ซึ่งมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองซ้องวงใหญ่

- ท - ล	- ซ - ม	- - - ร ม	- ซ - ล	- - - ล	- ท - -	- ม - ร	- - - ม
- ท - ล	- ซ - ท	- - - ด -	- ซ - ล	- ล - -	- - - ท	- - - ล	- - - ท

จากทำนองซ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงกราวรำท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ท - ม ร	ร - ซ ม	ม - ล ซ	ซ - ท ล	- ล - -	- - - ท	- - - ร	- - - ม
- ท - -	- ร - -	- ม - -	- ซ - -	ฟ - ฟ ม	ร ท - -	ม ร - -	ซ ม - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงกราวรำท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว

2) ทำนองซ้องวงใหญ่

- ฟ - ม	- ร - ท	- - - ล ท	- ร - ม	- - - -	- ฟ - ฟ	- - - (ม ฟ)	- ล - ท
- ฟ - ม	- ร - ฟ	- - - ซ -	- ร - ม	- - - ฟ	- - - ด	- - - ร -	- ล - ท

จากทำนองซ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงกราวรำท่อน 2 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 ตีสวน	เดินซ้าย						จบก่อนจังหวะ
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
ล ฟ - -	ล - - -	ท - - -	ร - - -	- ม - -	- ฟ - -	- ม - ด	- - - -
- - ฟ ล	- ฟ ล ท	- ล ท ร	- ท ร ม	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- - ล -	- ท - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงกราวรำท่อน 2 พบว่าทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน และมีลักษณะการตีแบบ “เดินซ้าย” คือ ใช้มือซ้ายเดินทำนองเป็นหลัก ส่วนทำนองวรรคหลัง มีลักษณะการตีล่วงหน้า โดยจบก่อนจังหวะ

ทำนองที่ 2 ตีสวน	เดินซ้าย				เติมเสียง ที		
ล ฟ - -	ล - - -	ท - - -	ริ - - -	- มี่ - -	- ฟี่ - -	- มี่ - ดี่	- - - ที
- - ฟุ ลุ	- ฟุ ลุ ทุ	- ลุ ทุ ร	- ทุ ร ม	- - ล ฟ	- - ฟ ล	- - ล -	- ที - ฟ

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 4 ของเพลงกราวรำท่อน 2 รอบสุดท้าย พบว่ามีทำนองเหมือนกับทำนองในช่วงท้ายของเพลงกราวรำท่อน 2 เกือบทั้งหมด ยกเว้นในห้องสุดท้ายที่มีการเติมเสียง ที เพื่อให้มีสำนวนที่ลงจังหวะตก

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของเพลงกราวรำ มี ดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองสังวรวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงกราวรำ ท่อน 1 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

1) ทำนองท่อน 1 เที้ยวแรก และท่อน 1 รอบกลับต้น พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ

2) ทำนองท่อน 1 เที้ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- ทำนองสังวรวงใหญ่ช่วงต้นของเพลงกราวรำ ท่อน 2 มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง โดยแบ่งออกเป็น

1) ทำนองท่อน 2 เที้ยวแรก พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

2) ทำนองท่อน 2 เที้ยวกลับ พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 1 แบบ

- ทำนองวรรคหน้าในแต่ละเที้ยวมักมีทำนองเหมือนวรรคหน้าในเที้ยวก่อนหน้า คือ ทำนองวรรคหน้าท่อน 1 เที้ยวแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหน้าท่อน 2 เที้ยวกลับของเพลงต้นกราวรำ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เที้ยวแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เที้ยวแรก ทำนองวรรคหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหน้า ท่อน 1 เที้ยวกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เที้ยวแรกแทน

- พบการตีลักจังหวะ 3 จุด

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีตาม 6 จุด

- พบการตีล่งหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 7 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองห้องวงใหญ่ช่วงท้ายของเพลงกราวรำ ท่อน 1 พบการแปรทำนอง วรรค
ท่อน 1 แบบ ส่วนท่อน 2 มีการแปรทำนองวรรคท่อน 2 แบบ ได้แก่ ทำนองเที่ยวแรก และทำนอง
เที่ยวกลับ

- พบการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา คือ การตีตาม 2 จุด

- พบการตีแบบเดินซ้าย 2 จุด

- พบการตีล่งหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 1 จุด

2.2.16 เพลงดับคว้นเทียน

ก. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

--- ร
--- ล

--- ม	- ร - ร	----	--- ร	-- ม -	- ร - -	- ด - ด	--- ฟ
----	--- ซ	--- ร	----	--- รด	--- ซ	----	--- ฟ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มักกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดับคว้นเทียน
ท่อน 1 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

↓		↓		↓		↓	
ซ - -	ซ	- -	ฟ	- -	ม	- - - ร	- - ม -
- ซ - -	ด ฟ - -	ทุ ม - -	ล ร - ล	- - - ม	- - รด	ล - - ฟ	- ฟ - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 – 2 ของเพลงดับคว้นเทียน
ท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ทำนองของวรรคแรกมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดย
ล้วงจังหวะเข้ามาก่อน ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่

----	- ร - ร	----	- ล - ล	----	--- ล	-- ท ล	- ท - ร
--- ร	----	--- ล	----	----	- ล - -	-- ท ล	- ท - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มักกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดับคว้นเทียน
ท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม			ตีสวน	จบก่อนจังหวะ			จบก่อนจังหวะ
รื ท - -	รื ท - -	รื ท - -	↓	- ล - -	- ท - -	- ล - ล	- ล ท -
- - ทุ ร	- - ทุ ร	- - ทุ ร		- ลุ - -	ทุ - ทุ ร	- ลุ - -	ฟ - - ร

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 1 ของเพลงดับคว้นเทียนท่อน 2 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว โดยมีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง และทำนองวรรคแรกมีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน

ข. รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงท้ายของท่อนเพลง

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่

- ร - -	- มฟ - ล	- ท - ล	- ฟ - ม	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- ร - -	ม ม - ร
- ลุ - -	ร - - ลุ	- ทุ - ลุ	- ฟุ - มุ	- - - ม	- - ร ทุ	- ลุ - ทุ	- - - ลุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวนั้นเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 13 ของเพลงดับคว้นเทียนท่อน 1 และท่อน 2 มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1

			จบก่อนจังหวะ					จบก่อนจังหวะ
- ฟ - -	- ร - -	- ฟ - -	↓	- ม - -	ท - ร ม	ฟ - ล ท	ร - ท -	- ร - -
ฟ - ฟ ล	- - ล ฟ	- - ฟ ล		- ม - -	- ท - -	- ฟ - -	- ล - ร	- ร - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 13 ของเพลงดับคว้นเทียนท่อน 1 พบว่ามีการบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทั้งวรรคแรกและวรรคหลัง

ทำนองที่ 2

ใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

				↓			
- ม - -	- ท - -	- ฟ - -	- ล - -	- ล - -	- ท - ท	- - - -	- ร - -
- - รื ท	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ฟ ม	- - ฟ ม	ร ทุ - -	ทุ ลุ ทุ ร	- ร - -

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 13 ของเพลงดับคว้นเทียนท่อน 2 พบว่าทำนองวรรคแรกมีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง ส่วนทำนองวรรคหลังมีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ

ทำนองที่ 3 ใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต

- มี --	- ท --	- ฟ --	- ล --	- ล --	- ท - ท	----	- ร --
-- ร ี ท	-- ล ฟ	-- ม ร	-- ฟ ม	-- ฟ ม	ร ท --	ทุ ล ทุ ร	- ร - ร

จากทำนองระนาดทุ้มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในบรรทัดที่ 13 ของเพลงดับคว้นเทียนท่อน 2 รอบสุดท้าย พบว่ามีทำนองเหมือนกับทำนองในช่วงท้ายของเพลงดับคว้นเทียนท่อน 2 เกือบทั้งหมด แตกต่างกันแค่ในห้องสุดท้ายที่มีลักษณะทำนองที่ลงจังหวะในทำยวรรค

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มบรรทัดที่ 1 และช่วงท้ายของเพลงดับคว้นเทียน มีดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

- ทำนองช่วงต้นของเพลงดับคว้นเทียน มีทำนองทั้งหมด 2 ทำนอง แบ่งเป็น ท่อน 1 และ ท่อน 2 พบการแปรทำนองระนาดทุ้ม 2 แบบ โดยแต่ละท่อนจะบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว

- พบการตีล่วงหน้าโดยล้งจังหวะเข้ามาก่อน 1 จด
- พบการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 1 จด
- พบการตีเตะมือซ้ายเตะมือขวา คือ การ ตีสวน 1 จด

2. ทำนองช่วงท้าย

- ทำนองช่วงท้ายของเพลงดับคว้นเทียน มีทำนองเหมือนกันทั้ง 2 ท่อน พบการแปรทำนองระนาดทุ้มทั้งหมด 3 แบบ

- พบการตีล่วงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ 1
- มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง 1 จด

ผลการศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลง ในเพลง เรื่องชุดทำขวัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ทำนองช่วงต้น

1.1 มักพบรูปแบบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน ในวรรคหน้าของทำนองช่วงต้น โดยพบรูปแบบทำนองดังกล่าว ในเพลงนางนาค เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ร่วง และเพลงต้นกราวรำ รวมทั้งหมด 15 จุด

1.2 มักพบรูปแบบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตาม ของทำนองช่วงต้น โดยพบรูปแบบทำนองดังกล่าวในเพลงนางนาค เพลงสังข์เล็ก เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงบ๊าบ่น เพลงคู่บ๊าบ่น เพลงมโนราห์โอด เพลงต้นกราวรำ และเพลงกราวรำ รวมทั้งหมด 23 จุด

1.3 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะในทุกเพลง รวมทั้งหมด 82 จุด

1.4 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าแบบลวงจังหวะเข้ามาก่อนในเพลงนางนาค เพลงมหากาล เพลงมโนราห์โอด และเพลงดับคว้นเทียน รวมทั้งหมด 4 จุด

1.5 พบทำนองที่มีลักษณะการตีโขก โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

1.5.1 ตีโขกมือเดียว พบในเพลงมหาฤกษ์ และเพลงมหากาล รวมทั้งหมด 3 จุด

1.5.2 ตีโขกเป็นคู่ พบในเพลงมหาฤกษ์ และเพลงดอกไม้ไพร รวมทั้งหมด 2 จุด

1.6 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลักจังหวะ ในเพลงมหาฤกษ์ เพลงสังข์เล็ก เพลงดอกไม้ไพร เพลงพัดชา เพลงมโนราห์โอด เพลงต้นกราวรำ และเพลงกราวรำ รวมทั้งหมด 12 จุด

1.7 พบทำนองที่มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน ได้แก่

1.7.1 ทำนองที่มีรูปแบบมือซ้ายตีออกจากมือขวา และมือขวาตีออกจากมือซ้าย พบในเพลงมหากาล รวมทั้งหมด 1 จุด

1.7.2 ทำนองที่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา พบในเพลงมหากาล และเพลงสังข์เล็ก รวมทั้งหมด 3 จุด

1.8 มีการใช้ทำนองที่มีรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ซึ่งมีลักษณะ กระสวนจังหวะ ดังนี้

ตัวอย่างรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง

- x x x	- x x x	- x x x	- x x x
---------	---------	---------	---------

พบในเพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงบ่าบ่น เพลงเคียงบ่าบ่น และเพลงมนราห์โอด รวมทั้งหมด 12 จุด

1.9 ทำนองวรรคหน้าในแต่ละเที่ยวมักมีทำนองเหมือนวรรคหน้าในเที่ยวก่อนหน้า คือ ทำนองวรรคหน้าท่อน 1 เที่ยวแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรคหน้าท่อน 2 เที่ยวกลับของเพลงที่อยู่ก่อนหน้า เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” หรือ “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เที่ยวแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เที่ยวแรก ทำนองวรรคหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนองวรรคหน้า ท่อน 1 เที่ยวกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรคหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” หรือ “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เที่ยวแรกแทน ซึ่งลักษณะดังกล่าวพบในเพลงสังข์เล็ก เพลงบ่าบ่น เพลงคู่บ่าบ่น เพลงเคียงบ่าบ่น เพลงต้นกราวรำ และเพลงกราวรำ

1.10 พบทำนองที่มีลักษณะการฝากทำนอง คือ ลูกตกไม่ได้ลงเสียงเดียวกันกับ ทำนองห้องวงใหญ่เพียง 1 จุด ซึ่งพบในเพลงสังข์เล็ก

1.11 พบทำนองที่มีลักษณะการตีสับมือในวรรคหลัง ในเพลงคู่บ่าบ่นเพลงเพียงเดียว รวมทั้งหมด 3 จุด

2. ทำนองช่วงท้าย

2.1 ทำนองช่วงท้ายในแต่ละท่อน เที้ยวแรกและเที้ยวกลับ มักบรรเลงเหมือนกันทั้ง 2 เที้ยว ยกเว้นในเพลงนางนาค เพลงสังข์เล็ก เพลงต้นกราวรำ เพลงกราวรำ และเพลงดับควีนเทียน

2.2 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะในทำนองช่วงท้ายเกือบทุกเพลง รวมทั้งหมด 35 จุด ยกเว้นในเพลงมโนราห์โอด

2.3 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าแบบลวงจังหวะเข้ามาก่อน เฉพาะในเพลงคู่บ่าบน รวมทั้งหมด 1 จุด

2.4 พบทำนองที่มีลักษณะการตีคู่ เฉพาะในเพลงมหาฤกษ์ รวมทั้งหมด 1 จุด

2.5 พบทำนองที่มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมอยซ้ายตะมอยขวา แบบตีสวนได้แก่

2.5.1 ทำนองที่มีรูปแบบมือซ้ายตีเข้าหามือขวา และมือขวาตีสวนกลับเข้าหามือซ้าย พบเฉพาะในเพลงมหาฤกษ์ รวมทั้งหมด 1 จุด

2.5.2 ทำนองที่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา พบในเพลงมหาชัย และเพลงพัดชา รวมทั้งหมด 3 จุด

2.5.3 ทำนองที่มีรูปแบบมือขวาตีเข้าหามือซ้าย และมือซ้ายตีสวนกลับเข้าหามือขวา แล้วจบที่มือขวาตีเข้าหามือซ้าย พบเฉพาะในเพลงเคียงบ่าบน รวมทั้งหมด 1 จุด

2.6 พบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมอยซ้ายตะมอยขวา แบบตีตาม ในเพลงมหากาล เพลงดอกไม้ไพร เพลงคู่บ่าบน เพลงเคียงบ่าบน เพลงมโนราห์โอด และเพลงกราวรำ รวมทั้งหมด 10 จุด

2.7 พบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมอยซ้ายตะมอยขวา แบบตีสวน ในเพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้อ้อ และเพลงมโนราห์โอด รวมทั้งหมด 6 จุด

2.8 พบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมือซ้ายตะมือขวา โดยมีการตีส่วนและตีตามผสมกัน เฉพาะในเพลงสังข์เล็ก รวมทั้งหมด 1 จุด

2.9 มีการใช้ทำนองที่มีรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ซึ่งมีลักษณะกระสวนจังหวะ ดังนี้

ตัวอย่างรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง

- x x x	- x x x	- x x x	- x x x
---------	---------	---------	---------

พบในเพลงมหากาล เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ไพร เพลงพัดชา เพลงบ่าบ่น เพลงคู่บ่าบ่น เพลงเคียงบ่าบ่น และเพลงดับควันเทียน รวมทั้งหมด 10 จุด

2.10 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลักจังหวะ ในเพลงสังข์เล็ก เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ไพร และเพลงต้นกราวรำ รวมทั้งหมด 5 จุด

2.11 พบทำนองที่มีลักษณะการตีโขกเป็นคู่ ในเพลงสังข์เล็ก และเพลงคู่บ่าบ่น รวมทั้งหมด 3 จุด

2.12 พบทำนองที่มีลักษณะการตีถ่าง เฉพาะในเพลงดอกไม้ไพร รวมทั้งหมด 1 จุด

2.13 พบทำนองที่มีลักษณะการตีแบบเดินซ้าย คือ ใช้มือซ้ายเดินทำนองเป็นหลัก โดยพบเฉพาะในเพลงกราวรำ รวมทั้งหมด 2 จุด

2.3 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มที่พบว่ามีการทำนองซ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

ผู้วิจัยได้จำแนกรูปแบบทำนองซ้องวงใหญ่ที่มีการบรรเลงซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแปรทำนองระนาดทุ้ม สามารถจำแนกรูปแบบทำนองซ้องวงใหญ่ได้ ดังนี้

2.3.1 ทำนองซ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 1

--- X	-- X X	--- X	-- X X
--- X	- X --	--- X	- X --

จากรูปแบบทำนองซ้องวงใหญ่ข้างต้น เป็นรูปแบบทำนองที่มีลักษณะเป็นลูกเต๋า พบทำนองซ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

1) ทำนองซ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (ลูกตกเสียง ลา)

--- ซ	-- ล ล	--- ท	-- ล ล
--- ซ	- ล --	--- ท	- ล --

จากทำนองซ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และ ท่อน 2 ของเพลงมหาฤกษ์, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงสังข์เล็ก, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 7 ท่อน 1 และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 9 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงต้นกราวรำ จากทำนองข้างต้น มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ ของเพลงมหาฤกษ์

- รี่ - ท	--- รี่	- ท --	- ล --
-- ซ -	- ล --	ซ -- ล	- ม --

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ของเพลงมหาฤกษ์

ดํ ฟี่ --	ดํ ฟี่ --	ดํ ฟี่ --	- ล --
-- ดํ ล	-- ดํ ล	-- ดํ ล	- ม --

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงสังข์เล็ก

- ท - -	- ท - -	- ท - -	- ล - -
ทุ - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ทุ ร	- ล - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 7 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด

ร - ล -	- ร ม ฟ	- ฟ ช -	- ล - -
- ร - ร	ล - - -	ม - - ล	- ล - -

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 9 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด

- ท - -	- รื - ท	- - - รื	- ท - -
ช - - ล	- - ช -	- ล - -	ช - - ล

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ และท่อน 2 ของเพลงต้นกราวรำ

- - ร ร -	ล ร - -	ล ร - -	ม ฟ ช ล
- - - ร	- - ล ร	- - ล ร	- - - ล

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 2 (ลูกตกเสียง ที่)

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ที่มีลูกตกเสียง ที่ 2 ทำนอง ได้แก่

2.1)

- - - ล	- - ท ท	- - - รื	- - ท ท
- - - ล	- ทุ - -	- - - ร	- ทุ - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ ของเพลงมหากาล

2.2)

- - ท ล	- - ท ท	- - ท คื	- - ท ท
- - - ล	- ทุ - -	- - - ค	- ทุ - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 รอบกลับต้น ของเพลงต้นกราวรำ และห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวที่ 1 และบรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เที้ยวกลับ ของเพลงกราวรำ

จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ ของเพลงมหากาล

- ๗ - -	ร ๗ - -	ร ๗ - -	- ท - -
- - ร ๗	- - ร ๗	- - ร ๗	- - - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 รอบกลับต้น ของเพลงต้นกราวรำ และห้องที่ 1 - 4 บรรทัด ที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวที่ 1 ของเพลงกราวรำ

- ม - -	- - ด -	- ล - -	- - - ท
- - - -	ล - - ท	- - ฟ ม	ร ๗ - ๗

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เที้ยวกลับ ของเพลงกราวรำ

ท ท - -	- ท - ท	- - - ท	- - - -
- - ม ๗	- ๗ - -	ร ๗ - ๗	- ๗ - -

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 3 (ลูกตกเสียง ฟา)

- - - ม	- - ฟ ฟ	- - - ล	- - ฟ ฟ
- - - ม	- ฟ - -	- - - ล	- ฟ - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ , ห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 1 และ 3 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก และห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงดับคว้นเทียน จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก

ล ริ - -	- ฟิ - ริ	- - ล -	- ฟิ - -
- - ล ฟ	- ฟ - -	ล ฟ - ฟ	- ฟ - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก

ริ - ล -	ริ - ล -	ริ - ล -	- ฟิ - -
- ฟ - ฟ	- ฟ - ฟ	- ฟ - ฟ	- ฟ - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงดับคว้นเทียน

ล ริ - -	ล ริ - -	ล ริ - -	- ฟิ - -
- - ล ฟ	- - ล ฟ	- - ล ฟ	- ฟ - -

4) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 4 (ลูกตกเสียง เร)

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ที่มีลูกตกเสียง เร 2 ทำนอง ได้แก่

4.1)

- - - ท	- - ริ ริ	- - - ม	- - ริ ริ
- - - ฟ	- ริ - -	- - - ม	- ริ - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงสังข์เล็ก

4.2)

- - ริ ค	- - ริ ริ	- - ริ ม	- - ริ ริ
- - - ค	- ริ - -	- - - ม	- ริ - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงเคียงบ้าน และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย

จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงสังข์เล็ก

ร ทุ --	ร ทุ --	ร ทุ --	- ร --
--- รุ	--- รุ	--- รุ	- รุ --

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย

- ทุ --	-- ม -	- ทุ - ม	----
----	- ด - ร	-- ด -	- ร --

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงเคียงบ้าน

- ม --	- ม --	- ร - ม	--- ร
ม - ม ทุ	-- ทุ ม	- ร --	ทุ ม - ร

5) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 5 (ลูกตกเสียง ซอล)

--- ม	-- ทุ ทุ	--- ล	-- ทุ ทุ
--- ทุ	- ทุ --	--- ลุ	- ทุ --

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มักกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 และท่อน 2 และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร

จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1

-- ทุ ม	-- ทุ ทุ	-- ทุ ล	-- ทุ ทุ
----	- ทุ --	--- ลุ	- ทุ --

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2

ทุ ม --	ทุ ม --	ทุ ม --	- ทุ --
--- ทุ	--- ทุ	--- ทุ	- ทุ --

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ

ช ม - -	ช ม - -	ช ม - -	- ช - -
- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- ชุ - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 รอบกลับต้น และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร

ช ม - -	ช ม - -	ช ม - -	- ช - -
- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- - มุ ชุ	- ชุ - ชุ

6) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 6 (ลูกตกเสียง มี)

- - - ร	- - ม ม	- - ม ฟ	- - ม ม
- - - รุ	- ม - -	- - - ฟุ	- มุ - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดั่งกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงต้นกราวรำ และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงกราวรำ จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด

ฟ ล - -	- - - มุ	- ล - -	- มุ - -
- - - -	ฟ ม - -	- - ฟ ม	- - - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงต้นกราวรำ

- ฟ - -	- มุ - ฟ	- - - มุ	- - - -
ฟ - ล ฟ	- ม - -	ฟ ล - ม	- ม - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงกราวรำ

- ล - -	- - ฟ -	- ล - -	- - ฟ -
- - - -	ร - - ม	- - - -	ร - - ม

2.3.2 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 2

- - - x	- x - x	- - - -	- - - x
- - - -	- - - x	- - - x	- - - -

จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ข้างต้น เป็นรูปแบบทำนองที่มีลักษณะเป็นลูกโยน พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (ลูกตกเสียง มี)

- - - ฟ	- ม - ม	- - - -	- - - ม
- - - -	- - - ล	- - - ม	- - - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 รอบกลับต้นของเพลงมหากาล, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงสังข์เล็ก และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงต้นกราวรำ จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 รอบกลับต้น ของเพลงมหากาล และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงสังข์เล็ก

ฟ ล - -	- - - -	ฟ ล - -	- - - ม
- - - -	ฟ ม - ม	- - - -	ฟ ม - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงต้นกราวรำ

- - - ฟ	- - - ม	- ฟ - -	- ม - -
- - ฟ -	ล ฟ - ม	- - ล ฟ	- ม - ม

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 2 (ลูกตกเสียง ซอล)

--- ล	- ฆ - ฆ	----	--- ฆ
----	--- ด	--- ฆ	----

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 และท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ร่วง, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงพัดชา, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงบ้าน, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงคู่บ้านจากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร

ดิด - ฆ -	-- ร ม	ฟ ฆ - ล	----
- ด ฆ ด	- ด --	-- ฟ -	- ฆ --

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงดอกไม้ร่วง

ฆ ม --	ฆ ม --	ฆ ม --	- ฆ --
-- มุ ฆ	-- มุ ฆ	-- มุ ฆ	- ฆ --

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ร่วง

ท ร --	ท ร --	ท ร --	- ฆ --
-- มุ ฆ	-- มุ ฆ	-- มุ ฆ	- ฆ --

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงดอกไม้ร่วง และ ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงพัดชา

ฆ ร --	- ฆ --	- ท --	- ฆ --
-- มุ ฆ	- ฆ - ฆ	-- ท ร	- ฆ --

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ ของเพลงบ้าน

- ฟ - -	- - - ด	ร ม ฟ -	- ช - -
- - ม ร	ด ช - -	- - - ช	- ช - -

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบที่ 1 ของเพลงบ้าน

- ฟ - -	- - - ด	ร ม ฟ -	- ช - -
- - ม ร	ด ช - -	- - - ช	- ช - ช

ทำนองที่ 7 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงบ้าน และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงคู่บ้าน

- ล - -	- ช - ด	- - - ช	- - - -
ล - ด ล	- ช - -	ด ล - ช	- ช - -

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 3 (ลูกตกเสียง ลา)

- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล
- - - -	- - - ร	- - - ล	- - - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มักกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงคู่บ้าน และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 และท่อน 2 เทียบที่ 1 ของเพลงเคียงบ้าน จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบที่ 1 ของเพลงคู่บ้าน

ท ท - -	- ท - -	- ท - -	- ล - -
- - ท ร	- - ท ร	- - ท ร	- ล - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงคู่บ้าน และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงเคียงบ้าน

- ร - ทุ	- - - ร	- ทุ - -	- ล - -
- - ทุ -	- ล - -	ทุ - - ล	- ม - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบที่ 1 ของเพลงเคียงบ้าน

- - - ท	- - - ล	- ท - -	- ล - -
- - ท -	ร ทุ - ล	- - ร ทุ	- ล - -

4) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 4 (ลูกตกเสียง เร)

- - - ม	- ร - ร	- - - -	- - - ร
- - - -	- - - ทุ	- - - ร	- - - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น ของเพลงเคียงบ้าน จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น ของเพลงเคียงบ้าน

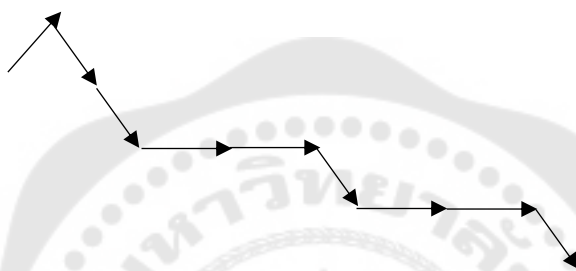
- ทุ - -	ด ร - -	- ทุ - ทุ	ด ร - -
- - ล ทุ	- ทุ - ทุ	- - ล -	- ร - -

2.3.3 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 3

- x - x	- x - -	x x - -	x x - x
- x - x	- x - x	- - - x	- - - x

จากรูปแบบข้างต้น ขอแบ่งรูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองจากรูปแบบจังหวะข้างต้น ออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 1

ภาพประกอบ 3 การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 1

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

1.1) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (ลูกตกเสียง ฟา)

- รื - ม	- รื - -	ท ท - -	ล ล - ฟ
- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ฟ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์ ของเพลงนางนาคจากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงนางนาค

- ม - -	ฟ ม - -	ร ทุ - -	- ฟ - -
- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ฟ	- ฟ - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์

- - ม ม -	ฟ ม - -	ร ทุ - -	- ฟ - -
- - - ม	- - ร ทุ	- - ล ฟ	- ฟ - -

1.2) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 2 (ลูกตกเสียง ซอล)

- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดั่งกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 8 ท่อน 1 และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 5 และ 8 ท่อน 2 ของเพลงมหาชัย, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 และ 2 ของเพลงดอกไม้ร่วง, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ และท่อน 2 ของเพลงพัดชา, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงบำปน, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 และ 5 ท่อน 1 และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 2 ของเพลงมนโรรหิโอด, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 และ 3 ท่อน 1 ของเพลงต้นกราวรำ, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 และ 3 ท่อน 1 ของเพลงกราวรำ และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 5 และ 9 ท่อน 1 ของเพลงดัดบัววันเทียน จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 8 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงมนโรรหิโอด และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับของเพลงกราวรำ

- ม - -	ซ ม - -	ร ทุ - -	- ซ - -
- - ร ม	- - ร ทุ	- - ล ซ	- ทุ - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 5 ท่อน 2 ของเพลงมหาชัย

- ร - -	ล- ล -	- ร - -	ซ- ซ -
- - ร -	- ล - ล	- - ร -	- ซ - ซ

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 8 ท่อน 2 ของเพลงมหาชัย

ทุ - ร ซ	- - - ท	- - ร ทุ	- - - -
- ทุ - -	ร ทุ - ทุ	- ร - -	ล ซ - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไฟ

- ฅ - -	- ร - -	- ล - -	- ร - -
- - ทุ ร	- - ทุ ล	- - ฅ ร	- - ร ฅ

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ร่วง

- ท - ท	- ท - -	- ร - ร	- - - -
- ม - -	ทุ ร - ทุ	- - ทุ -	- ฅ - -

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ร่วง

- ท - -	- ม - -	- ทุ - -	- ฅ - -
ทุ - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ล ฅ	- ฅ - -

ทำนองที่ 7 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงพัดชา และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงบ้าน

- ล - -	- ม - -	- ทุ - -	- ฅ - -
- - ฅ ม	- - ร ทุ	- - ล ฅ	- ฅ - -

ทำนองที่ 8 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด

- ท - -	- ม - -	- ท - -	- ท - -
- - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ทุ ร	- - ร ฅ

ทำนองที่ 9 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด

ท ร - -	- ม - -	ร ทุ - -	- ฅ - -
- - ทุ ร	- - ร ทุ	- - ล ฅ	- ฅ - -

ทำนองที่ 10 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงต้นกราวรำ

- - ฟ ม	- - - ทุ	- - ร ทุ	- - - ฅ
- - - -	ร ทุ - -	ล ทุ - -	ล ฅ - ฅ

ทำนองที่ 11 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงต้นกราวรำ

- - - ม	- - - ท	- - ร ทุ	- - - ฅ
- - - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -	ล ฅ - ฅ

ทำนองที่ 12 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงกราวรำ

- - ฟ ม	- - - -	ร ทุ - -	- ฅ - -
- - - -	ร ทุ - ทุ	- - ล ฅ	- ฅ - -

ทำนองที่ 13 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงกราวรา

- ช - ช	- - - ท	- ร - ร	- - - -
ท - ร -	ร ท - ท	- - ท -	- ช - -

ทำนองที่ 14 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงดัดวันเทียน

- - ช -	ล ช - -	- ร ม -	- ช - -
- - - ช	- - ม ร	ท - - ช	- ช - -

ทำนองที่ 15 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 9 ท่อน 1 ของเพลงดัดวันเทียน

ร ท - -	- ช - -	- ร ม -	- ช - -
- - ล ช	- - ม ร	ท - - ช	- ช - -

1.3) ทำนองห้องวงใหญ่ ทำนองที่ 3 (ลูกตกเสียง มี)

- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

จากทำนองห้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 และ 3
ท่อน 2 ของเพลงมหากาล จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 และ 3 ท่อน 2 ของเพลงมหากาล

ท ร - -	- ม - ร	- - - -	- ม - -
- - - ม	- - ท -	ท ล ช ม	- - - -

ทำนองที่ 2

ร ท - -	- ช - -	ท ล - -	- ม - -
- - ล ช	- ช - ล	- - ช ม	- ม - -

1.4) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 4 (ลูกตกเสียง เร)

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ที่มีลูกตกเสียง เร 2 ทำนอง ได้แก่

1.4.1)

- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
- ล - ทุ	- ล - ฟู	- - - ม	- - - ร

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงมนราห์โอด, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 และ 3 ท่อน 2 ของเพลงต้นกรวาวรำ และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 และ 3 ท่อน 2 ของเพลงกรวาวรำ

1.4.2)

- - ซ ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
- - - ล	- ซ - ฟู	- - - ม	- - - ร

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงคู่บ้าน

จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์

ร ทุ - -	- ฟ - -	ล - - -	- ร - -
- - ล ฟู	- ฟู - ล	- ฟ ม ร	- ร - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงคู่บ้าน

ม - - ด	- - - ล	- - - ฟ	- - - -
- ร ด -	ล ซ ฟ -	ซ ฟ ด -	ม ร - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงมนราห์โอด

- - ท ล	- - ล ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร
ซ ล - -	ซ ล - -	ซ ล - -	ซ ล - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ของเพลงต้นกราวรำ

-- รื ท	--- ฟ	-- ล ฟ	----
----	ล ฟ – ฟ	- ลุ --	ม ร --

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงต้นกราวรำ

-- ทท -	รื ท --	ล ฟ --	- ร --
--- ท	-- ล ฟ	-- ม ร	- ลุ --

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ของเพลงกราวรำ

-- ท -	รื ท --	ล ฟ --	- รื --
--- ท	-- ล ฟ	-- ม ร	- ร --

ทำนองที่ 7 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงกราวรำ

- รื – ล	--- ล	- ฟ - ม	----
-- ล -	- ฟ --	ฟ - ม -	- ร --

1.5) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 5 (ลูกตกเสียง ฟา)

- คื – รื	- คื --	ล ล --	ซ ซ – ฟ
- ค – ร	- ค - ลุ	--- ซุ	--- ฟุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มักกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงคู่บ้าน, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงเคียงบ้าน และห้องที่ 5 – 8 บรรทัด ที่ 6 และ 10 ท่อน 1 ของเพลงดับคว้นเทียน จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงคู่บ้าน

ม ร --	- ล --	ด ลุ --	- ฟ --
-- ค ลุ	- ลุ --	-- ซุ ฟ	- ฟุ --

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงเคียงบ้าน

ฟ รื --	- ล – ล	คื ล --	- ฟ --
-- คื ล	- ม --	-- ซ ฟ	- ค --

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ของเพลงดัดบัววันเทียน

- ล - -	- ร - -	ด ล - -	- ฟ - -
- - ล ด	- - ด ล	- - ชุ ฟ	- ฟ - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ของเพลงดัดบัววันเทียน

ด ล - -	- ร - -	ล ด - -	- ฟ - -
- - ล ด	- - ด ล	- - ล ด	- ฟ - -

1.6) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 5 (ลูกตกเสียง ลา)

- - ร ม	- ร - -	ด ด - -	ท ท - ล
- - - ม	- ร - ด	- - - ทุ	- - - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 6 ท่อน 2 ของเพลงบ่าบ่น จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 6 ท่อน 2 ของเพลงบ่าบ่น

- ช - ม	- - - ด	- - - ทุ	- - - -
- - ด -	ร ด - -	ทุ ล ช -	- ล - -

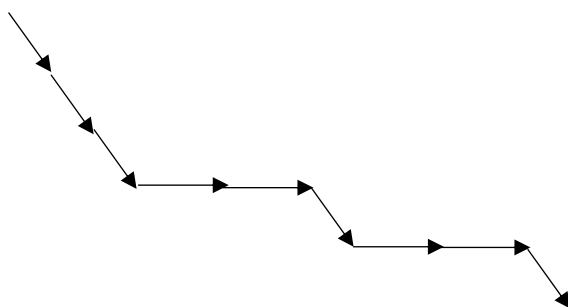
1.7) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 5 (ลูกตกเสียง ที)

- ม - ม	- ม - -	ม ม - -	ร ร - ทุ
- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย

- ล - -	ท ล - -	ช ม - -	- ท - -
- - ช ล	- - ช ม	- - ร ทุ	- ทุ - -

2) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 2

ภาพประกอบ 4 การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 2

พบทำนองซ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

2.1) ทำนองซ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (ลูกตกเสียง ที)

- รื - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท
- ร - ทุ	- ลุ - ซ	- - - ลุ	- - - ทุ

จากทำนองซ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงนางนาค, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 และ 4 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ร่วง, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 6 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงต้นกราวรำ, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงกราวรำ, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 และ 9 ท่อน 1 ของเพลงดับควันเทียน จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงนางนาค

- มื - -	- ท - -	ล ซ - -	- ท - -
- - รื ท	- - ล ซ	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์

รื มื - -	- ท - -	ล ซ - -	- ท - -
- - รื ท	- - ล ซ	- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล

- ม - -	- ทุ - -	ซ ซ - -	ซ ม - -
- - ร ทุ	- - ล ทุ	- - ทุ ร	- - ร ทุ

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล

- - ทุ -	ร ทุ - -	ร ซ - -	ซ ม - -
- - - ทุ	- - ล ซ	- - ทุ ร	- - ร ทุ

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ร่วง

- - ร ม	- - ม ซ	- - ซ ล	- - ล ท
ทุ - - -	ร - - -	ม - - -	ซ - - -

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 6 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด

ร ม - -	- ทุ - -	- ซ - ล	- - - -
- - ร ทุ	- - ล ทุ	- ซ - ล	- ทุ - -

ทำนองที่ 7 ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงต้นกราวรำ

ร - - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- - - ท
- ร - -	ม ร - -	ฟ ม - -	ซ ฟ - -

เมื่อบรรเลงต่อเนื่องจนจบประโยคจะได้ทำนอง ดังนี้

ร - - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- - - ท	- - ร ทุ	- - - ซ
- ร - -	ม ร - -	ฟ ม - -	ซ ฟ - -	ม ร - -	ร ทุ - ทุ	- ทุ - -	ล ทุ - ทุ

ทำนองที่ 8 ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงกราวรำ

- ม - -	- ท - -	- ซ - -	- ท - -
- - ร ทุ	- - ล ซ	- - ฟ ม	ร ทุ - -

ทำนองที่ 9 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงดัดบัววันเทียน

- - ทุ -	ร ทุ - -	- - ม -	ซ ม - -
- - - ทุ	- - ล ทุ	- - - ม	- - ร ทุ

ทำนองที่ 10 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 9 ท่อน 1 ของเพลงดัดบัววันเทียน

- ม - -	- ท - -	- - - ม	- - - -
- - ร ทุ	- - ล ซ	- ร - -	ร ทุ - -

2.2) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 2 (ลูกตกเสียง ลา)

- ดํ - ลุ	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล
- ด - ลุ	- ซุ - ฟ	- - - ซ	- - - ลุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว เป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงคู่บ้าน, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1, 2 และ 3 ท่อน 2 ของเพลงเคียงบ้าน และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 และ 8 และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 6 และ 10 ท่อน 1 ของเพลงดัดวันเทียน จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงคู่บ้าน

- - - ร	- - - ลุ	- - - ฟ	- - - ร	- - - ล
- - - -	ด ลุ - -	ซุ ฟ - -	ร ด - -	ด ลุ - ลุ

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ของเพลงเคียงบ้าน

- ร - -	- ลุ - -	- ฟ - -	- ร - -
- - ด ลุ	- - ซุ ฟ	- - ลุ ด	- - ด ลุ

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงเคียงบ้าน

- - - ร	ม ฟ - -	- ร ม ฟ	ซ ล - -
- ด - -	- - - ด	- - - -	- - - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงเคียงบ้าน

ลล - ดํ	รํ ฟ - -	- ซ ล ดํ	- - - -
- ล - -	- ฟ - ฟ	- - - -	- ล - -

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงดัดวันเทียน

- ล - -	- ล - -	- ฟ - -	- ร - -
ลุ - ลุ ด	- - ด ฟ	- - ม ร	- - ด ลุ

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ของเพลงดัดวันเทียน

- ล - -	- ดํ - -	- ฟ - -	- ดํ - -
ลุ - ลุ ด	- - ด ฟ	- - ฟ ด	- - ด ลุ

ทำนองที่ 7 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 8 ท่อน 1 ของเพลงดัดบัววันเทียน

- ล --	- ฟ --	- ร --	- ล --
-- ซ ฟ	-- ล ด	-- ด ล	- ม --

ทำนองที่ 8 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 10 ท่อน 1 ของเพลงดัดบัววันเทียน

- ล --	- ฟ --	- ล --	- ล --
ล - ล ด	- ฟ - ฟ	-- ล ด	- ล --

2.3) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 3 (ลูกตกเสียง มี)

- ม - ม	- ร --	ด ด --	ร ร - ม
- ซ - ม	- ร - ด	--- ร	--- ม

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดัดกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย

ม ---	ล ด --	- ร ม ซ	----
- ม - ซ	- ด - ด	----	- ม --

2.4) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 4 (ลูกตกเสียง ฟา)

- ล - ฟ	- ม --	ร ร --	ม ม - ฟ
- ล - ฟ	- ม - ร	--- ม	--- ฟ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดัดกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงต้นกราวรำ, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงกราวรำ จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงต้นกราวรำ

- ฟ --	- ฟ --	- ร --	- ท --
-- ฟ ล	-- ล ร	-- ด ท	-- ล ฟ

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงกราวรา

- มี่ - -	รึ มี่ - -	- รึ - -	- ฟี่ - -
- - รึ ท	- - - รึ	- - ดี่ ท	ล ฟ - ฟ

2.3.4 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 4

- - X -	- X - -	- X - X	- - - X
- - - XX	- - - X	- - - X	- - - X

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

- - ฟ -	- ม - -	- ร - ร	- - - ท
- - - มร	- - - รุ	- - - ลุ	- - - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว เป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงสังข์เล็ก และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอดจากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล

- - ร ม	- - ร ช	- - - -	- ท - -
ร ทุ - -	ร ทุ - -	ฟ ม ร ทุ	- ทุ - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงสังข์เล็ก

- ม - -	ม ช - -	ช ม - -	- ท - -
- - ร ทุ	- - ม ร	- - ร ทุ	- ทุ - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ ของเพลงสังข์เล็ก

- ฟ - -	- รึ - -	ฟ ม - -	- ท - -
- - ม ร	- ร - ม	- - ร ทุ	- ทุ - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด

- ท - -	- ท - -	- ช - -	- ม - -
ทุ - ทุ ร	- - ร ช	- - ฟ ม	- - ร ทุ

2.3.5 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 5

- X - -	X X - X	- X - X	- X - X
- X - -	X X - X	- X - X	- X - X

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (บันไดเสียง ซอล ลูกตกเสียง ลา)

- ซ - -	ล ท - ริ	- ม - ริ	- ท - ล
- ซ - -	ล ท - ร	- ม - ร	- ท - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้นับว่าเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงมหาฤกษ์, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 และ 4 ท่อน 1 และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงพัดชา, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงบ้าย่น จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงมหาฤกษ์

ซ ม - -	- ท - -	ม ร - -	- ล - -
- - ร ท	- ท - ร	- - ท ล	- ล - ท

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงพัดชา

- ม - -	พิ ม - -	ริ ท - -	- ริ - -
- - ริ ม	- - ริ ท	- - ล ซ	- - ท ล

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงพัดชา

- ริ - -	- ริ - -	- ด - -	- ท - -
ร - ล ร	- - ซ ด	- - ฟ ท	- - ม ล

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงพัดชา

- - ล ริ	- - ท ริ	- - ด ม	- - - -
ล ซ - -	ท ล - -	ด ท - -	ริ ด ท ล

จากทำนองระนาดทุ้มนี้นับว่าเป็นทำนองที่ต่อเนื่องมาจากทำนองในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงพัดชา ซึ่งควรบรรเลงต่อเนื่องเป็นจำนวนเดียวกัน ดังนี้

รร-ม ฟ	-- ม ช	-- ฟ ล	-- ช ท	-- ล ร	-- ท ร	-- ด ม	----
- ร --	ม ร --	ฟ ม --	ช ฟ --	ล ช --	ท ล --	ด ท --	ร ด ท ล

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงบ้าย่น

-- ม ร	--- ด	--- ทุ	--- ล
ร ---	ช ด --	ฟ ทุ --	ม ล --

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (บันไดเสียง โด ลูกตกเสียง ลา)

- ช --	ล ท - ด	- ม ร ด	- ท - ล
- ช --	- ทุ - ด	- ม ร ด	- ทุ - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่ว่าเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 และ 4 ท่อน 1 ของเพลงคู่บ้าย่น, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงเคียงบ้าย่น, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงคู่บ้าย่น

-- ม ร	-- ร ด	-- ด ท	-- ท ล
ล ร --	ช ด --	ฟ ทุ --	ม ล --

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงคู่บ้าย่น

- ร - ร	- ด --	- ท - ท	- ล --
- ร --	ช ด - ด	- ทุ --	ม ล - ล

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงเคียงบ้าย่น

ท -- ม	-- ร -	- ด --	ท -- ล
- ล ช -	ร ด - ด	ท - ท ล	- ล ช -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด

ท ล - -	- ม - ท	- - - ร	- - - -
- - ช ม	- - ร ทุ	- ร - -	ทุ ล - -

2.3.6 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 6

- x - x	- - x x	- x - x	- x - x
- x - x	- - - x	- x - x	- x - x

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (ลูกตกเสียง ซอล)

- ร - ช	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ช
- ล - ช	- - ล ทุ	- ร - ทุ	- ล - ช

จากทำนองฆ้องวงใหญ่มดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร จากทำนองดังกล่าวมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบกลับ และท่อน 2 เทียบที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร

ช ม - -	- ท - -	ร ทุ - -	- ช - -
- - ร ทุ	- ทุ - ร	- - ล ช	- ช - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียบกลับ ของเพลงดอกไม้ไพร และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงดอกไม้ไพร

ม - ช ม	- - - ทุ	- - ล -	- ช - -
- ม - -	ร ทุ - -	ล ช - ช	- ช - -

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 2 (ลูกตกเสียง ฟา)

- ด - ฟ	- - ช ล	- ด - ล	- ช - ฟ
- ช - ฟ	- - ช ล	- ด - ล	- ช - ฟ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร, ห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร จากทำนองดังกล่าว มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร

ม ร - ฟ	ซ ล - ล	- ด ร ฟ	- ฟ - -
- - ด -	- ล - -	ล - - -	- ฟ - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไพร

- ร - -	ม ร - -	ด ล - -	- ฟ - -
- - ด ร	- - ด ล	- - ซ ฟ	- ด - -

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 3 (ลูกตกเสียง โด)

- ซ - ด	- - ร ม	- ม ม ม	- ร - ด
- ร - ด	- - - ม	- ล ซ ม	- ร - ด

จากทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงบ่าบ่น, ห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 2 และ 4 ท่อน 1 ของเพลงคู่บ่าบ่น, ห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 2 และ 4 ท่อน 1 ของเพลงเคียงบ่าบ่น จากทำนองดังกล่าว มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงบ่าบ่น

- ด - -	- ม - -	ซ - - -	- ด - -
ซ - ท ล	ซ ม - ซ	- ม ร ด	- ด - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 - 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงคู่บ่าบ่น

ด ล - -	- ม - -	ซ ม - -	- ด - -
- - ซ ม	- ม - ซ	- - ร ด	- ด - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงคู่บ้าน

- ล - -	ดํ ี ล - -	ซ ม - -	- ดํ - -
- - ซ ล	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงเคียงบ้าน

- ล - -	ท ล - -	- ม - -	- ดํ - -
- - ซ ล	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงเคียงบ้าน

- มํ - -	- มํ - ซ	- ซ - -	- ด - -
- - ซ ม	- ม - -	ม - - ด	- - - -

2.3.7 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 7

- - - -	- x - x	- - x x	- x - x
- - x -	- - - -	- x - -	- x - x

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

- - - -	- ท - ท	- - ซ ซ	- ล - ท
- - - ท	- - - -	- ซ - -	- ล - ท

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าว เป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงนางนาค, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงพัดชา, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 และ 5 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด จากทำนองข้างต้น มีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 อยู่ในบรรทัดที่ 3 ท่อน 1 เทียบที่ 1 ของเพลงนางนาค

- - - -	- - - ท	- - - ซ	- - ล ท
- - - ท	- - - -	ฟ ม ร -	ร ซ - ท

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 อยู่ในบรรทัดที่ 3 ท่อน 1 เทียบกลับ ของเพลงนางนาค

--- ท	--- ท	- ท - ท	----
-- ทุ -	ม ทุ - ทุ	-- ทุ ร	- ท --

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์

-- ทุ ทุ -	ร ม - ซ	--- ล	ทุ ร --
--- ทุ	--- ซ	- ซ --	--- ทุ

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงพัชชา

- ร --	- ร --	ร ---	ท - ร -
-- ล ล	-- ท ท	- ซ --	- ล - ท

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด

-- ซ ม	--- ท	-- ซ ม	--- ท
----	ร ทุ --	ร ซ --	ร ทุ - ทุ

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 ท่อน 1 ของเพลงมโนราห์โอด

- ม --	- ทุ --	- ซ --	- ม --
-- ร ทุ	-- ล ซ	-- ทุ ร	-- ร ทุ

2.3.8 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 8

- x - x	- x - x	-- x x	- x - x
- x - x	- x - x	- x --	- x - x

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

- ล - ท	- ล - ฟ	-- ม ม	- ฟ - ล
- ล - ทุ	- ล - ฟ	- ม --	- ฟ - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าว เป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงนางนาค, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงมหาฤกษ์ จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงนางนาค

-- ซ ล	ท – ม ฟ	ซ ล – ท	----
ม ฟ --	- ร --	-- ซ -	- ล --

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 เที้ยวที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์

-- ซ ล	ท – ม ฟ	ซ ล – ท	----
ม ฟ --	- ร --	-- ซ -	- ล --

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 เที้ยวกลับ ของเพลงมหาฤกษ์

--- ท	-- ท ริ	-- ท -	- ล --
ล ท --	ล ฟ --	--- ล	- ม --

พบว่าทำนองดังกล่าวเป็นทำนองที่เป็นสำนวนต่อเนื่องมาจากทำนองระนาดทุ้มก่อนหน้า
ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ ของเพลงมหาฤกษ์ เมื่อนำสำนวนมารวมกัน
จะได้ทำนองดังนี้

ทำนองในห้องที่ 5 – 8 ของบรรทัดที่ 1

ทำนองในห้องที่ 1 – 4 ของบรรทัดที่ 2

ฟ ล --	--- ท	--- ริ	--- ม	--- ท	-- ท ริ	-- ท -	- ล --
-- ฟ ม	ร ท --	ท ร --	ฟ ม --	ล ท --	ล ฟ --	--- ล	- ม --

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 อยู่ในบรรทัดที่ 3 ท่อน 1 รอบกลับต้น ของเพลงมหาฤกษ์

ริ ท --	- ฟ --	ม ริ --	- ล --
-- ล ฟ	- ฟ - ริ	-- ท ล	- ม --

2.3.9 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 9

--(XX)	-X--	-X--	X--X
--X-	---X	-X--	-XX-X

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

--(มฟ)	-ล--	-ล--	ฟ--ท
--ร-	---ม	-ร--	-มร-ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าว เป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 และในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 และ 7 ท่อน 2 ของเพลงมหากาล จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 ของบรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล

-ล--	-ล--	-ล--	-ล--
--ฟฟ	--มม	--รร	--ทุทุ

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 และ 7 ท่อน 2 ของเพลงมหากาล

รืท--	ทล--	ฟม--	-ท--
--ลฟ	--ฟม	--รทุ	-ทุ--

2.3.10 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 10

- x x -	x x - -	- - - -	x x - x
- - - x	- - x x	- x - x	- x - x

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

- ฟ ล -	ฟ ม - -	- - - -	ม ร - ม
- - - ม	- - ร ทุ	- ล - ทุ	- ล - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดั่งกล่าวเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 และท่อน 2 ของเพลงนางนาค, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียวกลับ และท่อน 2 ของเพลงมหาฤกษ์, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2, 4, 6 และ 8 ท่อน 2 ของเพลงมหากาล จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงนางนาค

ฟ ล - -	- ท - -	- - ร ฟ	- - - -
- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	ล ทุ - -	- ม - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 2 ของเพลงนางนาค

ท ล - -	- ท - -	ร ม - ฟ	- - - -
- - ฟ ม	ร ทุ - ทุ	- - ร -	- ม - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียวกลับ และท่อน 2 เทียวที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์

ฟ ล - -	- - - ท	- - - ร	- - - ม
- - ฟ ม	ร ทุ - -	ทุ ร - -	ฟ ม - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เทียวกลับ และท่อน 1 รอบกลับต้น ของเพลงมหาฤกษ์

- ล - -	ล ท - -	ท ร - -	ร ม - -
ฟ - ม ฟ	- ทุ - ล	- ร - ท	- ม - ม

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 และ 4 ท่อน 2 ของเพลงมหากาล

ทุ - ร ทุ	- - ร ทุ	- - ร ฟ	- - - -
- ทุ - -	ล ทุ - -	ล ทุ - -	- ม - -

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 6 และ 8 ท่อน 2 ของเพลงมหากาล

- ล - -	- ม - -	- ฟ - -	- ล - -
- - ฟ ม	- - ร ท	- - ม ร	- - ฟ ม

2.3.11 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 11

- x - -	x x - -	- - - x	- - x x
- - x x	- - x x	- x - -	- x - -

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดัดแปลงเป็นทำนองที่พบในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ และท่อน 2 ของเพลงนางนาค, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์, ห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1, 2 และ 3 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวกลับ ของเพลงนางนาค

- - - ทุ	- - ทุ ร	- - ร ม	- - ม ฟ
ฟ ล - -	ฟ ล - -	ล ทุ - -	ทุ ร - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 ท่อน 2 ของเพลงนางนาค

- - ล ทุ	- - ล ร	- - ล -	- ฟ - -
- ฟ - -	ล ฟ - -	ล ฟ - ฟ	- ฟ - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เที้ยวที่ 1 ของเพลงมหาฤกษ์

- - - ล	- - - ร	- - - ท	- - - ฟ
ฟ ล - -	ล ร - -	ล ท - -	ล ฟ - -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงสังข์เล็ก

- ล - -	ล ฟ - -	ล รี่ - -	- ฟี่ - -
- - ม ฟ	- - ม ร	- - ล ฟ	- ฟ - -

ทำนองที่ 5 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก

- ท - -	- ฟ - -	- รี่ - -	- ท - -
- - ล ฟ	- - ม ร	- - ฟ ล	- - ล ฟ

ทำนองที่ 6 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 1 ท่อน 2 เที้ยวกลับ ของเพลงสังข์เล็ก

ล ท - -	- ฟ - -	- รี่ - -	- ท - -
- - ล ฟ	- - ม ร	- - ฟ ล	- - ล ฟ

ทำนองที่ 7 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก

ลล - ท	ดี่ รี่ - -	- ท ดี่ รี่	มี่ ฟี่ - -
- ล - -	- - - ล	- - - -	- ฟ - -

ทำนองที่ 8 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก

- ฟ - -	ล - ร -	- ร - -	ล - ฟ -
- - ฟ -	- ล - ร	- - ร -	- ล - ฟ

2.3.12 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 12

- x - -	x x - x	- x - -	x x - x
- x - x	- x - x	- x - x	- - - x

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล
- ร - ทุ	- ล - ทุ	- ล - ช	- - - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 5 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไทร, ห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 และห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงพัดชา จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในอยู่ในห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 5 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไทร

ทุ - - -	- - - ทุ	- - - ม	- - - ล
- ร - -	ร ทุ - -	ทุ ร - -	ร ทุ - ล

ทำนองที่ 2 อยู่ในอยู่ในห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงพัดชา

ริ ทุ - -	ริ ทุ - -	- ริ - ทุ	- - - -
- - - ร	- - - ม	- - ช -	- ล - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในอยู่ในห้องที่ 5 - 8 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงพัดชา

- - ร ทุ	- - ร ม	- - ช ทุ	- - - -
ทุ - - -	ล ทุ - -	ร ม - -	- ล - -

2.3.13 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 13

- x - x	-- x -	--- x	-- - xx
--- x	--- xx	- x - -	-- x -

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

- ล - ล	-- ฟ -	--- ร	-- ม ฟ
--- ฟ	--- ม ร	- ล - -	-- ร -

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 และ 8 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด และห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 11 และ 12 ท่อน 1 ของเพลง ควันเทียน จากทำนองดังกล่าวมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด

ล - ร -	-- ม ร	-- ฟ ม	-- ล ฟ
- ล - ล	ทุ ล - -	ทุ ล - -	ทุ ล - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 8 ท่อน 2 ของเพลงมโนราห์โอด

ล ท - -	- ฟ - -	ร ท - -	- ฟ - -
-- ล ฟ	-- ม ร	-- ล ฟ	- ฟ - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 11 ท่อน 1 ของเพลงควันเทียน

-- ฟ -	- ล ทุ ร	----	- ฟ - ฟ
--- ฟ	----	ด ทุ ล ฟ	-- ทุ -

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 5 – 8 บรรทัดที่ 12 ท่อน 1 ของเพลงควันเทียน

- ฟ - -	- ล - -	- ร - -	- ฟ - -
ฟ - ฟ ล	-- ล ร	-- ล ฟ	----

2.3.14 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 14

-- --XX	- X - X	- X - X	- X - X
-- X -	- X - X	- X - X	- X - X

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

1) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 1 (ลูกตกเสียง ฟา)

-- --มฟ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ
-- ร -	- ล - ทุ	- ร - ทุ	- ล - ฟ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงกราวรำ จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 2 ของเพลงสังข์เล็ก

- ฟ - -	- ฟ - -	- ร - -	- ท - -
- - ฟ ล	- - ล ร	- - ด ท	- - ล ฟ

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 2 ของเพลงกราวรำ

- ฟ - -	- ฟ - -	- ร - -	- ท - -
- - ฟ ล	- - ล ร	- - ด ท	- - ล ฟ

2) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 2 (ลูกตกเสียง ที)

-- --ลท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท
-- ฅ -	- ร - ม	- ฅ - ม	- ร - ท

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าวเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 8 ท่อน 1 และ 2 ของเพลงมหาชัย, ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ร่วง และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงกราวรำ ทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 8 ท่อน 1 ของเพลงมหาชัย

รื ท - -	- ท - -	- ช - -	- ม - -
- - ทุ ร	- - ร ช	- - ฟ ม	- - ร ทุ

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 8 ท่อน 2 ของเพลงมหาชัย

ทุ - ร ช	- - ร ช	- - ร ช	- - - -
- ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -	ร ทุ - -

ทำนองที่ 3 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ร่วง

- - ล -	- ฟ - -	ฟ - - -	ด - - ท
- ฟ - ร	- - - ม	- ล - -	- ทุ - ทุ

ทำนองที่ 4 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 3 ท่อน 1 ของเพลงกราวรำ

- ช - - ช	- ช - - ช	- ช - - ช	- - - -
ทุ - ร -	ทุ - ร -	ทุ - ร -	ร ทุ - -

3) ทำนองฆ้องวงใหญ่ ทำนองที่ 3 (ลูกตกเสียง มี)

- - - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
- - ด -	- ช - ล	- ทุ - ล	- ช - ทุ

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดัดแปลงเป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไทร จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้
ทำนองระนาดทุ้ม ห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 5 ท่อน 2 ของเพลงดอกไม้ไทร

- - ท ท	- - ล ล	- - - -	- ม - -
ร ทุ - -	ร ล - -	ทุ ล ช ม	- - - -

2.3.15 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 15

---X	-X-X	----	-X-X
---X	-X-X	---X	----

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

---ม	-ร-ท	----	-ล-ล
---ม	-ร-ทุ	---ล	----

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าว เป็นทำนองที่พบในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 และ 4 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล จากทำนองข้างต้นมีการแปรทำนองระนาดทุ้ม ดังนี้

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล

---ท	---ม	---ร	---ล
ทุ ร--	ทุ ร--	ร ทุ--	ทุ ล--

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 4 ท่อน 1 ของเพลงมหากาล

----	ทุ ม--	--ร-	ม ร--
--ร ม	--ร ทุ	---ร	--ทุ ล

2.3.16 ทำนองฆ้องวงใหญ่รูปแบบที่ 16

----	- x - x	--(xx	- x - x
---x	----	- x x -	- x - x

พบทำนองฆ้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญที่มีรูปแบบทำนองข้างต้น ดังนี้

----	- ม - ม	--(รม	- ฅ - ล
---ม	----	- ท ด -	- ฅ - ล

จากทำนองฆ้องวงใหญ่นี้ดังกล่าว เป็นทำนองที่อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ไพร และห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ไพร

ทำนองระนาดทุ้ม

ทำนองที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ไพร

-- ทุทุทุ	ฅ - ร ม	ฅ ล - ท	----
--- ทุ	- ทุ - -	-- ฅ -	- ล - -

ทำนองที่ 2 อยู่ในห้องที่ 1 – 4 บรรทัดที่ 2 ท่อน 1 ของเพลงดอกไม้ไพร

- ร - -	- ม - -	-- ม -	- ล - -
ร - ท ล	ฅ ม - ฅ	- ม - ล	- ม - -

ผลการศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มที่พบว่ามีการทำนองฆ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 1 ทำนองที่มีลักษณะเป็นทำนอง “ลูกเต๋า”

---X	--XX	---X	--XX
---X	-X--	---X	-X--

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 22 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 2 ทำนองที่มีลักษณะเป็นทำนอง “ลูกโยน”

---X	-X-X	----	---X
----	---X	---X	----

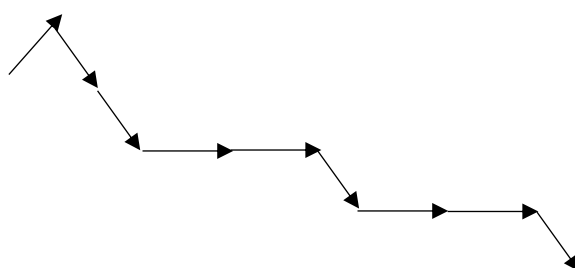
พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 13 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 3

-X-X	-X--	XX--	XX-X
-X-X	-X-X	---X	---X

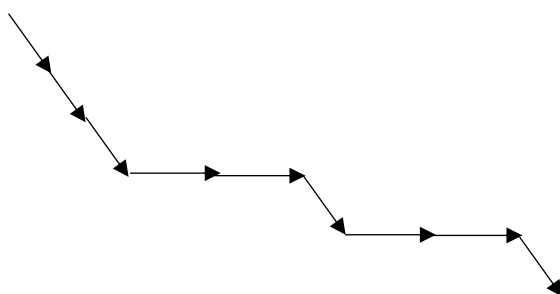
จากรูปแบบข้างต้น ขอแบ่งรูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองจากรูปแบบจังหวะข้างต้น ออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 1

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 32 รูปแบบ

2) การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 2

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด

21 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 4

--x-	-x--	-x-x	---x
---xx	---x	---x	---x

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 4

รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 5

-x--	xx-x	-x-x	-x-x
-x--	xx-x	-x-x	-x-x

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 9

รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 6

-x-x	--xx	-x-x	-x-x
-x-x	---x	-x-x	-x-x

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 9

รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 7

----	-X-X	--XX	-X-X
--X-	----	-X--	-X-X

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 6 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 8

-X-X	-X-X	--XX	-X-X
-X-X	-X-X	-X--	-X-X

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 4 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 9

--(XX)	-X--	-X--	X--X
--X-	---X	-X--	-XX-X

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 2 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 10

-XX-	XX--	----	XX-X
---X	--XX	-X-X	-X-X

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 6 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 11

-X--	XX--	---X	--XX
--XX	--XX	-X--	-X--

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่อ้างกล่าว ทั้งหมด 8 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 12

- x - -	x x - x	- x - -	x x - x
- x - x	- x - x	- x - x	- - - x

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 3 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 13

- x - x	- - x -	- - - x	- - - xx
- - - x	- - - xx	- x - -	- - x -

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 4 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 14

- - - xx	- x - x	- x - x	- x - x
- - x -	- x - x	- x - x	- x - x

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 7 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 15

- - - x	- x - x	- - - -	- x - x
- - - x	- x - x	- - - x	- - - -

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 2 รูปแบบ

ทำนองฆ้องวงใหญ่ รูปแบบที่ 16

- - - -	- x - x	- - - xx	- x - x
- - - x	- - - -	- x x -	- x - x

พบรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากรูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่ดังกล่าว ทั้งหมด 2 รูปแบบ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ่มเพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่องผู้วิจัยได้ศึกษาจากความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ่มกับห้องวงใหญ่ด้านลูกตกและบันไดเสียง รูปแบบการบรรเลงระนาดทุ่มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลง การแปรทำนองระนาดทุ่มกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และทำนองระนาดทุ่มที่พบว่ามีทำนองห้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกัน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สรุปผล

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ่มกับห้องวงใหญ่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง

1.1 บันไดเสียง

1.1.1 เพลงนางนาค มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ตลอดทั้งท่อน ในบันไดเสียง เร ทำนองห้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล และเสียง โด ทำนองระนาดทุ่ม ใช้เสียงจร เสียง ซอล ส่วนในบันไดเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร ทั้งทำนองห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ่ม

1.1.2 เพลงมหาฤกษ์ มี 2 ท่อน ทั้งท่อน 1 และท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ในบันไดเสียง เร ทำนองห้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล ทำนองระนาดทุ่ม ใช้เสียงจร เสียง โด และเสียง ซอล ส่วนในบันไดเสียง ซอล ไม่มีการใช้เสียงจร ทั้งทำนองห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ่ม

1.1.3 เพลงมหากาล มี 2 ท่อน ทั้งท่อน 1 และท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ในบันไดเสียง ซอล ทำนองห้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา และเสียง โด ทำนองระนาดทุ่มใช้เสียงจร เสียง ฟา ส่วนในบันไดเสียง เร ไม่มีการใช้เสียงจร ทั้งทำนองห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ่ม

1.1.4 เพลงสังข์เล็ก มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงโน้บันไคเสียง เร และบันไดเสียง ซอล ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงโน้บันไคเสียง เร ตลอดทั้งท่อน โน้บันไคเสียง เร ทำนองฆ้องวงใหญ่ไม่มีการใช้เสียงจระ ทำนองระนาดทุ้ม มีการใช้เสียงจระ คือ เสียง โด ส่วนโน้บันไคเสียง ซอล ทั้งทำนองฆ้องวงใหญ่และระนาดทุ้มมีการใช้เสียงจระ คือ เสียง ฟา

1.1.5 เพลงมหาชัย มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง โด ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ในบันไดเสียง ซอล ทำนองส้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง ฟา ส่วนในบันไดเสียง โด ทำนองส้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง ฟา

1.1.6 เพลงดอกไม้ไทร มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงโน้บันโดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงโน้บันโดเสียง ซอล และบันโดเสียง ฟา ในบันโดเสียง ซอล ทั้งทำนองซ้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้ม มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด ส่วนโน้บันโดเสียง ฟา ทำนองซ้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง มี และเสียง ที

1.1.7 เพลงดอกไม้ไพร มี 2 ท่อน ทั้งท่อน 1 และท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล บันไดเสียง โด และบันไดเสียง ฟา ในบันไดเสียง ซอล ทำนองห้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง ฟา ในบันไดเสียง โด ทั้งทำนองห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้มมีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที ส่วนในบันไดเสียง ฟา ทำนองห้องวงใหญ่ไม่มีการใช้เสียงจร แต่ทำนองระนาดทุ้ม มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี

1.1.8 เพลงดอกไม้วัว มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล บันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด ในบันไดเสียง ซอล ทั้งทำนองฆ้องวงใหญ่ และทำนองระนาดทุ้ม มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด และเสียง ฟา ในบันไดเสียง ฟา ทำนองฆ้องวงใหญ่ มีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร คือ เสียง ที และ เสียง มี ส่วนในบันไดเสียง โด ทำนองฆ้องวงใหญ่ มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที ทำนองระนาดทุ้ม ไม่มีการใช้เสียงจร

1.1.9 เพลงพัดชา มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร ในบันไดเสียง ซอล ทำนองฆ้องวงใหญ่มีการใช้ เสียงจร คือ เสียง โด ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง โด และ เสียง ฟา ส่วนในบันไดเสียง เร ทั้งทำนองฆ้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้ม ไม่มีการใช้เสียงจร

1.1.10 เพลงบ้ำบ่น มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล บันไดเสียง โด และบันไดเสียง ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด ทำนองห้อง วงใหญ่ในบันไดเสียง โด มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที และ เสียง ฟา ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร คือ เสียง ที ในบันไดเสียง ฟา ทั้งทำนองห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้มมีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี ส่วนในบันไดเสียง ซอล ทำนองห้องวงใหญ่ไม่มีการใช้เสียงจร ทำนองระนาดทุ้ม มีการใช้เสียง จร คือ เสียง โด

1.1.11 เพลงคู่บ้ำบ่น มี 2 ท่อน ทั้งท่อน 1 และท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา และบันไดเสียง โด ในบันไดเสียง โด ทำนองห้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที ทำนอง ระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง ที และ เสียง ฟา ส่วนในบันไดเสียง ฟา ทำนองห้องวงใหญ่มีการใช้ เสียงจร คือ เสียง ที ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง มี

1.1.12 เพลงเคียงบ้ำบ่น มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง โด ตลอด ทั้งท่อน ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา ตลอดทั้งท่อน ในบันไดเสียง โด ทั้งทำนอง ห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้มมีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที ส่วนในบันไดเสียง ฟา ทั้งทำนอง ห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้ม มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ที และเสียง มี

1.1.13 เพลงมโนราห์โอด มี 2 ท่อน ทั้งท่อน 1 และท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันได เสียง ซอล และบันไดเสียง เร ในบันไดเสียง ซอล ทั้งทำนองห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้ม มี การใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา ส่วนในบันไดเสียง เร ทั้งทำนองห้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้ม มี การใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล และ เสียง โด

1.1.14 เพลงต้นกราวรำ มี 2 ท่อน โดยทำนองเพลงท่อน 1 ในวรรคแรกอาจเป็นได้ทั้ง 2 บันไดเสียง ระหว่างบันไดเสียง เร กับ บันไดเสียง ซอล และเมื่อพิจารณาทำนองในวรรคถัดไป พบว่าอยู่ในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้งท่อน ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล และ บันไดเสียง เร ทำนองห้องวงใหญ่ทั้งในบันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร ไม่มีการใช้เสียงจร ส่วน ทำนองระนาดทุ้มในบันไดเสียง ซอล มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ฟา และในบันไดเสียง เร มีการใช้ เสียงจร คือ เสียง โด

1.1.15 เพลงกราวรำ มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ซอล ตลอดทั้ง ท่อน ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง เร ตลอดทั้งท่อน ในบันไดเสียง ซอล ทำนองห้อง วงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง โด และเสียง ฟา ส่วนใน

บันไดเสียง เร ทำนองฆ้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง ซอล ทำนองระนาดทุ้ม ใช้เสียงจร เสียง โด

1.1.16 เพลงดับคว้นเทียน มี 2 ท่อน ท่อน 1 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟา บันไดเสียง ซอล และบันไดเสียง เร ส่วนท่อน 2 เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง บันไดเสียง เร ตลอดทั้งท่อน ในบันไดเสียง ฟา ทั้งทำนองฆ้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้มมีการใช้เสียงจร คือ เสียง มี และ เสียง ที ในบันไดเสียง เร ทำนองฆ้องวงใหญ่มีการใช้เสียงจร คือ เสียง โด ทำนองระนาดทุ้มไม่มีการใช้เสียงจร ส่วนในบันไดเสียง ซอล ทั้งทำนองฆ้องวงใหญ่และทำนองระนาดทุ้มไม่มีการใช้เสียงจร

1.2 ลูกตก

1.2.1 เพลงนางนาค มีลูกตกในบันไดเสียง เร ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตกเพียงเสียงเดียว คือ เสียง ที ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.2 เพลงมหาฤกษ์ มีลูกตกในบันไดเสียง เร ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง ลา และ ที ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.3 เพลงมหากาล มีลูกตกในบันไดเสียง เร ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียงเช่นกัน ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที เร และมี ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.4 เพลงสังข์เล็ก มีลูกตกในบันไดเสียง เร 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา และ ที โดยทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกเพียง 1 วรรค ที่ไม่ตรงกัน คือ ทำนองในวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 1 ท่อน 1 เทียบแรก โดยเสียงลูกตกของทำนองฆ้องวงใหญ่ คือ เสียง มี แต่เสียงลูกตกของทำนองระนาดทุ้ม คือ เสียง ฟา ซึ่งเป็นเจตนาของครูผู้บอกทำนองเพลงที่ต้องการฝากทำนอง

1.2.5 เพลงมหาชัย มีลูกตกในบันไดเสียง ซอล ครบทั้ง 5 เสียงในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที เร และมี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี และ ซอล ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.6 เพลงดอกไม้ไพร มีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตก ในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ซอล และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่ มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.7 เพลงดอกไม้ไพร มีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 3 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา และ ที ลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง โด ซอล และ ลา และลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ซอล และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่ มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.8 เพลงดอกไม้วัง มีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 3 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา และ ที ลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ ฟา และ เร ส่วนลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง โด และ มี โดยทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่ มีลูกตกเพียง 1 วรรค ที่ไม่ตรงกัน คือ ทำนองในวรรคที่ 5 ท่อน 2 โดยเสียงลูกตกของ ทำนองฆ้องวงใหญ่ คือ เสียง มี แต่เสียงลูกตกของทำนองระนาดทุ้ม คือ เสียง ซอล ซึ่งเป็นเจตนาของครูผู้บอกทำนองเพลงที่ต้องการฝากทำนอง

1.2.9 เพลงพัดขามีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตกเพียง 1 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.10 เพลงบ่าบ่นมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 2 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล และ ลา ลูกตกในบันไดเสียง โด มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง โด เร และ ลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล และ ลา ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.11 เพลงคู่บ่าบ่นมีลูกตกในบันไดเสียง โด 4 เสียง ได้แก่ เสียง โด เร ซอล และ ลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ซอล ลา และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.12 เพลงเคียงบ่าบ่นมีลูกตกในบันไดเสียง โด 4 เสียง ได้แก่ เสียง โด เร มี และ ลา ส่วนลูกตกในบันไดเสียง ฟา มีลูกตก 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ลา และ เร ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.13 เพลงมโนราห์โอดมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตกครบทั้ง 5 เสียง ในบันไดเสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา ลา และ ที โดยทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.14 เพลงต้นกราวรำมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มี ส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และ ที ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.15 เพลงกราวรำมีลูกตกในบันไดเสียง ซอล 4 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล ลา ที และ มีส่วนลูกตกในบันไดเสียง เร มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และ ที ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่ มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

1.2.16 เพลงดัดบัววันเทียนมีลูกตกในบันไดเสียง ฟา 3 เสียง ได้แก่ เสียง ฟา ลา และ เร ลูกตกในบันไดเสียง ซอล มีลูกตก 2 เสียง ได้แก่ เสียง ซอล และ ลา ส่วนลูกตก ในบันไดเสียง เร มีลูกตก 4 เสียง ได้แก่ เสียง เร มี ฟา และ ลา ทั้งทำนองแปรทางระนาดทุ้มและทางฆ้องวงใหญ่มีลูกตกตรงกันทุกวรรค

2. ศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้ม เพลงเรื่องชุดทำขวัญ ฉบับรวมเครื่อง

2.1 ศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

2.1.1 การตีลวงหน้า พบลักษณะทำนองนี้ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ รวมทั้งหมด 104 จุด ดังนี้

2.1.1.1 ตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะ พบลักษณะทำนองนี้ในทุกเพลง รวมทั้งหมด 93 จุด

2.1.1.2 ตีลวงหน้าโดยลวงจังหวะเข้ามาก่อน พบใน 9 เพลง ได้แก่ เพลงนางนาค เพลงมหากาล เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ร่วง เพลงพัดชา เพลงคู่บ้าน เพลงมโนราห์โอด และเพลงดัดบัววันเทียน รวมทั้งหมด 11 จุด

2.1.2 การตีลังกั้งหะ พบใน 13 เพลง ได้แก่ เพลงมหาฤกษ์ เพลงมหากาล เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงพัดชา เพลงบ่าบ่น เพลงเคียงบ่าบ่น เพลงมโนราห์โอด เพลงต้นกราวรำ เพลงกราวรำ และเพลงดับคว้นเทียน รวมทั้งหมด 27 จุด

2.1.3 การตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบ่งออกเป็น

2.1.3.1 ตีสวน พบใน 7 เพลง ได้แก่ เพลงมหากาล เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงมโนราห์โอด เพลงต้นกราวรำ เพลงกราวรำ และเพลงดับคว้นเทียน รวมทั้งหมด 9 จุด

2.1.3.2 ตีตาม พบใน 13 เพลง ได้แก่ เพลงนางนาค เพลงมหากาล เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงพัดชา เพลงบ่าบ่น เพลงคู่บ่าบ่น เพลงเคียงบ่าบ่น เพลงมโนราห์โอด เพลงกราวรำ และเพลงดับคว้นเทียน รวมทั้งหมด 21 จุด

2.1.4 การตีตุ๊ด พบใน 5 เพลง ได้แก่ เพลงมหาฤกษ์ เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงพัดชา เพลงเคียงบ่าบ่น รวมทั้งหมด 6 จุด

2.1.5 การตีถ่าง พบเฉพาะในเพลงดอกไม้ร่วง 1 จุด

2.1.6 การตีโขก พบใน 10 เพลง ได้แก่ เพลงนางนาค เพลงมหาฤกษ์ เพลงมหากาล เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงบ่าบ่น เพลงคู่บ่าบ่น และเพลงต้นกราวรำ รวมทั้งหมด 16 จุด

2.1.7 การตี้อยย พบเฉพาะในเพลงมหาชัย 1 จุด

นอกจากทำนองระนาดทุ้มที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยยังพบว่ามึลักษณะทำนองระนาดทุ้มที่ไม่ตรงกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน แต่พบทำนองดังกล่าวในเพลงเรื่องชุดทำขวัญหลายจุด ดังนี้

1. รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจ้งหะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง แบ่งเป็น

- รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจ้งหะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง โดยใช้มือซ้ายตี 2 ที่ และมือขวาตียืนจ้งหะ 1 ที่ พบรูปแบบทำนองทั้งหมด 6 รูปแบบ

- รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง โดยตีมือขวา 1 ที่ และมือซ้าย 2 ที่ พบรูปแบบทำนองทั้งหมด 27 รูปแบบ

- รูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ต ใน 1 ห้อง โดยตีมือขวาตี ล้วงจังหวะเข้ามาที่ท้ายห้องก่อนหน้า 1 ที่ ตามด้วยมือซ้าย 2 ที่ พบรูปแบบทำนองทั้งหมด 6 รูปแบบ

2. รูปแบบทำนองที่มีการตีจังหวะต่อเนื่อง โดยเน้นเสียงมือขวา ทั้งหมด 6 รูปแบบ

2.2 ศึกษารูปแบบการบรรเลงระนาดทุ้มช่วงต้นและช่วงท้ายของท่อนเพลง

2.2.1 ทำนองช่วงต้น

2.2.1.1 มักพบรูปแบบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวน ในวรรคหน้าของทำนองช่วงต้น โดยพบรูปแบบทำนองดังกล่าว ใน 5 เพลง ได้แก่ เพลงนางนาค เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ร่วง และเพลงต้นกราวรำ รวมทั้งหมด 15 จุด

2.2.1.2 พบรูปแบบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบ ตีตามของทำนองช่วงต้น โดยพบรูปแบบทำนองดังกล่าวใน 9 เพลง ได้แก่ เพลงนางนาค เพลงสังข์เล็ก เพลงดอกไม้ไทร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงบ่าบ่น เพลงคู่บ่าบ่น เพลงมโนราห์โอด เพลงต้นกราวรำ และเพลงกราวรำ รวมทั้งหมด 23 จุด

2.2.1.3 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะทุกเพลง รวม ทั้งหมด 82 จุด

2.2.1.4 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยล้วงจังหวะเข้ามาก่อนใน 4 เพลง ได้แก่ เพลงนางนาค เพลงมหากาล เพลงมโนราห์โอด และเพลงดับควันเทียน รวมทั้งหมด 4 จุด

2.2.1.5 พบทำนองที่มีลักษณะการตีโขก โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่

- ตีโขกมือเดียว พบใน 2 เพลง ได้แก่ เพลงมหาฤกษ์ และเพลงมหากาล รวม ทั้งหมด 3 จุด

- ตีโขกเป็นคู่ พบใน 2 เพลง ได้แก่ เพลงมหาฤกษ์ และเพลงดอกไม้ไพร รวม
ทั้งหมด 2 จุด

2.2.1.6 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลักจังหวะ ใน 7 เพลง ได้แก่ เพลง
มหาฤกษ์ เพลงสังข์เล็ก เพลงดอกไม้ไพร เพลงพัดชา เพลงมโนราห์โอด เพลงต้นกราวรำ และเพลง
กราวรำ รวมทั้งหมด 12 จุด

2.2.1.7 พบทำนองที่มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตี
สวน ได้แก่

- ทำนองที่มีรูปแบบมือซ้ายตีออกจากมือขวา และมือขวาตีออกจากมือซ้าย
พบในเพลงมหากาล รวมทั้งหมด 1 จุด

- ทำนองที่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา
พบในเพลงมหากาล และเพลงสังข์เล็ก รวมทั้งหมด 3 จุด

2.2.1.8 มีการใช้ทำนองที่มีรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ซึ่งมี
ลักษณะกระสวนจังหวะ ดังนี้

ตัวอย่างรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง

- x x x	- x x x	- x x x	- x x x
---------	---------	---------	---------

พบใน 6 เพลง ได้แก่ เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ร่วง เพลงบ่าบ่น
เพลงเคียงบ่าบ่น และเพลงมโนราห์โอด รวมทั้งหมด 12 จุด

2.2.1.9 ทำนองวรรณหน้าในแต่ละเที่ยวมักมีทำนองเหมือนวรรณหน้าในเที่ยวก่อน
หน้า คือ ทำนองวรรณหน้าท่อน 1 เที่ยวแรก มีทำนองเหมือนทำนองวรรณหน้าท่อน 2 เที่ยวกลับของ
เพลงที่อยู่ก่อนหน้า เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนองวรรณหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” หรือ
“ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 1 เที่ยวแรกแทน และเมื่อขึ้นท่อน 2 เที่ยวแรก ทำนอง
วรรณหน้ามีทำนองเหมือนกับทำนองวรรณหน้า ท่อน 1 เที่ยวกลับ เมื่อกลับต้นมีการเปลี่ยนทำนอง
วรรณหน้าโดยใช้ทำนอง “ลูกเท่า” หรือ “ลูกโยน” ที่ยึดลูกตกเสียงสุดท้ายของท่อน 2 เที่ยวแรกแทน
ซึ่งลักษณะดังกล่าวพบใน 6 เพลง ได้แก่ เพลงสังข์เล็ก เพลงบ่าบ่น เพลงคู่บ่าบ่ เพลงเคียงบ่าบ่น
เพลงต้นกราวรำ และเพลงกราวรำ

2.2.1.10 พบทำนองที่มีลักษณะการฝากทำนอง คือ ลูกตกไม่ได้ลงเสียงเดียวกัน กับทำนองซ้องวงใหญ่ในวรรคแรก แต่เมื่อบรรเลงไปจนจบบรรทัด มีลูกตกเดียวกันกับทำนองซ้องวงใหญ่ โดยพบลักษณะนี้ ใน 2 เพลง ได้แก่ เพลงสังข์เล็ก และเพลงดอกไม้ร่วง รวมทั้งหมด 2 จุด

2.2.1.11 พบทำนองที่มีลักษณะการตีสับมือในวรรคหลัง ในเพลงคู่บ้านเพียงเพลงเดียว รวมทั้งหมด 3 จุด

2.2.2 ทำนองช่วงท้าย

2.2.2.1 ทำนองช่วงท้ายในแต่ละท่อน ทั้งเที่ยวแรกและเที่ยวกลับ มักบรรเลงเหมือนกัน ทั้ง 2 เที่ยว ยกเว้นในเพลงนางนาค เพลงสังข์เล็ก เพลงต้นกราวรำ เพลงกราวรำ และเพลงดับคว้นเทียน

2.2.2.2 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าโดยจบก่อนจังหวะเกือบทุกเพลง รวมทั้งหมด 35 จุด ยกเว้นในเพลงมนโหราโอด

2.2.2.3 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลวงหน้าแบบล้วงจังหวะเข้ามาก่อน เฉพาะในเพลงคู่บ้าน รวมทั้งหมด 1 จุด

2.2.2.4 พบทำนองที่มีลักษณะการตีจุด เฉพาะในเพลงมหาฤกษ์ รวมทั้งหมด 1 จุด

2.2.2.5 พบทำนองที่มีลักษณะการตีคล้ายกับการตีตะมอยช้ายตะมอยขวา แบบดีสวน ได้แก่

- ทำนองที่มีรูปแบบมือช้ายตีเข้าหามือขวา และมือขวาตีสวนกลับเข้าหามือช้าย พบเฉพาะในเพลงมหาฤกษ์ รวมทั้งหมด 1 จุด

- ทำนองที่มีรูปแบบมือขวาตีออกจากมือช้าย และมือช้ายตีออกจากมือขวา พบในเพลงมหาชัย และเพลงพัดชา รวมทั้งหมด 3 จุด

- ทำนองที่มีรูปแบบมือขวาตีเข้าหามือช้าย และมือช้ายตีสวนกลับเข้าหามือขวา แล้วจบที่มือขวาตีเข้าหามือช้าย พบเฉพาะในเพลงเคียงบ้าน รวมทั้งหมด 1 จุด

2.2.2.6 พบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีตามใน 6 เพลง ได้แก่ เพลงมหากาล เพลงดอกไม้ไพร เพลงคู่บ้าน เพลงเคียงบ้าน เพลงมโนราห์โอด และเพลงกราวรำ รวมทั้งหมด 10 จุด

2.2.2.7 พบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา แบบตีสวนใน 4 เพลง ได้แก่ เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ไพร และเพลงมโนราห์โอด รวมทั้งหมด 6 จุด

2.2.2.8 พบทำนองที่มีลักษณะการตีตะมื่อซ้ายตะมื่อขวา โดยมีการตีสวนและตีตามผสมกัน เฉพาะในเพลงสังข์เล็ก รวมทั้งหมด 1 จุด

2.2.2.9 มีการใช้ทำนองที่มีรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง ซึ่งมีลักษณะกระสวนจังหวะ ดังนี้

ตัวอย่างรูปแบบกระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง

- x x x	- x x x	- x x x	- x x x
---------	---------	---------	---------

พบใน 10 เพลง ได้แก่ เพลงมหากาล เพลงสังข์เล็ก เพลงมหาชัย เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ไพร เพลงพัดชา เพลงบ้าน เพลงคู่บ้าน เพลงเคียงบ้าน และเพลงดับควันเทียน รวมทั้งหมด 10 จุด

2.2.2.10 พบทำนองที่มีลักษณะการตีลักจังหวะ ใน 4 เพลง ได้แก่ เพลงสังข์เล็ก เพลงดอกไม้ไพร เพลงดอกไม้ไพร และเพลงต้นกราวรำ รวมทั้งหมด 5 จุด

2.2.2.11 พบทำนองที่มีลักษณะการตีโขกเป็นคู่ ในเพลงสังข์เล็ก และเพลงคู่บ้าน รวมทั้งหมด 3 จุด

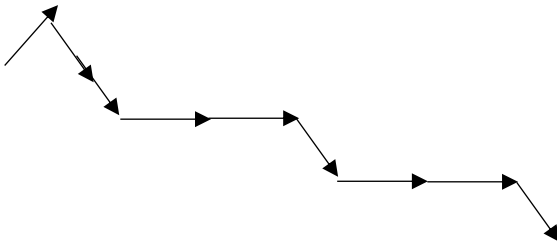
2.2.2.12 พบทำนองที่มีลักษณะการตีถ่าง เฉพาะในเพลงดอกไม้ไพร รวมทั้งหมด 1 จุด

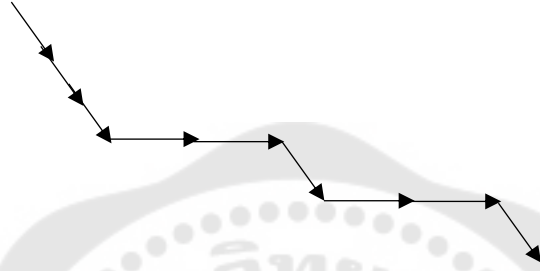
2.2.2.13 พบทำนองที่มีลักษณะการตีแบบเดินซ้าย คือ ใช้มือซ้ายเดินทำนองเป็นหลัก โดยพบเฉพาะในเพลงกราวรำ รวมทั้งหมด 2 จุด

2.3 ศึกษาการทำนองระนาดทุ่มที่พบว่ามืทำนองห้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

ผลการศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ่มที่พบว่ามืทำนองห้องวงใหญ่บรรเลงทำนองซ้ำกันในแต่ละเพลงที่อยู่ในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 4 ตารางสรุปจำนวนรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ่มจากทำนองห้องวงใหญ่ที่บรรเลงซ้ำกัน

รูปแบบที่	ลักษณะทำนอง	จำนวนรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม								
1	ทำนองที่มีลักษณะเป็นทำนอง “ลูกเท่า” <table><tr><td>---X</td><td>--XX</td><td>---X</td><td>--XX</td></tr><tr><td>---X</td><td>-X--</td><td>---X</td><td>-X--</td></tr></table>	---X	--XX	---X	--XX	---X	-X--	---X	-X--	22 รูปแบบ
---X	--XX	---X	--XX							
---X	-X--	---X	-X--							
2	ทำนองที่มีลักษณะเป็นทำนอง “ลูกโยน” <table><tr><td>---X</td><td>-X-X</td><td>----</td><td>---X</td></tr><tr><td>----</td><td>---X</td><td>---X</td><td>----</td></tr></table>	---X	-X-X	----	---X	----	---X	---X	----	13 รูปแบบ
---X	-X-X	----	---X							
----	---X	---X	----							
3	<table><tr><td>-X-X</td><td>-X--</td><td>XX--</td><td>XX-X</td></tr><tr><td>-X-X</td><td>-X-X</td><td>---X</td><td>---X</td></tr></table> แบ่งตามลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนอง ได้ 2 แบบ ดังนี้	-X-X	-X--	XX--	XX-X	-X-X	-X-X	---X	---X	
	-X-X	-X--	XX--	XX-X						
-X-X	-X-X	---X	---X							
	3.1 การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 1 	32 รูปแบบ								

รูปแบบที่	ลักษณะทำนอง	จำนวนรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม								
	3.2 การเคลื่อนที่ของทำนองแบบที่ 2 	21 รูปแบบ								
4	<table><tr><td>--X-</td><td>-X--</td><td>-X-X</td><td>---X</td></tr><tr><td>---XX</td><td>---X</td><td>---X</td><td>---X</td></tr></table>	--X-	-X--	-X-X	---X	---XX	---X	---X	---X	4 รูปแบบ
--X-	-X--	-X-X	---X							
---XX	---X	---X	---X							
5	<table><tr><td>-X--</td><td>XX-X</td><td>-X-X</td><td>-X-X</td></tr><tr><td>-X--</td><td>XX-X</td><td>-X-X</td><td>-X-X</td></tr></table>	-X--	XX-X	-X-X	-X-X	-X--	XX-X	-X-X	-X-X	9 รูปแบบ
-X--	XX-X	-X-X	-X-X							
-X--	XX-X	-X-X	-X-X							
6	<table><tr><td>-X-X</td><td>--XX</td><td>-X-X</td><td>-X-X</td></tr><tr><td>-X-X</td><td>---X</td><td>-X-X</td><td>-X-X</td></tr></table>	-X-X	--XX	-X-X	-X-X	-X-X	---X	-X-X	-X-X	9 รูปแบบ
-X-X	--XX	-X-X	-X-X							
-X-X	---X	-X-X	-X-X							
7	<table><tr><td>----</td><td>-X-X</td><td>--XX</td><td>-X-X</td></tr><tr><td>--X-</td><td>----</td><td>-X--</td><td>-X-X</td></tr></table>	----	-X-X	--XX	-X-X	--X-	----	-X--	-X-X	6 รูปแบบ
----	-X-X	--XX	-X-X							
--X-	----	-X--	-X-X							
8	<table><tr><td>-X-X</td><td>-X-X</td><td>--XX</td><td>-X-X</td></tr><tr><td>-X-X</td><td>-X-X</td><td>-X--</td><td>-X-X</td></tr></table>	-X-X	-X-X	--XX	-X-X	-X-X	-X-X	-X--	-X-X	4 รูปแบบ
-X-X	-X-X	--XX	-X-X							
-X-X	-X-X	-X--	-X-X							
9	<table><tr><td>--(XX)</td><td>-X--</td><td>-X--</td><td>(X)-X</td></tr><tr><td>--X-</td><td>---X</td><td>-X--</td><td>-XX-X</td></tr></table>	--(XX)	-X--	-X--	(X)-X	--X-	---X	-X--	-XX-X	2 รูปแบบ
--(XX)	-X--	-X--	(X)-X							
--X-	---X	-X--	-XX-X							

รูปแบบที่	ลักษณะทำนอง	จำนวนรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้ม								
10	<table><tr><td>- x x -</td><td>x x - -</td><td>- - - -</td><td>x x - x</td></tr><tr><td>- - - x</td><td>- - x x</td><td>- x - x</td><td>- x - x</td></tr></table>	- x x -	x x - -	- - - -	x x - x	- - - x	- - x x	- x - x	- x - x	6 รูปแบบ
- x x -	x x - -	- - - -	x x - x							
- - - x	- - x x	- x - x	- x - x							
11	<table><tr><td>- x - -</td><td>x x - -</td><td>- - - x</td><td>- - x x</td></tr><tr><td>- - x x</td><td>- - x x</td><td>- x - -</td><td>- x - -</td></tr></table>	- x - -	x x - -	- - - x	- - x x	- - x x	- - x x	- x - -	- x - -	8 รูปแบบ
- x - -	x x - -	- - - x	- - x x							
- - x x	- - x x	- x - -	- x - -							
12	<table><tr><td>- x - -</td><td>x x - x</td><td>- x - -</td><td>x x - x</td></tr><tr><td>- x - x</td><td>- x - x</td><td>- x - x</td><td>- - - x</td></tr></table>	- x - -	x x - x	- x - -	x x - x	- x - x	- x - x	- x - x	- - - x	3 รูปแบบ
- x - -	x x - x	- x - -	x x - x							
- x - x	- x - x	- x - x	- - - x							
13	<table><tr><td>- x - x</td><td>- - x -)</td><td>- - - x</td><td>- - -) xx</td></tr><tr><td>- - - x</td><td>- - - xx</td><td>- x - -</td><td>- - x -</td></tr></table>	- x - x	- - x -)	- - - x	- - -) xx	- - - x	- - - xx	- x - -	- - x -	4 รูปแบบ
- x - x	- - x -)	- - - x	- - -) xx							
- - - x	- - - xx	- x - -	- - x -							
14	<table><tr><td>- - -) xx</td><td>- x - x</td><td>- x - x</td><td>- x - x</td></tr><tr><td>- - x -</td><td>- x - x</td><td>- x - x</td><td>- x - x</td></tr></table>	- - -) xx	- x - x	- x - x	- x - x	- - x -	- x - x	- x - x	- x - x	7 รูปแบบ
- - -) xx	- x - x	- x - x	- x - x							
- - x -	- x - x	- x - x	- x - x							
15	<table><tr><td>- - - x</td><td>- x - x</td><td>- - - -</td><td>- x - x</td></tr><tr><td>- - - x</td><td>- x - x</td><td>- - - x</td><td>- - - -</td></tr></table>	- - - x	- x - x	- - - -	- x - x	- - - x	- x - x	- - - x	- - - -	2 รูปแบบ
- - - x	- x - x	- - - -	- x - x							
- - - x	- x - x	- - - x	- - - -							
16	<table><tr><td>- - - -</td><td>- x - x</td><td>- - -) xx</td><td>- x - x</td></tr><tr><td>- - - x</td><td>- - - -</td><td>- x x -</td><td>- x - x</td></tr></table>	- - - -	- x - x	- - -) xx	- x - x	- - - x	- - - -	- x x -	- x - x	2 รูปแบบ
- - - -	- x - x	- - -) xx	- x - x							
- - - x	- - - -	- x x -	- x - x							

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องชุดทำขวัญ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ของรองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ โดยผู้วิจัยนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการหาความสัมพันธ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มกับทำนองซ้องวงใหญ่ จากการศึกษะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของเสียงในมิติลูกตกและบันไดเสียงทำให้เกิดทำนองระนาดทุ้มที่มีความหลากหลายของการเลือกใช้เสียง ทั้งเสียงในบันไดเสียงและนอกบันไดเสียง มีทั้งตรงและไม่ตรงกับลูกตก แสดงให้เห็นถึงความสามารถและแนวคิดของผู้เรียบเรียงทำนอง การผูกสำนวนกลอน บันไดเสียง และลูกตกจึงมีความสำคัญต่อการอธิบายแนวคิดที่ได้จากการศึกษา

รูปแบบจังหวะและรูปแบบทำนองเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของทำนองระนาดทุ้มชี้ให้เห็นถึงช่วงของจังหวะที่นำความสัมพันธ์ของเสียง นำไปสู่สำนวนกลอน และถูกจัดเรียงอย่างเป็นระบบ มีวิธีการบรรเลงภูมิปัญญาที่เกิดจากการแปรทำนองระนาดทุ้ม จากทำนองหลักที่ซ้ำรูปแบบจังหวะและรูปแบบทำนอง จึงบ่งบอกอัตลักษณ์ของการแปรทำนองระนาดทุ้มได้โดยอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้มที่พบ มีทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับวิธีการตีระนาดทุ้มตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย อัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน คือ มักมีการตีล่องหน้า โดยบรรเลงจบก่อนจังหวะ มีการลักจังหวะ มีการตีตะมือซ้ายตะมือขวา ทั้งแบบตีสวนและตีตาม ส่วนอัตลักษณ์ที่ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน คือ มีลักษณะการตีคล้ายการตีตะมือซ้ายตะมือขวา แบบตีสวน แต่มีการใช้มือแตกต่างจากคำอธิบายวิธีการตีตะมือซ้ายตะมือขวาแบบตีสวน ที่ปรากฏในเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน ของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยที่อธิบายไว้ว่า คือ การตีมือขวาตีเข้าหามือซ้าย และมือซ้ายตีสวนกลับเข้าหามือขวา แต่ทำนองที่พบมีลักษณะ คือ มือซ้ายตีเข้าหามือขวา และมือขวาตีสวนกลับเข้าหามือซ้าย หรือมือขวาตีออกจากมือซ้าย และมือซ้ายตีออกจากมือขวา หรือมือขวาตีเข้าหามือซ้าย และมือซ้ายตีสวนกลับเข้าหามือขวา แล้วจบที่มือขวาตีเข้าหามือซ้ายอีกครั้ง หรือมือซ้ายตีออกจากมือขวา และมือขวาตีออกจากมือซ้าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรูปแบบทำนองที่มีการใช้กระสวนจังหวะ 3 ตัวโน้ตใน 1 ห้อง และทำนองที่มีรูปแบบการตีจังหวะต่อเนื่องโดยเน้นเสียงมือขวา

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยรัตน์ มีงาม (2565) “อัตลักษณ์การบรรเลงซอด้วงของครูประเวช กุ่มพ ที่สำคัญที่สุดคือ อัตลักษณ์กลอนซอด้วง เป็นผลมาจากการแปรทำนองและการผูกกลอนเพลงด้วยความสละสลวย สามารถแสดงถึงอารมณ์ของผู้ประพันธ์ได้เมื่อร่วมกับกลวิธีการบรรเลงซอด้วง” ดังนั้นอัตลักษณ์การแปรทำนองระนาดทุ้มในเพลงเรื่องซุดทำขวัญฉบับรวมเครื่อง เป็นผลมาจากการเลือกใช้วิธีการบรรเลงระนาดทุ้มและการผูกสำนวนกลอน โดยต้องมีความสอดคล้องกับบันไดเสียงและลูกตก ซึ่งสะท้อนความเป็นตัวตนและวิธีการคิดแปรทำนองของ ครูผู้บอกทางเพลง

ข้อเสนอแนะ

นำรูปแบบการแปรทำนองระนาดทุ้มที่เกิดจากทำนองฮ่องวงใหญ่ในเพลงเรื่องซุดทำขวัญไปประยุกต์ใช้ในเพลงอื่นๆ โดยอาจเปลี่ยนบันไดเสียงหรือจัดจังหวะใหม่ให้เหมาะสมกับเพลงประเภทเพลง และตัวผู้บรรเลง และยังควรมีการศึกษาการแปรทำนองระนาดทุ้มในโน้ตเพลงซุดไหมโรงเย็นที่มีการบันทึกเป็นโน้ตสากล (ฉบับกรมศิลปากร) เพิ่มเติม เนื่องจากเป็นทางโบราณที่ได้จากครูดนตรีไทยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเป็นผู้บอกทางเพลงเช่นเดียวกันกับในเพลงเรื่องซุดทำขวัญ การศึกษาเพลงทั้ง 2 ชุดนี้ จะทำให้เกิดความแตกฉานในการคิดทำนองแปรระนาดทุ้มมากขึ้น นอกจากนี้ยังควรศึกษาวิธีการแปรทำนองระนาดทุ้มจากครูท่านอื่นๆ และรูปเพลงอื่นๆเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. (2497). เพลงชุดทำขวัญ. ไทยวัฒนาพานิชย์.

กรมศิลปากร. (2544). เครื่องดนตรีไทย : Thai musical instruments. กรม.

เกียรติศักดิ์ ทองจันทร์ จรินทร์ ทพสงเคราะห์ และ ศรัทธา จันทมนิโชติ. (2553). การแปรทำนองของ เพลงประเภทดำเนินทำนองในรายวิชาทักษะดนตรีเฉพาะทางกลุ่มเครื่องสาย. วารสาร ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1(2).

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2566). อัตลักษณ์ของไทยเปลี่ยนไปแล้ว. สืบค้นจาก

https://www.matichon.co.th/columnists/news_4109069

ณัชชา ไสค์ติยานุรักษ์. (2544). สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

นริศรา พันธุ์ธาดาพร และ ชำคม พรประสิทธิ์. (2560). หลักการแปรทำนองจะเข้าและออก เพลงทยอย เขมร สามชั้น ของรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 4(2), 82-89.

บุษกร สำโรงทอง. (2539). การดำเนินทำนองของเครื่องดนตรี : ดำเนินทำนองประเภทเครื่องดี. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุษยา ชิตท้วม. (2561). ทฤษฎีดุริยางค์ไทย : องค์ประกอบเพลงไทย. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ วิทยาลัย.

ปัญญา รุ่งเรือง. (ม.ป.ป.). ประวัติดนตรีไทย.

พิชิต ชัยเสรี. (2560). ครูพิชิต ชัยเสรี (สุนทริยศาสตร์) prachakon srisakon.

ไพฑูรย์ เฉยเจริญ. (2542). การวิเคราะห์ทางระนาดทุ่มเพลงเข็ดจิ้น ปริณยานิพนธ์ (ศศ.ม. (มานุษย ดุริยางควิทยา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.].

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ethno/Phaitoon_C.pdf

http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000021365&sequence=000001&line_number=0001&func_code=DB_REC ORDS&service_type=MEDIA

ภาษาและวรรณกรรม. (2562). เอกลักษณ์ กับ อัตลักษณ์ ต่างกันอย่างไร.

<https://www.facebook.com/593771720647269/posts/2850005945023824/?mibextid=WC7FNe>

[1%E0%B8%B2%E0%B8%A2-](#)

[%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B](#)

[3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D-](#)

[%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B](#)

[7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%](#)

[88%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8](#)

[%A7%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B](#)

[8%87-d2431eb2329f](#)

สุรศักดิ์ จำนงค์สาร. (2542). การศึกษาทางระนาดเอกเพลงแป๊ะ 3 ชั้น ปริญญานิพนธ์ (ศป.ม. (มานุษยวิทยามหาวิทยาลัย)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.].

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ethno/Surasak_J.pdf

http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000021321&sequence=000001&line_number=0001&func_code=DB_REC ORDS&service_type=MEDIA

อัศนีย์ เปลี่ยนศรี. (2555). พินิจดนตรีไทย เล่ม 2 ชุด "สารัตถะดนตรีไทย". สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2522). ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย ภาค 1 ว่าด้วยหลักและทฤษฎีดนตรีไทย. พัฒนศิลป์การดนตรีและละคร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
โน้ตเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

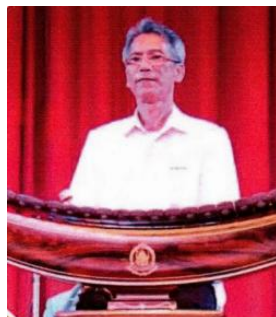
โน้ตเพลงเรื่องชุดทำขวัญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเลงระนาดทุ้ม

1. อาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ

วัน เดือน ปีเกิด 2 สิงหาคม 2503 อายุ 65 ปี

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี คุรุศาสตร์บัณฑิต (ดนตรีศึกษา) วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

ประวัติการทำงาน

- ปี 2564 – ปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- ปี 2553 – 2563 ตำแหน่ง ครู ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- ปี 2527 ตำแหน่ง ครู 2 ระดับ 2 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

การได้รับการถ่ายทอดทางระนาดทุ้ม

อาจารย์วรเทพ บุญจำเริญ กล่าวว่า “เดิมทีวงดนตรีที่บ้าน เวลาว่างก็จะให้ลุงธงชัย ดนตรีเสนาะ เป็นคนตีระนาดทุ้มประจำ ส่วนปู่วิเชียร เกิดผล เป็นคนตีระนาดเอก แต่เมื่อลุงธงชัยได้ไปอยู่ที่สวนสามพรานทำให้ขาดคนตีระนาดทุ้ม ปู่วิเชียรจึงให้เรียนตีระนาดทุ้ม โดยปู่วิเชียรเป็นศิษย์ของครูเพชร จรรย์นาฎย์ และครูฉัตร สุนทรวาทีน ดังนั้นเวลาปู่วิเชียรต่อเพลงให้ก็จะต่อทางของครูทั้ง 2 คนให้ หลังจากนั้นเมื่อได้เข้าไปเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ก็ได้เรียนทางของครูมนตรี ตราโมท โดยศึกษาจากทางสกอหรือหลายเพลง เช่น สาธุการ ตระโหมโรง ฯลฯ และยังได้เรียนกับครูสำรวย งามชุ่ม ซึ่งครูสำรายนั่น ได้เรียนมาจากครูบุญยัง เกตุคง ด้วยความที่ครูบุญยัง เกตุคง เป็นคนที่มีมือคล่อง ทำให้สำนวนการตีระนาดทุ้มมีลักษณะเป็นลูกที่ชิดกัน ส่วนสำนวนของครูเพชร และครูฉัตร จะมีลักษณะห่างหรือที่เรียกว่า ตีจาวๆ ทำให้วิธีการตีระนาดทุ้มของอาจารย์มีการผสมผสานกันระหว่างครูแต่ละท่าน จนกลายเป็นวิธีการตีในแบบฉบับของตนเอง”

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ อัดถาผล

วัน เดือน ปีเกิด

7 มิถุนายน 2509

อายุ 59 ปี

ประวัติการศึกษา

- จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
- จบการศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรุงเทพฯ

การได้รับการถ่ายทอดทางระนาดทุ้ม

อาจารย์กิตติ อัดถาผล เริ่มเรียนดนตรีกับคุณครูมณเฑียร สมานมิตร ตั้งแต่อยู่ชั้นป.5 โดยคุณครูมณเฑียรเป็นข้าราชการอยู่ที่สำนักการสังคีต เป็นคนปี่ แต่มีความรอบรู้สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ทุกชิ้น นอกจากนี้อาจารย์กิตติ อัดถาผล ก็ได้เรียนเดี่ยวครั้งแรกกับครูมณเฑียร สมานมิตร หลังจากเรียนอยู่กับครูมณเฑียร สมานมิตรได้ 2 ปี ก็ได้เข้าเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ อ่างทอง โดยได้เรียนกับคุณครูดุขฎี มีป้อม และยังได้เรียนกับอาจารย์สรวง ศรีฝ่อง ที่บ้าน โดยท่านได้ต่อทางระนาดทุ้มและเดี่ยวให้ และระหว่างที่อยู่บ้านท่าทราย แถวบางเขน ก็มีโอกาสดูเรียนกับครูวิบูลย์ธรรม เพียรพงศ์ (ครูต๋ม) ซึ่งท่านก็ได้กรุณาต่อเดี่ยวให้ และได้เรียนกับครูเฉลิม ทองละมุน ซึ่งท่านได้ต่อทำนองของเพลงกราวในที่ออกเพลงสรรเสริญให้ และนอกจากที่กล่าวมานี้ยังได้เรียนกับคุณครูอีกหลายท่าน ได้แก่ ครูสิริชัยชาญ พักจำรูญ ครูบุญช่วย โสวัตร ครูไพฑูรย์ เขยเจริญ ครูพิทักษ์ จรรย์นาฏย์ ครูไพรัตน์ จรรย์นาฏย์ ฯลฯ

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ

วัน เดือน ปีเกิด

24 สิงหาคม 2511

อายุ 56 ปี

ประวัติการศึกษา

- จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จบการศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการทำงาน

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายบริหารภาควิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการเรียนดนตรี

อาจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ เกิดที่จังหวัดปทุมธานี เริ่มเรียนดนตรีตอนอายุ 7 ขวบ กับคุณลุง จำนงค์ แจ่มอรุณ จากนั้นเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ตอนอายุ 8 ขวบ ได้มาเรียนอยู่สำนักของ ครูพิมพ์ นักระนาด ต่อเพลงชุดใหม่โรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงฉิ่งพระฉัน เพลงเรื่องต่างๆ และเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเบญจมวงษ์ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อที่วิทยาลัยนาฏศิลป์-กรุงเทพฯ ได้เรียนกับครูณัฐพงศ์ ไสวัตร ครูบุญช่วย ไสวัตร ครูฐิระพล น้อยนิสัย ฯลฯ ได้ต่อเพลงต่างๆเพื่อใช้ในการประกอบการแสดงจากนั้นได้เรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยและ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและโทที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์เพลง

1.รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

วัน เดือน ปีเกิด

1 พฤศจิกายน 2498

อายุ 69 ปี

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี ดุริยางคศาสตร์ไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปริญญาโท Musicology University of the Philippines, Philippines
- ปริญญาเอก Music University of Delhi, India

ประวัติการทำงาน

- ปัจจุบัน อาจารย์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- อาจารย์ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาดนตรีไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเชี่ยวชาญ

ทฤษฎีดนตรีไทย ดนตรีไทยวิเคราะห์ ดนตรีกะเหรี่ยง ดนตรีเขมร ดนตรีฟิลิปปินส์

ผลงานทางวิชาการ

- บทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ (อยู่ในฐานข้อมูลของ สกอ.) เรื่อง การศึกษาพิธีกินข้าวใหม่และดนตรีในพิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรีจังหวัดกาญจนบุรี

- หนังสือทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย

2.อาจารย์จุมพล ปัญจะ

วัน เดือน ปีเกิด 28 กรกฎาคม 2507 อายุ 60 ปี

ด้านการศึกษา

- ปี 2528 จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
- ปี 2531 จบจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ด้านการทำงาน

- ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาดนตรีไทย โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยา พุทธมณฑล
- อาจารย์พิเศษ ประจำภาควิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการเรียนดนตรี

อาจารย์จุมพล ปัญจะ เริ่มเรียนดนตรีโดยจับมือเพลงสาธุการกับ ครูสอน วงซอ เมื่อได้เข้าเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ก็มีโอกาได้เรียนเพลงหน้าพาทย์กับอาจารย์มนตรี ตราโมท

และครูพริ้ง ดนตรีรส ต่อมาได้เรียนระนาดกับครูบุญช่วย ไส้วัตร ครูรัฐพงศ์ ไส้วัตร (ครูเจียบ)
และครูท่ง แจ่มวิมล (ครูเพลิน) และได้มีโอกาสเรียนเพลงเดียวกับครูนิกร จันทศร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวธัญยาภรณ์ พวกดี

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

